بسم الله الرحمن الرحيم

حمد بیقیاس پی عد خدایرکه علیم وحکم وقدیر وپادشاه بی شریک وبی نظیر در
وشکر وثنای لایعد قادیرا که مبدع بدایع مصنوعات ومخترع صنایع موجودات
مبدع پیرحشمهٔ جود بیزحمت مخترع هرچه وجودیش هست خلق کرخاک چلی نبات
لعل طراز کم افتاب زهر صانع بر کمال که باغ فلک انک صنعی بر کاشتن بهار ستان
ازهار کواکبله پربر گلستان وروضهٔ زمین انک قدرة نگارستا تدن انهار
انار ابله مملو بوستان در جل جلاله عم نواله که انک فیض عمیمی خواصه وعوامه بلک
جمع ذرآة جهانه فیضان وجرایان اوزره در وهزاران صلوات زکیات وتحیات
تامیات بر محمد مصطفی باد که سرور انبیا ورسل وسید کونین وهادی سبلدر وصدر
نشین صفهٔ صفا وصاحب مازاغ البصر ماطغی در صلی الله علیه وسلم سمهٔ نه مسند هفت
ختم رسل خاتم پیغمبران احمد رسل که خود خاکروبهٔ درگاه اوست صدر دو جهان بسته فتراک اوست
وحکم حقایق روضهٔ سنگ طوطی خایه واسرار دقایق کلخنیک عندلیب دستان سرای
زهر مرسل که از نور رسالت زدود از عرصهٔ کبر وضلالت امیر ربی مع الله
خاصهٔ اوست ازان برتر کرا باشد جلالت وسرود تحیت فراوان ودرود ثنای
پی کران بر آل واصحاب او باد که مغنیان شرع شرعیذ رضی الله تعالی عنه بیلت
بنای شرع ودین اوستوارش متین از چار رکن چار یارش برکون اخوان صفا
خلان وفا دین بیزنجه روشن دل وصاحب نظر کیملرله اسرار وحقایق ونکات و
دقایق دن مکالمه ومصاحبت ایدرکن اثنای مصاحبتدن طالع دون ورو زکار

بو قلمون

بو قلمون دن حکایت بلکه حدیدن زیاده شکایت ایلدم اول مجدده حاظر اولنلره دن
هر صدیق صادق وخاط مجروحه طبیب حاذق وهر خصوصدن یار موفق بوحقیر کبیان دن
بعض اول الم اضطرابنی کورب زیاده مرحمتدن برپرتان خاطر اولوب لطفله بوشکسته به
خطاب اولوب ایندی ای تیره حیرتک کریبان ونالان وواویلا فقر دمختنک حیران وسرکردان
اولمون رعایت وعزتمه سبب اولور برکاره شروع واهتمام ایتمزسین فقیر ایتدم بنه توجه
الطاف ایدم که انک سببیله ایله اسوده حال ومرفه البال اولوب قدر تسریق مختکر زدن
خلاص بولم اول خوب کفتار وراست کردار یار ایتدی مولانا عبد الرحمن جامی حضرتلرینک
بهارستان نام کتابلرینک نکات ودقایق وحکم حقایق ایله پر برکتاب اولطیفدر
اکر شاه علیه علیه الله دین پناه سلاطین سالاطین زمان خاقان خواقین دوران
ظل الملوک فی العالم مالک الرقاب الامم ظل الله فی الارضین مؤید الاسلام والمسلمین
الغازی فی سبیل الله المجاهد فی لوجه الله شهنشاه کام بخش وکامران المخصص
بعنایات الله یاور العدل والاحسان السلطان ابن السلطان السلطان مراد خان
ابن السلطان سلیم خان ابن السلطان سلیمان خان ابد الله سلطنته الی انقراض الدهور
وعلیه ویلیس از خزر عالم بیاسوذ که شد ذات شریفش برهه سود حضرتلرینک عهد همایون
وایام سعادت مقرون لرندن شرح ایدب فهرست لطیفده نام شریفلرایله معنون و
بو نامه اسم سامی لرایله مزین قلوب مستمع سنیه وعتبهٔ علیه لرندن ابراز اولنسه
ایدوکی کلاده انام وخواص عوام فایض اولان خورشید احاطه لرندن برذره ودریای
کرم لرندن برقطره دست یاز نموده ودامن نیاز کشوده یه واصل اولوب غواص کبی بهر

وبین الاقران سبز ملذک ال ویرب فقر و فاقه نخراننده بهار وسعت کلشنه
ایر شوب عنچه ٔ دل شکفته و خندان و عندلیب جان مترنم و شاد آن اوله در
حال بو فقیر قلیل البضاعة شمعی بچاره دیخی الفال علی ما جری حسبنچه شکسته
وبسته تحریر و بیانه اشتغال ایلدم و بالله التوفیق ع زحق خواهم طریق استقامت
ارباب فضل کمال و اصحاب مرحبا مقال معلوم اولاکه بر شرحده جمیع الفاظ نک معناسنه
متعرض اولنماز بلکه اکثر مواضعده استعمال و اصطلاح اولان اسلوب اوزره شرح
اولنمشدر هر لفظیک معناسنه التفات اتمیشدر دیو دخل و طعن اتمیلر

بسم الله الرحمن الرحیم

چو مرغ امر ذیبال زاغاز امر ذی بالا منسوب اولان مرغ چونکه ابتدا دن نه از بلندی حد اندک
حد قوتلندن طیران و پرواز ده کلیه بمقصد نارسیده پر بریزد اول مرغ مقصد ایر شمش
قنادی دوکیلور بو وجه در قنادین دوکر بو هم وجه در مقصد ایر شمش ایکن اول مرغک قنادی
دوکیلور بال بر مناسبتی ایله خوب واقع اولمشدر زیرا محلنه کوره بال قناد معناسنه دیی کلمه
فتد زان سان که دیکر بر بخزد انوک کیدن دوشرکه کیر و قالیق بعض نسخده دیکر بر بنه هر کز واقع
اولور حاصل معنی بودر که کلیه ٔ امر ذیبال لم یبدأ بحمد الله فهو ابتر او اقطع حدیث شریفنی موجبنجه
هر ذی شان و ذی شرف نسنه که حمد الهی یه شروع اولنمیه اول نسنه ناتمام و ناپسندیده
در که نه خالق و نه مخلوق قتنده مقبول و مرغوب اولور ابتر در بریده معنی نسنه بترکی
قویرو غی کلمش اجدع قولاغی و طوطاغی و بوریق کلمش معناسنه در مصنف بو حدیث
شریفی مرغه تشبیه ایدوب اکر لوازمدن پرو پرو از اثبات ایلدی که مرغ مشبه به

امر ذیبال

در ذیبال مشبه در بالیده یا نسبت ایجون در بال بولنمش شان و شرف معناسنه در بعض
نسخه قلیب رجال معناسنه در اغاز ابتداء پیر و قوت پرو از طیران معناسنه مقصد
کلیه صاد ایله یوزده اسم مکاندر که یاب تانیدن در اسم زمان هم بوزن اوزره در
فتح صاد ایله مصدر میمی در اسم مکان مراد اولنان بیرده فتح صاد ایله خطا و غلط مشهور اولدغی
اکاه اولمیوب مدتیه خالف واقع اولورسنه کی هلالی نک بوغزلنده واقع اولمشدر
اولمیوب اولدکه رضا سیی هم قد بلمشد کریشاق نکویی نکند بد بلمشد مقصد اهل نظر
الست بلی چون مقصود شدی کوی تو مقصد بلمشد هزار داستان حمد و ثنا
داستان از زبان مرغان بهارستان عشق و وفا عشق و وفا بهارستانی
که از منابر اغصان فضل و احسان که فضل و احسان شاخلری منبر لرندن
حسن اصوات و طیب الحان علی الدوام خوانند حسن اصوات ایله و لطیف الحان ایله دولم
و سامع حاضران مجامع قدس و عالم قدس مجمع لری حاضر لرینک سمع لرینه
و اقبال و انس و قرب منظر لرینک کوشلرینه علی مر الشهور والاعوام رسانند
اعوام مر اوزره ایر شدور لر مرغاندن مراد عشاق در اغصان جمع غصن در
منابر جمع منبر در اغصان منابره تشبیه المشدر اصوات جمع صوت در الحان
جمع لحن در سامع جمع مسمع در کوش معناسنه مجامع جمع مجمع در مناظر
جمع منظر در قدس و انس و قرب الهی در حاضر اندن مراد ملائکه در
اولیا در اولیا ائمه اول سبق روشن در شهور جمع شهر در ایی محاسبه اعوام
جمع عام در کمال معناسنه در رسانند کلمنک فاعل مرغاندر قطعه

اعوام

صانعی راکه گلستان سپهر هزار حمد تنها دستان شمول صانعه اولسون که
فلکک گلستانی باشد از گلبنی صنعش ورقی انک صنعی گلستانندن برورقی
گلبن گل فدانی معناسنه در که اصلی بن گلدر باشد بونک کیمی تحلیل ده ادات زمان
است معناسنه در یا بود بهر تنا خوانانش یا خود سپهر گلستانی انک تنا خوانندن
اویتری هر نثار از درو گوهر طبق ورق گوهر دن پرنثار بر طبق در بوده یونده
معناسنه در که معنای مصراع ثانیه قید اولندی سهولت معنی ایچون از بوندن من بیار
معناسنه در زیرا نثار سیم وزر و لعل و جوهر کبی لره اطلاق اولنور از درو گوهر دکر ایله
نثار نثار نه نوعدن ایدیکی روشن اولوی جلّت عظمته جلاله انک جلالت
جلیل اولدی و علت کلمه کماله و انک کمال کلمه عالی اولدی مراد انک جلا عظمتی دایم
اوزره ایدکن و کمال کلمه سی هر کون علو دن منعک و جدا و لمدغین بیاندر جلت فعل
ماضی در لامک تشدید ایله علت فعل ماضی در لامک تخفیف ایله توحید باری تمام اولوب
نعت رسوله شروع اولندی و هزاران سرود تحیت و درود و هزاران تحیت
و درود سرودی سرود ایله تحیت ثنا درود سلام ازکلوی عندلیبان بستان سرای
فضل و جود فضل و جود بستان سرای عندلیب لرکه بوغازندن کلو بوغزمعناسنه در
که مطربان بزم شهوده مغنیان عشرت خانهٔ وجد و وجوداند که او عندلیبلر مثلهن
بزمینک مطربلری وجد و وجود عشرت خانه سنک مغنی لری در شهود بونده مصدر در که
شهود اندن تعدیه ایدوب مطرب لشارندن مغنی کویندن یعنی ایربی وجد زیاده شوقدن
پیدا اولور بر حالت اکثر نیچه وجد دن صکره و او عاطفه واقع اولمشدر

تهذیب دن مراد مقامات طریقت و مراتب حقیقت اسرارندن مترشح
کویا اولان مرشدلر در قطعه بر کل روضهٔ ابلاغ که هست هزاران
تحیت و درود و سروری رسالت و ابلاغ روضه سنک کلی اوزره
اولسون که کلدن مراد حضرت رسالت پناه در کل این باغ زرویش
که تبوا ایچنک کل انک منور یوزندن بر عرقدر که هنانک معنای مصراع
ثانیه قید اولندی نیست زور آق چمن مرغانرا چمن آور آقدن مرغلره
بقدر تجز او صاف جمالش سبقی انک جمال او صافندن غیری
درس یوقدر و بر سبق یا مرغلره چمن اور اقدن انک جمالی او صافنک
در سبق او قورلر سنک معنای مصراع ثانیه قید اولندی بجزده باز ایدر
و علی آله و صحبه و اول تحیت درود و سرودی انک آلی و اصحاب اوزره
اولسون تحیت جمع صاحد در که اسم فاعلدر المتعبدین من شکوة
عابدین و اهالله آل و صحب که انوک علوی و انک احوال مشکوتندن
مقتبس و مستفیدلر در مقتبس قبس الیجی قبس آتش پارسیدر
اکا بنده مستیز و مستفید معناسنه در مشکات چراغ علوم الله بر
و احوال الله بر طریقت و حقیقت اشارت ایلدی سبب تالیفنه شروع اولندی
اکا بنده خاکه لردن صکره نمونه می آیدکه کونکش کلبن یعنی
کونکلی کلبن کبی اولان عارف در که درین وقت دلبند که بودل بند و مقبول و قبده
کراه اولمشدر لیت و زمان جوابندر که تمام تعلم زمانیدر فرزند ارجمند

ضیاء الدین یوسف عزیز و محترم فرزندم که لقبی ضیاء الدین و نامی
یوسف عصمه الله تعالی حرقتی انی حفظ ایلیون عما یغضبه
الی التلهف و التاسف اول سنه دن که انی اول سنه تلهف و تاسف
ایرشدر تلهف تحسر تاسف تحزن معناسنه در عصم فعل ماضیدر که
موضع دعاده واقع اولشدر آرنج عزت و حرمت ارجمند عزیز و محترم
معناسنه در یغضی افعال باینک فعل مضارعدر باموفتی مقدمات
کلام عرب کلام عرب مقدماتنک تعلمنه و اندوختن قواعد فنون
ادب و علم عربیه فن لریک قواعدی کسبنه اشتغال نمود
اشتغال کوستردی مراد فرزندمدن علوم تحصیلنه شروع ایلدی
دیکلدر فنون ادبدن مراد علوم عربیه در یوشده نماند که مستور تحفه قالمز که
طفلان نورسیده و کودکان رنج نادیده راکه نورسیده طفلکر که رنج
و الم کورمش کودکلر که از تعلم اصطلاحاتی شول اصطلاح لریک
تعلمندن که مانوس طباع ایشان و مالوف استماع ایشان آنی ایدی
که انلریک طبع لرینک مانوس و سمع لرینک مألوفی دیکلدر یعنی حضور طبع لرینه
قوت کلمندر دانش و سوخ بولمشدر زیرا مراد از استماع لری او لمشدر
استماع جمع جمیع کوش معناسنه طباع جمع طبعدر بر دل یار و حشت و بر خاطر
و بر نفاط غبار دهشتی پی تشیند قلبلری اوزره بر وحشت باری
و خاطری اوزره بر دهشت غباری اوتورور مراد تعلم آنی ایدی انلریان

اطفالک

اطفالک قلوبنه اصطلاحات و قواعد حصولنده اضطراب و الم ایرشور بیلکدر
نادیده و رنج نادیده راده اولان را لقطع بر دل و بر خاطره معروف قدر دل و خاطر ده
جمع معناسنه اعتبار اولنور اطفال و کودکان اعتبار ایله یاد بولنده یوک
و دهشت حیرت معناسنه در ازبرآی تلطیف سرّ و تشحیذ خاطر وی فرزندم
کر قلبنی تلطیف و خاطرنی تزاتمک ایچون بولنده سرّ قلب و تشحیذ نیز ایلک
معناسنه در تلطیف سرّوی تقدیر بنده در کاه کاهی از کتاب کلستان کاه کاه
کلستان کتابندن که از انفاس متبرکه شیخ نامدار و استاد بزرکوار که اول
کلمنی نامدار یازمشدر و بر بزرکوار استادک مبارک نفسلرندن یعنی زیرا کلستان انک
تصنیفی در مصلح الدین سعدی شیرازیدر لقبی مصلح الدین شیرازه منسوبدر اولا
سعدی مصلح یه مصلح الدین دیرلر رحمة الله علیه الله تعالی نک رحمتی انک اوزرینه
اولسون شوی نه کلستان که روضه زمهشت اول کلستان دیکلدر بلکه کی
بهشت دن بر روضه در خار خاکستانکی او عبیر سرشت انوک خار خاشاسی
عبیر سرشت و خوش بویلو در بابهایش بهشتی اردها انک بابلری جنت ابوابدر
و بهر درجت ایکون بابلر درجنت سکز اولدیغی کبی کلستان دخی سکز بابدر
و قصور مقاصع ایکون در بعض نسخه ده خار بنیخ خاک واقع اولور خار و خاشاک تر کبی
ایهام قبیح دن خالی دیکلدر فیض ده قصهایش کوثرلر انک فیض ویرجی و
عطا جانب ایرشدریجی قصلری کوثرلردر نکهتهایش نفحه تر پرده اول کلستانک
پرده لرستور اولان نکهت لری رشک حوران نازپرورده عزو نازیله یشلنش
حورلر دیکدر یعنی انلردن خوب و مرغوبدر رشک حور و غرفات خورشید درلر
اسمالری ران ایلر غرفات افتابت دیسه لر اول دیلر افتاب دن خوبدر معناسندر
مادیلر غرفات رشکلک مضاف الیه سی واقع اولان در مضاف الیه واقع اولمیدن که

بوا علیه ر بوسال لرکبی این روضه رشک جنانست واین محبوب غیرت
حورست دلکش اشعار او بلند اشجار انک دلکش ومقبول اشعاریی بلند در خلر در
ارزم لطف تحتها الانهار انک لطافتی تمندن اول اشجار ک التنده. جویلر وار در
سطری چند خوانده می شد برقج سطر اوقیمش اولدی یوقاروده ازکتاب کلستان
کیمشدر که سطری چند اکه مربوط در در آن اثنا خاط آمد اول انشا ده خاطره
کلدی که تبرکا بانفاسه الشریفه که انک انفاسی ثیر نفعی ایله تبرکا وتتبعا
لاشعاره الطیفة وانک اشعار لطیفه تتبعا وریی چند برآن اسلوب
اول اسلوب اوزره برقج ورق آن کلستانه راجعا ساخته شود ومرتب اولنه
وبخی چند برآن منوال واول منوال ایله برقج جزوی پرداخته کردد وتمام اولنه
تا حاضرانرا دستانی وغایبانرا ارمغانی باشد تا حاضر اولنلره بردستان وغایب
اولنلره ارمغان اولا وچون این معنی بانجام رسید وچونکه بوسعینی آنجه ایرشدی
واین صورت انجامیابد وبوصورت اتمام ایله آخر اولدی چونکه خاطره اولان نیت
وفکر اوزره بوکتاب تمام اولدی دیمکدر مصنف رک عادتیدرکه دیباجه کتابدن صکره پیدا ایلر

قطعه

باخود کفتم چه سازم زیور این نوعروس عقله ایلدم بونوعروس کی زیب
وزیور نی نه دوزم تا بچشم خاستکارانش فزاید زیب وزین ناکه اول زیور انک طالبلرک
چشمنه زیب وزینت زیاده ایده زیور وزیب وزین زینت نوعروسدر مراد بوکتابدر لر
نوعروس بونده کلن مقاسنه درکه جمع عرآیس کلور بعض فضلاده کویکو معینی سنه کلور کی جمع
عروس در کفت درهای ثنای شهریار کامکار عقیم باکه ابتدای اول نوعروسیک
زینتی کامکار شهریار ک ثنا یی درلری ایله کامکار مراد لو منصرة الدنیا والدولة
کهف الخافقین دنیا خلقنک معینی دولتی عزنز ابدیجی شرق وغربنک مغاربی ایله
یعنی مشرق ومغربده اولان خلقنک تاهبدر خافقین فانک کسری ایله وقافنک فتحی ایله

تتنبیه در

تتنبیه درکه حالت نصب وجر بولدروحالتی رفعی خافقان درکه شرق وغرب معناسنه در
کوهر مفاره اختر برج جلالت کوهر درج شرف جلال برجنک اخترینی کوهری شرف
درجنک کوهر در شمع بزم دودهٔ تیمور خان سلطان حسین تیمور خان دودهٔ سی
شمع سلطان حسین درکه بواوصاف ایله موصوف در دوده برج معنایه کلور
اوزره او برمعناسنه درکه ترکده اوجاق واوبه دیرلر دوده مان بوندندرکه
قدر قدرمعناسنه در اسمان قدری که چون خورشاز زاده جهان برا سمان قدر در
اسمان کبی جهان ذرا تنک چاکر باشد از چشم عنایت دیده بی او فرض عنایت
اسمند کورمک اکه فرض عین در ذراته جهاندن مراد فقرا وضعفا در
بهم وبهره در جهان ذرا تنک خالنه عنایت چشمندن نظر ایلمک اکه فرض
عین در فرض عین اولدرکه بعض کیمسنک اداسندن بعض کیمسنه دن
ساقط اولیه صلوة وصوم ووضو کبی فرض کفایه اولدرکه بعض کیمسنک
اداسندن بعض کیمسه دن ساقط اولر صلوة جنازه کبی دین دان در زمه
دوشن حاجات خلق جمع خلیقک حاجاتی انک سنجایی زمستنده دین ولازم بیلر
انک جود کرم کندوکردنی اوزره اوزمته خود عار دین
انک عاری وفضاحتی قبحن بکنور دآن امر حاضر در عار عیب معنی سنه در
بعضلر لیخده عار یرینه بار واقع اولمشدر اعز الله تعالی انصاره الله تعالی
انک معین لیرینی عزنز ایلیون انصار ناصرلر معنی سنه در جمع نصیر دوشه کی
انک جمع شریفدر وضاعف اقتداره وانک قدرینی اکی قات ایلیون
انک اولاد اکرامی دایم ایلیون تحت ظلال ملکه وسلطانه
انک ملکه قرنی سایلر بنک التنده اولاد جمع ولد کرام جمع کریم در ایو معناسنه
عالم سلطنت وسلطان قوة معناسنه در وانام کافة الانام قی کنف عدله وحمایته

وجمع خلق انک عدل واحسان وانک کنفی سایه سنده اولنیسون وآسوده ایلسون مراد
حق تعالی حضرت دنیا آهلن انک عدل واحسان سببی ایله آسوده حال ومرفه
البال ایلسون دیمکدر اولکی انام فعل ماضی در افعال باب ندن که نوم دن در که یونده
موقع دعا ده واقع اولمشدر اکنی انام خلق معناسنه در کنف حولی معناسنه در
قطعه گلستان گرچه سعدی گرد آرتین بیش کتا گلستان کم مشهور در اگرچه
شیخ سعدی حضرت بونده اوک بنام سعدی بن زنگی تمامش زنگی اوغلی سعد دک
تامنه اتی تمام ایلدی گردک معناس مضاعف ثانیه قید اولندی بهارستان دمش نام از
کسی یافت اما بنم بهارستانم بر کیمسه دن نام بولدی یعنی بر کیمسنک نامنه منسوب
اولدی بولدی که باشد سعدی بن زنگی غلامش که سعدی بن زنگی اگر غلام اولور
بدهم وجه در انک غلام اولور بوهم وجه در انک غلام در بو وجه اوزره
باشد است معناسنه اولور بعض نسخه ده باشد یرینه شاید واقع اولور که لایق معناسنه
اولور قطعه بهارستا جائی یافت شرحی بدور بادشاه کطف رحمان
شب وروز استانش را ملازم چو جائی وچو محمد وخش فرا وآن قطعه سر
کذر کن برین بهارستان بو بهارستانه برکذر ایلیه تا به بینی در ودکلستانها
تا انده کلستانلر کورسین وز لطایف بهر کلستانک لطافتدن هر بر کلستانده
رسته کلها دیده ریحانها کلهٔ تمتش وریحانلر ظاهر اولمش بهارستانک
جائی اگرچه لطیف رعنا در اما کلستان سعدی پنجه مرتبه اندن خوب زیبا در
وترتیب این بهارستان وبو بهارستانک ترتیب بهشت روضه
اتفاق اوقتا دایست سکز روضه ایله اتفاق دوشمشدر وهر روضه
بهشت آیین وهر بر روضه بر جنت کبیی مشتمل بر نک دیکر از شقایق
وبوی دیکر از ریاحین شقایق دن غیر بر رنکه وریاحین دن غیری رایحه مشتملدر

مراد بوده که

واد بوده که شقایق الوانی وریاحین رایحه لری بر بریه شابه دکلدر شقایق
لاله مثلی سنه وکه شقیقه نک جمعدر دیمکدر ریاحین جمع ریحاندر نه شقایقی را
از ریاحین یاد توان پنبه مردکی نه انک شقایقنه باد خوانک صولت وبایالدن
وز ریاحین مردکی وارد ونه ریاحینی از دست برد برد دی افسردکی
وارد انک ریاحینه دی برد نک دست برد وشد تندن تغیر وافسردکی وارد
وجه ایله ایلدن زبان وتبدل ابریشم دیمکدر دست برد ظفر وغلبه
اسره بنرکی قیش تعوق بردی شتا بترکی قیش قطعه
علدرش از جواب اول روضه نک جوابنی اوزره مرغزار تمش
لاله زادش در نواحی انک اطرافنده لاله زار اچلمش مرغزار چمنلک
لاله زار لاله نک زار بونک کبیی تحلرده منبع کثرت
اینلر مرغزار اصل مرغی چوق اولانیره اطلاق اولنور
ابر بناکوش لاله نک بناکوشی اوزره شبنمدن عرق وارایدی
ان تکبیر ایی در صراحی غنچه یک صیر احمده بآر آندن شراب وارایدی
الاع من عین السوسق اول روضه نک دمی کیز ایدی ساقیه لر یک چشمندن
الاقاحی اول روضه نک خنده تبی چوق ایدی اقاحیک تغرندن
ابی کراب مراد درعین بونده چشمه معناسنه در سواقی جمع
صغیر صغیر معناسنه در مغراوک دیش اقاحی جمع اقحوان در
که ببادیه دیدکلری چکدر مراد کند بهارستانش که انک هر بر
بر بیله در دیر تفاخر ایلر بوسوزلر تشبیه طریقیله در اشارت میکند
نوش اشارت ایلر که بی نوشش یعنی شراب ایچ فان العفو
زیرا تحقیق الله تعالینک عفو بنده لرینک خطالرینی محو ایدر حمید

فاسبب و تعلیل ایچون اولمق روشندر تعقیب ایچون اولمقدن زلات خطالر
معناسنه درجی ترسم که ازلطف اشارت خوف ایلرم که اشارت لطفندن
کسند پرهیز کار انرا مباحی متقی یری تقوادن دور ایدب مباحی
شمول کسنه درکه جمع محرمات کلور انک قتنده مباح دراصلا برفسنه دن پرهیز
واجتناب بوقدر التماس ازتماشا بیان این ریاض خالی ازخار ملاحظه
اغراض و خاشاک مطالبهٔ اعواض . بوغرضلر ملاحظه سنک خارندن و عوضلر
مطالبه سنک خاشاکندن خالی و پاک اولانار وضه کری تماشا ایدجیلردن التماس
آنکه اولدرکه چون بقدم اهتمام برابنیان بکدرزند چونکه اهتمام قدمیله بورضه لر
اوزره مرور ایدلر و بنظر اعتبار برابنهایه نکرزند و عبرت نظر ایله بورضه لره نظر ایدلر
باعیبانیراکه در تربیت شان خون جکر خورده است باغبانی که انلرک
تربیتنده خون جکر مصدر و زحمتلر چکمشدر و درتمیتهٔ جانفشانلر ایلب
اورده و انلره نشو و نما درملکده جانفشانلر ایله کمتر رشحهٔ بدعایی یاد کنند
بردعا ایله یاد ایدلر و بثنایی شاد کردانند و برثنا ایله شاد ایدلر مسرور تحیر
کردانند بونک کبی محللرده کنند معناسنه استعمال اولنور باغبانلردن مراد
مولانا جامی حضرتی درحمة الله علیه که بوکتابه التیفات مطالبه ایدنلردن دعای
خرطلب ایلر قطعه هرکس زنیکبختان زین رسس درجنان نیکبختلردن
برکسه که بونازه رس دهر خللردن درسایهٔ نشینند یاتبوهٔ بچینند برسایه ده
اوتوره یاتبرمیوه دره یعنی برسایه سنده اوتوره یاخود برندن برمیوه یه
تازه رسش وصفی ترکیبی درتازه ایرشمجی معناسنه فتح رایله درکه رسیدندندر
رستن دندن دکلدر حاصل معنی هرکرم که توکتابدن منتفع اولا دیکدر ان برکه دوته
بلیش کیرد آیین حق گذاردی عیند اول یکه که انصاف چی گذارلک عادتی اوکنه

راه کرم

دشمنان معنا سنه در که بوده مراد نفس وهوا در اضافه بیانیه اعتبار الیه
رباعیه هجوم نفس وهوا کز سپاه شیطانند نفس وهوا نیک هجوم که اول نفس
وهوی شیطان عسکر ند ند ر چو زور بر دل مرد خدا پرست آرند چنگی خدا پرست
مردیک قلبی او زره زور کتوره لر بجز جنود حکایات رهنما یانرا مسنا یلنگ حکایات
عسکر لرند ن غیرها ایله چنا نکه برا ن زره زنان شکست آرد اگر نه طاقت و قوت
اول رهنلر او زره شکست وانهزام کتوره لر یعنی منهزم ایدر تا آب بوند ن طاقت
معنا سنه در رهنا ند ن مراد نفس وهوا د خدای تعالی یا رسول خود صلعم خطاب
میکند خدای تعالی کندی رسولینه که مراد حبیب الله در صلی الله علیه وسلم خطاب ایلیر
بو آیت کریمیله که وکلاً نقص علیک من انباء الرسل ما نثبت به فؤادک
که جمیعا ساکه حکایات ایلمز رسولله یک خبر لرند ن شول نسنه یه که انک سبب ایله
سنک قلبکی شمدی اولان توحید واعتقاد او زره ثابت و محکم ایلمز یوند ه مراد
آیت کریمیک بی قصور ظاهر معنا بیانی در اگرچه مصنف حضرت دینی مضمون
شرحی یعنی تفسیر بیورمشدر بو ترکیب الیه یعنی بی خوانیم بر تو قصهای پیغمبران یعنی
سوندن اول کلمش پیغمبر لرینک قصه لرنی ساکه او قورز واحوالینی ساکه علیان و
بیان ایلیرز تا دل ترا ثابت کردانیم بر انچه هستی تو بزان تا سنک قلبکی ثابت
و محکم ایدیلم اول نسنه اوزره که معنوز سن انک اوزره سن که مراد توحید
واعتقاد در هستی ده یا خطاب ایچوندر قطعه چو صورتی بدلت سازی
از ارا ده راست چونکه راست ارادتن قلبکده بر صورت دوزه سین زنفخ صورم
عارفان حیاتش ده عارف لر یک نفس صور نک نفخنده اول صورته حیات ویرمراد
اولیاء الله یک حیات بخش نفسیله اول ارادت صورتینی احیا وابقا ایله دیمکدر
عارفلرک نفسی نفخ صورة تشبیه ایلشدر وکر شود مستر لزل دلت زجنبش طبع

وکر طبعک

وکر طبعک حرکتیدن قلبک متزلزل اولیه بشرح قصهٔ صاحب دلان بیانش ده
صاحب دللریک قصه سی شرح ایله اگر ثبات ویرمراد اگر اول ارادته طبعکک میلی
ایله بر ضعف حاصل اولیه که قلب اندن اضطرابه وانقباض قبول ایلیه انی
طلبانی بخله محکم و ثابت ایله دیمکدر پیر هرات خواجه عبد الله انصاری قدس سره
هرات که خواجه عبد الله انصاری حضرتی در قدس سره هرات اسم شهر در
اصحابه وصیت کرده است کندک اصحابنه وصیت ایلمندر که زنهار بری بحنی
کردن بر سخیدن بر سوز یاد کوزده طوتک وحفظ ایلکوز واگر نتوانید واگر اگر
یاد دادن ایسه سز نام ایتن بیاد دارید باری الریک نامنی یاد کوزه کتوروکوز
عقد ایلکوز تا بهره یابید تا فائده ویصیب بوله سز رباعیه آنی توکه از نام تو
حسن اول سنکه سنک نامکدن عشق یاغر وز نامه وپیغام تو بی آرد عشق
عشق کردن عشق یاغر عاشق شود انکسکه بکویت گذرد عاشق اولور اول
قلبکه او غر اری زدری بام تو بی بارد عشق بلی سنک یاب و دامکدن
خدا یاب الله تعالی حضرتنه در بوده در فیو معناسنه وبابر طام معناسنه در
ارشاد ایلمشدر که خدای تعالی حدیث شریفنده وارد در که الله تعالی حضرتی فردای قیامت
بنده یه بایورکه تو از مخلصی و بی مایکی شرمنده مفلس لکدن وسر مایسز لکدن یعنی
فلان عارف در فلان محلده بی شناخت فلان محلده اکلمری ایدک کوید ازی
بنده بلی اکلدم دیه فرمان رسد حق تعالی حضرتندن اول بنده یه فرمان
کرسنی اگه بغشلدم بنیشنیدم که در روز امید بیم
قطعه قدر من در صف عشاق تو زان بست نرت
بنم قدیم اندن ادنی ویسار کده که زنم کام ارادت بمقام وصول
قدیم

که قرب و وصول مقامات نه ارادت کامینی اورم خطاب خدایه در مراد بود ر
اولیاء زمره سنه منسلک اولمغه لیاقتم یوقدر دیو تواضع ایلر کام کاف فارسی
خطوه معناسنه در بتر کی آدیم در دلم نقش شده نام گدایان درت سنگ یا بگ گدا
قلبده نقش نامی بس بود نامهٔ اعمال مرا مهر قبول بنم اعالیم نامسیته قبول مهر کان
گدا یاندن مراد مقبولان درگاه احدیت در مخمر درضم میم الله **تیری سقطی** قدس
جنید ذ اکاری فرمود سری سقطی حضرتی قدس سره جنید حضرتنه برایش بیو
بموجب دعواه وی قیام نمود جنید حضرتی اول ایشی سری سقطی حضرتک ثمام
کوکلینک مراداوزره یرینه کتوردی کاغد پارهٔ نوشته بدواندا خت جنید
حضرتنه برکاغد پارچه ایدی که اندن بوقطعه یازلمش ایدی **قطعه** سمعت حادیهم
یحدوا فی البادیه بادیه ده حدی ایلر برحادی ایشتدیم یقول ابکی و مایدر
مایبکنی ایدر اغلرم وساکه نه بلدر رشول نسنیکی که بنی اغلدر مادامکه حادی استفهام
اولمق روشندر نافیه اولمقدن ماء ثانیه موصول ایکون در حادی اسم فاعلدر
حدایحدو دن حدی ایدیجی معناسنه حدی نغمه و ترغله شتر سور مکه در لریدر
کاف مکسور در زیرا خطاب مؤنثه در مابعدنده اولان اوج فعل مضارع بوکه
قرینه در بیت حادی که بهر ناقهٔ سیلی حدی کند باید زشرح فرقت ما ابتدا کند
ابکی حذاران یقاربنی گریه ایلرم بندن مفارقت ایلیه سن دیو حذر و خوف اندیکم
و تقطع حبلی و هجرینی و بنم ایپی قطع ایدسین و بینی ترک ایدسین بر اوج فعل مؤنث
حاضره در مراد عاشق و حاله وصول بولدقدم محبوبنک قراقلدن خوف
حذر ایدیب گریه و انین و حنین دن فارغ و خالی اولمق لازم ایدوکن اشعار در
رباعیه خون میگریم وزتو چه پنهان دارم قان اغلرم سندن نه مخفی و مستور
طوتیم گر بهد تو این دو چشم گهربار دارم بو ایکی چشم سندن اوتری گریانه طوتم

هیچ حند

هیچ حند دلی بوصل شاد آن دارم اگرچه که وصلک ایله مسرور به کوکل
زیرا وصالکه وصول بولمشم صد داغ برآن ریم هجران دارم اما هجران
اولدن و ایمسندن اول کوکل اوزره یوز داغ طوتمرم زیرا خوف ایلرم که وصالکدن
اولم و هجرانکده آزار فراقی محنتی چکم **مثنوی** محنت قرب زبعد افزونست
دارم بهجران سوزد شمع آید روان سوزد **جنید** قدس سره گوید
حضرتی قدس سره ایدر روزی بخانهٔ سری سقطی درآمدم برگون سری
سقطی حلک خانه سینه کلدم این بلیت بی خواندو می گریست
سری سقطی بو بلیت او قوردی و اغلر ایدی **شعر** لا فی اللیل و
لا فی النهار بلی فرح نه شب ده نه روزده آه ولد نا باکه فرح و خلاص
واردر فلا ایالی اطال اللیل ام قصر اپس قیرمزم شب درازم اولسون
اولدی یعنی کرکه دائر کرکه کوتاه اولسون اصلا فکیرمزم
حکایه نقل اولنمشدر که جنید حضرتی استفهام و قصر اده اولان الف اشباع ایچوندر
دیمشدر روز ازنالهٔ وآه نالهٔ وآه دن نه شب نه روز خالیم مرا خواهی شب من
دار مرا خواهی کوتاه استر یسک بنم بشم دراز اولسه اسیر لسک کوتاه اولسون زیرا
حکایه ازاله مقید دکولم مشک مجتمع مقیدم **منصور حلاج** پرسیدند که
منصور حلاج چه سوال ایلدلرکه مرد گیست که سلوکده مرد کمدر کفت
سلوکده ابتدای اول کمه درکه ابتداء سلوکده ن بارکه حضرتی حق را به
حکایه حضرتی حق بارکاه حشمتی نشانهٔ خود قصد سازد کندک قصد نه نشانه
واردر امکدار که ایرشمیه هیچ چیز بیار آمد هیچ نسنه ایله مسرور آسوده اولمیه
هیچ کیسه ایله قانع و متسلی اولمیه **رباعیه** از مهر تو بیرو و بجز بشتافته ام

سندن او تبرّد بحرده ایو مشم هامون بریده وکوه بشکافته آم هامون وبحر اقطع
وطی ایلمشم وطاغ برمشم وزهرچه رسید وبش روتافته ام وجمیع فسنه دن که اوکه
ایر شمش دریوزی چورمشم تاره بحریم وصل تویافته ام تاکه سنگ وصلک جمینه
یول بولمشم مراد ماسوآدن اغراض وفراغت اینجه وصال الهی میسر اولمدغنی بیان
ابوهاشم صوفی گفته است که ابوهاشم صوفی حضرتی اینچندر کوه رآلتون ک
سوزن کندن گوهی سوزن اوجی ایلکه کوکندن قازمق ودبندن قوبرمق اسان ترست
اسان رکدر از زذیلت کبر از دل بدر کردن قلبکدن کبرک زذیلش وقباحتنی اخراج
ایلکدن قطعه لاف پی کبر مزن کان از نشان پای مور کبر سنرلک لافینی اورمه
زیرا اول کبر در شب تاریک بر سنگ سیه پنهان ترست لیل مظلمده سیاه
سنگ اوزره اولان مورک پای نتاندن پنهانرکدر از نشان پای مورک معنای
بو مصراع ثانیه قید اولندی ودرون کردن برون اسان میکر از اکران اول کبر قلبکدن
اخراج ایلمکی اسان طوتمه زیرا کوهر اکندن بسوزن از زمین اسان ترست زمین دن
بسوزن ایله طاغی قوپرمق اسان رکدر کبری ازاله ایتمکدن زلنگ معنای ثانیه قید اولندی
ذوالنون مصری قدس سره پیش یکی از مشایخ مغرب ذالنون مصری حضرتی قدس سره
مغرب مشایخلرینک بری فتنه بجهت یک مسئله برفت بر مسئله اچون گندی آه شیخ گفت
یا ذالنون از بهرچه آمدی اول شیخ ایندی ای ذالنون مدن اوتری کلمش سن اکر آمسن
که علم اولین واخرین بیاموزی اکر کلمش ایسک که اولینی واخرینی علمنی اوکرنسن
انزاروی نیست اکر امکان بوقدر که این همه خالق داند زیرا بوجمعنی خالق بلور
اکر آمده که اورا بجوی وکر کلمش ایسک که خدای طلب ایدسن انجا که اول کام
هر کز فتی او خود انجا حاضر بود اول بره که اول ادیم اندک اول الله خود آنده حاضر ایدی
قطعه باعیه زین پیش برون زخویش بندا نمت بودن اول یعنی کندمدن طره ظن ایتمه

فیه نقصان اکنون

قدس سره

نقصان اکنون که ترا یافتم آنی دانم شمدیکه سنی بولدم اوصورته بیلورم
قدم نخست بکذاشتمت که سنی اول قدنده قویدم مراد والله معلم جسبحه نادی
تعالی بی مکان هر مکانده حاضر ایدوکن اشعار در بلبر هرات قدس سره کوید بلبر هراتی که
مراد خویش عبد الله انصار بدر قدس سره ایدر او یا جوینده خود هم اهست الله تعالی
جوینده کندک طالبنه هم آهدر دست ویی بکرفته در طلب خود نازاند طالبنک
ذوقنی طلبنده سکر تدر مراد طالبه وصول هم انک طلب وتوفیقی ایله سر مراد اولور دیکدر
خود هم اوده هم کبر جویان اوست معصیتکاران می بردر دوست رعایه انکه فی ظلم نام
مراد وده نشان اول الله که ایدن بنم الیمده نه نام نه نشان وار در دست بکرفته
او اوست تویش کشان بنم دستمی دوستی کشد وار دبجه جکی اوست دست من وپایز نظیر آنی
او در بنم دستم وپایم دخی هر بره که کدر پای کوبان ریشش میروم دست فشان انک
پای کوبان ودست فشان کدرم مراد رقص وسماع ایدرک شوق وذوق ایله انک طلبنده بم
الدن اصلا جز دار دکلم دیکدر فضیل عیاض قدس سره می کوید فضیل عیاض حضرتی ایدر
تعالی را که بن حق سبحانه وتعالی یه بدوستی پرستم دوستلیق وحجت بستی ایله
که پرستم صبر ایدرم که عبادت ایتمیم بعضلرینی طاعتنی آبرسندکه مشایخ
سوال ایدلر که سفله کیمیت که سفله کیدر کفت
بعضی کیمیه بعضی اول کلمه در که حق تعالی را بیلیم وامیدی پرستند حق جل وعلی حضرتنه خوف زجا اوزره
عبادت ایدر که طاعتی دوزخ خوفندن وبهشت امیدندن اوتری در پس کفتند تو چون پرستی
کفت اکر بستن نیجه عبادت ایلرسن کفت بمهر دوستی اول کلمه ایندی محبت ودوستلیق
عبادت ایلدم اصلا دوزخ خوف وبهشت رجا یکه عبادت ایلدم که مهر دوستی ویی
وطاعت دار دکه انک محبت ودوستلیق بنی خدمت وطاعت اوزره
جانا زره رتوام ورنستوانم بود ای جان سنک بایکدن دور اولمغه قادر دکلم خطاب خدایه در

قانع بهمست و حور نتوانم بود جنت و حور ایله قانع و مستلی اولمغه قانع دکلم سر بر در تو یکی عشق
نه بمرد سرم سنگ بایکی اوزره یعنی طاعت و خدمتم عشق و محبتک سببی ایله در اجود فرد سببی ایله اولمغه
زین در چکیم و صبور نتوانم بود دیلیم بو یادن صبور و دور اولمغه قادر دکلم قطعه کی شود سود
قیلت کشته زیر تبره خاک سنگ مقتول لکک سوزکدر تبره خاک التنده قوی منطقی و تایاب آه
زانکه این آتش زجان روشنی او خاستست زیرا بو آتش انک پاک روشن جانندن صعود او ظاهر
اولمشدر جسمنده پیدا اولمشدر کی چیکی محواولمه چون تواند عاشق از حمایت سر کشید عاشق
سنگ و فاکه طوقندن باشی جکمکه و طاعتکدن اعراض ایتمکه نجه قادر اولور قفر اساطوق اوازکردن
او خاستست حالاکه انک طوق قرقی کبی انک کردانندن ظاهر اولمشدر قرقی نک کرده تنده طوقی ذاتی
اولدیغی کبی سنگ و فاک طوقی دیمی انلرده ذاتیدر ابدی زایل اولمز خطاب خدایه در معروف
قدس سره کفته است صوفی ایسنجه محالست معروف کرخی حضرتی قدس سره اتمشدر که
صوفی بورآده مهماندر تقاضای مهمان بر میزبان جفاست مهمانک تقاضاسی میزبان اچون
جفادر اصل تقاضی در ضادکسوه یعنی ایله مصدر در عجم الف ایله استعمال ایلیر مهمان قونق میزبان قونق اچون
مهمان که با ادب بمنتظر بوده نه مقاضی مهمانکه ادبسله اولا منتظر اولور تقاضی ایدیجی اولمز زیرا تقاضا
و ترک ادب در قطعه مهمان توام در صف ارباب ارادت سنگ مهمانکم ارباب ارادت صفنده
بنشسته بهر چیزکه آید ز تو راضی راضی و قانع اولورسم هرنیه که سندن کلور مراد سندن هرنه کلور
اکه راضی و قانعم دیلکدر بنهاده بخوان کرمت دیده اند سنگ کرمک خوانمه امید چشمنی قوی شم
انعام تر امنتظرم بی مقاضی سنگ انعامکه منتظرم متقاضی دکلم خطاب خدایه در بایزید بسطامی را
قدس سره پرسیدند که بایزید سوآل ایلدیلر که سنت کدام و فرض کدام
که طریقه سنت قیق و فرض قیقی در فرمود که سنت ترک دنیاست بیور دیکه سنت ترک دنیادر
و فرض خدمت مولا فرض حق تعالینک خدمتیدر حقی ای که در شرع خداوندان حال ای کمسه کی
اصحاب هالک طریقنده خداوندان حالدن مراد اصحاب طریقدر شرع طریق معتبسنه در میکنی از سنت و فرض

و فرض دن باکه سوآل ایده سین سنت آمد دل ز دنیا آمدن فرض جور مک
کلدی فرض راه قرب مولا یافتن فرض حق تعالی حضرتنک قربنه یول بولمق کلدی
اول در و فرض بود شبلی را قدس سره شوری افتاد شبلی حضرتنه قدس سره
واقع اولدی بر بیمارستانش بردند بیمار و علاج ایچون آنی بیمارخانه
و بیمار رفتند بر طایفه آنی کور مکه کندلر پرسید شما کیانید شبلی حضرتی انکره
لرسر کفتند دوستان تو سنک دوستلر کز دیدلر سنکی برداشت و برایشان
برداشتی برداشتی قالدردی و انلرک اوزره ریزه ریزه جمله ایلدی جمله بکر یختند جمعی قاچدی
یاران شبلی حضرتی ایندی ای کذابلر کرو کلک که دوستان از دوستان نه کریزند
دوستان نیز حضرتنه و انلرک جفاسی سنکندن پرهیز و حذر ایلر لر قطعه
دوستدار کر صد جفا بیند ز دشمنی دوستدار اولدرکه هرنه قدر دشمنی یتسه زدوست
دوستدار تر دوستن دوشمن لک کوره زیاده دوستدار تر اولر بیش بوینده
معناسنه روشندر باقه فارسی ایله هم جایز در که شود و رود معناسنه
قطعه مصراع ثانیه قیدا اولندی بر سر هنر از سنک ستم کر خورد از دوست
او زره بیک ظلم دانین نیه یعنی حدن زیاده جفا کوره کرد دنیای
دوستلقدن ایرلمک عشق بنا سببی اول سنک کردن محکم رکن اولمکر اصلا خلل
در دوستی ملاحظه مرک و زیست نیلست دشمن به از کسی که
غم از وی منقولست و هم ازدن منقولدر که وقتی بیمار شده بود که بر وقت
خلیفه بغداد طبیب نرسائی بمعالجه او فرستاد بغداد خلیفه سی
طبیب ازوی پرسید که ای شبلی خاطر توچه میخواهد طبیب آنی
کفت انکه تو مسلمان شوی شبلی حضرتی ایندی خاطرم
آه طبیب ایندی یه.

مسلمان اولام پیش تو ساکت [illegible] واز پستر بیماری برخیزی و خسته لق فرآ شنوی قالقه

گفت آری حضرتی شبلی ابتدی بلی ایلرا اولسون پس برویی ایمان عرضه کرد پس حضرتی شبلی رس

ایمان عرض ایلدی چون وی ایمان اورد چونکی طبیب ایمان کتوردی شبلی ارسپنر بر خاست شبلی حضر

دشکندن قالقدی و بردی از بیماری اثری نی و انک روز خسته لکدن برا ثر یوق ایدی بس هر دو حضر

خلیفه رفتند بس هر ایکیسی پیل خلیفه نک اوکنه کیدلر و قصه باز گفتند و قصه کرو دیدلر خلیفه گف

خلیفه ابندی بندانستم که طبیب پیش بیمار فرستاده ام صاندم که طبیب خسته قسته کوندر دم من خو

بیمار پیش طبیب فرستاده ام بن خود بیمار طبیب قسته کوندر مشم **قطعه** هرکس که از بجر محبت مریض

برکمه که محبت بجر ندن مریض اولدی داند طبیبی خویش لقای طبیب را جیبنک لقا سی گر

طبیب بلور لقاء الخلیل شفاء العلیل چون برسرش طبیب بهستی بهند قدم چونکه طبیب وجود

انک طریقتنه علاج ایچون قدم قویه بوهم وجه درانک باشنی اوزره بخد شفا زعلت هستی طبیب را

مرضندن طبیب شفا احتمالی ایلر حضرتی شبلی طبیبی گفر مرضندن خلاص اندی کیمی سهیل عبد الله

قدس سره تشتر منسوب سهل عبد الله قدس سره نی گویند ایدر تستر بر یرک آدیدر هرکه بامداد کندوجه

آن باشد که چه خورد هر کیمک صباحلیه وانک فکر وهمت اول اولکه نه یمه دست ازوی بشوی

آل یو یعنی فرآغت ایله که هرکز اول اصلاح چه کلمز وقرب الهی حاصل اتمکه کلور اولماز **قطعه** هرکز

بامداد از خواب بنود در سرش هرکیمکه صباح دن خوابدن قالقه وانک باشنده بخ خیال خورد

آیین بیداری مجوی اکل و شرب فکر ندن غیری اولمیه اول کمسه بیدار لیق وسعادت مندلک عادتی آ

که ممکن میسر دکلدر بنود کلمه سنک معناسی مصراع ثانیه فیدا اولندی وانکه شنوید دست چون پای

بستر کشد و آل کمسه چون فراشدن قالقه الینی یویه تا بحان سفره آرد دست ازوی شوی تا که طعا

وسفره یه آل صو نه اندن آل یو یعنی آندن فلاح وسعادت امید طوتمه نته که حدیث نثر بیذه وآرد در

تعس عبد الدینار تعس عبد اللورهم تعس عبد طسه تعس عبد فرجه تعس عبد قمیصه

تعس هلاک اولدر معناسنه بوسعید حواز قدس سره گوید حضرت بوسعید حواز قدس سره ایدر

[illegible] مزید یک حالنک اوه للرینک محافظت وقت خود پیکر دم کندو

[illegible] ایلدم که تا احوال طریقتده قصور اوزره اولیم روزی بیابانی درآمدم

[illegible] بهر کون بر بیابانه کلدم وکدردم بوهم معنا در کمندم ناگاه از قفای من اواز

[illegible] ناگاه بنم آردمدن برفسنه نک اوازی کلدی یعنی برسسن اشتدیم دل خودرا از

[illegible] بان وچشم خودرا نظر کردن بدان نگاه داشتم کندو قلبیمی اکه التفات ندن

[illegible] که حفظ ایلمکدن نگاه طوتدم یعنی حفظ ایلدم وکندمه تعیز وخوفدن کتوردم

[illegible] من آمد اول سنه بنم جانبمه کلدی تا بمن نزدیک کلند تا باکه قریب اولدی دیدکه

[illegible] کوردم ایکی عظیم بر بجی بردوشمن بالا آمدلر بنم اومزم اوزره چقدلر

[illegible] بن النفاته نظر ایلدم وهیچ نه کفتم وهیچ سویلدیم نه در وقت برآمدن

[illegible] فرود آمدن اومزم اوزره چقدی وفتنده ونه اومزملرنه اشغه انمک وقتی

[illegible] واین صوفی نسناسی انک تفرقه تفرقه وتشویش رنکندن صافی صوفی کیمدر بلور مین

[illegible] ایکی درین کاخ دورنک اول کمسه که بوایکی رنکلو چارطاقی بوزنی یکه

[illegible] خصوصنده توجیهی همان خدا حفرتلرنه اولادیکلر تفرقه پراکنده لک کاخ دورنک

[illegible] علم در که دورنکلکی اضداد اعتبار ایله در حیات وممات ووجود وعدم وسرور

[illegible] ونور وشب وروز کبی نکلدر سورشته سرّ نش زجانان کر بفرض انک سرو قدیتی

[illegible] جانان نقطع اولیه اکر فرضا ره بروکیرد زیک سوشیر وزیک سوپلنک برجانبندن

[illegible] قبلان انک یولینی طوته بیت کمر روی در دهان آشیر پلنک نخورند مکر بروز اجل

[illegible] ویته او نقل ایلمشدر هرکه کاذبه کوشش توان رسید هرکیمک طبیعت

[illegible] حضرتلرنه وهرمراده ایرشمک ممکن اولور رنج کشیده بیهوده عبث برنج

[illegible] کوشش توان رسید وهرکیم تصور ایده سیر ایرشمک ممکن در

[illegible] وهوس طریقته کتمدر بیهوده اولجق معناسنه در که پونک کبی

محللرده کیمش معنانسنه در ربا عیّ از زنج کسی بگنج وصلت نرسید رنجی وسعی دن برکسه وصال
ایرشمدی وین طرفه کزین رنج آه کنج ندید وبو عجبکه رنج مزکسه اول کنج کورمدی هرکس که دو
کورنکرفت بدنت هرکمکه صحرآده بلدی وسعی ایلدی کورطوتدی کوربونده پیمان اشکی معنانسنه در
کاف فارسی نک ضمّه سی ایله در وقبر ودوکون معنانسنه دینی کلور محل نه کوره نکرفت کورخ
انکسه دوید لیکن کورطوتدی اول کمسدن غیری که یلمدی وسعی ایلدی ابو الحسن نوری قدس سرّه
کویدابوالحسن نوری قدس سرّه ایدر هرکه خدای تعالی حوذرآ آزوی بپوشاند هرکمکه الله تعالی خبر
کندوسنی اندن ستر وپنهان ایده هیچ دلیل وخبر اورآیوی نرساند هیچ دلیل وخبر آنی خدآیه ایرشدرمز
وصآنه وسیله اولماز ربا عیّ چون دلبرمن زبرده رونه نماید چونکه نیم دلبریم پرده دن بیرونه
کوستر مبه کس نتواند کزو بکذرد بدیکمه قادر اولماز که اندن پرده نه مرفع وکشف
ایده ورجله جهان پرده شود باکی نیست وکرجمله جهان پرده اولباک وغم بوقدر اصلا
انجاکه تجلوجمال آرآید اول پرده که جلوه وتجلی ایکون زینت ایده دلبردن مرآد باری تعالی
حضرتی درکه جمال شریفنک مشاهده سنکدکندونک تجلی سندن غیرانیکه میرسد کلدر ابوبکر واسطی
قدس سرّه می کوید ابوبکر واسطی قدس سرّه ایدر واسطه برشهرکآیی درانکس که کویدفتر دیکه
دورست اول کمسه که خدایه درقریم بعید درواکه کویدد ورم واول کمسه که خدایه بعیدم
واکه کویدد ورم اول کمسه که خدآیه بعیدم هرکه کویدکه بان جان وجهان نزدیکم هرکیم
اول جان وجهانه قریم وسواصلم جان جهاندن مرآد باری تعالی درمابستدان دعویی نزدیکی
ازدوری انک اول قرب ووصآل دعواسی بعدندن اولور زیرادعویی مانع قرب ووصال
واکه کویدازدورم وآن دوری اول کمسه که ایدن دورم دیرواانک دورلغی
هست درپرده نزدیکی اومستوری اول خدانک قرب پرده سنده اکرمستور لیق وبجابدر
ابوالحسن قوشنجی قدس سرّه کفته است ابوالحسن قوشنجی حضرتی قدس سرّه ایتمشدر دردنیا هیچ چیز ناخوش
نیلست ازدوستی دنیاده هیچ اول دوستدن قبیح ناخوشرک نشنه بوقدرکه دوستی اوی ازبرای غیر

عوضی

محللرده کیمش معنانسنه در ربا عیّ عاشق کزهجر دوست
عوضی یا غرضی بوکه انک دوستلغنی برعوض یا برغرض ایچون اولمه
دوست آیی خواهد عاشق که معشوقنک فراقندن متالّم اولوب برداسترآیا برد وصلنه اتیادی
یا انکه وصالی قپوسی اوزره براقامت استرناکس ترازوکشنبود درعالم عالمده اندن سفلرده
کرد وست نجز دوست مرآدی خواهد که دوستدن دوستدن غیر برمرآد استیر بلیت
بوداکر اولیا تمنا کنند از خدآ جز خدآ بواوج خواهد استیه معنی سنه هم جایز در ابو علی
ابوعلی کویندکه در آخر عمر ابو علی دقاق حضرتینی قدس سرّه ایدر لرکه آخر عمرنده چندان درد
اک اوزره اول قدر درد ظاهر اولمش ایدی که هرروز بیمآم برآمدی که هرکون
ایدی هرروی باقتاب کردی وکفتی واقتابه توجه ایلردی وایدردی که ای سرکردانی
ای سرکردان مملکنک امروز چون بودی بوکون نیچه اولدک وچون کذابندی ونیچه کچندکه
جهانی برآلده معکین ترازین نافیتی هیچ بودندن غمناک اولک بریراوزره بلدرادک مرادعاصل
هیچ بولدکی این واقعه دن مراد عشق ودرد درهم ازین سبحان کفتی وهم بوجنده وبونک
دیدی این واقعه عشق ودردین کرسوزلردن سویلردی دیکلدر ربا عیّ ای مهرکه تست چون تو
کردی این آفتاب که سنکلین برعالمکردیو قدر عالم کردعالم دورایدی معنانسنه درزین رویم
آوردی بورهروکلدن باکه بررآه اوردکک عشقله راه آوردبول ارمغانی درکه بولدن
کتوررل عادت قدیمه درافتایدن طلب ایتدکی راه آوردنه ایدکی بوملت بیان روشندر
کاندرره عشق بوکون کیمی کوزک که عشق بولنده بررخ بوبش کردی ودردل درد
اوزره برغمآرم قلبنده بردره اولمه مرآد طریق عشق دردمندلرینک جزفی افتایدن
ابوالحسن خرقانی قدس سرّه روزی باصحاب خود کفت ابوالحسن خرقانی قدس سرّه

هم شما فرمایید مریدرا ایلدرای شیخ نیه سز بوکوز کفت دیلی دروی که مهر او بود نسخ ایتدی
جمیع نسنه دن لطیف و بهتر مشغول قلب درکه انده دوکلی الله حضرتنک محبتی او لا غیری نسنه اولیا
دارم دلکی که هیچ اندیشه که داشت بر قلب جوکز طوتمرم که او هر فکرکه طوتدی بخیاد تو بر صفحهٔ خاطر
نکاشت خاطر صفحه سی اوزره سنکیت یادکدن غیری نقش ایلدی یاد تو چنان فروکرفتش که
سنک یادک اول قلب انجلین احاطه ایلدیکه انده کنجایش هیچ بیز دیکر نکداشت غیری نسنه هیچ
صفق لیق قومدی خطاب خدایه در ابوسعید ابوالخیر قدس سره راپرسیدندکه ابوسعید ابوالخیر حضرتنه
قدس سره صور دلرکه تصوف چیست که تصوف ندر کفت آنچه در سر داری بنهی ایتدی هوا و هوس دن
آنی پاکلکده طوتر سین ترک ایده سین و انچه در کف داری بدهی و مال اسبابدن اول نسنه ی که
الوکدن طوتر سین رضاءً لله ویره سین و انچه بر تو آید از آن نجهی والام بلیاتدن اول نسنه که
سنک اوزرکه کلور تحمل و صبر ایده سین نجهی نکته معنا سیله صحرا میه سین درمت که کز رکوه فرو غلطا
ایسه سنکی نه عارضت که از رآه سنک بر خیزد قطعه خواهی که بصوفی کرا زخود بر هی استر ایک که
صوفی لیق ایلکه کبر و عجبدن و وجودن خلاص بولسین باید که هوا و هوس از سر بنهی کرکه هوا و هوس
باقیکدن قویه سین و انچه بر کره آدمی بکف از کف بدهی و ادل نسنه که مالک سین ابقی الکدن و سر
صد زخم بلا خوری و زجا نجهی یوز بلا زخمنی یه سین و تحمل ایدوب یر کوه صحرا میه سین رویم یعنی
قدس سره کفته است رویم یعنی قدس سره ایدر تحمل در جوان مردی آنست جوانمرد کف او لدرکه
برآورده را آن خود را معذور دارد آری که کند و برادر لرکی معذور طوته سین از هر دلیکی که
از ایشان صادر شود هر بر خطا دن که انلردن صادر اولور و با ایشان چنان معامل مکن
و انلر ایله انجلین معامل ایمه سین که سنی از ایشان عذر باید ساخت که ساکه انلردن
عذر طلب انمک لازم کلر قطعه جوانمردی دو چیزست ای جوانمرد ای جوانمرد جوانمرد لک
اکی نسنه در یسوم کوش ندنا کوینت راست بنم جانبنه قولاق طوته ساکه راست دیم
یکی آن کز رفیقان در کذاری بری اول که رفیقلر یکدن عفو ایده سین اکر هر لحظه بینی صد کم کاست

اکر لحظه

اکر الف بود کم یعنی عیب و نقصان کوره سین دوم آن کز تو نیاید هیچ کاه هی ایکنجی او لکه
[illegible] چنان کاری که شاید عذر آن خواست انجلین بر فعل که
[illegible] هر وقت کلمه
[illegible] طلب اشمک لازم کلمه آه و فغان زمانه دوستلر دن که بر آن
[illegible] هر کز اعتذار ایلمز ابوالخیر حاجی قدس سره مریدی کفت بشر حافی حضرتنه بر
[illegible] چونکه نان الکه کتورم نمی دانکه بکدام نا نخورش نخورم پلمز
[illegible] آرم چونکه نان الکه کتورم نمی دانکه بکدام نا نخورش نخورم پلمز
[illegible] ایلیم بشر کفت نعمت عافیت را فراموش دارد بشر حافی حضرتی اکه
[illegible] عافیت صحت یعنی خاطر کز کتور و از آنا نخورش انکار و آنی نا نخورش ظن ایله
[illegible] چونان خشک نهد پیش خویش نادری چونکه پر فقیر کند و
[illegible] آن خشک دن مراد قشق سز نابدر که روح راد هد از خوان فقیر بر و رسی
[illegible] بر بر دوش و بره بنا نخورش چو شود طبعش آن زمان مایل اول نا
[illegible] مایل و اغب اولیه چو دکر عافیتش یلست هیچ نا خورنسی اکر عافیت صحت
[illegible] نان خورش بو قدر شیفتی یعنی قدس سره کفته است شیفتی یعنی حضرتی قدس سره
[illegible] توانکر آن بواغنا نک مجتند نا بر هر و اعراض ایدک زیر چو بند دست
[illegible] نا بر اقلیک چونکیم انکله تعلق و انس طوته یدک و بد آده ی خو سند شدی و انک
[illegible] قانع اولدک پس پرور دکار کر فتی غیر از خدای پس حق تعالی حضرتنن
[illegible] کار طرندک بو خود کفر و العیاذ بالله قطعه کر در آید تو نکیری با تو اکر کله بر غنی ساح
[illegible] تعلیق ایده بطر روزی بدو کمن بیوند رزقدن او تره اکه تعلق و اتصال ایله در
[illegible] بر تمکی کند و که کفیل صنایعه زیرا کفیل ارزاق علی الاطلاق خدای تعالی
[illegible] الا علی الله رزقها مدبر کرا خود بیند بر بد بخت کنده که خدای قبول ایله
[illegible] الاشعری قدس سره فرموده است یوسف ابن الحسین الاشعری قدس سره
[illegible] در خانه ایست کر جمع افعال حسنه و اخلاق حمیده بر خانه ده در

وکلید آن تواضع و فروتنی و انک مفتاح تواضع و فروتنگدر روضه بهار در خانه ایست
وجمیع افعال قبیحه و اخلاق ذمیمه بر خانه ده در و کلید آن بالائی و پائی و انک مفتاح کبر تکبر
بلیت تواضع سری رفعت افراز دت تکبر خاک اندر اندازدت قطعه جمعست چرها همه در
خانهٔ و نیست جمع چرا بر خانه ده جمعدر آن خانرا کلید بیراز فروتنی و اول خانه
تواضعدن بعربی مفتاح بوقدر و نیستک معنائی مصراع ثانیه قیداولندی شرحایدن
قیاس بیک خانه است جمع شرا بر هم بوقیاس ایله بر خانه ده جمعدر و آنرا کلید نیست
بجز بالائی و پائی و اکه کبر و عجبدن بغیر مفتاح بوقدر مراد تواضع بسبب جمع سعادت و کبر بوجه جمیع
شقاوت ابدوکتی بیاندر هان احتیاط کن که تلفیری زراه چرا گاه اول احتیاط
ایله که طریق چرادن طیر تمویسین و جمیعه سین خود را بمعرض خطر آفتاب مبتلا کنی و کندوکی شر
خطر علته برا قیمه سین مراد تواضع ترک ایدب بمعراج تکبر و انیه سین دیکدر معرض مجلس
وزن اوزره اسم مکاندر معرض کسوبم ایله فتح رایله بیع و شری و قسنده اسپیره کیدر خطر
اسباب در بیکنی استعمال اولنان اولدرکه معرض زوال در لکن مشهور انچه قدس سره کفته
است سمنون محب قدس سره ایتمشدر بنده را آنچه صافی بخدای تعالی نشود بنده
محبتی حق تعالی حضرتنه صافی اولمز تا رسنی برحمه عالم نیفکند تا مادامکه بندهٔ جمیع عالم اوزره
زشت لک بر اقیمه یعنی حق تعالی حضرتندن غیری هر نه وارسه اکر قبیح کورنه و اصلا بر نسنه میلی اولیه
سرکند جای بدل عشق جمال ازلت اکر جمال ازلیه عشق تلبکده بیر ایکیه جسنی امید بحور آن بهشتی
نه بهشتی منسوب اولان ریره امید چشمی قوم سین و خاطر که کتور مرسین مقرع ازدر
خویش خدا آیا بهشتم مفرست کی مسلم نشود عشق جمال ازلیه جمال ازلینک عشق ساکه قلبی
مسلم و میسر اولور تا بر افاق همه رسنی بلنهی تا مادامکه جمیع عالم اوزره زشت لک بیمنی قویمیه سین
بلکه لازم اولان بودرکه جمیعی فراموش ایلیه سین افاق جمع افق در کنار اسمان معناسنه یکن عالم
معناسنه استعمال اولنور ابو بکر وراق قدس سره کفته است ابو بکر وراق قدس سره البتمشدر

اکر طمعرا

اکر طمعه سوآل ایله لرکه سنک پدرک کیدر کویه سنک در مقدورات
مقدور آتشدن شکدر بوخود کفردر زیرا مقدور آته قادر مطلقدن غیر سنک بیدلیل
اکر کویند که بنه نوجهت اکر طمعه دیه لرسنک صنعت و کارک در کویه اکتساب مذلت
ذلت و خواریدر کسب ایلمکدن دیمن طمع ذل و اکر پرسنکه غایت نوجهت
آل ایله لرکه سنک غایتک ندر کویه بلمخت حرمان کرفتاری دیه محرومی
کرفتار لیق در جرا پیش خسرو تجوا هش رویی چو یکسو نهادی
کویه بکویه سنک در اقدار الهیی اقدار الهیی ده شکدر دیه کر کویه که
حجت کویه و اکر طمعه دیه سین که سنک کارک ندر دیه بجواری از لیتمان
تمام مواس خورلیق ایله لیئیم لیردن مراد طلب ایدیجی لکدر و رسن پر سیی زخم کار کویه
اکر طمعه سوال ایله سین عاقبت کار ندن در بجنتهایی حرمان محنتر ایله
ایدیجی لکدر مراد طمع صافی زحمت و مشقت و بلا و محنت ایدکون بیاندر
قدس سره کفته است ابراهیم خواص قدس سره ایتمش در رنج مکش
در طلب انچه در قسمت ازلی اول نسنه نک طلبنده که قسمت ازلی ده
آن کفایت آن کرده اند سندن اوتروانک کفایتنی ایلمکدر در دوان بیهوده
اول نسنه یی که از نو طلب کفایت آن کرده اند انک کفایتنی سندن طلب
ایلمکدر اول نسنه سنکیچون فرض اولمشدر و آن انقیاد احکام الهی است
از اوامر و نواهی و اول نسنه احکام الهیی یه انقیاد در اوامر و نواهیدن
قسمت ازل کرده اند سنک رنجکی ازلدن قسمت و تقدیر ایلمشدر در
ازل رزق پراکنده کی رزق اچون پراکنده لک دی حضور لیق انچه بر فائده
کیسه سنک حیا لک فایده سی یوقدر و عبادت حق تعالی حضرتنه

سر نکشی از قاعدهٔ بندگی عبودیت قاعده ندانی اعراض ایله بلکه جان و
دلدن طاعت و عبادت ایله زیرا و ما خلقت الجنّ والانس الا لیعبدون
حسبنه همان طاعت و عبادت ایچون مخلوق سین ابو علی رودباری قدس سرّه گفته است
ابو علی رودباری قدس سرّه ایتمدر تنگ ترین زندانها زندانلرینک تنگ ترک معاشرة اض
است ضد لریک مصاحبتی در زیرا هر جنس جنسه مایلدر رعب چاکر خواهر زدن این
ریا جکنم روح را صحبت ناجنس غذاب الیم گرچه زندانست بر صاحب دلان آکر
صاحب دلله اوزه رنده زندانلر هر بنجی بوبنی ز وصل یار بلیست هیچ قنده که یار ک و صاح
بلیست اغیار ک صحبتنده تنگ ک هیچ زندان یوقدر هیچ زندانک مفارقتی مراع ثانیه
قیداولدی شیخ ابو العباس قصاب قدس سرّه درویش را دید شیخ ابو العباس قصاب
قدس سرّه بر درویش کوردی که خرقهٔ خود را بی دوخت که کندو خرقتینی دکردی و هر دی
که راست یامدی و هر بر درزی که راست کلمیدی بکنادی و باز دوختی سکردی و
کیرو دکردی در زوکه قفتانده اولور شیخ مه فرمود که آن بت نیست شیخ فرمود که
اول خرقه تنگ تبکدر که اکه مقید اولیله اول زمان عبادتدن دور اولمش سن ربا عیه
صوفی که بخرقه دوزمش بازاریت صوفی که خرقه دوزلیق ایله اونوک بازاری وار در
کنز بخیه بفقر می رند خوش کاریت اکر اول خرقه فقر ایله بخیده اوره لطیفه و معقول
بر ایش در مراد خرقه سنه مناسب فقری دایه زیاده مقبول خوب اولور دیلکدر و خیش
طبع دست او جلکیانید واکر ط یت عیشی ایکه طبعی دستی حرکته کتوره هیچ بخیه و رشته ایش
بت و زنار لیت اول خرقه تنک هر بخیه می بر بت و هر رشته می بر زنار در خضری
قدس سرّه گفته است خضری قدس سرّه ایتمش در الصوفی هو الذی لا یوجد بعد
عدمه ولا یعدم بعد وجوده یعنی صوفی آنست که یعنی صوفی اولدرکه چون از وجود

طبع

16

فانی شود چونکی کندو نک وجود طبعی سندن فانی اولسان عربده
چون طبعی در اما عجم طبعی دخی استعمال اولنور رشته که مهر مشتر نیک بوبنی تنلم
زخطهای طبعی شسته دفتر و در قهار یاضی کرده از بس
تکرار اکه رجوع المیه و بعد از آن چون بوجود حقانی
فانی مصکره چون وجود حقانیه کلد و انک ایله متصف اولسه
صوفی نک کلماتندن در دکر فانی نشود و کیرو فانی اولمیه
ارفانی خود اخوذ صوفیان بشنو که گفته اند بقا از بی فناست
خوش اکه چو نیست شد ازین نقش مجاز خوش اولکه چون بو
کلدی و وجودن مراد ریاضت و مجاهدهٔ اول اولان
زان پس چو وجود یافت زان مایهٔ ناز اندن صکره چونکه
ناز دن وجود بولدی مایهٔ ناز دن مراد باری تعالی در جاوید
فراز باب عدم انک اوزره ابدی باغلنمش
مصراع ثانیه مصروف اولمق ممکن در که معنی بویله اولور
اول دابر مایهٔ ناز دن و وجود بولدی اندن صکره ابدی انوک اوزره
اولدی زبدهٔ کلام بودر که چون صوفی ریاضت و مجاهده سبیی ایله
مرتبهٔ سندن خلاص بولوب اخلاق حمیده حصولی ایله بر وجوده
اولور که ابدی فنا پذیر اولمامق تو کز سرای طبیعت یمی روی
بکوی حقیقت کدزی تو ان کرد خواجه محمد پارسا قدس سرّه العزیز
در الصفا یه بغداد خواجه یوسف همدانی بروقت بغداد کی منتظمیه مسند

وعظ می گفت وعظ ایدر نظامیه بغداد دن مراد بغداد ده بر جامع در کہ
اگرچه بر مدرسه دینی واد در نظامیه در لر بوستانک بو بیتنی روشندر
بیلت مراد در نظامیه ادرار بود شب روز تلقین تکرار بود فقهی معروف
بابن سقا ابن سقا دیمکله معروف بر فقیه درمیان مجلس پر پای خاست
مجلس اورته سنده ایاغ اوزره قالقدی و مسئله گفت بر مسئله دیدی
خواجه گفت بنشین خوجه یوسف اگه ایتدی اوتور که در کلام تو را یحه
کفر می یابم که سنک کلامکده کفر بولورم و شاید که مرگ تو نه بر دین اسلام
بود و شاید که سنک موتک اسلام دینی اوزره اولمیه بعد ازان بعدتی آی
فقیه نصرانی شد اندن صکره بر مدة ده اول فقیه نصرانی اولدی
و در نصرانیت بمرد و نصرانی لکده اولدی **قطعه** هر که بلمیی پس از
بروریش فقر اورا هر کیمی کورسین که فقر پرورشنه و مجاهده دن
درصف زنده دلان نام بارشاد رود انک نام مشایخی صفتلر
ارشاد ایله کده یعنی مرشدلک ایله مشهور اول اورامک معناسی مصراع ثانیه
قید اولندی یاد بسر او مبرای خواجه مباد ای خواه انک طرفنه بحث دعوی
یا دینی التمسه کہ لکن ازان نبی ادبی دین تو برباد آد اولمیه کہ اول ادبسز
لکدن سنک تایمک دینک یکه کده و کافر اولاسین مباد کہ معناسی بو مصراع
قید اولندی **خواجه** عبد الخالق عجدوانی قدس سره روزی درویشی پیش او
گفت خواجهٔ عبد الخالق عجدوانی قدس سره بر کون بر درویشی انک اوکنده ایدی
اگر خدای تعالی مرا مخیر گرداند میان بهشت و دوزخ اگر الله تعالی حضرتی
جنت و دوزخ خصوصیده بنی مخیر ایده رضای باکه تسلیم ایلیه من دوزخ را
اختیار کنم بن دوزخ اختیار ایدم زیرا که بهشت مراد نفسست زیرا که

بهشت

مراد نفس است و دوزخ مراد خدای تعالی و دوزخ خدای تعالی مرادیدر
اولی در زیرا حق تعالی حضرتی البته دوزخ پر البرم دیمشدر
اورا اردکرد خوجهٔ عبد الخالق انک سوزنی رد ایلدی و فرمود
اختیار چه کار دیبور دیکه بنده نک اختیار ایله نه ایش وار
الا باختیار الله هر کجا گوید رو رویم هر قند گیت درکیده رز
باشم و هر قنده دیر اول اولورز **قطعه** کار
خواجه ملکن افندنک اختیار نر البش ایله ای که داری به بندگی
ای که گه بنده لکه اقرار طوتر سین هر کجا که اختیار خواجه کند
نکه اختیار اوله بنده کانرا باختیار چه کار بنده لریک
ایشی و آرزلت دلا عنان ارادت بدست دوست سپار
که کاری باختیار تو نیست **خواجه** علی رامتینی قدس سره پرسیدند
حضرتنه که لقبی غیر نیران در قدس سره صورد لر که ایمان بحسب
و بپیوستن بپیوستن بپیوردیکه خلقدن انفصال و حقه اتصالدر
که کندن و بپیوستن گفت هر کیمکه ایمان ساکه کندن و بپیوستن در
ایمان قرا کندن و بپیوستن گفت
قول پسندیده روشی پسندی گرکه که بو مقبول سوزی اندن
یعنی آن کندن و بپیوستن اول کندن و بپیوستن نک محصل معناسی ندر
از خلق گیتی و بخدا بپیوندی یعنی خلقدن منقطع و خدا به
خواجهٔ بهاء الدین نقشبندی را قدس سره پرسیدند که
خواجه بهاء الدین نقشبند حضرتنه قدس سره
کوز قنده ایر شور فرمودند
بیور دلر که سلسله دن

سنی کاغذ فتح سلسله
فصل معنا سنی فاطمه

کمه دن بربره و بر مرتبه ایرشمز بلکه عمل و مجاهده و توفیق
الهی ایله ایرشور رباعیه از دلق و عصا صدق و صفایی نرسد
دلق و عصادن بر صدق و صفا ایرشمز و زبسحه نجز بویی
ریایی نرسد و تسبیح دن بر ریا رایحه سی سندن غیر ایرشمز هردم دیکه
بکجا رسد مکو سلسلات هردم دیه سنگ سلسلک قنده ایرشور رکز سلسله
هیچ کس بجایی نرسد زیرا سلسلدن هیچ کیمسه بربره ایرشمز روضه
دوم اکنجی روضه در ترشیح شقایق دقایق حکم دقایق حکم شقایق
شقایقنک ترشیح بیانینده در که بر شحات سحاب کرم که اول
کرم سحابنک رشحه لری ایله ارزمین قلوب حکما حکمانک قلوب زمینلرنی و اراضی
شان خاسته و ایلریک خاطر ارض لرنی ظاهر عوید اولندر و بشرح و بیان
آن و اول دقایق حکمک شرح و بیانی ایله مطاوی و فاترشانی اراسته ایلریک
کتابلرینک صحایفی مزین و اراسته در ترشح ترتیب ایلک حکم جمع حکمتدر رشحات
جمع رشحه در جوانده مغناسنه در اراضی جمع ارض در مطاوی جمع مطوی در
صحایف مغناسنه فایده حکم کس راکویند حکم شمول کمیه در لر که حقیقت
چیزلرنی که اشیانک حقیقتی بانی قدر توانند بداند اول قدر که قادر اولور سیله
و عمل بمقتضای ایچه تعلق بعمل دارد و اول نسنه که عمله تعلق طوتار انک
مقتضاسیله عمل انکی ملکه نفس خود کردانند کند و نفسنه ملکه و عادت ایده
رباعیه خوش انکه بترک خطا بکمی سعادت اول که خطا فانی ترک ایده کسین
تدبیر بقای جاودانی بکمی ابدی بقانک تدبیرنی ایلیه سین کوشش بکمی
وهرچه بتوانی دانست سعی ایلیه سین وهر نسنه ی بلکه امکان و قدرت وارد
دانی پس ازان هرچه توانی بکمی بیله سن اندن صکره هر نیه که قادر سن یعنی قدرتک

علم ایله عمل ایلیه سن حکمت اسکندر رومی دراوآن جهانکیری
رومی جهانکیر لک زمانندم. بجمله تمام حصاری بکشاده تمام
حصاری فتح ایلدی و بو بر آن کردن وی فرمان داد و اول
بر آن اتمکه بیوردی کفتند درانجا حکیمست دانا و بر حل مشکلات
ایلتدیره ایلتدیره ایلتدیره بر حکیم و آردر دانا و مشکلات حلنه توانا دانا
اورا طلب کرد اسکندر آنی طلب ایلدی چون بیامد چونکه
کلی دید از قبول طبع دور اسکندر حکیمده بر شکل کوردی
قبول لندن دور و طبع اهل قبول ازوی نفور و اهل قبولک
زیرا بدقیافت ایدی کفت این چه صورة مهیب و شکل
اسکندر ایدی بونه مهیب صورة و عجیب شکلدر حکیم ازان سخن
حکیم او سوزدن پریشان اولدی و خندان درآن اشفتکی کفت
خنده ایده رک ایدی طعنه بر من مزن بصورة
صورت سببی ایله باکه طعنه اورمه ای تهی از فضیلت و انصاف
خالی تن بود چون غلاف و جان شمشیر حد غلاف
کار شمشیر میکند نه غلاف کار و مصلحتی شمشیر ایلر غلاف
اعتبار صورته دکلدر سیرته در دیکر کفت سرو اول حکیم ایدی
با خلق نه نکوست بیر کمک خلق خلق ایله ایو دکلدر بوست بر بدن
بوست بوستی انک بدن اوزره انک زندانیدر و جان از وجود
و کندنک وجودندن انجلیس طار یقین در که زندان بر
او نسبت کشاده که زندان انکه نسبت کشاده بر سیران کاه در
بر سیری ایله هر که خصومت ایلیر سن اکر حضور و سرور بنجه سیر اولور

قطعه کسی که با همه کس خوی بد بکار برد مشغول کمه که دو کلی کمه
ایله بد خوی لیق معاشرت و مصاحبت ایلر همیشه در کف
صد غصه ممتحن دائمش دایم انی یوز غصه الندہ ممتحن مبتلا بیل
اکر زدست بلا بر فلک رود بدخوی زدست خوی بد خویش در بلا
مرد بشمه که زندان مقام کرد آن شخنیه کتمک که انوک مقامینی زندان
ایله دیو بو وجه دینی جایز در زندانی انوک مقامی ایله که بوست بیر
بدخو بسست زندانش زیرا بدخونک تنی اوزره پوستی اکه زندان آندن
زیرا بدخونک تنی اوزره پوستی اکه زندان یتر و دیکر کفت وکیر و اول حک
ایستدی خود همیشه در رنجست خود دایم رنج والم
در و با بر ورد کار خود ستیزه سنج وکندنک بر ورد کار
عناد و جنک ایدیجی در بر ورد کار بار تعالی در هر چه دیکر آ
دهد و بی نه پسندد حق تعالی حضرتی غیر لره هر نه که و بیر دی اول قبول ای
و هر چه نصیب وی دل در آن بندد و هر نسنه که انک نصیبی دکلدر کر
حق تعالی حضرتی و بیرمه مثلا اکه میل و رغبت ایلر قطعه اعتراض
بر احکام خداوند قدیم قدیم خداوندک احکام اوزره اعتراض در
عادت مرد خسیس بیشه که خاکش بدهن حسود کمه نک عادتی که انک دهانه
خاک اولسون ناکفتاره قادر اولمیه هر چه بیلسه بکف غیر فغان بر دار دکغیر کمسنک
الندہ هر نه کورسه حسد لندن فغان قالدر ر که چرا آدمی بی سبب
آنرا نه بمن که نخورد آنی سبب بتر اکه و بیر دی باکه و بیرمدی حکمت حسود
نعمت خدا بخلست و مردم بی کناه را دشمن بلیت الا تا نخواهی بلا بر حسود
که آن بخت برکشته خود در بلاست دیکر کفت وکیر و اول حکیم ایتدی خرمندان کرم

ماقللر مال بر دوستان نثار لر دنیاده اختیار لر ایله مال دوستلر اوزرینه
نثار ایلر لر و بی خردان لئیم و دنی عقللر از برای دشمنان بکذارلر
بو دنیاده دشمن انجون قویلر قطعه هر چه آمد بدست مرد کریم کمینه نیک النه نه
ایله بعرینه مالک اولدی هم در بای دوستان افت شد جمعی دوستلر یک یانه نثار
سفله طبع لئیم اول نسنه ی که سفله طبع لئیم کسب وجمع ایلدی
از برای دشمن ماند موتندن صکره جمعی دشمن انجون قودی بو وجه
در موتندن صکره جمعیتی دشمن انجون قالدی ماندن قومق و قالمق
چو قدر قومق معناسی غیر مشهور در که بوسنانک بویسنده واقع
ماند قودی
معناسنه
بر ند از جهان با خود اصحاب رای فرو مای ماند بجست بجای
و کیر و اول حکیم ایتدی صاحب رای معقل و متحرز ده عوام ایله و خواص ایله انباط و ملاطفه ایلمک
معقل و متحرز ده عوام ایله و خواص ایله انباط و ملاطفه ایلمک
ایکنجی و ذلت خوار لیق غبار فی قو پرمق در قطعه
ایله مشهور اولورسین مشو افسوس پیشه با خواص آن عوام و خواص لر
ایدیجی اولمه ورنه فریبزکیت برد دیقه سنک اولونکه فر
و کیر و اول حکیم ایتدی هر که شیوه مذمت ایله متصف اولور
شیوسینی اوکنه دوته یعنی ضعیف لر ربنده ایده در لکد کوب ایده
قو یلر بک دیمه سی التنده اولور قطعه دلا کوش کن از پند این
دل بندن بو لطیف نکته استماع ایله که ماندست در کوشم

از نکته دانان که اول نکته دانستن بنم کوشده قالیست شنو که هرکس کشد تیغ نا
که بر کیسه که شفقتسز لک تیغنی چکه یعنی کیسه تر خسم ایلیسه
شود کشته تیغ نا مهربانی شفقتسز لربکه تیغنک مقتولی اولور
مراد من لا یرحم لا یرحم حبنجه ضعفا یه ترحمی اولیدن اقویانک مقتولی اولور
اولور دیمکدر ملت یعنی ترسیای کرک ناقص خود که روزی پلنکت برحم در د چون
اسکندر کوش خود را چونکه کند کوشنی ازان جواهر حکمت بریافت اول
حکمت جوهر لرندن بر بولدی دهانش را چون کوش خویش انک دهانی
کندونک کوش کبی بر از جواهر کرد چواهردن بر ایلدی و عنان زر
آن حصار بتافت و اول حصارک خرابلغندن عنان چوردی یعنی اول حصار
خراب اتمکدن فراغت ایلدی حکیم افریدون که زمین شفقت افریدون
که شفقت زمینده بخ تخم نصیحت نکشت بیضحدن تحمیدن یغری لکدی
بغر زندخویش توقیع چنین نوشت کنده فرزند نه توقیع بویله یازدی توقیع
که صحفات ایام صحیفهٔ اعمارست که اعمار صحیفلر صحیفه عمر صحیفیدر در
منوسید بخ انچه بهترین اعمالست و آثار که اندن یادکار کوز اندن غیری که اعمال
و آثارک عمره فیر لور ایشته بینجین کفت خردمند چو اندیشه کاشت عاقل بویله
دیدی چونکه بوخصوصه فکر ایلدی حزم انکس که برین دفتر پاک از هم حرف
حزم و سعادت اول کمه که بوجمیع حرف دن پاک دفتر اوزره رقم تحریر چکیده
و اثر خیر کذاشت بت هرانکس که اثار خیرش نماند نیاید پس ازمرکش نام نیک
حکمت یکی از حکما کفته است حکما دن بری التمدر که چهل دفتر در حکمت
توشتم که حکمتدن هیچ بر کتاب یازدم و بانا منتفع نکشتم و انک ایله منتفع و
مستفید اولمدم چهل کلمه ازان اختیار کردم اول چهل

دفتر دن

از ان چهل کلمه اختیار ایلدیم ازان نیز بعشره بدست بنا آوردم
ی بر بعیب و بر فایده اکر کنتور ایدیم چهار کلمه ازان
اول چهل کلمدن چهار کلمه انتخاب و اختیار ایلدیم دران دیدم
ی ملائمدم اول چهار کلمه کوردم انی که طلب ایلدم
ین انکه اولکی کلمه اولدر که زنان چون مرد انی محل
زن لری مرد لر کبی اعتماد محلی ایلمه زیرا که زن اکرچه
معتمدان آید زیرا که زن اکرچه معتمد لر قبیلدن کلمه که ظاهرا
ی ازان قبیل نیست معتمدی را شاید زن اول زره دن
اعتماده لایق اولا زیرا زنان ناقصات العقل والدین در حطه
ت و دینش نیز زنک عقل وانک دینی دیی ناقص در
کامل اعتقاد ممکن هرکز آنی کامل اعتقاد ایلمه لر
برابر در کلمات عبریه دن بر کلمه ترکیب لرینه غلط ایلمه لر
و تاییث اعتبار ایلمه لر کامله دیدکنه سبب بود ر بو قاعده دن
بو خصوصده فصحای عجمه دخل ایلمه لر و بعض کلماتیک اخر لرندن
آخرینه هاء زاید الحاق ایلمه لر و بعض کلماتیک اخر لرندن
حذف ایلمه لر مدار آفت کبی مدار آدملر غرقه و عرضه و عجوزه
ها زائده زیاده اولمشدر کر بدست زوی اعتبار ملیکر اکر اول
اعتبار ممکن اکر زن زهد و صلاح جهتلرندن نکو و مقبول ایسه
اعتماد ایلمه زیرا زن بشیء قلیل ایله اولکی حالندن تغیر و انقلاب
کلمه دوم انیجی کلمه اولدر که بمال مغرور و سو مآله مغرور اولمه

اگرچه بسیار بود اگرچه بسیار اولد زیراکه پایمال حوادث روزگار خواهد
زیراکه مال عاقبت حوادث روزگار پایمال اولد گردد **رباعی** مشو
مشو بمال چو پی خبر آن پی خبر که مال مغرور اولد زیراکه بود
مال چو ابر گذرانست زیراکه مال گذراید چی سحاب کبی در ابر گذران اگرچه گ
بارد گذراید چی سحاب اگرچه کوهر یا عذره خاطر نهد مردم خرد
بر آن عاقل نکند انک اوزره خاطر قومز و اعتماد ایلمز **کلمهٔ سوم** انک
کلمهٔ اولدرکه اسرار نهان دانستی خود را نگند نگاه نهان طوتلمش لازم اولد
اسرار ک هیچ دوست دیمان منه هیچ بر دوستکه فاش ایلمه زنهار
اوسبب دن که بسیار باشد که در دوستی خلل اوفتد زیرا چوق اولور که دوستلر
خلل دوشر و بدشمنی بدل کردد و دوستلق دوشمنلیغه تبدیل اولور اول وقت
اولور سین **قطعه** ای پسر سری که از دشمن نهفتن لازمست ای پسر
سر که انی دشمندن ستیر اتمک لازمدر به که از افشای آن از دوستان دم
زنی یک که انک افشاسندن دوستلره موجب سویلیه سویلیه سین دم کم زنی
بوده دا کثر ظلملرده خاموش شوی معناسنه در دیده ام بسیار کز سیر بصر
چوق کورشم کز نهاد فلک کک سپهر دوستان دشمن شوند و دوستیها
دشمنی دوستلر دوشمن اولور لر و دوستلق لر دوشمن لک اولور **کلمهٔ چهارم** انکه در
کلمهٔ اولدرکه بجز علمی دا فرانکیری شغول علم دن غیریه تحصیل اتمه سین که بلرک آن
بزه مند میسیری که انک ترکی ایله کنهکار اولرسین اول علمدن مراد عبادت
متعلق اولان علمدر تفسیر و حدیث و فقه یعنی علم دین فقه است و تفسیر و حدیث
هرکه خواند غیر ازین گردد خبیث از فضول کمبریز لازم اولمین علمدن فرار ایلمه
وانچه ضرور دیست و اول علمکه لازمدر در وی آویز اکر تعلق وسوایله **قطعه**

علمی کر

تو نا بسند بدان کرای شغول علمکه ساکه لازم اولا اکه مبل وسعی ایله
اولیه چدل ایله ناکیر نز لابد و لازم دکل معناسنه در کیر نز بد و لازم دکل معناسنه در
حاصل تو شود علم ناکیر نز و اول دکه لازم اولان علم سنک حاصلک
از قبل بموجب ان ارزو مکن اول علم موجبنه علمدن غیر آرزو ایلمه
این مقنع کوید این مقنع ٤ علمادن بوکمه در ایدر کتبخانه ٤ حکماء
آمدند حکما سنک کتب خانه سینی بر صد شتر بار کردندی یوز
ملک ازایشان استد عا کرد در اقتصار کردن
اول کتب خانه ٤ اقتصار اتمکدن اندن طب ایلدی
هر چهار کلمه قرار دادند درة کلمه اوزره قرار ور دلر باقی
اول در دلالت پادشاهان بعدالت اولکی کلمه پادشاهلری
در کله انلره عدالت اهم و الزم در مثنوی چو کردد شاه
پادشاه عالم چونکه عادل اولکه شود اسایش که همیشه
اولان حضور اسایش انک عدل سببی ایله دایم اولور
ریش چونکه بر نی دل بر ظالمدن نالهٔ این بود یک سر
ظالم ایله اولمق پادشاهیک ظالم لغی نی شدن بر اوج اولور
سینهٔ ریش دن مراد ظالم در مراد بود رکه بر دردمندن
ظالم ایشیک ایله پادشاهیک ظالم لیغندن برنشان وانیر پیدا
اوج معناسنه در کیتش فعل و مذهب و بخراو ترکتش
اکی اولکسی محکم در ظلم کیتش ظالم معناسنه خلاص راز دهر

پیچ پریچ پیچ بر پیچ دهردن خلاص لیق ایچون برده دیخی جایز
خلاص لغه زناهانی عدل ایله دیکر شاهلردن عدل کرک اندن غیر پیچ
پیچ بر پیچ قبیل اضداد دندر کاه مدحه زیاده خوب و مرغوب و معقول معناسنه
استعمال اولنور که بوستانک بو بیتنده واقع دریلت بدوکفت کی دلبر پیچ پیچ زیخا چه آورد
کفت هیچ و کاه ذمده زیاده دنی و سفله نامعقول معناسنه استعمال اولنور که بوستانک
بو بیتنده واقع دریلت ندیدم چنین پیچ بر پیچ کس مکن هیچ رحمت بر این هیچ کس بوتر کیبنده
بر اولسون یا اولمسون بر آبر در کلمه دوم اینجی کلمه در وصیت رعیت رعیته و تبعه
بیانیده در به نیکوکاری و فرمان بردار لغی نیکو کار لغه و فرمان بردار لغه
بود رکه رعایه یه لازم در که ایو عمل اوزره اولوب امره اطاعت ایدیجی اولا
تاکه پادشاه ترک ظلمی ایله دین دور اولوب آسوده اولا لر بو تخم ظلم شاه نافرمان
مردم بود شاهیک ظلمی تخمی خلیفک فرمان سز لغی در چوجو کاری حاصل ا
کشته کی کندم بود چونکه آر به اکه سن انک حاصل فحش بغدای اولور مراد خلا
که خدانک امر نیه اطاعت ایتمیه لر ظلمدن خلاص بولمز لر دیمکدر کلمه سیوم اوچنجی
در محافظت صحت ابدان بدنلرک صحتی محافظه یی بیانیده در العلم علمان
علم الابدان و علم الادیان تاکر سنه نشویی دست بطعام بزی مادامکه ا
اولیه سین طعامه ال ایتمیه سین و چونکه بوزی و چون طعام یه سین بلش ا
شیر شویی اندن اوکه طوبه سین دست ازطعام بداری طعامدن ال
قطعه ان به که زاسباب مرض بر چوزی اول یکه اسباب مرضدن بر چوزی
ایلیه سین و زنک طیبان دغل بکرزی و حیله باز و نامعقول طبیبلر یکه و علاجندن قچه
واصلا انلره محتاج اولیه سین ناکشته نمی معده یه خونه یه سینی اسباب مرضدن بر چوزه
علاج بود رکه معده و شکم خالی اولمش ایکن طعام یکه اوتوریه سین زان پیش که

پیچ پریچ پیچ بر پیچ دهردن خلاص لیق ایچون برده دیخی جایز
خلاص لغه زناهانی عدل ایله دیکر شاهلردن عدل کرک اندن غیر پیچ
پیچ بر پیچ قبیل اضداد دندر کاه مدحه زیاده خوب و مرغوب و معقول معناسنه
استعمال اولنور که بوستانک بو بیتنده واقع دریلت بدوکفت کی دلبر پیچ پیچ زیخا چه آورد
کفت هیچ و کاه ذمده زیاده دنی و سفله نامعقول معناسنه استعمال اولنور که بوستانک
بو بیتنده واقع دریلت ندیدم چنین پیچ بر پیچ کس مکن هیچ رحمت بر این هیچ کس بوتر کیبنده
بر اولسون یا اولمسون بر آبر در کلمه دوم اینجی کلمه در وصیت رعیت رعیته و تبعه
بیانیده در به نیکوکاری و فرمان بردار لغی نیکو کار لغه و فرمان بردار لغه
بود رکه رعایه یه لازم در که ایو عمل اوزره اولوب امره اطاعت ایدیجی اولا
تاکه پادشاه ترک ظلمی ایله دین دور اولوب آسوده اولا لر بو تخم ظلم شاه نافرمان
مردم بود شاهیک ظلمی تخمی خلیفک فرمان سز لغی در چوجو کاری حاصل ا
کشته کی کندم بود چونکه آر به اکه سن انک حاصل فحش بغدای اولور مراد خلا
که خدانک امر نیه اطاعت ایتمیه لر ظلمدن خلاص بولمز لر دیمکدر کلمه سیوم اوچنجی
در محافظت صحت ابدان بدنلرک صحتی محافظه یی بیانیده در العلم علمان
علم الابدان و علم الادیان تاکر سنه نشویی دست بطعام بزی مادامکه ا
اولیه سین طعامه ال ایتمیه سین و چونکه بوزی و چون طعام یه سین بلش ا
شیر شویی اندن اوکه طوبه سین دست ازطعام بداری طعامدن ال
قطعه ان به که زاسباب مرض بر چوزی اول یکه اسباب مرضدن بر چوزی
ایلیه سین و زنک طیبان دغل بکرزی و حیله باز و نامعقول طبیبلر یکه و علاجندن قچه
واصلا انلره محتاج اولیه سین ناکشته نمی معده یه خونه یه سینی اسباب مرضدن بر چوزه
علاج بود رکه معده و شکم خالی اولمش ایکن طعام یکه اوتوریه سین زان پیش که

زن اندن اوک که معده کی بر ایلیه سن یعنی شکمکی پر ایتمزدن اول
سن بلیت معده چو پر کشت شکم درد خاست سود ندارد همه
کلمه چهارم در نصیحت زنان در دنجی کلمه زنلره نصیحت
که چشم ار زوی بی کانه کان دور دارند که زنلر بیکانه لرک
پوز لرینی دور طوتمه لر و رویی از چشم نامحرمان مستور و نامحرم لرک
پوز لرینی مستور طوتمه لریلت زنا محرمان چشم زن کور باد چو بیرون
کور باد قطعه زن انکه ان بود که بهر کس که نیست محرم او
که انک مجرمی دکلدر اکر چه مردم چشمست رو نه نماید اکر چه
بروی هر که نه جفت ولیست اکر چه بحسن هر
دکلدر اکر چه حسن ده بود چو ماه فلک طاق چشم نکشاید
الانظار اولا انک بوزینه نظر ایتمیه بر ویک معناسنه مصراع رابعه قید
کلمه است در دکلدر که چهار پادشاه بر داخته اند که دره
کویا یک تیرست که از چهار کمان انداخته اند کویا اول
دره کاندن اتمکلر در زیرا تاکیری بر در اول شاه در که
دره پادشاهیک اوکی سنا نوشیروان در ایتمندر کسری عربی
در معرب بخسرو یی در که پادشاه معناسنه در علم خاص اولان
اکاسرور کسری ده کاف کسری و فتحی لغت در هرکز
کفته ام هرکز بشما آن اولم ستم اول سوزدن که آبی سوبله مه ستم
آن در خاک خون آلوده خفته و چوق سوز سوبله ستم که انک
یعنی متالم و مضطرب اولمستم قطعه
خاموش او تو زیرا خاموشی ایلیجع و آسوده

خاطر او تو رمق بهتر ز گفتنی که پرنیانی آورد یکمرک در اول سوزدن که پرنیانی
والم کتوزه از پرنیانی بمهر پشمان نشد کسی مستور اولان سردن برگچه پشمان اولان
پیش فاش گشته سپر که پشمان آورد چوق فاش اولمش سرکه صاچنه پشمانلیق
سر فی فاش اتدوکندن اوتری سنگمهر مستور معنیسنه در ملک سنگ سم که اشک در
ما پرده در شود دین راز سنگمهر نعالم کمر شود شاه قیصر درت پادشاهک ایکنجی
شاه قیصر در فرموده است بیور مشدر که قدرة من زنا گفته که سویلنمش سوز
اوزره بنم قدریم بیش ازانست که برگفته اندن زیاده درکه سویلنمش اوزره
یعنی انچه نگفته ام یعنی اول سوزی که سویلمشم بتوانم گفت سویلمکه قادرم و انچه
گفته ام نتوانم نهفت و اول شوزیکه سویله مشم انی ستر انمکه قادر اولمازم قطعه
هرچه افشای آن بود دشوار هم نه که افشای دشوار اولور وضر راولا باکی
نکو با سانی مصاحلیکه انی بی پروا سانمک ایله سویلمکه کایجه دکاری نهفته بتوانم
گفت زیرا اول نسنه ایکه مستور طوتریسن سویلمک ممکن در و انچه گفتی نهفته
نتوانی و اول نسنه یکه دیدک ستر انمکه قادر اولمازسن نهفته بوده نهفتن سعادت
بعض نسخ ده نهفته واقع اولمشدر نهفته کردن تقدیر نده در ملک سخن تا نگفتی
برو دست حکمت چو گفته شود دیابد او برتر ست خاقانی چین اول درت
پادشاهک او چینی خاقان چین در درین معنی چنین سخن رانده است بو معنی ده
بو یله سوز سویلمشدر که بسیار باشد که چوق اولور که پرنیانی گفتن سخت تر بود
که سویلمک پرنیانی نلغی سخت رک اولور و مشکل کردار پرنیانی نهفتن تر ایلک
پرنیانی نلغدن قطعه هر سر سنگمهر که خاطر افتدت هر مستور سر که سنگ خاطر که
دوشه سر عت مکن بلوح بیانش نگاشتن آنی بیان لوحکنه نقش انمکه سرعت
انمه تر سم شود غرامت اظهار آن ترا قوی رقم انمک اظهار نک ضرر ساکه

داشتن مستور طوتمق ندامتدن مشکلرک وزیاده
معنا کبی بو مصراعه قیداولندی ملک هند اول درت پادشاهیک
آدشاهیدر بدین نکته زبان کشاده است که بونکته ایله
یعنی سویله مشدر که هر حرف از زبان من جسته است که هر
بیدن هنر آمشدر و ظاهر اولمشدر دست تصرف مرا زخود بسته
قدرتم فرموده است یعنی باغلمشدر زیرا اخفا انمکه قادر اولمازم و هر چه نگویم
و هر نبی که سویلمیم انک مالکی یم بو دیغی وجه دراکه مالکم اگر خواهم
سویلرم و اگر خواهم نگویم و اگر استر سم سویله مزم قطعه
راز فاش نهان فاش نهان راز آزدن اوتری مثلی نیک بر زبان
حافظ لسانی اوزره خوب بر لطیفه مشتمل واقع اولمشدر مراد بیت
تیر ست مانده در قبضه که بو قبضده قالمش بر تیر کبی دراین مراد
و آن چو تیر ست کز کمان رفتست واو بر تیر کبی در کمان دن کچمش در
از فاشش در بیت باز آی که باز آید عمر شده حافظ هر
سیری که بشد از ست حکمت ملک هند بخلیفهٔ بغداد
بغداد خلیفه تحفها فرستاد تحفه لر کندر دی و همراه
فیلسوف بمهارت در طبیب و حکمت موصوف و اول تحفه ایله طبیب
مهارت و حذاقت ایله موصوف بر فیلسوف طبیب ارسال ایلدی
طبیب انمکه معناسنه در که اصل فیلاسوف در فیلا محب سوف
الف حذف الیوب فیلسوف اولدی که عالم و عاقل معناسنه
پیش خلیفه پر پای خاست اول طبیب خلیفه اوکنده ایاغ اوزره قالقدی
آورده ام و ابتدای اوج سنه کتورمشم که بخ ملوک رانبایدکه ملوکدن

غریبه کرکس و غیر سلاطین را آنش آید و سلاطین دن غریبه لایق اولماز خلیفه کو
انهاکدامست خلیفه ایتدی انلر قفقیی درکفت طیبب ایتدی اول خطابی کر
سفیدرا آسیاه کردآند اول برخضابدرکه سفید مویی سیاه ایلر بوجهی که هرکز
متغیر تکیر برو جهله که اول مویی هرکز متغیر اولماز دوم معجونی کیرهرچند طعام
خورده شود اکبنجی برمعجوندرکه هرنه قدر طعام یمش اولا معده را کوآن شدن
نکذارد معدیی تقبیل اولمغه قومز رسیم ترکیبی که پشت را قوی کردآند
اوچنجی برترکیب درکه ارقه یی قوی ایلر ورغبت مباشرت اورد جماعک
کتور روازتکرار آن واول جماعک تکرار تدن نه ضعف بصر خیزد ونه نقصان قوا
نه بصره ضعف ونه قوته نقصان حاصل اولور خلیفه لحظه تامل کرد خلیفه بر لحظه
تامل ایلدی وکفت وایتدی من تراارزین دانا ترکمان داشتم من سنی بوندن دانار
دیوطن طوتردیم وزیرک تراارزین می پنداشتم وبوندن زیرک صاندیم اول آن خصا
کفتی اول اول خطابی ایتدک سرمایه غرور وبیرایه کذب وزورست غرور
وکذب وتزویر بیرایه سیدروسیاهی دمویی ظلمت وحالاکه مویک سیاه یعنی ظلمت
وسفیدی آن نور ورنک بیاض یعنی نور در زهی نادان آن کس که زهی نادان آن شنو
کسه که درآن کوشد که نوررا بظلمت پوشد اکه سعی ایده که نور ظلمت ایله ستر ایده
زهی قبیل الاضداد اندر کاه تحسین وکاه ذم ایچون کلور بونده نانی مراد در قطعه
ایلهی کو یمکند مویی سفید خود سیاه برایله که او کذنک بیاض مویمنی سیاه
ایده مویی دن مراد بونده صقل در ازپی پیر جوانی را نمی دارد امید
پیر لکدن صکره جوانلغی امیدی طوتار او خود محالدر پیش دانایان که دربند شکار
دولتند دانالر قتنده که انلر دولت شکاری قیدنده درکی بوده زاغ سیه را آ
رونق باز سفید سیاه زاغه باز سفید رونق واعتبار قچن اولور مویی سیاه

زاغ سیاه

24

قبار یلوک
معجونیه در

ایده ومویی سفید باز سفید منابه بسنده در دانالر قتنده باز سفیدان آ
اما معجونی که ذکر کردی واما شول معجونی ذکر ایلدک من ازان قبیل
اول نوعه دن اکلم که طعام بسیار خورم که چوق طعام یمیم ومان
وکثرت طعام آیله لذت طویم چه ازان ناخوش ترک اندن ناخوش ترک
جایی یابدرف که کثرت اکل سببی ایله هر لحظه بریره تمک کرک
نادیده نی را آیا دیده که انده کور لمی معقول اولمینی استماع
کرک ونا شنیده نی را یا شنیده واستماع معقول اولمینی استماع
کرک ونا بوییده نی را آیا بوییده وذوقی معقول اولمینی ذوقمق
مراد خدادرکه انده کشف عورت وبادقباحت وبویی
کلور عاقل بونلری اختیاری ایله اختیاری ایلر حکما کفته اند
کر سنکی بیماریست در مزاج اخلق مزاجده خسته لعدر
طعام اورا مادهٔ علاج که شراب وطعام انک علاج مادهٔ سیدر
آباختیار بیمار سازد نادان شول کمسه که اختیاری ایله
مریض ایده باضطرار تیمار کند تا اضطراری علاج ایده کلو اوسبر بوا

قطعه

می کند خواجه کسب اشتهها خواجه اشتهاکسب ایلیر
رخنه در مزاج کند انک ایله مزاج خسته رخنه ایده رخنه کدکه بونده ضرر مراد در
آن رخنه را آز کچته وخام واندن صکره اول رخنه یی پخته وخام دن هرچه
آن علاج کند هرنه بولور انک ایله علاج ایلر حاصل معنی بودرکه اختیار ایله
بیمار ایلر اشتهاسببی ایله اندن صکره اضطراری علاج مباشرت ایلر اکل
ایله دیکدر واما آن ترکیب کفر مودی واما اول تیر کیبی که بیوردک
اول دینی قبول دکلدر اول سبدن که مباشرت بازنان شعبه ایست ازجنون

ز نلر ایله مباشرت جنون دن بیرون اولدیغی در وقاعدهٔ خود بیرون و عقل
قاعده سندن بیرون در دورست کی خلیفه روی زمین بعید در کیر روی
زمینک خلیفه سی پیش دفتری یزآنوده آید اکی دیزی ایله بر دفتر کاک
او کنه کله وازره شهوت بدو تعلق وجابلوس نماید وشهوت بسبی ایله
اکه تعلق وجابلوس لیق کوستره قطعه ارزده لاف خود رشهوت کم
ای عقل لافیفی اورمش کیه پنجه بشهوت پرستلکوکدن کسوی شاهد ورنجیر
جنون جنبانی شاهدک کوسیمی وجنون زنجیرنی تحریک ایلر سین شاهد
مراد بونده زن در وفا رسیده تذکیر وتانیث یوقدر مراد الجنون فنون جمع
حد دن بیرون چاغ جنون دن برشعبه ایدکون اشعار در چه جنون
باشد ازین بیش که پیش زن یکی بودن زیاده نه جنون اولاکه بر زن چ
او کنده بنیتی بسر زانو وکون جنبانیدی دیزاوجی ایله اتوره سن وکونکی
اوینده سن بیت از اندازه بیرون مرو پیش زن مه دیوانه متیغ بر خود مزن
حکمت در مجلس سری نوشیروانک مجلسنده سه کس از حکما جمع آمدند
حکماون اوچ کمه جمع کلدلر یعنی حاضر اولدلر فیلسوف روم
رومک فیلسوف وحکیم هند وبرزجمهر وهند حکیم وبرزجمهر سخن بابی
رسانیدند سوزی بورایه ایرشدر دلرکه سخت ترین چیزها چیست که
نسنه لرک مشکل یکی ندر رومی کفت رومی ایتدی که مراد فیلسوف در
پیری وسستی باناداری وتنگدستی پیرلک وضعیف لیق قدر تسترلیق ایله هند
کفت هند حکیم ایتدی تن بیمار باندوه بسیار چوق غصه ایله اولان خسته
کمه در برزجمهر کفت برزجمهر ایتدی نزدیکی اجل یادوری از حسن عمل حسن
عملدن ارا قلق ایله اجلک یقین لیغندر مراد اجلی قریب اولوب حسن عملی اولمیه دیمکدر

جابلوس دیکو کلنک

رضا دادند جمیعی برزجمهرک قولنه رضا دادند وازقول
دادند وکندو لیرنک قولندن رجوع وفراغت ایلدلر قطعه
زخود مپندکمان فلانست می رفت کریانک حضورنده خود مندن چکملر
واقع اولدیغی سخن ازسخت ترین چیزدین بحثه عم نوعم
کرسنه دن بحث عمدن مراد دنیادر ان یکی کفت بیماری واندوه دراز
که حسته لق ودراز وبسیار غم دروان دیکر کفت که ناداری وپیرلست
اول ایتدی که فقر لق ایله پیرلکدر سیمین کفت که قرب اجل وسوء عمل
قرب اجل وسوء عملدر عاقبت کشت بترجیح سیم دخلم حکم
حکمک حکمی او جنگ ترجیحه اولدی مراد برزجمهرکه قولی مقبول اولدی
وزن اوزره حاکم معامنه در حکمت حکیمی آکفتند بر حکیمه
مورزن کی شتابد ادیمی یکه فحش ایور کفت توانکر هرکاه که
ایتدی غنی هرکاه که کرسنه اولاد درویش هرکاه که باید و
هرکاه که بوله قطعه بجز چندانکه ننهد خانهٔ عمر اول قدر
زپیش کمی رود درخرابی کثرت وقلتدن سبه بندن
لمه یوزقومیه مراد اول قدر وافریکه انک سببی ایله مریض اولوب هلاک
اول قدر آنی یه اجلیقدن هلاک اولین دیمکدر ننهند که معنانی
تانیه قید اولندی اکر دارندهٔ هرکه که خوشحالی اکر غنی وقادر ایک هرکه که
سن نه وکرنادانی هرکاهی که یانی واکر قدرتسوک ایک هربروقتی
اولدیسن حکمت حکیمی باپسر خود کفت برحکیم کندبوبنه ایتدی باید
هرباماد بیرون سیاحی کوک که هرصباح خاندن طشره کلیه سن تاتخت لبث
طعام نکشایی مادامکه لبکی طعامه جمیه سن زیرا که سبری زیرا که طوقلق تخم خلم

وبرد بار ایست حلم وبرد بار لیعنک تخمی برد بار حلم معناسنه برد بار حلیم
معناسنه در وکرسنکی مایهٔ خشک مغزی وسبکباری واجلیق قلت عقل
وخفتک مایه سید قطعه خوی خودرا آز روزه تیز مکن صوم دن کند خویکی تیز الکه
کز همه حلم وبرد باری به رنیز ایجمعسندن حلم وبرد بار لیق یکدر چون شود روزه
مایهٔ ازار چونکه صوم ازار وحدة مایه وسبب اولا روزه خواری رروزه داری
صایم اولمق صایم اولمقدن یکدر روزه صوم روزه داردر صایم روزه خوار صایم
اولین کمه معناسنه در پس چون کرسنه باشی پس چون کرسنه اولسین
هرآش نان که بینی هرآش ونان که کوره سین از طبیعت تو شهوت آب تیز
سنک طبیعتکدن اکه میل واشتهای لقا وباشنایان که نیشنی واشنالرله که طعامه لوز
طاموغهٔ تو درایشان اویزه سنک قوت طامعک انلره تعلق ایلیرسن اول طمع دن
حضور رنه سلاکه خجالت لازم کلور قطعه هرچه بابی بخانه از تره وخشک
خانه ده هرنه بلورایسک به کزآن تا حد تشبع بجوزی یک که اندن طوبنجه یه سیر
تاطعام کسان هوس نکینی تا کمه نک طعامنه هوس ایمیه سن ورعطای
خان طمع ببری واد ینی نک عطا سندن طمع قطع ایلیه سین حکمت چون
میزبان برکنار خوان نشینند چونکه میزبان سفره کنارنده اوتوره وخودرا در
بلیند وکندوسینی اورتاده کوره مرادنان ونعمتی دیوب امتنان ایده دیمکدر
طعمهٔ ازجکر خود خوری به که ازنان او فی الحقیقه کندو جکر کون طوبنجه یه سن یکه
انک زمانندنه وشربت ازخون خود اشامی به که ازخوان او وکندو قانکدن سنک
ایجه سن یکه انک سفره سندن بو وجه دینی جایز در طعمه یی کندو جکر کدن یه سن در
کندقانکدن ایجه سن قطعه هرکه کوید خوان ونان من بکش هرکیمکه بنم خوانم
ونانم دیه وامتنان ایده پای خویش ازخوان ودست ازنان او کشد وپایکی

اکی

اول سفره سندن ودستکی انک نانندن چک وفراغت ایله تره کر بوستان خود
توره یی مشغول تره یی که کندبوستانکدن یرسین خوشتر است ازتره بریان او
اکه بریان قوزسندن خوشتر کدر زیرا کبی منت درعلت حرامش بودنان انکسن چشید
اول سفره ابرو بهم درکشید حکمت هیچ هیچ هرکس که دآندهرکیمه که بشن سنه
اول ظرف زنام زندکی خوشن اردستش نهاندلطیف درلمکک زمامینی انوک
اول سفره مقدیلر مراد بودر بوبش سنیه مالک اولان تمام دوزق وصف ده
اول سفره یکدر اول صحتی بدن دوم کنجی ایمنی اول صحت بدن اکنجی ایمن لکدرکه
اول سفره نی اولمیه سیم سعت رزق او چنجی رزقک وسعتی درکه تمام قدرته
اول سفره چهارم رفیق شفیق دردنجی شفیق وهمبر بان رفیق درنجسم
اول سفره بشنجی فراغت وحضور قلب درو هرکس که ازین چزها محروم کرداند
اول سفره یی که بوندن سندن محروم ایلشلر دردرزندکانی خوش برویی وی
اول سفره اندلطیف درلکی وحضور لمک نابینی انوک بوزینه سدایلشلر درکه
اول سفره لک یوزینی کوزمز قطعه بنج بی رسد اسباب زندکانی خوش
اول ظرف درلکک اسباب پشه ایرشور باتفاق حکمان شهره ایاق
اول سفره مشهور اولان حکمانک اتفاقی ایله فراغ وایمنی وصحت وکفاف
اول سفره نش فراغ وامن وصحت ومعیشته کفایت ایلر قدرت رفیق نیک
اول سفره مقدم نکو اخلاق نیک سیر رفیق رفیق نکو اخلاق مصاحب که
اول سفره سندن مراد بودر بو وجه دینی جایزدر سیر تلری خوب رفیق خلق لری ایو
اول سفره رفیق ایله هدیی یرطوتمشدر حکمت هر نعمتی که بر کز زوال پذیرد هرنعمت که موت
اول سفره قبول ایلیر خردمند انزا در حساب نعمت یکمیرد عاقل انی نعمت حسابنده
اول سفره اکرچه عمر دراز بود اکرچه عمر طویل اولا چون مرک روی نمود چونکه

سعت وسعت
معناسنه
در

وسعت رزقک معناسنه در

موت یوزکستردی ازآن درازی چه سود اول درازی نیقدن نه فایده
نوح هزار سال در جهان بسر برده است نوح پیغمبر، م بیک پل جهانده باشد
التمش در امروز بیج هزار سالت که مرده است بوکون بش بیک پلدر که او
قدر نعمتی رآبود که جاودانه باشد شول نعمک قدر واعتباری اولور که باقی او
وازافت زوال برکرانه وزوال افتدن کناره اولا قطعه بنز درمردانا
آنست دانا مرد کی قسمتده نعمت اولدر کزو جانت بود جاوید مسرور که سنک جانک
ابدی مسرو اولا نه سیم وزر که چون کورت شود جای نعمت سیم وزر دکلدر
چونکه سنک یرک قبر اولا باشد همچو سنکت برسر کور سیم وزر سنک قبر
باشی اوزره اولان سنک کبی سندن منفک و بیرون وجدا اولور بلکه نعمت
اعمال صالحه درکه هرگز سندن منفک اولماز و ابدی نعمت وسعادته سبب
حکمت بزرجمهر، آپرسیدند بزرجمهره صورد لرکه کدام پادشاه پاکیزه
که قنقی پادشاه پاکیزه رک و عادل رک درکفت انکه پاکیزه کان ازوی ایمن
ایتدکی اول پادشاهدرکه پاکیزه لرو صالحلرندن امین اولا لره کرو کنه کاران
ازوی بترسند و گناه کارلرو بدنجلرندن خوف ایلیه لر پادشاه دوران سلطان
خان بکی بلت شاه باشدکه روشن خاطر و بخرد بود پادشاه اولدرکه روشن
خاطر و عاقل اولا نیکو انرا حال ازو نیکو بدانرا بد بود ایولرک حالی
اندن ایویرامزلرک حالی اندن یرامز اولا امور شرعیه یی تمام ایجرا اتمک بیلی
حکمت حجاج رآ گفتند که از خدای تعالا بترس حجاجه ایتدلر خدای تعالی دن
خوف ایله و باسلمانان ظلم مکن و سلمانلره ظلم ایله بمنبر برآمد منبر اوزره
چقدی و وی بغایت فصیح بود و حجاج غایت ایله فصیح ایدی گفت خدای
مرا برشما مسلط کرده است ایتدی خدای تعالا بنی سنرک اوزه دکره حواله ایلدی

27

کرد

دانا میدیرم که اکبرین الم شما بعد ازمن سیزه بندن صکره ظلم نخواهی رست
فلا من بولمیه سنز باین فعل که شمارست بوفعل که سببی ایله که سنرک ایچوندر
فعل که سنرکدر و خدای تعالا راجزبمن بندکان هستند و خدای
نیغری بنده لری وآرد راکر چانکه من بیلیرم اکرانجلین که بن الم یکی بدتر
شما بکارد بندن برامنرک وظالمرک بربندکنی سنرک اوزره کوزه حواله
خواهی که شاه عدل پیشه کند عدل باش استر ایک که شاه
وظلم ایرسه ستم دیمی عادل اول واسره امثال ونواهی دن
اتمک سببی ایله درکار خودکه معرکه، کیرو دارلست کنند و
کسنک کیرو دارنگ معرکیدر معرکه اسم مکاندرکه جنک وقتال
درلر اصل معرکه جمعیت یرنه درلر معرکه، ارا کبی مطلق ذکر اولنه
مراد اولنور کیرو دار جنک محلنده استعمال اولنور طرت طرت
لغت حلیمده بویله مسطوردر بعض محلده طنطنه وطمطراق و
معاشنه استعمال اولنور وجه اول محله ملایمدر شاه آیته
بلینی اندرو شاه آینه درهرنه کوررسین برتوفکند
بارلست سنک اوالنگ قاعده یی اینده برتوبرلقش
اندرونک معناسی مصراع ثانیه قید اولنه حکمت پادشاهی
طلب کرد برپادشاه برحکمدن بعضحت طلب ایلدی حکیم
سئله پرسیدن برسئله سؤال ایلدم
الفاق جواب کوی اکرراست ویلفاق سنرجواب دیی رزرآدوست ترداری
آلتونی یاخصمی یی دوست درک طوتر سن کفت زررا پادشاه ایتدی آلتونی
طوتارم کفت چونست که انرا دوست ترمیداری یعنی زررا

حکیم اسکندر نجه در که انی یعنی زری دوست طوتارسن اینجا بنهی ونیاده تو
واخوته کدر وانجه دوست نداری یعنی خصم را وانی خصمی که دوست طوتمرسن
باخود بلیری کندیکا ایله اخوته ایلدرسن زیرا قیامتده حضور حقده خصمی ایله برا
لشور پادشاه بگرفیت وکفت پادشاه عواغلده وایتدی نیکو بندی
دادی برایو بندی ورد که هجه بندهادرین درجت که جمیع بندلر یو بندا
درج وموجود در قطعه هزار کونه خصومت کینی تخلق جهان جهان خلق ایله یک
درلو خصومت ایلرسن زیرا که در هوس سیم وزر دوی زری زیاده ک
سیم هوسمندن وزر ارزوسندکی تراد وستر زر وسیم وخصم صاحب انا زر و
بستک دوستک ومقبوک در دانک صاحبی دخی یعنی خصمک مبغوضکدر
کیمسری ارکشش انزا بظلم وحیله کری زیرا خصمک الندن ظلم وحیله کرلک ا
الورسین نه مقتضای نجا دباشد ونتیجه عقل خودک مقتضاسی د
دکلدرکه دوستر انکذارتی وخصم انبیرکه دوستی دنیاده قویه سن وخ
عقبایه ایلر تهسن امر خود برعکس کرکدر حکمت اسکندر یکی از کار دان
اسکندر بکار دانلردن بری ازعمل شریف عزل کرد شریف عملدن عزل ایلد
وعمل خسیس بویی داد واکابر ایچی عمل دبردی روزی آن مرد بزرک اسکند
امده برکون اول مرد اسکندر رفتنه کلدی کفت چه کونه پی یعنی عمل خویش
اسکندر راکه ایمدی کندوعملکی بنجه کورسین کفت زندکانی پادشاه دراز
اول کیجه اسکندره ایمدی پادشاهلک حیاتی دراز اولسون نه مرد بعمل بزرک
شریف کردد کیشی عمل ومنصب ایله بزرک وشریف اولماز بلکه بعمل بزرک
شریف شود بلکه عمل ومنصب کشی ایله بزرک وشریف اولورسین درهر عمل کر
پس هر عملکه وار در انده نکو سیرتی وداد وانصاف باید نکو سیرتلک

انصاف کرکدر نکو سیرتی ده یا مصدریه اولمق اولی در وروشندر
اولمق اولدن اسکندر راجوش آمد انوک سوزی اسکندره جوش کلدی
قلیچ ایله بویی داد کرد همان عملی که وردی قطعه بایدت منصب
ساکه عالی منصب کرکسه سعی ایله تا بفضل وهنر کن
فضل وهنره تعلق وسعی ایله سین نه بمنصب بو دبلندی مرد
وبلندلکی منصب ایله اولماز بلکه منصب بو دبمرد بلند بلکه منصب
ایله عالی اولور حکمت سه کس کار ازسه کس کرده زشت آید اوج فعل
دن قبیح کلور تندی از پادشاهان بردن حدت وتندلک
دانایان وعلمادن بالحرص وبخل از توانکران وبخل اغنیادن
کارست کش نکار دزشت بواوج فعل درکه انی زشت
کس خامه نکارنده اوج کمدن نقاشکه خامه سنی تندخویی
قوی پادشاهدن تندخوی لیق وحدت حرص دانا وبخل دارنده
مثنوی
بخل حکمت حکیمان کفته اند حکیملر ایتمشلر درکه همچنان که جهان
کرد دکه انجلین که جهان عدل ایله معمور اولور بجور ویران شود جور
ویران اولور عدل ازناحیت خویش عدل کند وناحیه سندن بهزار
بی بخشد هزار فرسخه دکین روشنایی باغشلر فرسنکه اون
انوک معزلی در وجور ازجای خود وجور کند ویرند فا بهزار
دهد هزار فرسنکه دکین ظلمت ویرر قطعه بعدل کوش که
آن طلوع کند عدله سعی ایله زیرا چونکه سنکه صبحی طلوع ایده فروغ
هزار فرسنکی انوک فروغ وشعله سی هزار فرسنکه دکین کیدر
ظلام چونکه ظاهر شود برآید بر ظلمک ظلام چونکه ظاهر اولا

جهان زیرکی و تلخ عیشی و تنگی تیره لکدن و تلخ عیش لکدن و تنگ لکدن جهان
بر اولور اصلا زوق و صفا دن اثر قالمز بر آید بر که معنایی بو مراعه قیلا
حکمت درویشی قوی همت قوی مقلوبر درویش پادشاهی صاحب شوکت
صاحب عظمت بر پادشاه بحاله طریقهٔ اختلاطی و سابقهٔ انبساطی دا
بر اختلاط و مصاحبت طریقه سینی و بر انبساط و ملاطفت سابقه سینی طوتا
روز را زوی نسبت بخود درویشی بر کون پادشاه دن کندیسنه نسبت کرا
نفرتش کرد بر تثقیلت و انقباض فهم ایلدی هر حذ بحتشش نمود هر نه قد
کوستردی و سی ایلدی جرکثرة و بسیاری آمد شد مکلوب کتمکه کثرت و بسیار
غیری انر السبی نیافت اکه بر سبب بولمدی دامن از اختلاط او در چید
مصاحبت و اختلاط مندن دامنینی در دی و بساط انبساط در نوردی
انبساط و لطیفه بساطنی در دی مراد پادشاهیک مطلقه جبتدن فراغت ا
دیکدر روزی پادشاه را در راهی بادیی اتفاق ملاقات افتاد بر کون
بر یولده پادشاهه اول درویش ایله اتفاق ملاقات واقع اولدی اتفاق
مضاف اولمق روشندر زبان بمقالات اوبکنا و پادشاهه درویش ایله
مصاحبته دل اچدی بویله دیوکه ای درویش موجب چیست که ای درویش سن
که ازما بیر بدی که بزدن کسلدک و قدم از آمد شد ما در کشیدی ما و بزه کلمز
کمتدن قدمکی چکدک یعنی فراغت ایلدک کفت موجب انکه درویش ایدیک
سبب اولدر که دانستم که بیلدمکه از جهت نا امدن سوال کلمکدن
اوتری سوال بر که یک که از جهت آمدن اظهار ملال کلمکدن اوتری
ملال اظهاری یعنی سوال ملال مدن یکدر قطعه بدرویش کفت آن تو انکر تو
درویشه اول غنی ایدیک بنجون تو انکر دن مراد بو مدن پادشاهدر بهپیشم بس

امدیک بنم حضورمه مدت مدیده دن صکره کلدک بکفت این چرا
پیش من درویش اکه اسدک بو چرا نامدی معنایی بویله در بنجونا
کلدک بو وجه دیی جایز کر که کلام این چرا نامدیک اولوب پیش من
صروف اولا بسی خوشتر است از چرا امدی چرا امدیدن زیاده
لطیف رکدر چرا امدی بنجون کلدک معناسنه در روضهٔ سیم
روضه در بیان شفکتن شکوفهای باغستان حکومت و ایالت
و ایالت باغستان شکوفه لرینک اجلسی بیانندر که متضمن
معنای نصفت و عدالتست که اول شکوفه لر نصفت و عدالت میوه لر
ایالت امانت و وزن اوزره حفظ طوتمق معناسنه در که بوندن
پادشاه لکمراد در حکومت معلوم مقدر نصفت کثرت و زنی اوزره
معناسنه دیکونده معنایی اول مراد در زیرا عدالت انی معنی در
روضهٔ سیوم پادشاه لرک حکم و حکومتی بلدر که انلره لازم اولان
اوصاف در حکمت حکمت در وجود سلاطین سلاطینک وجود
حکمت و فائده ظهور نصفت و عدالتست انصاف و عدلک
که خلق عالم انلرک سببی ایله حضور و سرور ده اولانر نه ظهور بصفت
و جلالت عظمت و جلالت صفتی ایله ظهور دکلدر که تا جلال او کبر ایله متصف
عدل و انصاف ترک ایلیه نوشیروان بانکه ازدین بیکانه بود نوشیروان
که دین حقدن بیکانه ایدی و دور زیرا تش پرست ایدی در عدل تا چو
بیکانه بودی بود عدل و را تسلق بیکانه و لانیز ایدی لاجرم سید کائنات
بنا نیک سیدی علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات صلوتک افضل
کل انلرک اوزرینه اولسون تفاخر کنان بی گفت تفاخر ایدرک

ایتدی دولت انا فی زمن السلطان العادل بن سلطان عادل زمانده و
کلدم مثنوی پیمبر که در عهد نوشیروان پیغمبر حضرتی که صلی الله علیه و سلم
عادل زمانده برخ گشت چشم و چراغ جهان منور یخی ایله جهانک خشم
و چرایی اولدی که جمیع عالم هدایته اندن ایرسدی شاهی کفت از ظلم ایران ساد
ایتدی اول سبب دن ظلم دن ساده ام و پاک که عهد نوشیروان زاده ام
سه نوشیروان عادل زمانده طوغشم مثنوی چه خوش آن ناصح نیکخواه
اونیک خواه ناصح نه خوش دیدی بکوش دل ان ستمکاره شاه اول ظالم
شاهیک کوشش دلنه مراد سوزنی اکا اصغا و فهم اتدردی دیکدر که از ظلم
ظلم اندیشه کن که ظلمک ظلمت و حزندن اندیشه و خوف ایله بی ازمون
عدل را پیشه کن امتحان و تجربه ایچون عدل کندکه پشه و عادت ایله اکر عدل
از ظلم ناید فره اکر عدل ساکه ظلمدن فایده لو و فره کلمیه فره فضیلت در که
لکدن کنایتدر دکر باره پادر ره ظلم نه تکوار ظلم طریقنه ایاق قویمیه
ظلمه شروع ایله عدل خود مال خصوصنده ظلمدن هزار بار ایو در در تواریخ
چنانست تواریخده انکلین در کپنج هزار ساله که بش بیک یل سلطنت
عالمک سلطنت بکمبران و مغان تعلق دانست کبر لره و مغلره تعلق طوتدی
کبر آتش پرست و مطلق کافر لوندن تانی مراد در زیرا مغ اتش پرست معناسنه
و این دولت در خاندان ایشان بود و بو دولت املرک نسلنده اولدی
زیرا که بار عایا عدل کردند زیرا که رعایا یه عدل ایلدلر و ظلم روا نکوردلر
و ظلم روا و مقبول طوتمدلر و در جرات که خدای تعالی و جزداه از در که خدای
تعالی بداود ویم وحی کرد داود پیغمبره علیه السلام حضرتنه وحی ایلدی که تو
خویش را یکو کند قومکه دی که از شاه عجمرا بدنکو بیند که عجم

پادشاه

ایتدی دولت انا فی زمن السلطان العادل بن سلطان عادل زمانده و
کلدم مثنوی پیمبر که در عهد نوشیروان پیغمبر حضرتی که صلی الله علیه و سلم
عادل زمانده برخ گشت چشم و چراغ جهان منور یخی ایله جهانک خشم
و چرایی اولدی که جمیع عالم هدایته اندن ایرسدی شاهی کفت از ظلم ایران ساد
ایتدی اول سبب دن ظلم دن ساده ام و پاک که عهد نوشیروان زاده ام
سه نوشیروان عادل زمانده طوغشم مثنوی چه خوش آن ناصح نیکخواه
اونیک خواه ناصح نه خوش دیدی بکوش دل ان ستمکاره شاه اول ظالم
شاهیک کوشش دلنه مراد سوزنی اکا اصغا و فهم اتدردی دیکدر که از ظلم
ظلم اندیشه کن که ظلمک ظلمت و حزندن اندیشه و خوف ایله بی ازمون
عدل را پیشه کن امتحان و تجربه ایچون عدل کندکه پشه و عادت ایله اکر عدل
از ظلم ناید فره اکر عدل ساکه ظلمدن فایده لو و فره کلمیه فره فضیلت در که
لکدن کنایتدر دکر باره پادر ره ظلم نه تکوار ظلم طریقنه ایاق قویمیه
ظلمه شروع ایله عدل خود مال خصوصنده ظلمدن هزار بار ایو در در تواریخ
چنانست تواریخده انکلین در کپنج هزار ساله که بش بیک یل سلطنت
عالمک سلطنت بکمبران و مغان تعلق دانست کبر لره و مغلره تعلق طوتدی
کبر آتش پرست و مطلق کافر لوندن تانی مراد در زیرا مغ اتش پرست معناسنه
و این دولت در خاندان ایشان بود و بو دولت املرک نسلنده اولدی
زیرا که بار عایا عدل کردند زیرا که رعایا یه عدل ایلدلر و ظلم روا نکوردلر
و ظلم روا و مقبول طوتمدلر و در جرات که خدای تعالی و جزداه از در که خدای
تعالی بداود ویم وحی کرد داود پیغمبره علیه السلام حضرتنه وحی ایلدی که تو
خویش را یکو کند قومکه دی که از شاه عجمرا بدنکو بیند که عجم

پادشاه

نامعقول سویلیه لر انکیری دم اتمیه لر و دشنام ندهند و
و دشنام و بیرمیه لر و دشنام سوکمک بو وجه دیخی ملکدن نامعقول سویلیه لر
دشنام و بیرسونلر مضارع مثبت صیغه سنده امر غایب کلدکی کبی مضارع
امر مخاطب سنده نهی غایب دیخی کلور که ایتا ن جهان را بعدل اباد آن کردند
از احسانی عدل ایله معمور و اباد آن ایلدلر تا بند کان من در دی زندکانی
تا نم بنده لریم انده زندکانلق ایلیه لر قطعه عدل و انصاف دان
عدل و انصاف بیل نه کفو نه دین بل انچه در حفظ ملک در کارست
که ملک و سلطنت حفظنده لازم مهم در عدل بی دین نظام عالم را
ظلم عالمه کافرک عدل و بو وجه دیخی جایز در نظام عالم ایچون بهتر از ظلم شاه
مسلمان پادشاهیک ظلمندن بهتر و مقبول تر در حکمت
پادشاه حکیم فکرت پیشه باید پادشاهیک محدم و مصاحب صاحب فکر
ندیم هزار اندیشه هزل فکر لو و یاوه کوی اندیم کر کمز ندیم عقل
زیرا از ان بدرجات کمال برآید زیرا که پادشاه صاحب فکر چکمدن کمال
نتیجه و ازین بدرکات نقصان کرآید و هزل اندیشه ندیم دن نقصان
میل ایلر زیرا الطبیعة سارقة حسبنجه کشینک مصاحبی نه خالده او لور
اولدن البته بر بهره ایر شور قطعه هرنکته کاید از لب دانا
لیست هرنکته که دانا نیک لبندن کلور بر کوهر کبی در خوش انکه
کیج کمسر درج سینه را آسعا دتلو شول کمسه که سینه سی درج نه کوهر
دری مراد سعادتمند شول کیمسه که حکمانک نکات نصایح ایله طبعنی بر ایلمیه
دانا دل از جواهر حکمت خزینه ایست عالم حکمت جواهر دن بر خزینه در
عالم معانیه در از خویشتن جدا آمدار ان خزینه را اول خزینی

کندکدن جدا طوتمه خزینه دن مراد عالم در حکایت بامدادی مؤبد موبدان
باقباد شاه برصباح موبدلرک موبدی قباد شاه ایله همعنان بود همعنان
اولدی مؤبد مؤبدان میدانی روایتی اورزه افتاب پرست ترک اولورلر
دانشمندلر درکه جمیع مشکللرنی اندن سوال ایدرلر وسوزلرنی اندن روایت
ایدوب تایید ایدرلر اما شعر آی بجک اشعار نده استعمال اولنماق دن فهم اولنور
هر ملتک اولور دانشمندنه اطلاق اولنه بو سوز معقولدر زیرا قباد آتش
پرست ایدی حتی بودرکه مؤبد موبدان مفتی مثابه سنده اولان کمسه درکه
مشکللرنی اندن سؤال ایلرلر مرکب وی بدفع فضلات موبد موبدانک
مرکبی فضلانک دفع ایله یعنی کندو بخاسیتی ایله قوایم خودرا ازدم تاسم
بیالود کندونک قوایمنی دخدان سمه دکین بولشدردی فضلات جمع فضله
در بخاست معناسنه قوایم ایاقلرا تابونده اکی آرد ایاغی مراد در دم
قویرق سم طینا ق در تشویه یر تمام بویی راه یافت اکه تمام بخالت یول
بولدی یعنی زیاده بخالت واقع اولدی دران اثنا قباد شاه اول اثناده
قباد شاه ویرا ازاد آب همرگ کابی ره ملوک وهمعنایی ره سلاطین سؤال
کردکه ملوک همر کابلمنی وسلاطینک همعنانلرینی ایلمزدن سؤال ایلدی گفت
یکی آنست که موبد موبدان قباد ایتدی بری اولدرکه درنشیی که بامداد آن
شول کیجه ده که علی الصباح پادشاه سوار کرد خواهد پادشاه ایله آته
بنمک سترلو بوجه دخی جایز در پادشاه ایله اته بنه لوگوکدرکه مرکب خودرا
چند آن علف ندهند کند ومرکبنه اول قدر علف ویرمیه لرکه بامداد موجب
تشویه راکب گردد که صباح راکبک بخالتنه سبب اولا مراد علوفه
اول قدر چوق ویرمیه لرکه صباح مرکب کندو سینه فضلاتی ایله الوده

ایدکندن اکه خجالت لازم کلمه دیکدر قباد استحان وی کرد قباد اکه آفرین
دقین ایلدی وگفت وایتدی بدین حسن کیاست وصدق فراستست
او حسن کیاست وصدق فراست سببی ایله درکه یافته ایچه یافته
کربولمش سن ایی کربولش سن قطعه ناخردمندکه برقاعدهٔ طبع رود نادان
کرطبع قاعده یی اورزه کدرونک مقتضایی ایله عمل ایلر همه آدب وی افتد
زره صدق وصواب انوک جمیع ادابی صدق وصواب طریقندن دوشر اصلا مقبول
او امازیت اولده واقع اولان ناخردمند در نون ایله نا ایله دکلدر بیت ثانی ده
کر بخرد در عاقل معناسنه اکه قرینه در زیرا ناخردمند ایله بخرد تقابل
واقع اولمندر لیک بخرد که دستور خرد کار کند اما عاقل که عقلک قانون
دنیی ایله کار وعمل ایلر شود ازحسن کیاست ادب اموز دوآب
حسن کیاستدن چار پای لره ادب تعلیم ایدیجی اولور کیاست زیرک لک
واست فهم دستور بوینده قانون معناسنه در قانون عادت حکمت
دبار پادشاهان چوکابی اند پادشاهلرک مقربلری شول کمسه لرکیی در
کربوهی بالارونده بلند طاغه چقدی لر اما عاقبت بزلازل قهر ونوازل دهر
اما عاقبت زلازل قهر ونوازل دهر سببی ایله بر از آن کوه بزبز خواهند امداول
کوه دن اشغه کلرکه زلازل جمع زلزله در نوازل جمع نازله در نقصان معناسنه
در زیاده دیخی استعمال اولنور وشک یوقدر
کر زیاده بلند لریک دشمنی صعبتر خواهد بود مشکل رکند اولسه در وزیر آمدن
دره قرآن واتحق رک لرک اشغه کلمی سهلدرت اسان رک اولسه در
دآمدن فرود تر آن مشتق بود ایوان قرب پناه الاشاهک قربی ایوانی
اندر قربی ایوانه تشبیه اتمشدر برآن ایوان مرقوبیار بالا اول ایوان اورزه

زیاده یوکسک کمتر کرسم چون ازآن ایوان درافتی زیرا قورقرم چونکه اول
ایوآندن دوشه سن زهرافتادغ محکم ترافتی هجر سر دشمندن محکم رک دوشسن
مراد قرب سلطان جای هولناک وورطهٔ مهلک ایدوکن اشعار در معراء قرب سلطان
آتش سوزان بود حکمت می باید که پادشاهانرا کرکدرکه پادشاهلرکه ندیمان معتمیان کی
راست گفتار وراست کردار راست قول بود راست فعل بود معتمیان ندیم بوی برکار
باشند کارو تجسس اوزره اولا تا احوال رعایا و کاشتکان برایات تا رعایا
وانلراوزره حواله و حاکم اولشلرک احوال واخبار نی بویی رسانند پادشاهه
ارشدره لرکویند ایدر لرار دشیر بابکان بابکان اوغلی ارد شیر بابکان ذکری
غیر احتراز یدر زیرا غیر نسلدن هم ارد شیر نام پادشاه گلمشدر پادشاه آگاه بود
جمیع احوالدن آگاه و خبردار ایدی بر پادشاه چون ندما بامداد بیاید ندی چونکه
ندیملری صباح کله لردی گفتی فلان کیسی ارد شیر ندیم لره ایدردی فلان
کیسه امشب چه خورده است بوکیجه نه یشدروبا فلان زن وکنیزک صحبت
داشته و فلان زن و فلان جاریه ایله مضاجعت طوتمشدر و هرچه کرده بودی
واول کیسه که هرنه که ایلمش ایدی یک یک گفتی بربرایدر ایدی تامردمان گمان بردندی
تامرد ملرظن ایلدلرایدی که مگراز اسمان فرشته می ایدیکه مگر آسمانلدن فرشته
کلورادی اورآ آگاهی دعدد واگه جمیع احوالدن آگه لیق وبرر ومحمود بسکتکین بنیز
ارزین قبیل بوده است وسلطان محمود بسکتکین هم بویلوکدن اوتشدر قطعه
چوشاه را آبنود آگهی زحال سپاه چونکه شاهه عگر نک حالندن آگاه لیق
اولمیه کجا سپارد قهروی احتراز کند سیاه انک قهرندن قدره احتراز ایلرلر بقصد ظلم خواران
بهانه پیش آرند ظلم قصد نه هزاران بهانه اوکنه کتورلر لوحک فسق هزاران ترانه سازکنند فسق
جنگ ایله هزاران سازو بید ایلرلر حکم ارسطالیس گوید ارسطالیس ایدر

بهترین

پادشاهان آنست که پادشاه لشکر یکیره کی اولدرکه یکلرکماندن گرک یکیره یه
گرک اکبردی اومرادار که انکه جمیع اطرافنده مردازوجیفه درنه انکه بمردآرماندایلگرگ
گرک) دشاه جیفه یه یکیره یه گرداگردی گوکس که انک جمیع اطرافنده گرکس اولا
یعنی وی بایدکه یعنی پادشاهه گرک که ازاحوال حوالی وخود کندوحوالی سنگ
احوالندن باخبرباشد جزایله اوله وحوالی وی ازحال وی غافل ولنگ انکه
کسی انک حالندن غافل اوله وحوالی وی ازحال وی آگاه وانک حوالیسی
انک حالندن آگاه اوله قطعه پادشاه بایدکه باشد چوگرکس باخبر پادشاه گرکه گرکس
کی جزایله اوله زانچه افتاده است گرداگردش ازمردارها مزارلردن اول
انکه انوک جمع اطرافنده دوشمز مراد گرکس اطرافنده اولان جردآراولدی کبی
شاهه لازم درکه اطرافنده اولنلرک احوالندن آگاه اولادیکدیگی جومردای
گردش صف کشیده گرکسان پادشاه شول جیفه کبی گرکی گرکس انک محورسنده
صف چکنلر وجمع اولنلر تیز کرده بهر نفع خود بران منقارها کندولنگ نفعندن
اوتری اول جیفه اوزره منقارلری تیز ایلمکدر منقار خوشن بوردی زبدهٔ کلام
بودرکه پادشاه عسکرک ورعایانک احوالندن غافل اولمق قباحت بلکه خزیمخص درحکما نوشیروان
نوروز نوروز بامهرجان مجلس داشت نوشیروان مهرجان ایله نوروز گوئی مجلس
گوئندکی مراد نوروز وهم مهرجان گوئی مجلس ایلدی دیکدر مهرجان عزیزی مهرگان
نی رسیدرستادن صکره شب وروز برابر اولدیغی گونه نیروز عجم نوروز دیر
وصیف دن صکره شب وروز برابر اولدیغی گونه عرب مهرجان وعجم مهرگان درو
مهرجان خزان وقیتی معناسنه دیمکدر کلور دیدیکی رآراز حاضران
نوشیروان اول مجلس ده اولنلردن برینی کوردی که بادی
نسبت خویش داشت که نوشیروان انک ایله قرابت نسبتی طوتردی

یعنی اقربا سندن ایدی جامی زرین دزغل نهاد برزرین جامی قولتغینه
قویدی تغافل کرد تغافل ایلدی کویا کور مدی و هیچ نگفت و هیچ
نشنید دعدی چون مجلس برشکست چونکه مجلس صیدی یعنی پریشان اولدی
شراب دار گفت شراب دار مجلسده اولنلره ایتدی هیچ کس بلیرون نرود
هیچ کس طاشره کیمسه نه نرود بونده مضارع منفی صیغه سی اوزره نهی
غایب او مفرد مذکر نرود کیمسه مغانسه دیکی جایز در تا تجسس کنیم
تا تجسس ایده لم که یک جام زرین می باید که بر جا زرین کوک که بو مجلسده نایاب
اولمش در نوشیروان گفت که بگذار نوشیروان شراب دار لره ایتدی که
قوک انکه گرفت باز نخواهد داد اول کیمسه که زرین جامی بو مجلسده اخذ ایلدی
گرو ومیسر در وانکه دیدنمای نخواهد کرد و اول کیمسه که کوردی نماز لیق ایلیمز در
بعد از چند روز بر نخه کوندن صکره آن شخص پیش نوشیروان در آمد اول شخص
نوشیروانک اوکنه کلدی جامهای نو پوشیده یکی جامه گریبش و موزه های
نو در پای کرده و ایاغنه یکی موزه گریبش اشارت جامهای وی کرد نوشیروان
انک جامیلرینه اشارت ایلدی که اینها از انست که بو جامه لرا اول زرین جامه دن
وی بلرزدامن ازموزه برداشت او دیخی دامن موزه دن قالدر بویله دیو گیمسه
این نیز از انست که بو دیخی اول جامه دن در نوشیروان بخندید نوشیروان گفت
و دانست که انرا بضرورت برداشته است و بلد یکدیکانی ضرورت و احتیاج
سببی ایله کوتر مشدر پس بفرمود پس نوشیروان بیوردی تا هفت آر مثقال
زر بوی داده دند که اکه یک مثقال التون ورد لر قطعه بر گناه تو چو آگاه
شود شاه کریم گریم شاه چونکه سنگ گناهکار اوزره اکاه و مطلع اولا
معترف باشی بان وزگرمش عذر نخواهی اول گناهه معترف اول و انک گرمندن

گناهکار عذر نخواهی دلیکن انکار کنه زانکه گناهی دیگرست گناهه انکار ایلمه زیرا
انکار بر غیر گناهدر بلکه انکار بسیاری ازان هم بتر انکار گناه بلکه گناهه انکار
اول گناه دن چو قلق یرا فزدر کدر حکایت مامون غلامی داشت مامون خلیفه
غلام طوتردی مامون هارون رشیدک فرزندیدر که ترتیب آب طهارت بعهده
وی فرمود که آب طهارتک ترتیبنی انوک عهده سنده ایدی یعنی ابریق ولکنی
اول حفظ ایلردی در هر حذر وز افتابه باسطلی کم میشدی هر بر فحی کونده بر کمش ایله
ابریق ضایع اولوردی یکروز مامون باوی گفت بر کون مامون خلیفه
اول غلامه ایتدی کانش ان افتابه باسطل که زنجانی بری اول سطل ایله
افتابه بی کیزورآدن التون سین کاشکه هم بابغوشی پنه بزه صاتک
گفت چنان کنم غلام ایتدی ایله ایدم گفت حاضرا بخر غلام مامونه
بوحاضر سطل صاتون آکی گفت بخند بغوش مامون غلامه ایتدی نجیبه
صاتر سین گفت بدو دینار غلام ایتدی اکی دینار ویر طلب بفرمود تا دو
دینار بوی دادند مامون بیوردی تا غلامه اکی دینار ور دلر گفت این
سطل از تو در امان شد مامون خلیفه غلامه اشدی بوسطل سندن امانده
اولدی شمدن صکره آکه بوسطل سندن امانده اولدی بووجه دیخی جایز در
گر در امان شده معنا استفهام اولور گفت آری غلام ایتدی بکی امانده
اولدی شمدن صکره الزم افتابه ابریق سطل لکن در قطعه سیم برزر خریده تنگ مکر زرایله
صاتون التمش بنده اوزره سیمی تنگ طوته بلکه اکه کفایت مقدار دی سیم ویر تابدان تنگی
او بیار امد تا سیم ایله اول خریدن تنگ نقدی آسوده و فارغ اولا و اسباب کدن دست چنا
کوتاه ایده تن باتلاف مال ارزد در ده اول بنده دن مال اتلافه رضا ویر تا باتلاف جان
بنها مد تلما قبت جان اتلافه سبب اولمیه زر خریدن مراد بنده در حکایت میان عقیل بن

ایله یعنی اگر غلام افتابه ابریق سطل ضایع ایلرسه

ابی طالب ومعاویه دوستی بود تمام و مصاحبت بر دوام ابی طالب اوغلی عقیل الی
معاویه نک اورته سنده تمام دوستلیق ودوام اوزره مصاحبت وارایدی روزی
در راه مودت شانه خاری افتاد برکون انلرک موافق طریقنده برخار دوشدی
وبر چهره محبت شان غباری نشسته وانلرک محبتی چهره سی اوزره برغبار اولدوقدا
مراد مابین لرنده برکدورت واقع اولدی دیمکدر عقیل ازمعاویه ببرید عقیل
معاویه دن منقطع اولدی واز امد شد مجلس اوپای درنشید وانک مجلسته
کلوب کتمکدن ایاغنی چکدی معاویه عذر خواهان بویی نامه نوشت معاویه
اعتذار ایدرک اکه نامه یزدی بویله دیوکه ای مطلب اعلای بنی عبد المطلب کرای اولاد
عبد المطلبک مطلب اعلاسی وی مقصد اقصای ال قص وی ال قصینک مقصد اقصای
ال قص جلیب ونسیب برطایفه در وی اهوی نافه کنای عبد مناف وای
عبد مناف نافه کنای اهوسی عبد مناف دیجی جلیب ونسیب برطایفه
وی منبع مکارم بنی هاشم وی بنی هاشمک منبع مکارم بنی هاشم دیجی انلرک کیمیده
آیت نبوت درشان شمامت بنوت آیت شرک شاکرده دوغمغه رسالت
درخاندان شماست ورسالت عزتی شرک خاندانکزده درکی شدان جمله
بزرکواری وحلم بردباری اول دکلی اولوق وحلم بردبار لیق قنده کیدی بازای
که ازرفته پشمانم کرد وکل که واقع وصادر اولمشدن خطادن پشمانم واز کفته پریشانم
وسوکلنمش سوزدن پریشان دلی حضورم باعث تاکی حدف ناوک کین خواهم بود وتیغ
دکن کین ناوکنه نشان اولسم کرک دوری توبی دل ودین خواهم بود وسنکه افکار
یتخنه دکن بی دل وبی دین خواهم اولسم کرک برروی زمین پشمانیتوام رو بزمین
یریوزی اوزره سنک اوکلده یورنم براوزره دریعنی ساکه تواضع ایلرم کرک زمین پشت
یچنین خواهم بود یرالتنده دیجی بویله اولسم کرک مراد بجنک هرکز بدن جدا اولمز

ایلکدر حدف نشانه تیر ناوک قوغش اوقی ومطلقا تیر معناسنه استعمال اولنور
عقیل درجواب اوبصواب چنین نوشت عقیل انوک جوابدن صواب ومعقول
ایله بویله یازدی رسماً صدقت وقلت حقاً غیراني قولکده صادق اولدک و
حق دیدک الا بوقدر واردکه تحقیق بن اری ان لا ادراک ولا ترائي بي بونی صواب
کورورم که بن سنی کورمیم وسن بنی کورمیه سن ولیست اقول سوءً في صدیقي
دیوسم حقنده بن نامعقول سوز سویلیر دکلم ولکنی اضدّ اذا جفاني ولکن
بن دوستدن مفارقت ایلرم فجان دوست باکه جفا ایده اذ آني کبی عیبته ومساویه
شروع ایلرم في صدیق دیجه لام جار بعنی سنه در دوستم ایجون معناسنه اولمق جایزدر
ای صدیق مفعول له اولور فدلکن الذي لمتنني فیه ده في لام جاره معناسنه درکه
مفعول له در کافیه جامعنده بویله مسطور در یعنی کریم چون از دوست بریجد
کریم جنکه دوستدن بریجیده اولا بایدکه کنج مفارقت کیرد کرک مفارقت
دوستی طوتة وبکوي مهاجرت کزاید ومهاجرت محله ستمیل ایده نه انکه ببدی
میان بندد وزبان بکشاید ایله کرکمز که قباحة میان بغلیه وزبان آجه یعنی
لاق اولان بودر کرانوک ضرر کندن قصد ایلمیه وانوک دشمنه وغیلتنه میل ایلمیه مشوش
اون شود باتو یار جنک اندیش چونکه یارک سنک ایله جنک فکر ایدی اولا بخود جدایی
یاخود پیش انک جدا لقدن غیری اوکوکه طوتمه مراد همان مفارقت
اختیار ایله غیبت وضرره قصد ایلمه دیمکدر جد مکن در خصومت بسیار
بسیار خصومتنده جد وجهد ایلمه اندکی رویی اشتی بکذار برازه حق صلح
بولدی قوز نیر اصکره فجالت واقع اولور رویی جمال وامکان وقدرت معاونه
واقع اولور بوندن دیجی اکی اول کسی حمکدر باز معاویه باعتذار معاودت نمود
عذر واعتذاره عودت کوستردی یعنی تکرار اعتذار ایلدی ودرالتماس صلح کشود

وصلح التماسنک چو سیی گلای جدی وصد هزار درم بدل صلح فرستاد وصلح بدل عقیله
یوزبیک درم کوندردی وبنیاد عهد نهاد وعهد فی بنیاد فی قودی که من بعد
مخالفت واقع اولیمه قطعه عذر خواهی بکن وعفو طلب شو چو فتد عذر
خواه لیق ایله وعفو وطلب ایدیجی اول رخنه در قاعدهٔ یارای یارآن قدیم
قدیم یار انک یارلیق قاعدیسنه جونکه رخنه ونقصان واقع اولا چو فتد که معنای
ثانیه قید اولندی ورینابد بهم ان رخنه بکفتار زمان اکر اول رخنه کفتار زبان
درست اولیمه در عمارت کریشن کوش بخشت زر وسیم انک تعمیر ینه زر وسیم خشتی
مسیی ایله مراد سوز ایله صلح میسر اولمازسه مال ایله سعی ایله دیکلدی رخنه کدک خشت
کبرج حکایت حجاج در شکار کاهی حجاج بن یوسف بر شکار کاهدن از لشکر یان
خود جدا افتاد کندونک لشکر لوندن جدا شدی تبلی برآمد برده پیه
چقدی ودید که اعرابی نشسته کوردیکه براعرابی اوتور مش واز خود
خوجنبنده کانی یی چیقدی وکندونک خرقه سندن بتلر دیرر وشتر آن
کرد اویی چوندی وشترلر انک چورسندی اوتلسولر چون شتر آن حجاج
رآ بیدندی چون شترلر حجاجی کوردیلر بر میدندی اورکدیلر اعرابی سر بالا کرد
اعرابی خشمناک باشنی قالدردی وکفت وایندی کیست که از اینجا بیان
یاجمهای درخشان برآمد کیمدرکه بو بیابانده درخشان جامه لر ایله کلدی
که لعنت بروباد که لعنت انک اوزه ریته اولسون حجاج هیچ نکفت وپیش آمد
حجاج هیچ سوزلمدی واعرابی نک قتنه کلدی وکفت السلام علیک یا اعرابی
وایندی السلام علیک یا اعرابی اعرابی در جواب کفت اعرابی انوک جوابنده ایتدی
لا علیک السلام ولا رحمة الله ولا برکاته سنک اوزه ریکه سلام اجلسون ولله یک رحمتی
اولسون ولله یک برکاتی اولسون ازوی آب طلبید حجاج اعرابی دن آب طلب ایلدی کفت

جنبنده کانی یی

35

فرده

فرده ای اعرابی حجاج ایتدی انکدن این وبذلت وخواری آب بجوز وذلت
وخوار لیق ایله صوایچ والله که من رفیق دونوکر تو نیستم والله که بن سنک رفیق
ونوکرک دکلم حجاج فرو د آمد واب بخورد حجاج آنکدن اندی وصوایچدی
پس کفت ای اعرابی بهترین مردمان کیست صکره ایتدی ای اعرابی آدمی لریکه
ایوراک کیمدر اعرابی کفت رسول صلی الله علیه وسلم بزم غم تو اعرابی ایتدی رسول
صلی الله علیه وسلم سنک غمکر بازکفت حجاج کوایندی چه کوی در حق امیر المومنین
امیر المومنین علی انک حقنده نه درسین کفت ازکرم بزرکواری اعرابی ایتدی کرم
بزرکوار لغدن نامی وی در دهان نکنجد انک نامی ایغزه صغمز پس کفت
بهلویی صکره ایتدی حجاج نه درسین در حق عبد الملک بن مروان
مروان او غلی عبد الملک حقنده اعرابی هیچ نکفت اعرابی هیچ
کفت جواب من بکوی ای اعرابی حجاج ایتدی ای اعرابی بنم سوالمک
جوابنی دی کفت بدمردیست اعرابی ایتدی بدونامعقول برکمه در کفت چرا حجاج ایتدی
اعرابی کفت خطا ازوی در وجود امداست اعرابی ایتدی اندن برخطا وجوده کلدی در
جواب کفت صادر اولمشدر که از مشرق تا بمغرب ازان برشده است
کی مشرقدن مغربه دکین اندن برا ولمشدر کفت ان کدامست حجاج ایتدی اول قبحی
فعلدر کفت این فاسق وفاجر حجاج را اعرابی ایتدی بو فاسق وفاجر حجاجی
مسلمانان کاشته است مسلمانلر اوزره حواله ایلمشدر حجاج هیچ نکفت حجاج
بر کاه ناکاه مرغی پرید ناکاه برقوشی اوچدی واوازی کرد وبرکتره
اوتدی اعرابی روی بحجاج کرد وکفت اعرابی حجاجه توجه ایلدی وایندی توجه
ایله ای مرد ای مرد سن نه کیمسه سن کفت این چه سوالست که میکنی حجاج ایتدی بو نه سوالدر
اعرابی کفت این مرغ مرا بخرد آد اعرابی ایتدی بو مرغ باکه خبر ویردی که لشکری

ی رسد که بر لشکر ایرشود که تو سردار ایشان که سن انلرک سردار سن درین
سخن بود اعرابی بوشوزده ایدی که لشکریان وی رسیدند که انک لشکری ایدی
ایرشد لر لشکری لردن مراد لشکر که معلوم لریدر وی را سلام گفتند و حجاج سلام
دیدلر اعرابی چون آن بدید اعرابی چون آبی گوردی رنگ وی متغیر شد خوف دشمن
انک رنگی متغیر شد اولدی حجاج گفت تاوی همراه بردند حجاج دیدی ما تا
انی بیله التدلر چون روز دیگر بامداد کرد چون ایرتسی کون حجاج صباح لدی
بوو جه دیخی جایز در چون روز دیگر بامداد ایلدی یعنی چون صباح اولدی
بوو جه اوزره کردک فاعلی بامداد اولور حجاج اومازمائده نهاد و مردمان
جمع امدند مائده قویدی و مردملر جمع کلدلر یعنی جمع اولدلر بوو جه دیخی جایز در
حجاج مائده قویدی بوو جه اوزره بسبنه رسناد اولگنلر قبیلدن اولور
بنی الاجر المدینة اعرابی را آواز داد حجاج اعرابی یه اواز ویردی یعنی طعام
ایلدی چون در آمد چونکه کلدی گفت السلام علیک ایها الامیر ابتدی السلام علیک
ای امیر حجاج گفت من چنان همی گویم که تو گفتی بن انجلین دیمزم که سن دیدگ
و علیک السلام حجاج و علیک السلام دیدی پس گفت طعام میخوری پس حجاج السلام
طعام پری پس گفت طعام تراست اعرابی ابتدی طعام سنکدر اگر اجازت میک
می خورم اگر اجازت ویرسک یرام گفت اجازت دادم حجاج الله اجازت ویردم
اعرابی پیش نشست و دراز کرد اعرابی ایلمر واوتوردی الن طعامه اورابتدی
و گفت بسم الله ان شاء الله گه بعد از طعام پیش آید خیر باشد و ابتدی
بسم الله ان شاء الله اول سنه طعامدن صکره ایلمر و کلور و ظاهر اولور
خیر در لا حجاج بخندید و گفت حجاج کلدی و ایندیه هیچ نمیداند که دی روز هیچ
بیلور مسین زگه دون نی گون ازین بر من چه گذشته است بودن بنم اوزره
مسر گه

ر گه شد روزنه قصه او شد ر گفت اعرابی ابتدی اصلح الله الامیر الله تعالی حضرتی
امیری اصلاح ایلسون سزی گه دی روز شول بیر گه دونکی گون در میان من و
تو گذشته است بنم ایله سنک اورتاگده گه شد ر امروز افشای آن میکنی بو گون
آبی افشای ایدرسین بعد از آن حجاج گفت اندن صکره ابتدی ای اعرابی یگی
از دو کار اختیار کن ای اعرابی اگی ایش دن برینی اختیار ایله پاپش من
پاش گه ترا از خواص خود گردانم یا بنم قمتده اول بنی گندو خواصمدن ایلیم
پاتر ایش عبد الملک بن مروان فرستم یا سنی عبد الملک بروان رعایا قتنه گونده رهیم
و انکه اورا گفته بد اعلام گنم و انی گه اگه دیش سن اعلام ایدم تا هر چه
خواهد آن گند تا هر نه گه رستر انی ایده اعرابی گفت صورتی دیگر بنیز
ی توان بود اعرابی ایدی بر غیری صورة دیخی اوگق گمکدر بیرسید گه آن
لد امست حجاج صوردی گه اول قتقیدر گفت انکه مرا بگذاری اعرابی
ایدی صورت آخر اولدر گه بنی قویه سین تا بسلامت بده یار خود روم تا
سلامت ایله گند دیار مه گیدم گه دیگر نه تو مرا بینی و من ترا بینم گه گورنه سن بنی
گوره سین و نه بن سنی گورم حجاج بخندید و فرمود حجاج کلدی و بیوردی تاوی
را هفتاد درم دادند تا گه اگه هزار درم دیر لر و بده یار وی فرستاد و دیار نه
گوندر دلر قطعه ورد یادگه بلطف سخن و حسن خطاب مرد گوگ گه لطف
سخنده و حسن خطاب ایله طبع ارباب ستم را ز ستم باز دارد ظلم صاحبگ
ملکدن منع ایده هر لیمی گه ز احسان و گرم گرده رمست هر بزلیم گه احسان و گرم
دن منفعت ایلشدر بفسون سخن اور آبگرم باز آرد سوز افسونی ایله آبی گرمه
گره گتوره حکایت پرزد جرد بسر خود بهرام را بزد جرد گندو پسری بهرام یزد جرد
گسم یا دشاه ملرندن بر بنگ ایمیدر در موضعی دیدا ز حرم خود گندو حمدن

بریرده کوردی که مناسب بنود که اول موضع مناسب دکلدی وی را آفرمود که
بیرون رویزد جود بهرامه بیوریکه طاشره کت و حاجب را آپیی تازیانه بزن و حاجب
او تو ز تازیانه اور واز در پرده سرای دورکن و پرده سرای قپوسندن دور و
منع ایلیه وکسی دیکر را نام بردکه بجای وی بنشاند و برغری کیمسه که بیزد جود نایب
ذکر ایلدی که انک یرنه نصب ایله یعنی فلان کیمه یی انک یرنه نصب ایله دیدی
بهرام بموجب فرموده ء پدر عمل کرد بهرام پدرنک امری موجبنجه عمل ایلدی اما هنوز
سیزده ساله پیش بنود اما بهرام هنوز اون اوچ یاشیش دن زیاده دکلدی دیدی
ندانست که سبب غضب وی چه بود مر حاجب را بهرام بلدیکه اول حاجبیه پادشاهیک
غضبنک سببی نه ایدی بعد ازآن روزی اذن صکره بهرکون بهرام بدرپرده ء سرای
آمد بهرام پرده سرایک قپوسنه کلدی پرده سرایدن مراد پادشاهک خاتونی
اولدیغی سرایدر و خواست که درآید و بهرام استدیکه ایچروکیره حاجب دوم دست
برسینه ء وی زد ایکنجی ایله بهرامک سینه سنه اوردی و نکذاشت که درآید و
قومدیکه ایچرو کله و کفت و ایتدی اکر بعد ازین ترا درین موضع بینم
اکر شمدن صکره سنی بو موضعده کورم سنی تازیانه ات بزنم ساکه او تو ز تازیانه
اورورم ازجهت خیانتی که با حاجب پشین کردی شغول خیانتدن اوتری که
اولکی حاجبه ایلدک و سنی دیکر ازجهت خیانتی که خواهی بامن کنی واوتو ز تازیانه
دنی اورورم شغول خیانتدن اوتری که استرسین باکه ایده سن این جزبیزد جود
رسید یو جزبزد جوده ایرشدی حاجب دوم را طلبید ایکنجی حاجب طلب ایلدی
وتحسین کرد وتحسین ایلدی و خلعت داد و خلعت ویردی و مرتبه اش بلند کرد ایندی
و انک مرتبه سنی بلند ایلدی قطعه حفظ شه باید چنان کز استان او عبور
پادشاهیک انجلین حفظ کردکه انک استانندن عبور و مرور درضمیر بنده

عبور کچمک

درضمیر بنده واز آدمنتوان نکذاشت بنده واز ادمک ضمیر خاطرینه خطور ایلیک
ممکن اولمیه درحریم حرمت عزیز که سر دولتست انک عزتی حرمتی حریمنده که
پرنده دولندر مرغ نتواند پرید باد نتواند کذشت مرغ پرواز انکه قادر اولمیه و
باد کذر انکه قادر اولمیه حکایت وزیر هرمزبن شاپور شاپور ذوالاکتاف هرمزک
وزیری بوی نامه ء نوشت هرمزه برنامه یزدی که بازارکانان دردیاکه دریا
بازارکانلری بار جواهر بسیار اورند چون جواهر یوکن کتورلر
و انرا بصد هزار دینار خریدارم برای پادشاهی واول جواهری پادشاه
اکون یوز بیک دیناره صاتون المشم ستیندکه پادشاه انرا نمی خواهد
ایستدکه پادشاه انی اشتمز اکر راست است اکر بوسوزدراست ایله
فلان بازرکان بصد هزار سود میبخرد فلان بازرکان یوز بیک دینار فا
ذالک صاتون آلور هرمز در جوابش نوشت هرمز انک جوابنده یازدی وکندریه
کی صد هزار دینار وصد هزار چند انکه یوز بیک دینار و یوز بیک اول قدر دینار
پادشاه قدری ندآرند بزم قیمتزده بر اول قدر و اعتبار طوتمز چون ما بازرکانی
کیمسه چونکه بز بازرکانلق اتلا ایلمز پادشاهی که کندپادشاهلغی کیم ایدر بوجه
جایز در پادشالغی کیم ایلیون وبازرکانان چه کارکنند و بازرکانلرنه
ایلیش ایلرلر بوجه دینی جایز درنه ایلیش ایلیون لر بوزده کند وکنند وجه ثانی
اوزره مضارع صیغه یی اوزره امر غایب در قطعه نه طور منصب شاهان
بود کرایچ و پیری شاه لر منصبنک اسلوب و عادتی دکلدر که بیع و شری
کیمسه معاش خود اختیار کنند اختیار ایلیه لر معاش کسبی قصد نه جو
پادشاه کند کار تاجران جهان چونکه شاه جهان تاجرلرنک کار ینی کندونه
عادت ایده تو چون بکو که دکر تاجران چه کار کنند سن کندو کردی دیکه تاجرلر

طور اسلوب

کرونه ایش ایلیه لر بو وجه دینی جایز نه ایشی ایلیوبلر حکایت عمر رضی الله عنه
در وقت خلافت خود عمر رضی الله عنه کندونک خلافتی وقتنده در مدینه
دیواری کل میکرد مدینه ٔ منوره ده خانه سنک بر دیوار یا لجی ایله یا پردی
یهودی بش وی تظلم کرد بر یهودی انک قتنده تظلم ایلدی که حاکم مصره
هزار درم که بصره حاکم یلمدن یوز بیک اقچه به متاعی خریده است. برمتاع
صاحبون المتذر و دراد ای ثمن وی تعلل می کند و انک بهانه می و برطلاه
بهانه ایدر تعلل فرمود که کاغذ پاره ٔ داری حضرت عمر رضی الله عنه بیور دیکه یانکده بر
کاغذ پارسنی طوتر مسین کفت نی یهودی ایتدی یوق سغال پاره ٔ بر داشت
حضرتی عمر رضی الله عنه بر صقسی پارسینی قالدردی برابنی نکاشت و انک اوزرینه
یازدی که سکایت کنندکان از تو بی صاحب که سندن شکایت ایدیجی لر
حاضر بسزدر و شکر کذران نایاب و شکر ایدیجی لر نایاب و نابیدا کردر از
موجبات شکایت پرهیز شکایت موجلرندن پرهیز ایله موجبات شکایتدن
مراد جور و ستم در بوندن پرهیز امر حاضر در یا از مسند حکومت پرهیز
یا حکومت مسلمدن قالق و در آخر نوشت و انک آخرنده یازدی که کتبه عمر بن
الخطاب که یونی عمر بن الخطاب یازدی نه بران مهر رنی انک اوزه رینه بر مهر
اوردی و نه طغرا چکدی بیی رقم کرد و نه طغرا یازدی اما چندان صولت و عدالت
زهیبت سیاست ازوی اما حضرت عمر بن رضی الله عنه عدالت صولتی و سیاست
جبلتی اول قدر در خاطرها نشسته بود خاطر لرده اوتورمش ایدی که چون
یهودی ان سغال پاره رآ چونکه یهودی اول سغال پاره ٔ یی بحاکم بصره آورد
بصره حاکمنه کوتردی و وی سوار بود و اول سوار ایدی از اسب پیاده شد
اسبندن پیاده اولدی و زمین بیوسید دیر اوبدی و وجه یهودی رآ بتمام ادا کرد

و یهودی نک اقچه سینی بتمامه ادا ایلدی قطعه چو بنود شاهراعزت سیاست
چونکه شاه که سیاست عزتی اولمیه کشد از دست کتاخان ذلیل کستاخلر کر
اسندن ذلیلک و خورلق چکر چو ریزد شیر را آدمیان و ناخن چونکه ارسلانک دندان
و ناخن دوکیلک خورد از روبهان لنک سلی لنک دلکولردن سلیم یر و الم کور را ذاهم
ایلار ری یلعب بالعصافیر حکایت جوانی را بدزدی کرفتند بر جوانی او غرلیقون
ملوک تدلر خلیفه حکم کرد که دستش ببرند خلیفه حکم ایلدی که انک الی قطع ایلسلر
کر از مال مسلمانان کوتاه شود مکر مسلمانلرک مالندن کوتاه اولیه چون بنالید و کفت
اول جوان نالیه ایلدک و ایتدی ملک مرا بدست چپ و راست چون خدا راست
چونکه حق تعالی حضرتی صول و صاغ ایلیه بنی زینت ایلدی روا
مدارکه کردد جدا بهم از راست روا طومه که بنم صوم صاغم دن جدا اوله
خلیفه فرمود که دستش ببرند خلیفه تکرار بیور دیکه انک الذی قطع ایده لر
که این حدلیست از حدود خدای تعالی زیرا بوحد در خدای تعالیدنک
حد لرندن مساهله دران مسلمانی نیست آنده مساهله اتمک مسلمانلرک
دلدر مادرش همراه بود انک مادر اول جوان ایله بیله ایدی بر خاست و کفت
اباق اوزره قالقدی و ایتدی ای جامه این فرزندست ای خلیفه بو جوان
بنم فرزندمدر بدستیاری وی روز و شب می آرم انک معاونتی ایله روزینه
می خورم و از دستیاری او روزی می خورم و رزق انک معاونتی الدن بنم
جامه فرزند چو جان بجنایی فرزند ماریک جانی کبیدر تو حم ایله بر جان من
ستم رسیده بن ظلم ابریشمک جانه سر رشته ٔ روزیم کف اوست بنم رزقمک
سبب و سر رشته بی انک دستی در مکذار که آن شود بریده قومه اول مقطوع
اولدر زیرا حقیقتده بنم رزقم مقطوع اولور خلیفه کفت که دستش ببرند جامه اسدی

انک الی قطع ایلکوز که من این گناه را آزوی در نمیگذارم که بن بوگناهی
اندن عفو ایلزم وگناه کاریکه ترک این حد بر خود روائی دارم وبو حد ترکیک
گناه کار لغتی گندو اوزریه رواطوتزم مادرش گفت جوانک مادر ایندی
این را هم یکی ازآن گناهان انکار بوگناه هم اول گناه لردن بری ظن ایلمه
که همواره ازان استغفار اینکنی که دایم اوگناه لردن استغفار ایلرسین
وامرنش می خواهی ومغفرت طلب ایدرسن خلیفه را این سخن خوش حال آمد
خلیفه یه بوسوز خوش گلدیکه حکم خلاص فرمود وقطع بدن یدن خلاص لق حکمی
بیوردی قطع ایی خوش انانی که پیش شاه دم ای سعادتلو انمکه شاه قشنده
گاه قهر ازنکته خوشش می زند قهر وغضب وقتی لطیف نکته دن دم اورر
وزنکین کلام ادا ایلر لبر دنک معنی مدار نانیه فدا ولنک نکته چون آب
می آرند خوب آب کبی خوب ولطیف بر نکته کتورر لرشاه را آبی برآتش
می زنند شاهیک اتش اوزره بر آب اورورلر اتش دن مراد غضب در
لطیف سوز ایله خواولور حکایت گناه کار پیرایش خلیفه آوردند بر گناه
کاری خلیفه نک اوکنه کتورولر خلیفه وی بعقوبتی که مستحق بود بفرمود خلیفه
اکا شول عقوبته مستحق ایدی بیوردی گفت ای امیر المؤمنین انتقام بر گناه
عدلست گناه اوزره انتقام ـ عدل در وبجاوز ازآن فضل وگناه دن
تجاوز ایلمک وفراغت فضل اوحاندر وبایهٔ همت امیر المؤمنین واعیان مومنین
همتی پایه سی ازان عالی ترست اندن عالی وکدر که از انچه بلندترست تجاوز
نماید اول نسنه دنکه بلندرک درجه تجاوز کستره وفراغت ایده بلندتر دن
مراد فضلدر وبانچه فروترست فرود آید واول نسنه که فروتردر تنزل ایدم
فروتردن مراد عدلدر حاصل معنی بودرکه خلیفهٔ عالی قدره لایق دکلدرکه

فصل

فضل واحسان بایه سی اعلی یکن آنی ترک ایدب عدل بایه سنه تنزل ایده که اگه
انسبت بونک بایه سی ادنی در خلیفه را سخن وی خوش آمد حلعه رانوک
سوزخوش گلدیکه وگناه وی را عفو کرد وانکه کن حتی عفو ایلدی طمعه
عفو از گناه فضل بود انتقام عدل گناه دن عفو ایلمک فضلدر انتقام ایلمک
عدلدر زان تابایین زچرخ برین تارزمین زهست فضلدن عدلدر راه وفرق
بایندچ خندن زمینه دکن راه وفرق وار دریکی فضل گذارد وآرد بعدل روی
فضل ترک ایلمز وعدله توجه ایلر دانا که ازتفاوت این هر دو اگهست
دانا که بوایسنک تفاوتندن اگه وخبردار در حکایت گودکی ازبنی هاشم
بنی هاشمدن بر گودک بایکی از آربایه مکارم ارباب مکارمدن واحسان
خلیفه دن بر نه پی ادبی کرد ادبسنک ایلدیی حکایت بعضی مردندانک عفو
حکایت التلدر خواست تاوی را ادب کند عجب استدیکه تا آنی تادیب ایده
ای عم گودک اندی ای عم من کرده ام آنچه کرده ام من ایلشم انی که ایلشم مرادترک ادبدر
عقل باطن نبود وبتم عقلیم بنم ایلیه دکلدی زیرا صغیر طفلم تو کن انچه کیسکنی
پس ایلیه ایلرسین یعنی سنکه لایق اولان عفو در عفو ایله طمع گرسوزی حکم
نفس وهوا کر بر سفیه بعض وهوا سبب ایله نه بوقت خود کند کاری عقله موافق
دکل سرانجام ایده بر تو نفس وهوا چو غالب نیست نفس وهوا چونکه سنگ
اوزرینکه غالب دکلدر خوبراه خود مرو باری سن باری عقل طریقدن غیر
عقله برایش ایلمه حکایت زنی را از جاعتی که بر حجاج خروج کرده بودند
زنی شول جاعتدن که حجاج اوزره خروج ایله مشلر ایدی پیش وی آوردند
حجاج اوکنه کتورولر حجاج باوی سخن گفت حجاج اگر سوز سویلدی
سر در پیش انداخته بود ویوزنی باشینی اوکنه اکش ایدی ونظر بزمین دوخته

و نظری بر او زره دکمندی نه جواب وی میداد نه بجا جه جواب دیر مردی و نه
بوی نظری کرد نه اکه نظر ایلمدی یکی از حاضران آن ماوی گفت اینده حاضر او لنلرون
برسی اول زنه ایتدی امیر با تو سخن می گوید امیر سبا که سوز سویلر و تو از وی
اعراض ایلکنی و سس اندن اعراض ایدرسن گفت من از خدای تعالی شرم میدارم
اول زن ایتدی من خدای تعالی دن شرم طوتارم که بر دی مظلوم کنم که خدای تعالی بوی نظر
نیلکند سئول گیسنه نظر ایدهکه خدای تعالی اکه نظر ایلمز قطعه رویی ظالم ببین که
بر رویت ظالمک یوزینه ایلم زیرا سنگ یوزک اوزره آن زره فرخ رویت
بگشاده ظالمک یوزی ناگشاده اولسن بر خود رسوی او تا
گشاده شده خدا تا که انگ رویی گشاده اولدی خدا دن انگ جانبنه نظری
رحمتی بیفتاده بر رحمت نظری دشمنده مراد انّ الله لا یحب الظالمین
حسبنجه خدای تعالی نگ ظالمه محبتی و رحمت نظری اولدغن اشعار در حکایت
اسکندر با گفتند از چه سبب بافی اسکندره ایتدلر نه سبب دن بولدک انچه
آنی که بولدک از دولت و سلطنت وسعت مملکت دولت و سلطنتدن و
سعت و کثرت تندن با صغر سن و حداثت عهد صغر سرایله و حداثت عهدایله
صغر کو چکلک حداثت تازلک عهد زمان معنی سنه درگفت با استمالت
دشمنان اسکندر ایتدی دشمنلره استمالت ایله تا از عائله دشمنی زمام
تا فتند تا دشمنلره دشمنلک عائله سندن زمام جور دلر و فراغت اندلر عائله
مهلک معناسنه در و از تعاهد دوستان دوستلر ایله عهد تشمکدن تا در قاعده
دوستی استحکام یا فتند تا دوستلق قاعده سنده استحکام بولدلر بلیت
بایدت ملک شنگیدر چون وی از حسن سیرت با که ملک اسکندر گرگ اسکندر کی
حسن سیرتدن دشمنانرا دوست گردان دوستانرا دوستتر دشمنلرک دوست

دوست رک ایله حکایت روزی اسکندر با سر هنگان خویش بر کوه اسکندر
کذونگ سر هنگلری و گزیده لرایله او تورمش ایدی یکی از ایشان گفت انلردن
پرسیی ایتدی خداوند تعالی ترا ملکه بزرگ داده است عالی الله ساکه بر عظیم
سلطنت و بر مشدر زنانرا بسیا کن زن لری چوق ایله تا فرزندان آن
تو بسیار گردد تا سنگ فرزندلر یک چوق اولالسو و یاد گار تو اندر جهان بماند
و جهانده سنگ یاد گارک قاله اسکندر گفت اسکندر ایدی یاد گار مردنه
فرزندان اولست مردک یاد گار انگ فرزندلر دکلدر بلکه سنه نهای خوب و سیرتهای
اولست بلکه خوب عادتلر و ایو سیرتلر در نیکو بنود انکس که بر مردان جهان
غلبه کرده است ایو مقبول او لمازاول کسه که جهانک مردلری او زره غلبه
اسکندر زنان بر وی غلبه کنند زنلر انگ او زره غلبه ایدلر قطعه چو
است پیش پدر این قدر یقین که پسر چونکه بر قتده بو قدر یقین بو قدر
معلوم و ظاهر دکلدر که پسر زنجیل بی خرد آنست یا خردمندان
فرزند یا عقلار زره سندن می در بشت سیرت نیکو حکیم آفرزند عاقله
خوب سیرت فرزند کا فیدر زبون چراشق داو بر امید فرزندان عاقل فرزندلر
امید او زره نجون زنگ زبون اولور روضهٔ چهارم در دیباچی روضه
در وصف میوه بخشیٔ درختان باغستان جود و کرم جود و کرم باغستانی
درخت نیک میوه بخشلکنگ وصفی بیانده در وشکوفه ریزی شان ببذل
دینار و درم دینار و درم بذل ایله انلرک شکوفه ریز لکی نگ وصفی بیانده در
روضهٔ چهارم جود و کرم صاحبلر نیک اوصافی بیان نده اهم اید و کن بیاندر
فائده جود بخشیدن چو زیست بایستی جود مقبول و لطیف بر سنه یکی احسان
اکلار ربی ملاحظهٔ غرضی بر غرض ملاحظ سنمز و مطالبهٔ عوضی و بر عوض

مطالبه سنسر اگرچه آن غرض ثنا باشد ای جمیل یا ثواب جزیل باشد اگرچه اول
غرض یا اول عوض ثنای جمیل یا ثواب جزیل اولا ثنا مدح جزیل تعظیم قطعه
کیست کیرم انکه بهر جوانست کیرم کیمدر اول کسمدر که بخواد عوض انجون دکلدر
هرکرمی کایدازو در وجود هربرکرم که اندن وجوده کله انکه بهر ثنا و ثواب
اول کیرم که ثنا و ثواب دن اوتری اولر بیع و شیری کیرنه احسان وجود انی بیع و
شری طوت احسان وجود طوته قطعه هر که مقصودش ازکرم انکست هوکمله
انوک مقصود کرم دن اولور که برآرد بعالم اوازه که عالمه اوازه کیتوره
وشهرت حاصل ایده باشد ازمعرض جود و شهر کرم جود مصرندن وکرم شهرندن
خانه‌نک اوبرون کردوازه انک خانه‌سی دروازه دن طاشره اولور انوک کم
جود وکرم اهلندن اولمازباشدک معنا میی یوه مصراعه قید اولندی دروازه
شهر سوقایی حکایت جوادی رآبرسیدند که ببرکریمه سؤال ایلدیلر که ازانچه محتاجان
میدیچی که اول نسنه دن که محتاج لره ویرورسین وبرسائلان میرمیری وسائلر
اوزره دوکورسین هیچ درباطن خود رغونتی هیچ کیدوباطنکده ببررغونت وکبر
رغونت خشونت معناسنه درکه مراد استنادر وببرفقیرآن بارمنتی بازیاپی
وفقیرلراوزره برمنت بولکینی بولورمیسن کفت هیهات هیهات اول
جوادایدی هیهات که اصلا بوفکر بنم خاطره کلمز کف من درکوشش
وبخشش بنم کفم سعی واحسانده حکم آن کفلیز دارد که دردست طباغست
اول کفلیزک حکمینی طوتارکه طباغ الندده مراد بودرکه بنم کفم طباخ الندده
اولان کفلیزکبی درتکلم بودکر اولنان کلام انوک حقیقتی بیان ایلر اکرچه
طباخ هرچه میدهد اکر طباخ طعامدن هرنه که ویرر ببرکفلیز میکدر
کفلیز اوزره کیچر اما کفلیز بخود کان دهدکی بنبرد اما کفلیز

عالمده اوازه کشوده بودنی وجوده کتیره

اما کفلیز کندو سینه ویرنجه‌لک نسنه‌ی التمز زیرا دوی العقول دن دکلدر کفلیز
کیجه طباخ استیجی قطعه کوچه روزی ازکف خواجه است روزی ده خداست
اکرچه رزق خواجکک کفلندن درامارزق ویرنجی خدادر ببرسر روزی خوارآن
خوش نیلست ازمنت منهی رزق بیجیلرک باشنی اوزره اکومنت قویه‌سن یعنی
امیدآن ایلیه‌سن خوش ومعقول دکلدر نیمست اوبوکاسه وکفلیزدیکر رزق راآ
خواجه رازق دیکنک کاسه وکفلیزندن غیر دکلدر زیرا رزاق خدادر اوهمان ببرنظهر
بوکه باشد کاسه وکفلیز ازمنت منهی یک که کاسه وکفلیز منتدن منهی اولا
ومامن دابة فی الارض الا علی الله رزقها صوفی دیکریرا صفت کرده بیرصوفی
خصوصیده برغریبی اعتبارایله صفت وتمثیل ایلمدر صفتی ازرویی ثنا
نمایی ومعرفت آورده. اما ثنا سالق ومعرفت یوزندن برصفت آلمق وتمثیل
کورنش مراد کابلینی وصف ایلمشدر دیکدر اول وصف بودرفرموده که فلان
کس سفره‌دار بیت که صوفی بیوه‌شدر فلان کمسه سفره کستوریجی درنه سفره دار
سفره طوتمق یعنی سفره صاحبی دکلدر خودر آشریک سفره می دارد صاحب طعام
کندو سینی سفره نک شریکی طوتارنه ملک سفره می شمارد کندو سینی سفره نک مالکی
وصاحبی عد ایلمز وباسایر خورنده کان یکسانست وسایر حی کرایله یکسان و
برآبر دربلکه درنظر خود طفیلی انسان ست بلکه کندو نظرنده انلرایچون طعام
انلک وکندیسی سفره حاضرولمق انلرک طفیللغ درزیرا انلرک سببی ایله درطفیل
مشغول کمسه درکه برغریبه تبعیت ایلر کیده که اویوندی درلر وکاهی سبب مهمانک
دیمک استعمال اولنور قطعه چون بمهمان میرآی خویش نهند چونکه مهمانک
کنده مهمان میرآیده خواجه خوان ازبرای درویشان خوجه درویشلردن اوتری خوان
قویه نهدکه معنایی مصراع ثانیه قید اولندی طفیل راحت اکرنمی داند صاحب

خوآن اولان خواجه طفل راه در اکبر ملیه خویشتن را طفیل ذ ایشان کند و سنی
ایلیرک طفیل لغ زیرا جمع نسنه خالق الذه در مخلوق الذه اصلا نسنه یوقدر
بیت کمن سعدیا دیده بردست کس که بخشنده بروردگارست وبس حکایت
اعرابی بنزدیک حضرت امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه آمد و خاموش بلشست
براعرابی حضرت امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه وخاموشش اوتوردی
که ذل فقر و فاقه از جبین وی ظاهر بود که فقر و فاقه خوار لغ
انک آلنده ر ظاهر ایدی حضرت امیر اوی پرسید حضرت امیر رضی الله عنه
وعن جار یا کلدر رسول الله ی اعرابی دن سوال کیم چه حاجت داری که نه حاجت
طوتر سین شرم داشت که بر زبان گوید اعرابی شرم طوتدی که زبانی ایله سویلیه
بر زمین نوشت که مرد فقیرم براوزره یازه دیکه مرد فقیرم امیر وی درحال عطا داد
حضرت امیر رضی الله عنه وجهم اکه ایکی حلاحان ایلدی و غیر ازان هیچ چیز را مالک نبود
واندن غیری هیچ نسنه مالک دکل ایدی اعرابی یکی را برداشت و یکی را آ
ازار و بایستاد اعرابی ایکی حلنک بری را و بری را ازار ایلدی و ایاغ اوزره
طوردی و دامان دن یقادی و ازار میاندن اشغه کوره در وچندین
بیت مناسب حال در کمال فضل و بلاغت تمام فضل و بلاغت ده حال
بر قاچ بیت در بدیهه انشا کرد فوری انشا ایلدی حضرت امیر را بسیار خوش آمد
حضرت امیره رضی الله عنه وجمعهم بزیاده خوشکلدی و لطیف سه دینار دیکر که اوچ
دینار دی که از حق شه زاده کان شاهزاده لر حقندن امیر المؤمنین حسن و
وامیر المؤمنین حسین رضی الله عنهما شاهزاده لر دن و حضرت حسن و حضرت حسین دن
رضی الله عنهما در پیش وی بود حضرت امیر که قتده ایدی رضی الله عنه انهار ا نیزا
بوی داد اول دینار لردی اکه ویردی اعرابی انهار ا بر گرفت اعرابی اول

دینار ی

اول دینار لری الدی و عذر خواهان گفت و اعتذار ایدرک ایتدی یا امیر المؤمنین
مرا تو انگری بترین اهل بیت من گردانید ای امیر المؤمنین بنی اهل بیتمک غنی کی
ادراک و بروت و کهتدی حضرت امیر فرمود حضرت امیر رضی الله عنه بیوردی
شنیدم از حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم فرمودند حضرت رسالت دن صلی الله
بیوردی قیمت کل امرء ما یحسنه یعنی قیمت هر کس یعنی هر کمنک قیمتی
اندیدان چیزست که ویرا را بیداول نسنه نک مقدار ایله درک اول نسنه آنی زینت
ایله از محاسن افعال و بدایع اقوال خوب فعل لردن و بدیع و لطیف قول لردن
یا علیه قیمت مرد نه ادسیم و زراست مرد ک قیمتی سیم و زر دن دکلدر
قیمت مرد بقدر هنر است مرد ک قیمتی هنر مقداری ایله در ایی یسا بنده که
هنر ایی چوق بنده که هنر سیندن قدرش از خواجه یسی بلیشترست
قدر دانندن چوق زیاده رکدر وی بنا خواجه که از بی هنری
دن چوق افتدی که هنر سز لکدن در ره بنده و خود بی پرست کند و نمک بنده سنگ
طریق و خوینده مغلوب و دوندر که هر گز انک پایه سینه ایر شمز حکایت
از عبد الله بن جعفر رضی الله عنهما منقولست جعفر ابن عبد الله دن رضی الله
عنهما منقولدر که روزی عزیمت سفر کرده بود که بر کون سفر قصد ایلمش ایدی
در بستانی قومی فرود آمده بر قومک خرما لغزه قوینش ایدی غلامی سیاه
کهیانه آنده بود بر سیاه غلام انک اول نخلستانک حافظی ایدی دیدکه قرص
آن جهت قومی وی آوردند عبد الله کوردی اول غلامک قومی انجون
اوچ نان قرص کتوردلر سکی انجا حاضر بود اتفاق اول دم آنده بر کلب حامل
اولادی غلام یک قرص بویی انداخت غلام بر قرص اول ایته اتدی بخورد
ایدی پس دیکر یر ایندا خت صکره بیرنی دیخ اتدی انرا نیز بخورد کلب ایکی دیخ ایدی

شنیدم و شنیدم

الف طلاق حوق

پس دیگر بر آهم بوی انداخت صکره بر فی دی اکه اندی انزاهم بگوزد کلک ایلی دی
یلدی عبد الله رضی الله عنه ازوی پرسید غلام دن عبد الله رضی الله عنه غضب
سوآل ایلدی که هر روز قوته توچیت که هوکون سنک قوتنک ندر کفت ایسا که
دیدی ابتدی بوکه کوردک فرمود که چرا نفس خود ایشارنکردی عبد الله حضرتی
بیور دیکه قرص لری بخون کندو نفسک اوزره اختیار ایلدک ایشار بوندن
بدل معنا دی جایز در کفت این دین زمین غلام ایندی بوکلب بویندن
غریبست غریبدر چنین کمان می برم بویله صانورم که از مسافت دور امده
است که بعید مسافه دن کلمشدر و کرسنه است و آنجدر بخواستم که انکر سنه
بکذاردم استدم مکه آنی آج قویم بس کفت امروز چه خواهی خوردی پس عبد الله
حضرتی ابتدی بوکون نه یمک کرکدر کفت روزه خواهم داشت غلام ابتدی
طوطمق استدم عبد الله رضی الله عنه باخود کفت عبد الله رضی الله عنه کندک
ایندی همه خلق در سخا مرا دنبال ملالت کنند خلقک جمعی سخا ده
اسراف ایلر سین دیو بنی ملامت ایلرلر واین غلام ازمن سخی تر ست
و بو غلام سخی زکدر بندن آن غلام و بخلستانرا اول قول و بخلستانی و هم
در انجا بود همه را آبخرد و هر نه که اورا ده ابدی جمعی صلتون ابدی پس عالم
ازاد کردیس قولی ازاد ایلدی و انهارا آبوی بخشید و انلری اکه نفسک
قطعه نفس سک را بیک دو لقمه نان کلبک نفسی بر اکی لقمه نان ایله
بر سک نفس هم که کرد ایثار کندونک نفسی کلبی اوزره هر کیمک
اختیار و تقدیم ایلدی کرکدر بنده فی المثل نا ید فرضا اکر اول کمسنه اولا
خواجه کانرا به بندکیش اقرار لایق در افتدر اول بندنک بنده لکنه اقرار ایلک
یعنی انک بنده سیوزدیه لر سزدر شایدک معنا بو مصراعه قید اولندی

کایت در مدینه عالمی بود عامل مدینه ی منوره ده علمی ایله عامل بر عالم
وار دی و در جمیع علوم دینی کامل و دنیه منسوب اولان علومک جمیعنده
کامل ایدی روزی کذرش بدار خاسین افتاد بر کون امیر جلیر خانه
آیه کذر واقع اولدی کنیزکی دید مغنیه ایر لیجی بر کنیزک کوردی بجنس صوت
غیرت ناهید بود که حسن صوت ده غیرت ناهید ایدی یعنی الدن ایو ایدی
و بجمال صورت حیرت خورشید و حسن صورتده حیرت خورشید ایدی یعنی
الدن خوب ایدی ناهید زهره در شیفته جمال و فریفته ی زلف و خال او
شد انوک جمالنک اشفته سی و زلف خالینک فریفته سی اولدی مراد انوک
عاشق و شیدا سی اولدی دیکدر ازسماع غنا بش رحمت تعالی بصحرائی
برد انک ترنم و غنا سنک سماعدن وجود رخشنی عدم صحرا سته الندی
مراد سماعدن بونده سماع اصطلاحیدر که صوفیون مابینده مشهور در و سماع
نوا بش و انوک نوا سنی استماع انک ایله استماع اشتمک از مضیق تخزدی
عاقل لق مضیقندن راه فسحت سرای بیخودی سیرد بیخودلق سیرابی طرب
کتدی مراد عقلدن دور اولوب جنونه وصول بولدی بکدر قطعه خوبیار
روی و خوبی او از روی خوبلق و او از خوبلقی به بر کیمسه ده تنها دل
هو برسی قرادی او ادی کوکل الته در چون شود هر دو مجتمع جمع در بکجا
چونکه اکسی بر بره جمع اولا کار صاحبلانی شود مشکل صاحب دلار ک
کاری و حال مشکل اولور لباس دانایی بیکنند مذکور علم دانالق لباسی
و لباس رسوایی پوشند و رسوالق بلاسنی کیدی و خلیج الغدار در کوی و بازار
مدینه مدینه تنک منوره محله و بازارنده خلیج الغدار کزردی خلیج الغدار
ضبط و بی پروا دیکدر غدار بونده یولار مضاسنه در خلیج چقارکش

بیت عشق کرچه نشان آن بخت بدست نیز د عاشقان سعادت ابدست
دوستان بملامت او بر خاستند دوستلر انک ملامتنه قالقدلر یعنی انی
ملامت انکله بزدوی ایدلر اما هیچ سود نداشت اما هیچ فائده طوتمدی زبان
حالیش بدین کلمه متکلم بود انوک زبان حال بوکلمه یی تکلم ایدیی و باین ترانه
مترنم و بوترانه یی ترنم ایدیی ایدی ترکیب معنا بیی بود رانوک زبان حالی بوکلمه
ایله متکلم ایدی و بوترانه ایله مترنم ایدی ترجمه زین کونه که جلوه آن دلاویز کند
اول دلاویزکه بونک کبی دن جلوه ایلر عاشق بیچاره زبلا چکونه پرهیز کند عاشق
بیچاره دن بجه پرهیز ایلر یا دست ملامت خستان در کوشم که لرک ملامتنه بنم کوشم
ده یاد در لیکن یادی که آتشم تیز کند اما انک کبی برباد در که بنم آتشمی تیز و زیاده
ایلر بلد چه تفاوت امد این نکته درسند باد که عشق آتشست ای پسر بند باد این
قصه را بعبد الله جعفر رسانیدند رضی الله عنهما بو قصه جعفر او غلی عبد الله
ابن شدردی لر رضی الله عنهما صاحب کنیز کرا طلبید کنیز ک صاحبی طلب ایلدی
و بجهل هزار درم کنیز ک را بخریدو کنیزکی فرق بیک اچه یه صاتون الدی و فرمود
که تا بهمان صوتکه آن عالم بسماع آن کو فتار شده بود و عبد الله کنیز که بیلدی
که تا همان اول صورت ایلر که اول عالم انک سماعنه کرفتار اولمش ایدی
نغمه کرد ایرلدی پرسید که این را زکه آموخته عبد الله کنیز که سوال ایلدی
بویی کمدن اوکرنمش بس کفت از فلان مغنیه کنیز ک ایتدی فلان مغنیه دن
اوکرندم اورا نیز طلب کرد عبد الله انی دینی طلب ایلدی بعد ازان آن عالم را
بخوانند اذن صکره اول عالمی او قدی و کفت میخواهی و عالمه ایتدی استرمیسن
آن صوت را که شیفته اوشده اول صوتی که انک اشفته سی اولمش بس
از استاد آن کنیز کی بشنوی اول کنیز ک استادندن استماع ایلیه بس صوتدی

و بقاره

و بیوقاروده که واقع اولمش در ساز نده لر فتنده اولان صوت در کفت بلی عالم
ایتدی بلی استرم بس آن مغنیی را آمر شود بس عبد الله اول مغنیه بیوردی
تا بان تغنی کرد تا اول صورتله ایله تغنی ایلدی عالم بیخود افتاد عالم انک
کنده تندن بی خود دشدی چنانچه انجلین که تصور ایلدکلرندن مکر مرد تصور
ایلدلر کرد و از بسی الدی عبد الله بن جعفر رضی الله عنهما کفت عبد الله بن جعفر رضی الله
عنهما ایتدی دیدیکه مانکتن این مرد در کناه افتادیم کور دکوزدی که بو مرد ک
ملاک سببی ایله بز کنا هر دوشدک بعد ازان فرمود اذن صکره بیوردی
تا آب بر رویی وی زدند تا انک بوزینه صو میردلر تا بخود باز آمد تا کرو کیدو
الدی کفت ماندانسته بودیم عبد الله ابتدی بزبکمش ایدک که تو در عشق ان
چنان که سن اول کیزکاد عشقندن بدین مرتبه رسیده باشی بو مرتبه
دشمن اولاسین کفت والله عالم ابتدی والله که آنچه بنها لنست بیش
از انست که او حالت که پنهاندر اذن زیاده در که اشکاره اولدی بر سیدکه نی

الکلری سن که سندن دل و دینی کیم الدی و الله که در افاق بخراور انشاسم و الله
که عالمده اندن غیری انکلم بوغمود تا کیرکه رآیرون آوردند عبدالله بیوردی تا
کیرکه طشوکتورد لر و تسلیم وی کردند واکر تسلیم الدی لر کفت این مرتراست
عبدالله اسد بوبزرکدر و الله در وی جز بکوشه آ چشم نظر نکرده ام والله اکر کوشه
چشمدن غیر ایله نظر ایتمشم آن عالم در دست و پای عبدالله رضی الله عنه
افتاد و کفت او عالم عبدالله مبارک رضی الله عنه دست و پای دشمنی واسد
رباعیه ایم زکرم بروی کارم آوردی کرمکدن اشمک یوزینه آب کتوردک
یعنی کروبنی عرض و وقارما ایرشدردک وزموج فراقم بکنار آوردی و فراق
موجندن بنی کناره کتوردک یعنی جانانک فراقندن خلاص ایدوب بنی وصالنه
ایرشدردک بحرهم دل آرم فکار اوردی بنم غمدن بجروح قلبیمه جکتوردک خوابم ندوب
اشکبار آوردی بنم ایکی اشکبار و کریان دیکمه خواب کتوردک بدل مضافدر فکار
کاف فارسی ایله مجروح معناسنه در مراد بوندن بنی الام و شد آیدن خلاص ایدوب
حضور و سروره واصل ایلدک دیمکدر پس دست کیرک رآیکرفت پس کیرکه
الینی طوتدی و بخانهٔ خود روان شد و کندو خانه سینه روآن اولدی بیت
چه خوش باشد وصالی آن دو عاشق که در خلوت شوند با هم موافق
عبدالله غلامی رآفرمود عبدالله بر غلامنه بیوردی که چهل هزار درم بکیر و برو
که فرق بیک اجه آل و یوری و بابنان بده و انلره ویر تا بجهت معیشت
تا بجهت انجون عباری بز ظاهر اولیان آن نه نشیند زیرکه خاطری اوندن عیار
اوتورمیه عبارندن مراد الم و غم در و بفراغت خاطر ازیکدیکر متمتع شدند
و فراغ خاطر ایله بربری ایله ندن متمتع اولالر حکایت عبدالله جعفر رآدر معاویه
معاویه جعفر اوغلی عبدالله معاویه زمانده از خزانهٔ بیت المال

سندن هو سالیه هزار هزار درم میدآندی هوسیل اون کره یوز بیک اجه
ایرشدردی جونوبت بکا یتمه بنه رسید چونکه نوبت ۳۰ برادرشدی لعنة الله علیه
بیک هزار هزار درم رسا یندی این پنج هزار هزار درمه ایرشدردی ملامتش کردند
او لعین بر ملامت ایلدلر که این حق همه مسلمانست بو مال جمع مسلمانلرک حقیدر
بیک کس میدهی بچون برکسیه ویرسین کفت من این همه رآ تبرایدی
من بوجمله مالی لمحتاجان اهل مدینه میدهم مدینهٔ منوره خلقنک محتاجلرنه
درم زیراکه وی هیچ چیز رآ زیراکه عبدالله هیچ نسنه بی ازآب حاجا
پنج یمدآرد حاجلر صاجندن دریغ طوتمازو بنهان ازدی کس رآیمدینه
کاه فرستادند و عبدالله دن مخفی برکسیه بی کیدن ایله بیله مدینهٔ منوره یه
دردلر تا تفحص احوال اوغاید تا انک احوالنی تفحص کوسترمه و محبس ایده
مدت یک ماهه برای مقداری مدتده همه رآ حرف کرد جمعنی حرف
چنانکه انجلین که کویند بقرض محتاج شد ابدر لرکه قرضنه محتاج
وطعمه اکر بدست کریم اوفتد جهان یکسر اکر جمیع جهان کریمک
دوشه جهان چه باشد و صد بار از جهان هم بیش جهان و یوزنیه
جهاندن زیاده اولور یعنی کریمک قتنده لاشیئ در که جمعنی بذل
اولنمشود دل درویش ریش از آن حسرت درویش قلبی جهاندن
حسرتیدن بجون مجروح اولور که همت کیسهٔ جودش تخنهٔ
درویش چونکه انوک جودی کیسه سی درویشک خزینهٔ سیدر که اندن محروم
حکایت خلیفهٔ بغداد در موکب حشمت و شوکت خود میرآندی بغداد
وسطه سی کندو نک حشمت و شوکتی موکبنده سوررردی موکب کندوسنه
اولان عسکر خاصه در مراو حشمت و عظمتله کدردی دیکدر دیوانهٔ

پیش وی رسید بهر دیوانه انوک او کنه ایرسید و گفت ای خلیفه عنان کشیده
دار و ایندی ای خلیفه عنانک کشیده طوت عنان دیمکن در که در مدح تو
سه بیت گفته ام که سنک مدحکده اوچ بیت دیمشم گفت بخوان او قو
دیدی بخواند او قودی خلیفه رآخوش آمد دیوانه نک ابیاتی خلیفه یه خوش کلد
دیوانه بخوانر آدید دیوانه چون آنی کودی گفت مرآسه درم عنایت کنه
ایندی باکه اوچ درم عنایت ایلر تا روغن و خرما خرم و سیر بخورم تا روغن
وصاتون الم و طوینجه بیم خلیفه فرمان داد خلیفه بیوردی تا بهر
بیتی هزار درم دادند تا هر بیتنده او تری دیوانه هزار درم
ویردلر **قطعه** چون ذل فاقه رو کند بر سخن وری چونکه فقر خوار لیغی بر
سخن ور او زره رو و هجوم ایده کر مدح پادشاه سخی ور کندر
اکر سخاوتلو پادشاه مدح ایدلر ممدوح چون کریم بود کز ثنای او ممدوح چون
کریم اولد اکر انک شوند هجریت راخوانند کوهر دهد سزاست هر بیتنه
بر کوهر خزینه بی و بره لایق در حکایت ابراهیم بن سلیمان بن عبد
الملک بن مروان مروان او غلی عبد الملک او غلی سلیمان او غلی ابراهیم کویه
ایدر در آن وقت که نوبت خلافت اول وقت که خلافت نوبتی
از بنی امیه بنی العباس انتقال بافت بنی امیه دن بنی
العباس انتقال بولدی و بنی العباس بنی امیه رآنی کرفتند و می کشتند
و بنی العباس بنی امیه بی طوتدلر و قتل ایلدلر من برون کوفه بن کوفه دن ملک
بر بام سرآیی که بصحرا مشرف بود بر سر ایک طایی اوزره که صحرایه مشرف و
حواله ایدی نشسته بودیم او تور مشیدیم ایدمکه علمهای سیاه کورد مکه سیاه
علملر از کوفه برون آمد کوفه دن طاشره کلدی در خاطر من چنان افتاد

ذل فقر خوار یعنی

سخاوت و سخاوتلو

پیش خاطر مه انجلین دشدی که آن جماعت بطلب من می آیند که اول جماعت
طلب انکه کلور لر از بام فرود آمدم طامدن اشغه کلدم و متفکر و آر یکوفه
در آمدم و متفکر و متحیر کبی کوفیه کلدم هیچ کس رآنی شناخت هیچ کمسه بی اکلدم
پیش وی پنهان شوم که انک قصد پنهان اولام بدر سرای بزرکی رسیدم
او اونک سرآیی قپوسنده ایرشدیم دیدمکه می مردی خوب صورت سوار
ایستاده کورد مکه خوب صورت برکمه سوار اولوب طورمش و جمیع از غلامان
و خادمان کرد او در آمدند و غلامدن و خادملردن بر اولوک انوک چوره سینه
او لشکر سلام کردم سلام ویردم گفت تو کیستی و حاجت تو چیست
من کم سن و سنک حاجتک ندر گفتم مردی ام کریخته از خوف خصمان
پناه آوردم کند و خصم لرک خوفندن فرار ایتمشم بر کمسه ام منزل تو پناه آورده
سنک منزلکه التجا کتور مشم مرا بمنزل خود برد چونکه بنی کند و منزلنه انتدی
و زری اشتدی و در حجره که نزدیک حرم وی بود انداند و سؤال حجره ده که
سنک حرمنه ترتیب ایدی او تورتدی چند روز انجا بر بجه کون آنده به بطرن
ایورک بر حال ایله هر چه دوست تر داشتم هر نه بی که مقبول رک طوتاردم
طعام ایدیم و شاربه و ملابس طعام کلدن و بشر تلردن و لباس سلردن همکه
پیش من حاضر کرده بودند بنم قتده حاضر ایمش ایدی و از من هیچ
نرسیدی و بندن هیچ نسنه سؤال ایتمزدی و هر روز یکبار سوار شدی
و هر کون بر کره سوار اولوردی و زود بی آمدی و تز کلوردی یک روز
بر کون آندن سؤال ایلدیم که هر روز ترا بی بینم سوار دشوار
هر کون شتی کورورم سوار اولورسین و زود بی آیی و تز کلورسین بو کار
چه روی نه اینه کدرسین کفت اول بزرک ایدی ابراهیم بن سلیمان بدرمن کشته است

سلیمان اوغلی ابراهیم بنم پدرمی قتل ایلمشدر رشید مکه درین شهر پنهان شده
است اشتند مکه بوشهرده پنهانی اولمشدر هر روز می روم بایدکه بامید آنکه
هرکون کیدرم اول امید ایله که شاید ویری بیایم شاید انی بولام و بقصاص
پدر خود رسانم کند و پدرمک قصاصینه ابرشدرم چون این را شنیدم
بوسوزی اشتدیم از ادبار خود در تعجب ماندم کند و بدبخت لکمدن تعجب ده قالدم
که مرا قضا بمنزل کس انداخته که بنی قضا بنی حکم الهی برکسنک منزلنه انمش کر طارق
منستت که اول بنم قتلمک طالبیدر از حیات خود یسیر شدم کند و حیاتدن طویدم یعنی
قطع ایلدم آن مرد را از نام پدر وی پرسیدم اول کمسنه انکه پدرینک نامندن
صوردم دانستم که راست می کویید بلکه یکه راست ایدر کفتم ای جوانمرد
ایتدم ای جوانمرد ترا در ذمه من حقوق بسیارست بنم ذمتمده سنک
حقوقک وار در واجبست برمن که خصم ترا بتو نمایم بنم روزه ریم واجبدر که
خصمک ساکر کوستریم و این راه آمدوشدر آ بر تو کوتاه کردانم بو کلمک کتمک طریقی
سنک اوزه رکه کوتاه ایدم مصدر اوج نوع اوزره در برسی کند و صیغه سی اوزره
در آمدن و شدن کیی برسی ماضی صیغه سی اوزره در کرک و او عاطفه سی
اولسون بو تحلیده اولان آمد و شد کبی که آمدن و شدن معنا سنه در برسی دیمک
امر حاضر صیغه سی اوزره در که بو تشیده واقع در عربی براه عشق زنهار
قدم باز آر زوی برآن تک و دو میکندم آنکیدن و دویدن معناسنه در بو نوع
و او عاطفه و واو عاطفه نیز واقع اولور ابراهیم بن سلیمان بنم سلیمان
ابراهیم بنم خون پدر خود از من بخواه کند و پدرکک قاتلینی بندن استه ازین
نکرد بندن بو سوزه اعتقاد ایلدی و کفت و ایتدی هانکه از حیات خود
آمدی بکزرکه کند و حیاتکدن طارتمش و او صاغنمش سن میخواهی کارزین

استر سنکه بو محنتدن خلاص اولاسن کفتم لا ایتدم ایله دکلدر که سن درسن
الله من اورا آکشته ام و الله که آنی بر قتل آلمشم و نا نهار آ باز کفتم و بدرنکه
قتلنه بنی آشکار آ دیدم دانست که راست میکویم بیلدیکه کرچک دیدم رنکدی
برافروخت انک رو رنک رنکی شعله لندی و چشمان وی سرخ شد و انک چشم
سری قیزردی مرا و غضبناک اولدی دیکلدر زمانی سیر در پیش انداخت
سر زمان باشنی اوکنه برآقدی یعنی فکره وآردی و بعد از ان کفت و اذن عسکره ایتدی
زود باشد که پدرمن برسی تر او لاکه بنم پدرمه ایرشه سن و اکه اندکک فعلک جزاسنی
لاسن و از خون خود از تو خواهد و پدرم کند و قانینی سندن استر من
نهاری که ترا دآده ام بن شول امایی که ساکه ویرمشم باطل نکنم باطل و لغو
برخیز و برون رو قالق طاشره کت که از نفس خود ایمن پلستم زیرا
کسمدن ایمن دکلم مبادا که کور زندی بتو رسانم اولمیه که ساکه ضرر
رایرشدرم پس هزار دینار عطا قرمود پس هزار دینار عطا بیوردی
کرفتم و برون آمدم بیک دیناری قبض ایلدم و طاشره کلدم مشوی
ای جوانمرد آ جوانمردی بیاموز ای جوانمرد جوانمرد دلک اوکرن زمردان جهان مردی
جوانمرد جهان مرد لرندن مرد لک اوکرن درون ازکین کین جویان نکه دار
دلک کین طلب ایدیجی لرک کیسنندن حفظ و خالی طوت زبان از طعن بدکویان
دار بدکوی کره طعن اکمکدن زبانکی حفظ و پاک طوت نکویی کن بان
با تو بدکرد ایلک و لطف ایله اکه که او ساکه قباحت و ضرر ایلدی کزان بدرخنه
اقبال خود کرد زیرا آول بدو قباحتدن کند و نک دولت و سعادتنه
و ضرر ایلدی ساکه اصلا زیان ایلمدی چو این نکو کاری کنی ساز چونکه
او عادتک عادتی ساز و ترتیب ایده سن نکرد بجز بتوان نیکویی باز دول ایلک

کروسندن غریبه رجوع ایلمز فراد چره اندو کلسه احسانک فائده سی عاقبت کار
اولور وبکدر حکایت شبی درجامع مصر بریکه مصرک مسجد جامع
آتش افتاد وبسوخت آتش واقع اولدی وباندی جامع مسجدک
کچافه ده واقع اولمشدر مسجد اجامع مسجد الوقت الجامع ساز در
توبع آن شد که ایی نصاری کرده اند مسلمانلر اول توبع اولدی که بعض
نصاری ایلمشدر آتش درخانهای ایشان انداختند مسلمانلر دخی آندن
خانه سنه آتش آتدیلر سلطان مصر مصر سلطانی جماعتی ترکه آتش درخانهای
انداخته بودند شول جماعتی که آتلرک خانه لرنه آتش آتمش بولدی لر یکرفت
ودریک جامع کرد وبرر اجمع ایلدی ویزمود تا بعدوات ان وبیوردی
عدد بخ رقعها نوشتند تا قدپاره لری یازدیلر بعضی دست برین رقعه لر
سندع قطع یدیازلمش دی ودربعض تا زیانه زدی وبعض شده تا زیانه
یازلمش ایدی ودربعض کشتی وبعض شده قتل یازلمش ایدی وآن رقعه
برایشان افکندند واول رقعه لری آنلرک اوزره مسجد لر یعنی اول رقعه نصو
ایلدیلر تا برجمع رقعه کافتد تا هربرکسه اوزره هربر رقعه کودشه بلفظ
آن عمل کنند انکه مضمونی ایلدی عمل ایلیه لر یکی رقعه که مضمون آن کشتن
برسر رقعه که آنکه مضمونی قتل ایدی برکیه افتاد برکسه اوزره دوشدی کا
من از کشتن باک ندارم اول کسه اتری بن قتل دن خوف یاکی دوکرم اما مادر
کوچکس ندارد اما برمادر رحم وارد رکه بندن غیری کسه سی یوق در در
وی دیکری بود وآنکی یاشنده برغیری کسه وارایدی که رقعه وتازیانه زدن برو
افتاده بود که آنکی اوزرنه تازیانه اورمق رقعه سی دوشمش ایدی رقعه
بوی واد کتده ونکی رقعه سی اکه ویردی ورقعه وی رابستد وکفته وآنکی

وآنکی رقعه سنی آلدی واندی که من مادر ندارم که بن مادر طوتم
وی بکشند بونی آنکیزنه قتل ایلدیلر وآنی بجای وایچی تازیانه زدند
بونکیزنه تازیانه اوردیلر بیچ وزر جوانمردی توان کرد بیچ وزر ایله
جوانمرد لکی ایلمک ممکن وآسان در خوش انکس کو جوانمردی بجان کرد سعادتلو
اول کسه که او جان ایله جوانمرد لکی ایلدی بجان چون احتیاج یار بشناخت چونکه دوستک
جانه احتیاجی اولدی حیات خود فدای جان او ساخت کند ونکی جانه حیاتنه دوستک
جانه فدا ایلدی اصمعی کوید که باکریمی آشنایی داشتم اصمعی اندرکه بر کریم ایله
ملاقات طوتردم که بتوقع کرم واحسان امیدی ایله بدر خانه
ایدیلر قپوسنی آنکی خانه سی قپوسنه کردم یکبار بدر خانه وی رسیدم بعد زمان برکره
خانه سی قپوسنه ایرشدم ودیدم دربانی نشاندمابود کوردم بردربان نصب اتمش
منع کردبنی منع ایلدی ازدر اندرآی بروی آنکی اوزرنه کرمکدن تنکدستی
واریست قدرستن لق وتغیر لق درکه ویرا پیش آمده است که آنکی
آنکه کلشدر من این بیت را نشا کردم بن بوبیتی فوری انشا ایلدم
بردربان وادم ودربانه ویردم تا باوورساند تاکه اکه ابرشدره
اذا کان الکریم له حجاب فحاجات الکریم له حجاب پرده وحجابی اوسه
محتاج لرا که وصول بولمه لرفافضل الکریم علی اللئیم بین لئیم اوزره
کریمک فضلی ومرتبه سی ندر بعد اززمانی برآمد ودربانه برزمانده جبکرم کلدی
ورقعه دوراورد برکاغد پاره سین کتوردی که برپشت او
آوشته بود که او رقعه نکظهری اوزره یازیلمش ایدی
اذا کان الکریم قلیل المال فحاجات الکریم قلیل فیستر الحجاب
من الغریم غریم دن حجاب ایلمستر وپنهان ایلر غریم مراد بوندن ساغلدر

وهمراه رقعه خرده بانصد دینار در وی رقعه ایلد برمک کوندردی که
آنکه ایچنده بش یوز دینار وارد باخود کفتح کنده ایلدم هرکز قصه
تر برمن بکذشته است هرکز بوندن عجب کی برقصه باکه واقع اولمشدر
این راتحفه تجلس مامون خواهم ساخت بونی مامون تجلس تحفه ایله
کوکرا دیو قصد مامون خلیفه بیان ایلیه کرکدیکدر پس چون پیش وی
پس چونکه مامون کفته کندم کفت ازکجا برسی ای اصمعی مامون انوشی قصه را
پس ای اصمعی کفتح ازپیش کریم ترین کسی ازاحیاء عرب عرب قبیله
کریی که برمکی قصه را کلورم دیدم پرسیدکه آن کیست مامون صورد یکی
اول کم درکفتح تردی که مرا ازعلم و مال خود بهره ور ساخته است اندم برمردی
بنی کنده و بکی علم و مالنده تفضیلو ایلمشدر واز رقعه را باصمعی پیش وی نهاد
واول رقعه برکیه ایله آنکه او کفته قودم چون صمعی را بدید درنکی وی بر
چونکه مامون صمعی کوردی آنکی زنکی متغیر اولدی وکفت وانتی ای
بلهر خونیه منست بوکسه نم فرشیکه هری ایله درمیخواهم انکس را طلبم ایلم
اول کسه طلب ایدم کفتح ای امیرالمؤمنین مامونه اندم ای امیرالمؤمنین والله
من شرم میدارم والله که بن شرم طوتم که بجهت بعضی از کماشتکان
کسن ارسال اتدکلی کمسه لیمون بعضنکه سبب ایله خونی بخاطروی راه یابد
آنکه خاطر نه برخوف پول بوله مامون یکی از خواص خود را کفت مامون کفته
خاص لوندن بر نه اندی که باهمراه اصمعی برود که اصمعی ایله یوری چون آن
مردرا بینی چون که اول کسه بی کوره سن بکوی که امیرالمؤمنین
ترای طلبیده دی که امیرالمؤمنین سنی ساعتی آلمه تقدیوی رسد
آنسز که اکابر شاتلق و الم ایرشه یعنی دفع و لطفله سویله چون آن

مردرا حاضر آمد چون تکا اول سخنی که حاضر تکلدی مامون باوی کفت
مامون اکه دیری چون توآن شخصی تشی سن اول شخصی که دکل مسن که وی
روز پیش ما آمدش که دونکی کون بزم قمزم کلدی و اظهار رفق و فاقه
اردی رفق و فاقه اظهار ایلدی که این صمع را بتو دایم بوکیه ساکه
ویردی تا صرف معاش خود کنی تا کنده معاشکه صرف ایلیه سن بیک بیت که
اصمعی پیش تو فرستاده بوبیتی که اصمعی سنکی قصه کوندردی اول بیت سبب ایله
از ابو بکر دادی اول کیه که ویردی کفت اول کسه اندی اظهار رفق و فاقه
اول روز کردم دونکی کون که رفق و فاقه اظهار ایلدم دروغ کفته ام
سویلمشم لیکن بخواسع که استدم که قاصد ویرا باز کردم
قاصد نی کرو دوندرم قاصد خبر جی مکر چنانچه مرا امیر باز کردانید
ایله که امیرالمؤمنین نی کرو دوندردی تنکسن نی کروم کوندرمد کز
آنی آنی کروم کوندرمدکم دیمکدر پس یوزمود هزار دینار بوی دادند
مامون بیوردیکه اول کیه هزار دینار ویردلر اصمعی کفت یا امیرالمؤمنین
ایتری یا امیرالمؤمنین مرا دربنه عطا نیز باوی تلحق کردان بنی بوعطاده دخی
الحاق ایله فرمود تا هزار دینار بوی دادند نیز تکمیل کردند مامون بیوردیکه تا آنکه
بیک دینار تکمیل ایلدلر یعنی بش یوز دینار دنی ویردلر که بیک دینار اولدی
مرد را از زمره ندیمان خود کردانید واوراح کندو مصاحبی زمانستدن
ایلدکه ملک کف صاحب کرم چون بی درم مشکل صاحب کرمکه کفی چونکه درمسز اولدی
اوار طاشکر کردر بیندرد اکر قپوسنی یا محله فقرا تقدت و قدرتسز نقدنه صای
اول در بستان مدخل ازانست آنا مدخلکی قپو یا غلمی اندن دیرکه حمیاه درم
پس بتیند دکه درم کیه سنکی باشتی یا غلر یعنی مدخلکه عادتی درحمیاه بیند

ایتدی کی گیجی قیوسینی بند ایلر مدخل ملسک **حکایت** حاتم طایی رآیرسیدند
حاتم طایی یه صورد لرکه هرکز از خود کریمتر دیدی که هرکز کندکدن کریمرک کوردیکی
کفت بلی بلی کوردیم دیدی روزی در خانهٔ غلام یتیم فرود آمدم بر کون بر یتیم
غلامک خانه سینه قوندیم وویرده کوسفند داشت واول قول اون کوسفند
طوتاردی فی الحال یک کوسفند بکشت وپخت فوریی برقویون بوغزلدیی
ویشوردی وپیش من آوردوبنم اوکه کیتوردی مرا قطعهٔ ازوی خوش آمد
اذن برپاره بکا خوش کلدی بخوردم وکفتم بیدم وایتدم والله این بیبی خوشتر
بود والله بوپاره زیاده لطیف ولذیذ کدی ایدی غلام برون رفت غلام بنم سوزرا
استماع ایدوب طشره کیتدی ویک یکم کوسفندان رابکشت وبر برجمیع کوسفند
بوغزلدی وآن موضع پخت وپیش من آوردواول مقبول بریی بشوردی
وبنم اوکه کیتوردی ومن ازآن اکاه نی وبن اذن اکاه دکلم چون بیرون
آمدم که سوار شوم چون طشره کلدم که سوار اولام دیدمکه بیرون خانه کوردمکه
خانه نیک طشره سنده خون بسیار ریخته است چوق قان دوکلمش در
پرسیدم که این چیست غلامه صوردمکه بونه در کفتدویی کوسفندان
خود آکشت انده اولندا بتدیر اول غلام کندونک جمع کوسفندیی بوغزلدی
ویرا ملامت کردم که چرا چنین کردیی که پخون بویله ایلدک دیوآنی ملامت ایلدم
کفت سبحان الله غلام ایتدی سبحان الله یعنی تعجب حالک وار ترا چیزی خوش
آیه سا که برنسنه خوش کلمه که من مالک آن باشم کرین اکر مالکم ودران بخیلی کنم
وآنده بخیللق ایده م این زشت سیرتی باشد بونسنه سیرتللکدر بوده دیی جایزدر
بونسنه برقبیح سیرتلو تدر درمیان عرب عرب اورتاسنده پسر حاتمرا
پرسیدند پسر حاتمه صوردلرکه تودر مقابلهٔ آن چه داریی که سن انک مقابلسنده

اکه در دک کفت حاتم ایتدی سیصد شتر سرخ مویی وپانصد کوسفند اوج
یوز قزل مویی لوده وبش یوز قیون ویردیم کفتند بس توکیمتر باشی حاتم
ایتدی پس سن کریمرک اولورسین کفت بعینها حاتم ایتدی بعینها نه مناسبت
دویی هرچه داشت داد اول غلام جمیع مالکینی ویردی ومن ازاینچه داشتم ومن اذن کم
مالکم وبو وجه دینی جایز در مالک ایدم از بسیاری اندکی پیش ندارم بروآفرینه دن برشی
قلیلدن غیری ویرمدیم **قطعه** چون کدایی که نیم نان دارد چون ببرکدا که نیم نان مالک اوله
خانهٔ دهد ز خانهٔ خویش اول نیم نانی بتمامه کند وخانه سندن محتاجه ویره
بیشتر نانی بود که شاه جهان اندن زیاده رک اولورکه شاه جهان
صد عینی از خزانهٔ خویش کند ونک خزینه سندن برنصفنی ویره
حکایت شاعریی بتوقع فایده برشاعر فائده واحسان امید ایله بدر خانه
معین بن زائده آمد زائده او غلی معنک خانه سینه قیوپسینه کلدی چند روز
انده بود اول شاعر برنیچه کون اندن اوکه مجال بار نیافت معنک حضورینه
وارمغه اجازت مجال بولدی از باغبانی ویی التماس کرد انک باغبان التماس
ایلدی که چو معن بباغ درآید که چون معن باغه کله ودر کنار آب نشیند
در آب کنار زنده او تورده مرا اکاه کن بنی خبر دار ایله چون آن وقت رسید
بر اول وقت ایرشدی باغبان ویرا اکاه ساخت باغبان آنی خبر دار
این شاعر این بیت را بر تخته پاره نوشت وباه آب در داد اول شاعر
دیکر بر تخته پاره سینه یازدی وصویه ویردی **شعر** ایا جود معن ناج
حاجتی ای معنک جودی معنه بنم حاجتمی سرا بیان ایله ناج امر حاضر در
بنایی مناجات دنر که مفاعله باینده ن در مناجات حفیفه سر
فاکی ای معن سوک شفیع معنه بنم چون سندن غیری شفیع

بوقدر چون تخته پاره پیش معن رسید چون تخته پاره معنک اوکنه ایرشدی
فرمود تا آنرا بگرفتند بیوردی تا آنی طوتدلر چون انرا بگوندند چون اول بیتی
او قوردلر شاعر آطلبید شاعری طلب ایلدی وده بدره زر بوی داد واکر
اون بدره النون ویردی وآن تخته پاره در زیر بساط خود واول تخته پاره بینی
کندو بساطنک التنه قودی بدره اون بیک معنا سینه در ترجمان بویله
مسطور در روز دویم آن تخته پاره را کیجی کون اول تخته پاره بینی از زیر بساط
بیرون آورد بساطی التندن چقردی بگوندی او قدی دیکر شاعر آطلبید کرد
شاعری طلب ایلدی وصد هزار درم بوی داد واکر بوز بیک ابچه ویردی در روز
سیوم واوچنجی کون بچین دستور عمل کردم بواسلوب ایله عمل ایلدی که شاعری
طلب ایدوب احسان ایتدی شاعر برسید شاعر خوف ایلدی که مبادا آپشمان
شود که مبادا آپشمان اولا وداده بازستاند واحسان ایتدوکنی کر وآنرا
بکیرنخت قاچدی چون روز چهارم چونکه در دیکی کون بازشاعر آ بطریق
معهود طلبید نیافتند کرو شاعری معهود ومعلوم طریق طلب ایلدی
بولمدیلر فرمود که در ذمه کرم من بیوردیکه بنم کرم ذمتنده واجبان
بود که وبرآچندآن عطا دهم واجب اولی ایدیکه اکه اول قدر عطا ویرم که در خزینه
من یک درم ودینار نماند که بنم خزینه بر دینار وبر درم قالمیه اما دریغ که بو
حوصله وآن نبود اما حیف اکه اول حوصله واول قدرت اولمدی قطعه
کیست اهل کرم انکس که چو سائل بدرش اهل کرم کمبدر اول کمه درکه چون
سائل انوک قپوسینه آورد آن قدر امید که در دل کنجد اول قدر امید که کتوره
انک قلبنه صغر یعنی چونکه تمام مرادنی اعلام ایده بکشاید کف احسان وبخشایش
اهل کرم احسان کفنی آچه اول قدر سائله احسان ایده که نه در حوصله اهلت سائل

احسان سائلک همتی حوصله سینه صغیه حوصله قورسق حکایت اعرابی تهیت
قدوم کریمی ازروسای عرب براعرابی روستای عربدن برکریمک قدوم تهنیه سی
ایچون قدوم امدن تهنیه مبارکلمک قصیده کفت وبروی خواندی بر قصیده
دیکر واکه اوزرینه اوقدی ودر آخر قصیده این بیت را کفته بود واول قصیده
کی آخر نده بو بیتی دیمش ایدی بیت آمدد ای یدا تعور بطنها بذل النوال و
ظهورها التقیلا یعنی درآزکن سوی من یعنی بنم جانبه دراز ایله دستی که
کف وی عادت کرده است ببخشش زر ومال سئول دستی که انوک کفنی زر ومال
احسان انکی عادت ایلمشدر وپشت او تقبیل اهل حاجت وسئوال واکه
تقبیل سئوال وحاجت اهلینه تقبیل عادت ایلمشدر کف ال آیه سی ظهر دن
آرا بوزنده انک ارقه سیدر اکه متصل اولان مؤنث ضمیری یاء راجع در یدمونث
بود فعل مضارع عدد ماضی در اولمق روشندر فعل مضارع اولمقدن
کر تقوو تقدیر نن اولوب برتا حذف الجنوب دانک ضمه سی ایله اولا امدد
امر حاضر در باب اول دن نوال احسان در تقبیل او بدر مکه عنا سنه در ریاب
تفعیل دن بطن وظهر مرفوع در فاعلیت ایله بذل منصوبدر مفعولیت
ایله تقبیلا ده الف اشباع ایچوندر آن کرم دست بسوی او دراز کرد
اول کریم الفی اعرابی نکه حاجتنه دراز ایلدی چون بیوسید اعرابی چونکه انکی
الفی اویدی بروجه طیب کفت اول کریم لطیفه طائفی اوزره اشدی
چون شتر زیانرا قفاره اصلانکه یخه سنه از خار درشت خار میت
خار درشت کدر شت خار ندلر چه زیانی نه زیاده اولور اول کریم را
این کلمه بسیار خوش آمد اول کریم بوسوز زیاده خوش کلدی
واندی این کلمه پیش من بوکلمه بنم قدمدن ازاده قصیده خوشتر

اول قصیده دن لطیف رکدر پس بغر مود و برادر برابر قصیده اول کریم بیور دی
اعرابی یه اول قصیده نک مقابله سنده هزار درم دآدند بیک درم ور دلر
و در برابر آن کلمه سه هزار درم دآدند و اول کلمه سنک مقابله سنده
اوچ بیک درم ویر دلر **قطعه** انرا که بمدحت ز فلک سر کذرانید
اول کمسنک که مدح ایله باشنی فلک دن کچورر لر وقدرنی عالی
ایلر لر چونیست سخن دان بود ز جمله فزونتر چونکه اول ممدوح سخندان
دکلدر جمیعسندن فزونتر در و دنی اولور دآنی که سخن دان که بود انکه
بداند بیلور میسن که سخن دان کیم در اول کمسه در که بیلیر بدر آ ازنکو باز نکور آ
زنکوتر برآمزی ایودن کرو ایوصی ایورکدن مدحت حکمت وزن اوزره
تاء اصلیسیله مدح معناسینه در **روضهٔ پنجم** بنی روضه در تقریر
حال بلبلان چمن عشق و محبت چمنی بلبل لرینک حالنک تقریری
بیانندہ در وحرفت بال پروانکان انجمن شوق و مودت وشوق و موقت
انجمنی پروانه لریک حرقتی بیانندہ در حرقت یانمق وانجمن مجلس بال بونده
قناعت معناسنه در ازمقامات منسکوت بنوتست بنوت مکانتک
مقبلر ندن در یعنی بوحدیث شریفه دن در مقبلات بانک فخر سی ایله جمع
مقبس در قاعده بر بیت اوزره مقتبس قبس لغتش معنی سینه در قبس
آتش دن بر پاره در حاصل معنی مقتبس شعله لغتش دیمکدر
که من عشق وعفت وکتم ومات مات شهیدًا اول حدیث شریف
بودر که یعنی هر که جاذبهٔ عشق آویزد که یعنی هر کیمکه عشق جاذبه سینه تعلق ایده
وبالطافت عشق آمیزد ولطافت عشق ایله اختلاط ایده و دران طریق عفت
وکتمان پیش کیرد واول عشق ده عفت و تستر طریقنی اولدلوه

وچون بمیرد شهید میرد چونکه اوله شهید الور مراد هر کیمکه غوض نفسیندن
پاک وعاری عشقه وصول بولوب تستر طریقنی سلوک
ایده چونکه اوحال اوزره اله شهید اولور دیمکدر وشرط عفت
وکتمان عفت وکتمان شرطی عفت پرهز کار لیق ازبرای آنست انوک
ایچون که چون بمیل طبع وهوای آلوده باشد زیرا چونکه میل طبع وهوای
نفس ایله آلوده اولور در وصول بان وسایط توسل جویند وانک وصولنده توسل
واسطه لریني استیه واظهار کنند واظهار ایلمیه لرازقبیل شهوات نفس
وهوایی باشد اول عشق حیوانیه منسوب اولان نفسک حظوظ وشهوات قبیلندن
اولور نه از فضائل روح انسانیه منسوب اولان فضائلدن اولماز
قطعه آن عشق راکه منقبت خاصیت آدمیست اول عشق آدمیه مخصوص
فضیلتی در که حیوانات نصیب یوقدر هرجاکه هست عفت وستر
اول لوازمیست هر کله پرده که واژدر عفت وستر انک لوازمندن در
عشقی که هست شهوت طبع وهوای نفس شول عشق که طبیعک آرزو سیدر و
نفسک هوا سیدر خاصیت طباع سباع وبهائمیت سباع و بهایمک طبعا عنک
خاصیتی در زیرا انده ایمان شهوت وار در طباع جمع طبعدر سباع جمع سبعدر رنجیر
بهایم جمع بهیمه در چارپایان معناسنه **فایده** میان دوخردمند سخن عشق میرفت
آن عاقل اورتاسنده عشق سوزی واقع اولدی یکی گفت بر سبی ایتدی خاصیت
عشق پیشه عناور نجبت عشقک خاصیتی پیشه عناور نجدر و عاشق همه
وقت بلاو محنت سنج و عاشق دوکلی وقت بلاو محنت طرنجدر یعنی چکیمی در
دیکری گفت وبر سبی ایتدی خاموش باش خموش اول همانا که تو هرگز
بعد از جنک ندیده بکر زکه سن هرگز جنکدن صکره صلح کورمش سین

و چاشنی او صال بعد از فراق بخشید و فراقدن صکره و صال لذتی ما تمحض
باچکس در عالم از صافی دلان عشق پیشه لطیف تر نیست عالمده عشق
پیشه لرو تصاف دللردن عالی و لطیف رک هیچ کیسه یو قدر و از کر آن جانان
دور ارزین اندیشه کسف ترانی و بو فکردن دور اولان کر آن جانلردن دنی
و غلیظ رک هیچ کیسه یو قدر ارزین اندیشه دن مراد فکر عشق در هیچ کسک معاشی
اکی محله بیله قید اولندی سهولت معنی ایچون **بیت** شتر را چو شود طرب
در سرست اکر آدمی را آبنا شد نخست **قطعه** پر تو شاهد عشقست
جمال دل مرد مرد ک قلبی جمال عشق شاهد نیک پر تو دیر کی کند میل جمال انکه بدل
نیست جمیل جماله فجن میل ایلر اول کیسه که قلبی ایله جمیل دکلدر یعنی شوینک کی
قلبنی جمیل دکلدر در جماله مایل دیر زیرا جمشیت وار در کر بوین قاعده
حجت طلبد نادانی اکر بو قاعده یه محت طلب ایده حجتسز لیس بود
الجنس ای الجنس میل الجنس ای الجنس لیس کلامی باکه حجت کافی در سوزک
اثباتنه معنا سی بویله در جنس جنسه میل ایلر ان الله جمیل و یحب الجمال
حکایت وقتی صدیق اکبر رضی الله عنه بر وقت صدیق اکبر که مراد ابو بکر
رضی الله عنه در کوچه های منور مدینه می کیتدی مدینه منور نک سوقی قلمزده کزر
و بر در خانه خانه یی کذشت و بر خانه نک قپوسینه او غرادی ناکاه بخانه دن
ناکاه بر خانیه ایرشدی و ازان خانه اواز کریه شنیدی و اول خانه دن کریه
او آزین ایشیدی که زنی بیلیتی یی خواند که برزن بزیت او قوردی و از دیده
کرم می رانده و چشمندن کرم و دوآفر سرشک سوررد ی و روان ایلردی مضمون
بیت این که اول بلیتک مضمون بوکه **رباعیه** ای طلعت تو بخوبی از مهر فزون
ای جانا که سنک طلعتک حسن ده افتادن زیاده در پیش منه طلعت تو

افندینی طلب ایلدی و ویرا بخید کنیزکی صاتون الدی و بغایت ویرآ بنمایی بداد
و انک بهاسینی بالتمام ویردی عجب زمانه و غریب دورانه ایرشدک کم
زمانه ده برفرد یوقدرکه برنامرادک بر دردک مرادی حصولینه وسیله و سبب
اولمه بلکه وسیله و سبب اولان دینی منع و دفع ایلمکدر همان عیب یوزیچون بعضه و ذم
غیبته و طعن تشنیعه بهادرلر در بیت کرم کرم بباغ ارم کرم بود کرم بخورد
بکوش هرکه بکفتم کرم کفت کرم قطعه دلا بنا هد کامت که خفت و آنده سا
ای دل سنی مرادک شاهد ایله خفت اکه کیم قادر اولور دآنده یوکیی تحلیده تو آنده خفت
معنای استعمال اولنور بخ انکه ازجمله کار زمانه فرد آید اول کیمسه دن غیرلک
زمانه نک جمیع کاروبارندن فرد کله کراصلا عالم ده علاقه و آرزوسی اولمیه
صدیق رضی الله عنه کبی بدرد کار بر آیدوکرتراآن نیست در دایله مراد
و کار حاصل اولور و سنک دردک یوق ایسه بنال تادل اهل دلی
بدرد آید ناله ایله تابراهل دلک دلی سنک ناله و افغانکدن در د
کله و متأثر اوله باری انک سببی ایله مرادک حاصل اوله حکایت
کنیزکی مغنیه که بحسن غنا موصوف بود و بلطف نوا معروف ایرلیجی برکنیزک
که حسن غنا موصوف و لطف نوا ایله معروف ایدی غنا ایر و نوا صدا فارسیه
تأنیث و تذکیر اعتبارآ اولمغندن اوتری موصوف و معروف دیدی موصوف
و معروف دیدی جمالی بی بدل داشت و حسنی بی خلل بی بدل برجمال و بی خلل برحسن
طوتردی روزی در منظره خواجه خود بی سیاری نواخت برکون اول کنیزک کنده اول
سنک قصر نده برساز چاکردی و غزلی پی پرداخت و برغزل ترنم ایلدی
که در دل هوایی او داشت برنوجوان که قلبنده او کنیزکدن محبتی و در سر سودایی
او و باشنده انک سودایی طوتردی در زیر منظر ایستاده بود

انک

انک قصر التنده طور شیدیکی کوش و هوش برآوازی او نهاده و کوش و هوشی
انک اوازینه قوماش ایدی که کوش جانیله استماع ایلر دی و در دقیقه
اشعاری او تاملی پی کردی و انک اشعار نک و قتنده برتامل ایدردی واز
لذت الحانی او محایلی پی نمود و انک الحان نیک لذتندن بر محایلی و حرکت ایلردی
پی نمود کوستردی بونک کبی مخلده ترکیب معناسی و پرلمزیت خرم آن
دل آدهٔ محروم از دیدار دوست خرم و سعادتلو اول معشوقدنک دیدارندن
محروم اولمش عاشق کس بس دیوار حرمان کوش برکفتار اوست که
حرمان دیوار آردندن کوشی انک کفتاری اوزره در باری بو ذوقدن محروم
اولدر ناکه خواجه سرا منظر فروکردناکاه کنیزکی افندیسی منظردن باشنی اشغه
ایدی جوانرآ دیدنزدیک خواند جوآپنی کوردی کندوقتنه اوقدی و باخود
بر نکته بنشاند و کندوسی ایله برسفره اوزره اوتوردی هردم از
اول
ایدی باآوی چیزی میکفت هردم بریردن جوآنه برنسنه دردی و هرلحظه
دیکری باوی کیهری پی سفت و هرلحظه هربرهنره انک ایله برکیهر دلرآیدی
مراد دفع حجاب ایلکون جوان ایله انواع مصاحبت ایدردی و یکدیکر جوآن باخاطر
فارغ ازهمه چیزی جوآن جمیع نسنه دن فارغ خاطر ایله کوش باآوازه داشت
هم باکنیزک کوشی خواجه یه و چشمی کنیزه که طوتردی هرچه بغمزه آن سؤال
هرنی که کنیزک غمزه ایله سؤال ایلردی این بابرو جواب میکفت جوآن
ایله اکه جواب ایدردی بیت دوکس راکه باهم بود جان و هوش حکایت
خنده بلها خوش و هرچه او بطره کره پی بست و هرنه پی که کنیزک طرآ ایله
ایلردی این بشکرخنده پی کشاد جوان خنده شیرین ایله خوزردی مثنوی
شیرین از وصال آن دو عاشق اول اکی عاشقیک وصالندن خوشرق در

برغم دشمنان باهم موافق دشمنلر یک رغنه بر برایله موافق اولالر رغم بورن اورز
دگمک در اما کورلک معنا سینه استعمال اولنور بیت خدایا
بر دل ریشم بخشایی وو آصلنی علی رغم الاعادی بهم ازچشم وابرو درفشا
چشم وابرو ده بر برایله مصاحبت وفا نه ده اولالر کنار وبوس رآجویان
بهانه کنار وبوس بهانه استیجی اولالر جون صحبت متمادی شد چونکه صحبت
ستمادی ومتداول دی خواجه جنانکه دآنی انجلین که پیلورسین خواجه بضرورت
بعض حاجات انسانی انسانه منسوب اولان بعض حاجتلرک ضرورت ایله مثلا
خلایه کتمک کبی قدم بر داشت مجتدن ق لقدی وآن مصدر دو آرزومند مشتاق را
واول هراکی مشتاق آرزومندی بهم بکدآشت بر برایله قودی مجلس خالی کر
مجلس خالی اولدی ودواعی مواصلت ازجابنین متوالی ومواصلت داعیلر
اکی جابندن متعاقب ومتزآید اولدی دواعی سبب لرکنیزک زبان بکشا
کنیزک زبانینی ایچدی ودر مخاطبهٔ آن جوان واول جوانک مخاطبه سنده این صدا
بندای خوش درداد لطیف ندا ایله بوصدای ویردی قطعه بخدآنکی که آشکار
ونهان شول خداحقیچون که آشکار ونهان بنده اوست آدمی وپری انک
بنده سیدر آدمی وپری لف ونشر مرتب طریق ایله آشکارا آدمی ونهان
پری خوب واقع اولمشدر که زهرکس که در جهان بیتم که هرکس دن کر
جهانده کورورم پیش من ازهمه عزیزتری بنم قمنده دوکلی سندن عزیزتر کی
جوان چون این نکته راکوش کرد چوان چونکه کنیزک بونکته سین استماع
فریاد برآورد که فغان کتور دیکر رباعیه ای انکه مرا دیده ودل منزل
ای شول کسه که بنم دیده ودلیم سنک منزلیدر حسن همه خوبان جهان حاصل
جمیع جهان خوبلر بنک حسنی ساکه حاصلدر یعنی جمیعنده اولان حسن قدر

سنده

سنده وآردر بووجه دنی جایز سنک حاصلدر کرهست دلم مایل تونیست
اکر قلبم ساکه مایل ایسه عجب دکلدر سنکیست نه دل دلی که بی مایل تست
سنکدر دل دکلدر شول دکه ساکه مایل دکلدر باری کنیزک گفت در جهان
این آرزو دآرم باری کنیزک ابتدی جهانده انچق آرزو طوتارم بونی
دست درمیان نهم بیکنیم که الی بر بریمزک میانه نه بده لیم وازلب ودهان
شکر شکر خوریم وبر بریمزک لب ودهانندن شکریه لیم شکردن مرآدبوسه در
آن گفت من نیز این آرزو دارم جوآن ابتدی بن دنی بوآرزوی طوتارم
چنانکه خدای تعالی می فرماید امانیلیم خدای تعالی بیورر الاخلاء یومئذ
بعضهم لبعض عدو الا المتقین یعنی فردای قیامت یعنی فردای قیامت
دوستی دوستدار آن برنک دشمنی برآید دوستلریک دوستلغی عداوته
دوستی پرهیزکاران مکر متقیلرک دوستلغی که بدوستی بیفزآید که دوستلق
اولور مکر دوستی پرهیزکاران مکر متقیلرک دوستلغی که بدوستی بیفزآید که دوستلق
زیاده اولور نمی خواهم که فردا بنآء محبت ما خلل کیرد استمزم که یارین قیامت
نی بزم مجتمزک بنآسی خلل ونقصان طوته ودوستی ما بدشمنی بدل کردد وبزم
دوستلغمز عداوته تبدیل اولا این بکفت ودآمنی صحبت بکدشت جوان بونی
دیدی وصحبت دامنی قودی وبدین ترانه راه رفتن کرفت رباعیه
این عشق دو روزه آخر دلا باز بکذار ای کوکل بوابکی کونلک عشقی ترک ایله زین
عشق دو روزه بر نمی آید کار بوابکی کونلک عشقدن کار ومراد حاصل اولماز
ای انسان عشقی کزین که روزشمار انک کبی دن بر عشق اختیار ایله که قیامت کوننده
آن کیری قرار در آر فرآر دار قرار ده انک ایله قرآر طوته سین دار قرارده
حکایت جنت در حکایت یکی از دانشمندان کوید عالملردن بری ایدر که وقتی
مجلس می داشتم که بر وقت مجلس طوتاردیم ودر زمین دل مستعان

ومستعد یک قلبی زمینده تخم ارادت می کاشتم ارادت تخمینی اکردم یعنی خلوت
وعظ و نصیحت ایلردیم پیری ملازم مجلس ما بود بر سر بزم مجلسیرک ملازیم ایدی
واز وظیفهٔ ملازمت تخلف ایتمزدی وملازمت وظیفه سندن تخلف کوستر مزدی دایم
کلور ایدی اما دایم آه میزد و اشک میریخت اما دایم آه اور ردی و اشک دوکردی
ویک لحظه آه و اشک رآ از هم نی کسیخت و بر لحظه آه و اشکی بر بر ندن قطع و جدا
اتمزدی روزی در خلوت اور آطلبیدم برکون آنی خلوتمه طلب ایلدیم واز
وی موجب این حرکت پرسیدم و اندن اول حرکتک سببینی صوردیم حرکتدن
مراد آه و گریه در گفت من مردی بودم پدرایدی بن برکمسه ایدیم که غلامان
وکنیزکان بیحرندیم و بی فروختم که غلامکر و کنیزکلرصاتون الوردیم و صاتوردم
یعنی اسرنجی ایدم وجه معاشم خود ازان بیع و شری می اندوختم و کندمعاشی
اول سبع و شرین کسب ایلردیم روزی غلام صغیر برکون بر صغیر غلام
بیت یلب جو شکر ناب و برخ چو بدر منیر لب ده صافی شکر کبی ورخ ده بدر منیر
کبی ایدی هنوز شکر اور آنشسته و آیه زشیر و آیه هنوز انک لبنی سوتدن
یومش ایدی یعنی سوتدن فراغت اتمش ایدی شکردن مراد بیی دز بسیار
سیصد دینار خریدم اوچ یوز دینار مبلغه ایله صاتوب الدم و در تربیت اوبسی
رنج کشیدم و انک تربیه تنده چوق رنج چکدم چون شیوه ٔ دلبری بیاموخت
چونکه دلبرک شیوه سینی اوکرندی و چهره بدلداری برافروخت و چهره سینی
دلآرایق ایله شعله لندردی یوسف وار ببازارتس بردم آنی یوسف
کبی بازاره الندم و برخریداران شمایل و اخلاقش برشمردم و رغبت و شوق ویرمکله
انجون مشتریلره انک شمایل و اخلاقنی عدّ و بیان ایلدیچم ناگاه دیدم که درزی
اصل صلاح ناگاه کوردم که اهل صلاح کوشه تندن نازنین سواری برنازنین

یکه

...ده رخانه زین زیبا نگاری بلکه زین خانه سندن یعنی ایو ستدی بویله یا
...ار زین کسنه ایله ایر معناسنه در انجا رسید اول پیره ایر شدی و نکوشه
...ازادیدی و کوشه ٔ چشم ایله اول غلامه نظر ایلدی خود را ازبارگ در انداخت
...دسنی بارگی آتدی یعنی اتدن ایندی و در پیلوی وی منزل ساخت و اول
...غلامکی یاننده او تو ردی و پرسید که چه نام داری و غلامه صوردی که
...نام دلوترسین یعنی نامک ندر و از کدام دیاری و فنی دیاردن سن و چه هنرمی
...دی و نه هنر بلورسین و کدام کاری توانی و فنی کار و صنعته قادرسین اکاه
...من آورد و هر آنچه باید توجه ایلدی و از من وی سوآل کرد و انک بهاسندن
...ال ایلدی گفتم ترجمه اگر چه یکدینارست کامل العیار اما آنکی بهاسی کامل
...هزار دینار در جوان هیچ نگفت اول جوان هیچ سویلدی و از حاضران
...انت و آنده حاضر اولانلرزن و نخوی دست بدست غلام بردانی غلامکه النه
...ری و چیزی بدست وی سپرد و غلامکی النه بر نسنه تبلیغ ایلدی بعد از رفتن وی
...ان کندکده هلکه ایزاوزن کردم آنی وزن ایلدم صدد ینار بود یوز
...ینار ایدی و رو دوم و سیوم و اکنجی کون و اوچنجی و همین دستور عمل کرد
...ان بوا وسلوبله عمل ایلدی و همین معامله یش آورد همان نو معامله
...کرد کتوردی مراد دنهر کلدکده یوز دینار کتوردی یکدر مبلغ آنچه
...غلام داده بود اول نسنه کی مبلغی که غلام وی مش ایدی بسیصد
...ینار رسیلی بود اوچ یوز دینار ه ایرمش مش ایدی باغوچ کفتم کندم
...الدم مایه ٔ غلام را بتمامه اداکرد غلامکی سرمایه سی بالتمام ادا ایلدی
...غلام کرا و را که بکزیر که آنکی باین غلام تعلق خاطر شده است
...غلام خاطرینی تعلق او مشتری و برادای آن چه کفتم قدرت ندارد

دانی که دیدم آنکه اداسته قدرت طولی چون وی مردان شد چونکه اول
من سیزند و قوف بنا دهی تو تفصیل در عقب وی ثبت صحح چند انکه انکل عقیق
اول قدر که خانه ویرا یافتم آنکی خانه سنی بولدم چون شب درآمد چون
کلدی برخاسته قلقدم آن غلام را بحامهای نفیس بیاراسته اول غلای نفیس
جامه لرایله زینت ایلدم و ببویهای خوش معطر کرد ایلدم و تطبیق را بحلوا
معطر ایلدم و بدیه خانه آن جوان رسانیدم و اول جوانکی خانه سی قیوسی
ابرشدم و در رابکوفتم و قیوی قاقدم چون دریکتا دوسرون آمد چون
قیوی اچدی و طشره کلدی و مرا دیدی و بزی کوردی بیهوش شد بیهوش شدن
اولدی چون بهوش آمد چونکه هوشه کلدی گفت انا لله و انا الیه راجعون
بوفدیدی تحقیقدر سالله ایچون و تحقیق بزالله تعالی یه رجوع ایدیجیدر
پس گفت شما را که آورده است صلکه اندی بزی بورایه گتوردی مرا
راهنمونی کرده و باکه گتوردی دلالت ایلدی یعنی بنی سنه کوسترمشدر گفتم بوغلام
از ابناء ملوک اندی ملوک کرن بعضی این غلامی راخریدار لرکه گردندیو غلام
خریدار لکی ایلدلر یعنی صاتون المق ایستدلر انا بیع ما یرضی قرار ساعت
اما بزم بیعمز یوقدر اورزه قرار بولدی ترسیدم که امشب قصد غلام
خوف اندم که بوگیجه بوغلامه قصد ایلیه لر گفتم امشب و برابتو سیارم
بوگیجه غلامی بکا تسلیم ایلیه تا درپناه تو بمن جواب گتسدن تا ستکه
ایمن و بدیاک اوله بو گفت تو هم درای جوان اندی بستدم اچدم و کل گفتم
ضرورخاست اندی بنم ضروری برمهمی وارد رکه ایچالی نتوانم بود که
دکا غلامی بوی کداشتم غلامی اگه تودم و من برگشتم و بن دوندم چون نا گاه
چونکه خانه ایرشدم و در بستم و قیوی قپادم و در سکی زلت نشستم و را

او تورد م بهزار اندیشه هزار فکرله که امشب میان ایتان چون کوزه گوبوگیجه انلرک
او رتاسنده بنجه گیجی و مصاحبت ایتان برجه قرار گیرد و انلرک مصاحبتی نه اوزره
قرار طوتر تا گاه شنیدم که اوازدر امدن ناگاه اشتدم که قپونکی اوازی کلدی
غلام آنه عقب اوازدر امد و غلامی آوازکی عقبنده اچی و کلدی گریان و لرزان
گوبه ایدی و دیر یکی گفتی ترا چه بوده است غلام اندی تا گاه نه اولمشدر و دیدی
او چه روی نموده و انکی صحبتدن نه ظاهر او لمشدر و صحبت او چه روی نموده
گوبه این حال بحی آیی که بو حال ایله کلورسین گفت آن جوان در بحر غلام اندی را اول جوان
اولدره جاه بجانانه سپرد و جانبی جانانه تسلیم ایلدی گفتم سبحان الله این چه گونه
حادثه سبحان الله اول نیجه اولدی گفت چون تو بر فتی غلام اندی چونکه سن کندک
خانه دروندن بر دنی خانه می اچینه ایلدی و از برای من طعام آوردی بوشه دن
طعام گتوردی چون طعام خوردم و دست شستم چون طعای یدوم و الیمی یودم
از برای من پیتر میندا خت بنده او تردی و دشکی براقدی و منکل و کلابه برمن بر
منکل ایلدم تعبه او لنمش کلابه سر بدی و برا بخو یایند و بنی یاتوردی و بعد ازان
از انکه تر خارمن بنهاد و گفت و اندی صلکه بر مغنی تیغ زخارج او زره قودی
و اندی سبحان الله این چه خوست و چه محبوب و چه مرغوب سبحان الله بو نه خوبدر
نه محبوبی و نه مرغوبدر و چه ناخوشست آنچه نفس من ی خواهد و نه قبیح در
آن نفس طلب ایلر و در پیروای آن میکاهد و آنکل آوز و سنی زیاده زحمت
گفت چگر عقوبت خدای تعالی ازان سخت تراست خدای تعالی انکه عقوبتی
ازان سختر ک و شکلر کدر و کرفتاریان و نفکل اول قبیح آزدر و سنه کرفتار اولان
آن جمله بدبخت و وبالکه دچار بدبختر ک و نامعقولر کدر بعد ازان گفت انا
لله و انا الیه راجعون اندن بوندن کریه نکی دیدی بونکه صفای سنه بوکایتی

یاز ملتمس بوکلمات مهیبت فتند تسلیم اچون او قوتر و دیگر بار انگشت
بر رخسار من نهاد و گفت و تکرار بن خ خ معنی بخ رخسار من اوزرش قوی
گواهی میدهم این بغایت جمیلست طالقتی و پرورم که بوغایت جمیل
و بنهایت آمالی و آمال دلیل و ارزو لرک و املر و کی نهایتنه دلیل
یعنی نفک بوندن غیری اعلی آرزوسی یوقدر اما عفت و پاکی زان اما
اما عفت و پاکلکی اندن جمیلکدر و ثواب موعود بران و عفت و پاکلک
اوزره موعود اولان ثواب ازهه درجه کامل جمال و قبولدن جمیع
کاملرکدر پس بیقتا و پسم بو سوزلری دیدکدن صکره دوشدی و چون او
بخبا تیدم و چون اول جوانی دیرندم مرده بود و بی بحیات جاودانی برده
ابدی و باقی حیاته و اصل افلشی ابدی پایر گفت پیر اول عالمه اپتکی این
گربه من بریاد آن جوانست بغ بود و کلی گریه و آخ اول جوانه یاد
کوهکز عفت و نظافت و ظرافت وی که هرگز آنکی عفت و نظافت
و ظرافتی از خاطرم نمی رود خاطرمده کمتر و حسن شمائل و لطف خلق
او و آنکی حسن و شمائلی و لطف خلقی خلق معاشنه درجه شمائل
و کاهی صورت معاشنه استعمال او لنور بحائل علامتلر معاشنه درتر جمه
مسطور در از نظر من غایب ملی شود بغ نظر مدن غایب اولمز تا یا
این راه اپویم ما دام که اولنجوطریقه یلرم و این راه خواهم سپرد و بر سو
کتم کوکی و چون نمیرم بدین حال خواهم مرد و چون اولم بو حال ابدا
کوکی بار چون رفت آن نخوتی از همه عالم افزون اول خویلقدن زیاده
عالم دن زیاده اولان یار چونکه عالمدن کتدی در فراقنی از همه عالم
فزون خواهم گریست آنکی فراقندن جمیع عالم دن گریه ایتم کوکی ایتم

زیاده

ان خوب دل از گونه زرد م بخاک شدی گونه زرد مدن خون دلی
اکه دکیلور یعنی خون دلم چشم دن یوزم اوزره روان اولوب خاکه
وش چون روم در خاک باهم زیرا گونه خون خواهم گریست چون که خاکی اچنه
بیه بونکی دن خونه اغلیم کرکی گونه اول بکن معنی سنه در که روی
گونه ثانی نوع معناسنه در زیرا دصار و در چوانی سلیل نام
الله کرام ایونسلندن نامی سلیل بر جوان سلاله نسل کرام جمع گورم در که
او معناسنه در که در قبایل عرب بحال ادب مشهور که عرب قبیله لرنده
ال ادبله مشهور ایدی و در بیشه شیران و شیر لرمیشه سندن و معرکه دلیران
ها و در لرمعرکه سندن از ضعف و سستی دور ضعف و سستلکدن دور ایدی
ها در دو سجیع ایدی دیکدر معرکه دن مراد بونلر جنگی یری در دلا
فتر ع هوایی داشت قلبنده عشقی دفترندن بر بحث وارد رکه
از وسوسه عشق و سواسی داشت و باشنده آنکی عشق و وسوسه سندن
سودا طوتر ایدی عرق رخ طیب بردیوق زمان طیب یعنی المدن تا
اوب رسیده تا مطلوبنه ایرمش و ضربت عشق خورد و عشق ضربتی
تا معشوق بدیدتا معشوقکی جمالنی کوردی هنوز در بزم وصالی
وز وصالی بزمنده جای گرم ناکرده بود بر نی استمش ایدی واز وصال
بیش نخورده و وصال جامندن بر جرعه بر جرعه دن زیاده نوشامش
نهایت آتش خاست اکه اول قصد وارز و پیدا اولدی همه ازان
ایجای گر مقام کند که اول منزلدن نقل ایدوب غیری بر ده مقام این
موطن تازه مراد اگر دو تازه وجود بد که موطن ده آرام و قرار طوته
راه و رحاری نشاند اول ماهی بر عفیه قودی و همه را بدان راه که

می خواست برانند و عماری کوتر تن شتری اول بود آنکی خاطری استوار
سوردی عماری محفه چون یکدط از مقام خود برفت چونکه کندو مقا
کندی بجای خوش و منزل دلکش رسید بر لطیف پیره و بر مقبول منزل
ایرشنی و عماری را فرود آورد و عماری و دن اندردی ناگاه
دید که از یکی جانب ناگاه کوردی که بر جانبدن سی سوار اسکاه شده
طلبی اولدلر برخاست و سلاح بر بست قالقدی و سلاحی بغلدی و در خانه
بزن نشست و آیر خانه سنج اولوردی یعنی سوار اولدی چون نزدیکا
چونکه یقین کلدلر دانست که دشمن وسید بلدی که آنکی یعنی کندونکی دشمنلر
وقصد وی دارند واکه یعنی کندوسنه قصد طوتلر لر بمقابله و مقاتله
مشغول شد آندر ایله مقابله و مقاتله اتکه مشغول اولدی و بشتر آنیان
را بکشت و آندرک اکثر نی قتل ایلدی اما زخمهای کاری خورد اما کندو
دخی کاری وی زخم لر یدی چون از جنگ فارغ شدند چونکه جنگدن فارغ اولدی
دختر غم آمد و گفت ای پدر دختری قتنه کلدی واتری آمدی
بکشتن من خاری بیخ هلاک دشمنان بر خیز کلدی یعنی هلاک مقتر اولدی
بنشین که با بینمت حسرت نظری اونور که برنظر حسرت ایله ساکه برنظر ایله
بووجه دخی جایز در سنی حسرت ایله برنظر کورم دیزم خونت کرتا چون خو
بر تیز بدستک خونکی دوکم که تا چون خونی دوکه ر ناگاه زلیت کام تکیر ذکر
ناگاه سنکی لیکدن برخیزی نکمر اد حاصل ایته دخی گفت والله اگر تو
بر تیز دختر اتری والله اگر بین خونی دوکیه بین من خود خواهم ریخت بن کندو
دوکسم کرکی دیا خواه تو خواهم آمیخت و سنکی قانکی ایله قرشدرسم کرکی آن
وستی کن اما اول یکه سن سبقت و تقدم ایلیه سن واین حقدن را

بر قونق

بات ای و بو عقد و اخط ای قلبکدن حل و دفع ایده سن سلیل بر خواست
و این ترانه را اغاز کرد که سلیل قالقدی و بو ترانه اغاز ایلدی که
از کشتن نادرست این جوخ درشت بودرشت و غدار جوخکی نادرست
و نا هموار دو رزون بنکر که مرا چه سان بجای آمد پشت کور که بم ارقه نه
حال ایله خاکه کلدی ان کزدم این نقد حیاتست بهشت اول یک بو جایم
اندن آنکی سبندیم شتر ده درام و زبدست خود ملکی باید کشت بو کون کندوالی
ایله آنی قتل ایتمکی کرکی آندن دخی بر کرکه آنی کندو سنه حیات فلن ایدرکن
بو حاله ایر شدی که آنی بالضروری قتل اتمکی لازم کلدی پس بر کلوبی که بران
ازده کریبان دشمکی بر دپس شول کلوا وزره که کریبانکی زهندن آنکا وزره
کی ایلدردی کلو بو غاز دزره دن شیتان در و غیرت عقد حایل و عقد
قاتلکی غیرتندن اشکی بر یخت اشکی دوکردی می بردکی وی بر یختکی قاعل
سلیله در یکی تیغ براند بر تیغ سوردی یعنی اوردی یکی تیغ براند بر کلوبی که
رکیبنه متعلق در و آن شمع جهان تاب را و اول جهان تاب شمعی که را دختر
دختر در بیکدیکی بنشاند بر دم وه سوینه دی بو وجه دخی جایز در بر دم
ایله سوینه دی دم بو نه نفس معناسنه در و روی خاکی آلود خود را
در خونه او بمالید و کندنکی خاکی آلود بو زنی آنکی خونه سوردی و بالله
بر خ روی بار دیکر و اول سرخ رویلق ایله تکرار روی در ان سیه روزانی
الله و قتال چون او ل سیه روزلق توجه ایلدی روزان بد بختان سعادتنه
دیکر را سر بر داشت و بر قا جنگی دخی باشنی کسدی و آفسر بکذاشت
و قاعده یا فی گوردی یعنی هلاکی اولدی چون قوم سلیل این واقعه جایز
افتادند چون سلیلک قومی بو واقعه دن خبر بولدی لر جامه دران چوی

کنان جامه لرنی پرتارک و [illegible] لوین یولاردگی بشنافته ایود لر و آن
هر دوکشته بقا بر قبیله بردند و اول هر ایکی قبیله مقتولی قبیله یکی معا
الله یلرو در یکی قبر بجا کی ستان سپردند و بر قبر ده آنلری خاکه دفن
ایلد لر هر دو را زیر زمین از خلقان برعزت بردند هر ایکسنی تمام عز
ایله یر الله الله لر تا نه دور قیامت جزا خورد دزم برخیزند
تا قیامت کونتده خوار و غمکین قالمیه لر دور به خاکی یکیستان
ستان جا کردند خاک آلتنده آنلره بر دوشکده بر ایله لر تا بهم
بخسند و بهم برخیزند تا بری بری ایله شاد یاته لر و بری بری ایله
شاد قالمه لر خبیده باتمق و ایوب معناسنه در حکایه جوانی
باکمال ادب باشتر بلوب کمالی ادبله اشتر ایله ملوب بر جوان
بر دختری جمیله از دختر مهتران قبیله جید نام جیدا نام قبیله فلی
او لر لرنده نامی جید ابجیله دخترله عاشق اشد عاشق او لمق
در ابطه و وداد و محبت در ابطه سی و فاعل اتحاد در اتحاد
فاعله سی میان ایکیان مستحکم کشت آنلرک او رتاسنده مستحکم او لمق
این کار از نزدیکی و دور بوراز قرب اون و بعید و نی بیلمیوب
ستر ایله لر و دیا خفای ان بحسب المقدور و آنی اخفا ایمکله
قدر تلری قدر ی کوشیدند سعی ایله لر اما حکم انکه کفته اند انما او
سبب ایله کما تشاهدون عشق سرست کو کفتی نتوان عشق بر سر
سویلمک ممکن و کلدر بو دصد پرده کی کشتی نتوان ایکی یوزده پر ده
ایله ایلانی ستر ایلمک ممکن و کلدر عاقبت دا آنیان بر روز
روز افتاد عاقبت آنلرک رازی روز که بوزر اوزره دوشدی

زاد تمام فاش او لدی کاد یکدیر و سر آنیان از تیمن کمون با انجمن
بر ور آمد و آنلرک سری کمون و خفا تیمنتدی بر وز ظهور انجمنه کلدی
کمون نهان بر وز آشکارا انجمن کثرت و مجلس نشیمن اشیاع و مطلقا
کمان معناسنه در و میان دو قوم آنیان و آنلرک قومی او رتاسنده
جنکی ما ابیکنجه شد جنکی بر بیر او ظاهر او لدی و خون ها ریخته کشت
و قانلر و کشتلر او لدی قبیله جید ابجیدا نکی قبیله سی جمعه توطن آنان
دیار بر کندیلر او ل دیاردن توطن خبه سنی قویوب لر و بارا قامت بدیار
یکی او کندیلر و اقامت یو کنی خبه دیاره برا قدلر چون شدا ید فراق
شادی شد چونکه فراقی شدا یدی دراز او لدی و دواعی اشتیاق
تقاضی کشت و اشتیاق داعیلری تقاضی ایدجک او لدی روزی اشتر
او ستان قودکلت بر کون اشتر کندو دوستلرندن بر شاه تیدی هیچ توانی که
بیابانی فتح قادر ممکن بخ ایله کلیسن و همراه در زیارت جید ا آمد و کارلی
جید انکی زیارت مواصله سنده باکه معاونت کوستره سن که جانمن
آنی زوی و یلب رسیده است که آنکن ارزو سنده بخ بلیخ جانه ایر شمدر
بر روز من و در مفارقت او شب آنجلا میدم و انکن مفارقتنده بخ روز شبه
شما او لمدر بو دفی وجه در شب آخر او لمدر کفت سمعا و طاعة هر چه کویی
بجانم و هر چه فرمانی اول دوست اندی سمعا و طاعة کفته ویر ایکی بنده ام
و هر چه فرمانی بانی شتابنده و هیچ بیورو سکی اکاسرعت و اقدام ایدجم هر دو
حاضر استدیلر ایکسی بله قالقدیلر و راحله لریا راستلدیلر و راحله وی و زینت
و حاضر ایله لر راحله دن مراد شتر در بیر و زدیکر شب برکوتو و بر کیجه و دیکر
روز تا شب راه بر دند و اپته سی کون کیجه دکین راه قطع ایله لر بیور

یولدیلر دلر وشب بان دیار رسیدلر کیجه اول پاره ایرشدلر دستعیب
کوهی نزدیکی بان قوم فرود آمدلر اول قومه قریب یرطاغ ارا سنده قونه لردی
حلها بگوا باید ندو راحله لری یاتور قدلر اشتر آن دوست را لفت
برخیز اشتر اول دوستنه اندی قالق وآنگ شدغ را سراغ کنان بان قبیله
بکذر واولکی اولش سراغ وطلب ایدرکه یو قبیله کذر ایله کم شدغ دن را
جیدا در سراغ تجسس معناسنه در وباغچه تا کسن نام من مبس وهیچ کیسه
بغ نامی ذکر ایلمه مکر باکین کی که مکر شول کنیزکی که فلانه نام یعنی نامنی دوستنه
اعلام ایلدی اما بونده بیتین دکلدر که راحی کوسفندان وعرم رازهای
زمان جیدا ست که جیدانکی کوسفندلرنکی چوبانی ونهانی رازلرنکی محرمیدر
راحی عچوبان سلام من برسان بغ سلامی ایرشدر وازوی خبر جیدا ایرسن
واندن جیدانکی خبرنی صورو موضع فرود آمدنلرا وراتشان ده واکر
بزم قوندوغمز موضعکی نشانینی دیر آن دوست کویدمن برخواسچ اولدوست
ایدرین قالقدم وبان قبیله درامدم واول قبیله کلدم اتفاقا اول کسنه
مرا پیش آمد اتفاقا اول برکسه کیغ اوکوه کلدی آن کنیزک بود اول کنیزک ایدی
سلامی اشتدی رسانیدم اکا اشتدی کی سلامن ایرشدردم وحال جیدا یو سیلدم
وجیدانکی حالنی صورمغ کفت شوهر وی کنیزک اندی جیدانکی زوجی بردی
تنکی کرفتاست آنی محکم ضبط وحفظ ایلمشدر وهر محافظت وی آنی عمکنست
وآنی حفظ ایمکده اول مرتبه کی ممکن وزجای می آرد پرینه کتورو راصلا اهمال
قومن اما موعد شما آن درختانست اما سزکی موعد کزا اول درختلرده موعد
بولنه اچ مکان وهر موعدی بری معناسنه کی درعرب فلان پشته است که فلانها
پشته لکی اردنده وریابید که وقت نماز خفتن انجا باشید کرکه یتسو نارین

وقتنده اد لاسزو بوخبری اشتره ایرشدی دم حرد وبرخاسچ ایکی بلم قالقدق
وراحلهلرا برکشیدم وراحله لری یتدک تا بوقت موعود موعد معهود رسیدیلم
موعود وقتنه دکین معهود موعدی ایرشدک بودم درانتظار یاکز راه
کزه واه ایله انتظار ده ایدک یارک یولندن اوتورمش بشسته براه یار
کزه ناکاه که یولندن ناکاه آواز صلی وبانکی خلخال آمد حلی نکا وازی و
خلخالکی صدا سی کلدی یعنی خیزید کاه بدان چارده ماه یعنی کویا اوازی
ماه وریا نکه خلخال لسانزحال ایله دیدلر قالقکوزکه اول چارده ماه
کلدی بشسته براه یار ترکتیک معناسی مصراع ثانی یه قید اولندی ماه
چارده ماه بدر معناسنه در یعنی مراد جیدا در حلی ترتیبندر که جیدا کندوسن
اول ایله ارا سته ایلمش بعض شخنه خدی واقع اولور اما خلخله ملایم
مناسب دکلدر اشتر زجای بجست واستقبال کرد اشتر یرندن
میر ادی وجیدا یه استقبال ایلدی وسلام کیتوی وسلام دی دی
دوست که یوسیلد وجیدا آنکی ایشی اویدی من روی ارزان تاچ
ین اندن یوزی چویردی وبجانب دکر شتافتی وغیری جانبه اپوردم مراد
او ازدر اندکه بازای باکه اواز وزدلر که کروکل که هیچ ناشایستی درمیان
نیست کما اورتاده هیچ فعل قبیح یوقدر وهیچ کفت وکویی برزبان نه وزبان
اوزره اولان رمضاحبتدن غیری یوقدر من بار آمدم بن کرو کلدم
هر دو باهم نشستیک قهر اکسی بری سری ایله اوتوردلر وباهم کشتیان از
کذشته وایندیه دریوستند وبری بری ایله کذشته وآینده دن سوزلر
او شدیلر دراوناشتر کفت مصاحبت آخرین اشتر اندی که
اشتر شیخ آن دارم که یو کیجه اول امیدی طوتارم کلباشی یغلاوده

وجهرهٔ امید را بناخن مفارقت نخراشی مفارقت وبتیغ امید
مفارقت ناخنی ایلد طرا ملیه سین جیدا گفت لا واللہ این
کونه میسر نیست جیدا اندی لا واللہ بوهیچ وجهله میسر دگلدی
وکاری برمن دشوار نی ویا که بودن مشکلتر کی برایشن یوقدر
میخواند که بازآن واقعهای پیشین پیش ایدا ستری سن که کرد
اول اولکی واقعه لرواقع وظاهر اوله بووجه دخی جایز در اسرسین
وگردش ایام وایامک دونمنی باتازکی ابواب شدا ید والام
بکشاید بنه تکرار شدا ید قیولرینی نج اورتریم آیه اشترگفت اشتی ایدم
لا واللہ ترانی گزارم لا واللہ سنی قوه ازم ودست ازدامت لی وا
وسنگ دامنگدن الوی جکمزم هرچه ایدگز بیا وهرچه خواهی کوست
بارنه گلورسه گلسوتدی وبهرنه اولورسا اولسون دیگ جیدا گفت جیدا
اندی دوست توطاقت آنا دارد سنگ دوستکی اگه طاقت طوتری
منی گوچ بایاج عمل کنمد که بن بهرنه ویرسم آنکی ایله عمل ایدا من برخاستم وگفتم
ایاق قالقدم واندم بهرچه گوی چوگان گچ بهرنه دیرایسه ایله ایدم وبهرنه
بنت برجان خود نهم وگشد وجان او زره سلامت قویام اگرچه جان من
درسیر آن بگوسه ی ودگوچه بی جان انکی طرفندا گر جانهای خود پیرکی
جیدا او ستندنه گشد وجامه ترنی گندی دگفت این زابوش وبنوا
دیدی وجامهای خود را بشنوده وگشد وجامه ارکی یاگه ویرپس گفت برخیز
وبروصکره اندی قالوچ بوری وبجهة من دنیاکی وبچ جایدرمه گیروبر
پرده نشین وپرده دار دنله او تورشو هرمنه خواهند اعلام نزد
گرگی وقدحی شیرخواهد آورد وهرقدح سوت گنورسه گرگ سکی وخواهد

وخواهد گفت ودیه گرگ این آشام ست بزستکی نوش ایدیگاگ در
ستان آل ودرگرفتن آن تجیل مکن وآنی طوتمقدن تجیل ایله واندگ
دیا پیش گیرو برآزچی بهانه او گوکه طوت انرا بدست نوخواهد داد
آن سنگ الوگه ویرسه گرگ دیابرزمین خواهد نهاد ویا براوزره قوسه
گرگ درفت وگفته گرگ وتا باهداد دگرخواهد آمد واو برصباحه دگن
گرگ هرچه گفت چنان گروح جیدا هوشه که دیدی آنجلیس ایلدم چون
هوش وی قدحی شیر اوردچونکه آنگ زوجی شیرایله برقدحی گتوردی من
رازدرازپیش گرفتم بن درازوواقف نازه ش وخ ایلدم وی خواست
برزمین نهد واول استدی که قدحی براوزره قویه ومن خواستم که ازدست
استاخ وی استدم که قدحی آنگ اثنده الام دست من درقدح آمد
الوی قدحه طوقندی وسرنگون شد وقدح باشی آشغه اولدی وبترلرخت
سوت وگلدی درغضب شدجیدا نگ زوجی غضبه یعنی غضبناک
اولدی وگفت این با من سخنه ی گند واندی بوبنله بی وعنادایلدوست
دار گردانی اوزاندی وازان خانه تازیاندی واول خانه دن برتازیانه
ازچرم گورد گوزه ازپس گردن تابه پشت دم بریه که گورد گوزنگ قندن
گردنی یگ قق سندنه قویروخنگ ازقاسته دگین گسلمش ایدی وبه
سرنجه شدت وجلادت برهم پیچیده وشدت وجلادت سرنجه
سنگ قوتی ایله بری بری ایدا ورلش ایدی گوزیبان اشکی گوزنه
دشمن گیکی چرم گورجلادت بها درلق درسطبر لونه افعی
اول تازیانه یوغوتلق ده افعی نگ لونه ومشابهی ایدی درداغ قرینه
همچان وراژدها لقه شبانگ قرینه ومانندی ابری افعی ماه سیاه شعبان

از دیفا بود بیار صنعت او اول تا زیاته ملک صنعتی مار تصویر انکی ایدی ع
نوح تصویر او متع عریان آنکی تصویر تنکی لوحی عریانکی تنی ایدی زیرا انتظا
مار مشکل کبی نقش قالور ایدی بر روایت آنه الذی رویت مرا دیغ ارمنی چون
تنکی طفل برهنه ساخت طبلکی قرنده کی عریان ایلدی و چون طبال دوز جنگل تو
کونکی طبلا بسی کبی بغیر ثبات معاقبه فوات متعاقب بنواخت متعاقب ضرب
و متوالی نقر لر ایله اوردی ضربات و نقرات معنای برحرنه زهره فریاد تو
فریاد انکه زهره وار ایدی که می ترسیدم او ازدن ابدا تدی زیرا خوف ایلد
بع او ازدی بله و طاقت صبر و نه طاقتی وار ایدی که حال اندیشیدم که بوست
بدرا تدی زیرا فکر ایلدم که بم پوستمی برتا یران شدم که برخیزم اول تکرار
اولدم که تحالق و تخنی حنجر او را یبرم و بچر ایله انکی یوغارده کسم و بو
برنم و آنکه قاضی دوکا باز کفت فتنه بپای خواهد شد کرهه اندم بو فتنه
و ظاهر او لسم رسوخ شاندن آن از دست هیچ کس می آید که اول فتنه
دفع و منع اینکل هیچ مکنکی الدن کلمز صبر کردم صبر ایلدم مادر و کواهر
اکاه شدند آنکی والدم و قرنداشی اکاه اولدیلر خواهر قرداشلری
آمدند و مرا از دست او کشادند کلدیلر و بنی انکی الدن چکدیلر و دیرا
بردند و انی طشره الدیلر ساعتی برنیاید که مادر جیدا درآمد بر ساعتی
ایلدی که جیدا انکی مادر ایچرویه کلدی بر کمان انکه من جیدا ع اول تلمی
که بن جیدا ع من بکر یه درآمدم بن انکه بشلدم و نا له بر داشتم و فغان
و جامه در سر کشیدم و جامه باشمه چکدم و پشت بر وی کردم و ظاهری اکه ایله
کفت ای دختر از خدای تعالی بترس جیدا انکی مادری یا که ای دختر خدا
دن خوف ایله و کاری که خلاف طبع شوهر ست پیش کیرو شول ایشی

[illegible] شوهر کدن بر موی خوشتر از هزار اشترست خوار اشتردن خوشتر کدر
[illegible] خود کیست اشتر خود کیدر که نواز برای وی این محنت کشی کسندن او تو
[illegible] کرسی و این شربت چشی و بوتری طاتر یمن پس بر خاست صلی قالوی
[illegible] خواهر تو خواهم فرستاد و اندی سنکی خواهم کوندرم کرکی تا امست
[illegible] ساز دهمی تو باشند تا بو بچه ساکه و مساز و همراز اولمه و بعد از اسا
[illegible] خواهم جیدا آمد و بر ساعتدن صلکی جیدا نکی خواهری کلدی و کوره
[illegible] و کوره یه تشریف دبر زنده مدح دعای کرد و بنی اوزی اوزره
[illegible] ایلدی تا وی سخن تلفظ اکه سوز سویلدم در ایلوکی من بکوت
[illegible] یاندی چون قرار کرفت چون قرار طوتدی دست دراز کردم و دکان
[illegible] بکرفتم الی او زاندم و آنکله اغزنی محکم طوتدم و کفتم خواهی تو با
[illegible] و ایتدم اشته سنکی خواهم کی شتر ایله در و من بجای و ر این نامه
[illegible] کتیدم و من آنکی برنیه بود و کاه مخنی چکدم این را بتو شیله دار بو راز
[illegible] و رطوت و کرنه هم شما فضیحت شوید و هم من و الاهم سر فضیحت او لور کوز
[illegible] فضیحت او لودم اول و حشت تمام بوی راه یافت اول الکا تمام
[illegible] ظاهر ها و لدی و آخر آن و حشت بو امست بدل شد و آخر اول و حشت
[illegible] تبدیل او لدی و ما صبح این قصه را ی کفت وی خندید و صباح
[illegible] اول قصه ایدر و ایلدی ایدر ایدی دکلدی چون صبح بدمید چونکه صبح
[illegible] و لدی جیدا در امد جیدا کلدی چون مارا بدید چونکه بزی کوردی بتر سید
[illegible] لدی کفت و بکل این کیست از ایلوی تو جیدا یا که اندی و ای ساکه
[illegible] یانکدن او لان کمدر کفتم خواهی تو جیدا ایتدم سنکی خواهی کدر

واین یک خواهی تو من ترا دو بوسه که ترا بو خواهد در پس گفت وی انجا
افتاده پس جیبا باکه اندی خواهم بو محل نخجد و شدی گفت این را ادو
جیبا به اتدم بو هاد خواهد که نه سؤال ایلد که فرصت تنگیست که فرصت طا
جامه خود را برفع و باشتر بیوسنج تکمه و جامه می آلدم و اشتر او لشتد
دو سوار شدیم و هر کس سوار او لدق و در راه آمدیم و پولکلدک و
راه این قصه را بادی بگفت و اثنای راه ده یعنی پولده بو قصه اکه اتدم
مرا بکشاد بغ پشتمی اپدی و جراحتهای مرا بدید و بغ یاد لری کوردی و
های بسیار کرد و چون عذر خواهلق ایلدی و گفت حکما گفته اند وا
حکما ایتمش در یاد ایرای دو رحمت یاید یار محنت کونلرن او تری کر
دو گون راحت یار کم تیاید بو قصه راحت کونی یاد اکسک کلمز یعنی اکسک او
ب دلا کر آیدت روزی غمی پیش ای دل اکی الکا بر کون سنگ او کو
غما چو یاری باشدت غمخوار و غ نیست چونکه سنگی غمخوار و لسه انی بر یاد ک او
دگلدر برای روز محنت یار باید یار محنت کونی چون کرک و کونه روز راحت
یار کی نیست بو قصه راحت کونی یار اکسک دگلدر حکایت دوست شمار آنکه د
زند لاف یار و برادر خواندن کی دوست ان دانم که گیرد دست دوست
در پریشانحالی و درماندگی حکایت وقتی رشید بکوفه رسید بر وقت
کوفه ایر شدی و وزیر وی بنجا سانا در آمد و انکی وزیری ایر جی بو قصه
بروی عرض کردند اکه بر غلام عرضی ایلدر که چون آهنگ خنا کردی که چون
آهنگ ایدیدی بو وجه نی جایز در که چون غنا آهنگ ایدیدی مرغ از هوا
آوردی و ماهی هوا دن اندر دردی خبر او لو برشید رسانه دید آنکی خیره
ایر شدر دلو بش بود و نا بخرید تا رشید بیوردی تا اول غلامی مناسون الد

زیرا اول عاشقه عشق بنده لکی کانی ورز غیری و جهان نبند لکی و کل
خوبرویی را که هزار دانا از سودای او شیدا بود خوبرویکه هزار
دانا آنکی سوده اشدن دیوانه ایلدی و هر لحظه سر و کوشش از امد شاد
سودا بیان و سودای لرک کلوب کچه سندن هر لحظه که آنکی سر کوتیدن
غوغا و اراید نوبت خوبی سر آمد خوبلغی نوبت بازه کلدی و نکبت ز
ازیام و در در آمد و زشتلک نوبتی باز و دردن کلدی که اصلاح
از شر قلدی عاشقان بساط انبساط باز درچیدند عاشقلر انبساط
و میل بساطی تمام دیردی لر و پای اختلاط درکشیدند و اختلاط و عیب
ایاغنی چکدلر بالکی ازیشان کوچ اول عاشقلردن برنه ایدم این همان یار
که یار بود بو همان محبوبدر که بالذات ایدی همان روح و ایروی بجایست بنا
و ابرو بر نده در و همان لب و دهان برقرار و بنه اول لب و دهان قرار
قامت ازان بلندتر است قامتی اول کنون بلندتر کدر و تن ازان نیرومندتر
دستی اندن قوی تر کدر این چه وقاحت و بی شرمیت بونه وقاحت و بی
لکدر و قاحت قلت حیا معنا سنه در وی وفایی و بی آزرمی و نه وفا
و نه حیا سز لقدر که دامن صحبت ازو در چیدی که صحبت دامنی اندن
دیبرد که وبای ارادت ازو در رسیدی که آندن ارادت ایاغنی
گفت هیهات چه میگوئی اول کسه انوار هیهات نه دیرسین آنچه دل
برد اول تنه که بنم کوکلی اندی و هوش من می ربود و بنم هوشی نه
بود خی وجه در ایلدر دی و قیدی دوحی بود در قالب تناسب اعضا
ایدی که تناسب اعضا قالبنه و نعومت بدن و لطافت جلد و بدنکی نعومت
لطافتنه و ملایمت آواز دیلدا و اوازکی ملویمتنه طاهر اولمش مراد بنم دل

ان بر روح ایدی که بو مذکور آنده هویدا ایدی دیلکدر نعومت ملایمت جلد و دی
ان روح این قالب مفارقت کرد چون که اول بوقالبدن مفارقت ایلدی باقالب مرده
عشق باذم مرده قالبنه عاشق اولماغ و بر کل بزمرده چه نغمه سازلغ و صول متی کل
ایله نه ترنم این سن کل رفت زباغ خار و خس را چکنم کل باغ دن کیدی خار و خس نیلیم
ست بهشت و حسن را چکنم بشهر ده شیوق عسی نیلیم خوبان قفس اندن و حسن خوبی
خوبلر قفس در و خوبلرکی حسنی طوطی در طوطی چو پرید من قفس را چکنم طوطی خوبلغ
دلارای که رونق جانلر رفته بود بر خوب که آنکی رونق
قفسی نیلیم
کمتر ایدی و ظلمت ریش صفحه رویشن کرفته و صقالکی ظلمتی یوزی
سین طوطمش ایدی طالبلرنی از مصاحبت خود صیود دیدطالبلری کندوکی
لاصبور کوردی و عاشقلرنی از مواصلت خود نفور و عاشقلری کندو و صالح
نفور کوردی دانست که در راه محبت بلدی که محبت یولنده حجابلر ایشان سوی
حجاب برخ سوی در که عارض و رخسار دیمکدر که عارض و رخسار اوزره تیمتدر
ان دام بی اندام و اول پی اندام دام دن مرغ دل ایشان بر تیلم آنلر کلوکلی مرغلرنی و کمش و
دام دن مراد ریش و ریشن صقل حجای را بر حجا طلب کردر حجای طلبا یلدی حجام
امت ایدی بر بر یکدن بیلور و کفت ای بی یاری یجان آمده ام و حجام
یار سز لقدن جانه کلمش جان آمده مفطر سی اولمش معنی سنه در
ای سی سینه یجا نشت دلم که چو از خ تو اول سری ایدی و از بی حجر یدی
ان و مشتریسز لکدن فغانه کلمش بیا و این حجاب از پیش من بردار
حجابی بنم قیمتدن رفع ایله و انکچون این دام را زهم بچه بدر دی باره باره
مردی طریف بود حجام بر طریق کم ایدی و طبعی لطیف داشت
طبع طوطردی یا کی می راند و این قطعه را بخواند استره سوری

استر بی سوردی و بو قطعهٔ او قودی **قطعه** نوبت خوبی عذار دو چو سر آید آن پسر
خوبلقی نومتی چوت نهایت بود اول یکی عشق بتا کوش و دقیقی تراشد
او تری بتا کوشش و دقیقی تراش ایدر لوح عارض چو شد از موی تراشیده
عارض لوحی چون که تراش اولمش موی دن خالی اولدی چو پایان یافت
دلکی اشده برخوب بهای در که دل بری بسندی تا غیر سنی دوستوتارم در دلی چو
دیرکی در نهنه دل او استخوان در **حکایت** عاشقی از دهشت جیب
بر عاشق که خیونک دهشتدن دلنک ایدی او از دهشت رقیب پای
در قیونک وحشتدن ایاغی سنک ده ایدی یعنی رقیب وصال مانع اولور دی
ی رو کی باشد که آرزو ایلر کی ایدی که چان اولا که آن ساده روی در پیش
اورده باشد که اول ساده روی پیش کتورمش اوله و بیدار حسن از سر بدر کرده
و صبح بیدار باشندن چو مش اولمه تا بی خاستی در خدمت او نوع بود تا
آنکه خدمتنده اولان دی تکلف از صحبت او نوع آسوده و تکلف
آنکه محتشم اولمغله درد کی شندی که چون آرزوی وی برآمد اشتدی
اول عاشق آرزوسی حاصل اولدی و بارکی جمال او برآمد آنکی جمال
مارکی سی دیه سسی اوزره کلدی مادچون حسنی بی با تمام
ادا اولندی و کلدی بارکی اسب دن اونمز او
چه دیکرانک اولدغی غیرلرکی از راه تنای او نشستی
آنکه غناسی جلب یتندن او تورودی یعنی فراغت ایلدی
و دیده از تماشای او بر بست و چشم آنکی تماشا ستدی
یا خلدی یا وی کفتند اول عاشقه ایدلر این خلاق آنست که

دلال در که سن دیر ایدک کفت من چه دانستم ابتدی بن نه بلدم که این صید بهوای
فرا آید کرکت که بر صید بر هوای ایله فرار اتسه کرک و این قید بموی نخواهد کسیخت
و بر موی ایله منقطع اولسه کرک **قطعه** در لغت دیده ام که ریش پرست
کور مشم که ریش قناد در پیش دانشور لغت پرداز لغت تدوین ایدکی
قنده قنده لیکن آن پر کرز و بو کر عدم اما اول پر در که عدم آشیانه میکند
میکوی پرواز حسن مرغی پر و از ایلر و کر یوه معدنه در ریشه مراد
در **قطعه** رونق حسن تو ر فتست ای پسر سنک حسنک لطافتی
ای پسر از نهال خشک سر سبزی مجوی خشک نهالدن تازه کک استمه
تازه اولماز خط سبزت با سیاهی میزند سنک سبز خطک سیاه لغه
حرف پندار جمال از دل بشوی حسن ظنی تک حرفی قلبکدن
براکندن اثر قالما مشدر یک دوموینت کز نخدان سر زده برکی
که سنک زنکدن ظاهر اولمشدر کرده یکسانت به پیران دوموی
دوموی پیر لر ایله یکسان و برابر ایلمشدر **حکایت** درویشی بعشق خواجه
کرفتار شد بر درویش بر جفا کار کی عشقنه کرفتار اولدی بر پیر راهبی
دید و اشکی میریخت و آهی می کشید درویش انک در دندن خبر
یافته یلدی و وافر اشک دوکردی و آه ایلردی و ازوی بچشم مرحمت
راهبی نمی دید و اندن مرحمت چشمی ایله هرکز بر نظر کور مزدی
او کفتند معشوق تو درویشه دید لر سنک معشوقک بهواره
خانه مستانست دایم مستلرک میخانه سیدر و میخانه می پرستان
اول پرستلرک میخانه سیدر با درویشان یار نیست درویشاره
دار و مدار و با معتقدان جز بر سر انکاری و معتقد و محبلرنه انکار

دوموی فرعل

راهبی و اشک و آهی درویش

هوسندن غیری اوزره دکلدر طالب اوهیچو اومی باید انک طالبی
کرکدر ومصاحب اوهیچو اومی شاید وانک مصاحبی هر انجلیس لا
هیچ بهتر ازان نیست که دامن ازو در چینی هیچ اندن بکر
اندن دیره سن وبی کار خود بنشینی وکندو کار ومصلحتکده
چون این سخن بشنید درویش چونکه بوسوزی اشتدی بخندید وگفت
وایدی قطعه دردعشقت مرا بهره زجانان نخودم • جانا ندن
عشق در ویدر غصه کرزود بکری حسن وتجمل بیند • غصه یمزم اگر اندن
حسن وتجمل والتفات ولطف کوره اوکلستان جمالست عجب نیست
اول حسن کلستانی درعجب دکلدر که اندن خارکش خاربرد طالب
خارکش خار ایلده طالب کل کل دیره حکایت خوبرویی کمندارادت
درویشان کشید بر خوبروی ارادت کمندنی درویشلر حلقه سنه
نقطهٔ مرکز در دائرهٔ صوفیان آرمید ومرکز نقطه سی کبی صوفیلرک
قرار وارام ایلدی قطعه شد رخش قبلهٔ خداجویان • انک رخی خداجو
یعنی صوفیلرک قبله سی اولدی ازخدا روی خود درو کردند • خدادن
اکه توجیه ایلدیلر خرقه پوشان بران شکر گفتار • خرقه پوشلر اول شکر
چون مکس بر شکر غلو کردند • مکس کبی شکر اوزرینه غلو ایلدیلر هر کس
خاصهٔ خود خواست • صوفی لردن هر کس انی کندو سنه مخصوص
وخودرا در نظر قبول او آراست وکندو سنی انوک قبولی نظرینه
زینت ایلدی مراد هر بر ینک سعی شول ایدیکه انک مصاحبتی والتفاتی
همان کندو سنه مخصوص اولا دیمکدر عاقبت درین کشاکش
عاقبت بوکشاکش وغوغاده میان ایشان خلاف افتاد انلرک

G7

استده خلاف دوشدی ونزاع برخاست ونزاع قالمدی قطعه
دور از عشقبازان کوفتن بر یکدگر • عشقبازلردن بعید دکلدر بریکی
له وخصومت ایلمک چون دم ازعشق یکی معشوق زیبا روزنند
بر زیبا روی معشوق عشقندن دم اوره لر طائفان کعبه را
شوق سازد تیز گام کعبه بی طواف ایدجلری چونکه شوق تیز گام
پای ایده جای آن دارد که اگر بر یکدگر پهلو زنند • لایق ومحلدر اگر بریکنه
ان اوره لر و پیر خانقاه که او نیز ازین نمد کلاهی داشت • خانقاه یک شیخی اولدغن
دن بر کلاه طوتاردی ودران دعوی هر دم بخود گواهی داد • واول
وی ده هر دم کندو سنه طانقلق ویررردی آن پسر را طلبید اول پیری
ایلدی وزبان نصیحت گشید ونصیحت زبانی چگدی که ای فرزند
لدو چوان دلپسند ای محترم ومقبول جوان با هر کس چون شیر
کر میامیز سود وشکر کبی هر کمه ایله اختلاط ایله وبریمان
فریب هر کس میاویز وهر کس وناکسک فریب وخدعه سی ایله یمانه
اصله تو اینهٔ خدای نمایی سن آینهٔ خدای نمای سن دریغ باشد که
هر بی سروپایی چهره گشایی حیف اولاکه هر فقیر وحقیره یوز گوسترهسن
ابیات هر لحظه عنان بجنگ اغیار مده • هر لحظه عنانکی اغیارک
النه ویرمه درخلوت خاص عامه رابار مده خاص خلوته
عامه یه اجازت ویرمه رخسار تو مرآت صفالت زده است
سنک رخسارک مصقول آینه در مرآت صقیل را بژنگار مده
مصقول آینه یی ژنگاده ویرمه ژنگار پاک در مراد هر شهوتپرسته
التفات ایدوب رخسارکی گوسترمه دیمکدر چون آن شیرین پسر

چونکه اول شیرین پسر این نصیحت شنید بو نصیحتی اشتدی روی
کرد و بزخاست یوزی اکشتدی و قالقدی و بیهانهٔ از خانقاه
و بر بهانه ایله خانقاه دن طاشره کتدی و چند روز نیامد و بر قاچ کون
پیر و مریدان شیخ و مریدلر از غم مفارقت او یجان آمدند انکه
غمندن جانه کلدلر و از الم مهاجرت بغفان و مهاجرتی المندن فغانه
باللماس مژه مژه الماسیله کوهر عجز و اضطرار سفتند عجز و اضط
دلدلر و بزبان اعتذار کفتند و زبان اعتذار ایله دیدلر بیت باز آ
هیچ کس حکمی ندارد ای پسر کر و کل که سنک اوزره هیچ ک
طوتمازای پسر باهر که خواهی می نشین و زهر که خواهی در کذر
ایله استرسن او تور و هر کیمدن استرسن فراغت ایله رباعیه
عقل و خصم دینی اکرچه عملک فربهی و دینک خصمی سن باز اکه
تکبنی کر و کل زیرا منکسر قلب تسکین سن این بس که بلا
و مابینی بو تیر که بزم بلا و محنتمزی کوردرسن باما بطفیل دیکر
غیر لرک سببی ایله بزم ایله او تورسن ان جوان اعتذار در و بشا
فرمود اول جوان در و بشلرک اعتذارنی استماع بیوردی و از
تند خویی کذشت و تند خویلق شیوه سندن کچدی و بصبر
تنها ماندکان مهجور و فراق زدکان رنجور و اول مهجور تنها
و رنجور فراق زده لرک مصاحبته باز کشت رجوع ایلدی
بعد از چهار چیز ز جانان چهار چیز جانماندن درت فسنه درت فسنه
بود نز راحت و رحمت پس ز عذاب عذابدن صکره اولان راحت و
رحمتدن خوشرکه ولدینه کلدو وصلی پس از فراق و وفاق پس از خلاف شول وصل

شول وفاق و اتحاد کی خلافدن صکره در صلحی پس از نزاع و رضایی پس از عتاب
شول صلح که نزاعدن صکره در شول رضا که عتابدن صکره در **روضه ششم**
شول روضه دروزیدن نسایم ملاطفات و روایح مطایبات ملاطفات نسیم لرینک و مطایبات
و ایچنک اشعهٔ شمس بیانده در که غنچهٔ لبهارا بخندانده که انلر لبلر غنچه سنی خنده یه
سورر و شکوفهٔ دلهارا بشکفانده و دللر شکوفه سنی کشاده ایلر از حضرت
رسالت علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات وارد ست حضرت رسالتدن
شول اتای افضل و تحیاتمک اکملی انک اوزره اولسون وارد در که مؤمن مزاح
لی و شیرین سخن باشد که مؤمن لطیفه ایدجی و شیرین سوز لو اولور و منافق
شول روی و کره بر ابرو و منافق ترش روی و ابروسی اوزره کره اولور
حضرت امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه فرموده اند و حضرت امیر المؤمنین
کرم الله وجهه بیورمشلر در که هیچ باک نیست که هیچ باق بو فرکسی
مزاح ایدن مزاح کند بر که اکر او لقدر مزاح ایده که از حد بد خویی و دائره
شول روی که بد خویلق حدندن و ترشرو یلق دایره سندن بیرون
ایده طاشره کله و حضرت رسالت پناه صلی الله علیه وسلم مرعجوزی را
حضرت و حضرت رسالت پناه صلی الله علیه وسلم بر عجوزه دیدیکه عجایز
بهشت نیاید که عجوزه لر جنته کرمزلر آن عجوز بکریه در آمد اول عجوز
کریه یه کلدی حضرت فرمودند حضرت رسالت پناه بیوردیلر که خدای
تعالی ایشان را جوان کند که خدای تعالی انلری جوان ایلر و خوبتر از انچه
بر انکیزاند و اندن خوبرک خلق ایلر که دنیاده ایدیلر انکاه بیهشت
اندنصکره جنته ایلدر و مرزن را از انصار کوت و حضرت رسالت
پناه انصاردن بر زنه ایدی بشوهر خود پرس کندوزوجکه صورکه در چشم

وی سفیدی و افغست که اتک چشمنده سفیدلک واقع میدد آن زن
بسرعت و اضطراب تمام اول زن تمام سرعت و اضطراب ایله پر
زوجنه ایرشدی آنچه آن حضرت فرموده بودند انی که اول حضرت
مش ایدیلر کفت زوجنه ایتدی مرد کفت اری دیدی راست فرمود
راست بیور مشلر درکه در چشم من سفیدی هست وسیاهی نیز
که چشمنده بیاض وسواد دخی وار در اما قباحت وضرر ایله دکل
کر متعبلی مزاح کندعیب اومکن ٭ اکر بر سعادتلو لطیفه ایلیه انی تعیین
شغلیست آن بقاعده عقل ودین مباح ٭ زیرا اول لطیفه عقل
قاعده سی ایله مباح بر شغلدر دل آینه است وکلفت جدژنک
آینه در جدّ وجهد کلفتی اول آینه نک ژنکی در آن ژنک راچه ممکن
بجز مباح لطیفه دن غیری ایله اول آینه یه صیقل نه ممکندر مطایبه
روزی اصمعی بر مائده هارون حاضر بود بر کون اصمعی هارون الرشید
مائده سنه اوزره حاضر ایدی ذکر پالوده کردند پالوده ذکر ایلدر اصمعی
کفت بسیار از اعرابی باشند اصمعی ایتدی اعرابیدن چوق اولور
که هرکز پالوده ندیده اند که هرکز پالوده کورمشلر در ونام نیز
نشنیده ونامنی دخی استمش لردر هارون کفت هارون اکر
ایتدی برین دعوی که کردی کواهی بکذران بود عوی اوزره که ایلدی
برشاهد اقامت ایله وکرنه دروغست یوخسه بو دعوی یلا ندر
اتفاقا روزی بشکار بیرون رفت اتفاق هارون بر کون طاشره
کندی اصمعی نیز باوی بود اصمعی دخی هارون ایله ایدی ناکاه
اعرابی راکه حالی ازبادیه می رسد ناکاه کوردلر بر اعرابی که

اول ایرشور هارون باصمعی کفت اورا پیش ما بیار هارون اصمعی ایتدی
ای بزرم قتمزه کتور اصمعی پیش اعرابی رفت اصمعی اعرابی نک قفتنه
ی وکفت امیرالمؤمنین ترا می طلبد وایتدی سنی امیرالمؤمنین
استر اجابت کن قبول ایله کفت مؤمنان را امیری باشد اعرابی
ایتدی مؤمن کرک امیری اولور می اصمعی کفت آری اصمعی ایتدی
ی کفت من باوی ایمان ندارم اعرابی ایتدی بن اکه ایمان واعتقاد طوتمزم
اصمعی ویرا دشنام داد اصمعی اکه سوکدی وکفت یا ابن الزانیه وایتدی
ی ابن الزانیه اعرابی درغضب شد اعرابی غضب ایلدی واصمعی را
بان می کفت واصمعی نک یقه سنی طوتدی وهر سوکشید وهر جانب
یدی ودشنام می داد وسوکدی هارون میخندید هارون کلدی پس
ان پیش هارون آمد اندیشید اعرابی هارونک قفتنه کلدی وکفت
امیرالمؤمنین وایتدی ای امیرالمؤمنین چنانکه این مرد کمان می برد
انچنین که بوکمسه ظن اتدی که باکه ابن الزانیه دیدی داد من ازو بستان
نم داد می اندن ال که مراد شنام داده است که باکه دشنام ویرمشدر
هارون کفت دو درم بوی ده هارون اعرابی به ایتدی اصمعی به اکی درم ویر
اعرابی ایتدی سبحان الله این مراد شنام داده است سبحان الله
بو باکه دشنام ویرمشدر دو درم دیکر بوی باید داد کرواکه اکی درم می
ویرمک کرک هارون کفت آری حکم ما چنین است هارون
ایتدی بلی بزم حکمز بویله در پس اعرابی روی باصمعی کرد وکفت پس
اعرابی اصمعی به توجه ایلدی وایتدی یا ابن الزانیین ای زانی
وزانیه نک اوغلی روان باش وبحکم امیرالمؤمنین چهار درم بده

نیز اول و امیرالمؤمنیک حکمی ایله باکه درت درم ویرا هارون از خشم
به پشت افتاد هارون خنده دن ارقه سی اوزره دوشدی
پس ویرا همراه ببردند پس انی اوراد ن شهره بله التدلر چون
بقصر هارون در آمد چونکه اعرابی هارونک قصرنه کلدی و انی
عظمت و شوکت بدید و اول عظمت و شوکتی کوردی و قیاس
هارون را مشاهده کرد و هارونک مجلسنی کوردی در چه
بزرگ تموه انک چشمنده بزرگ و عظیم کورندی پیش آمد
السّلام علیک یا الله هارونک اوکنه کلدی و ابتدی السّلام علیک
یا الله هارون کفت خاموش باش چه میکوی هارون ابتدا
اول نه دیرسن که بوسوز نامعقولدر پس کفت السّلام علیک
پس اعرابی ابتدی السّلام علیک یا نبی الله کفت و یحک چه می کوی
هارون اعرابیه ابتدی وای ساکه نه دیرسن که بوسوز دخی نامعقولدر کفت
وی امیرالمؤمنین است انده حاضر اولانلر ابتدا اول امیرالمؤمنین
کفت السّلام علیک یا امیرالمؤمنین هارون کفت علیک السّلام هارون
علیک السّلام دیدی پس ویرا بنشاندند پس اعرابی ی اوتوردند
و مائده کشیدند و مائده چکدلر و از هر چیزی میخوردند و هر
یدیلر و آخر پالوده آوردند و آخر پالوده کتوردلر اصمعی کفت ا
میدارم اصمعی ابتدی امید طوتادم که وی نداندکه پالوده چیست
اعرابی بلمیه که پالوده ندر هارون کفت اکر چنین باشد هارو
ابتدی اکر بویله اولا ترا یک بدره زر بدهم ساکه بر بدره النون
اعرابی دست درازکرد و پالوده خوردن کرفت اعرابی انی ا

و پالوده یمکه شروع ابلدی بوجهی که می مانست که هرکز نخورده باشد برو جهلکه
کردی یعنی معلوم و ظاهر اولدیکه هرکز یمکدر هارون ازوی پرسیدکه
این چه چیزست هارون اعرابی دن سوال ابلدیکه بونه نسنه درکه میخوری
که پرسن کفت سوکند بخدای اعرابی ابتدی الله چنچون که ترا بخلافت
مکرم کرده است که سنی خلافت ابله مکرم ابلمشدر من نمی دانم که این چه چیزست
ن بیلرم که بونه نسنه در اما خدای تعا در قران مجید اما خدای تعا قران عظیمده
میفرماید که و فاکهة و نخل و رمان بوررکه و فاکهة و نخل و رمان نخل نزدیک
ما هست نخل بزرم قتمزده وار در کمان می برم که این رمانست ظن الدرم
که بو رماندر اصمعی کفت یا امیرالمؤمنین اکنون دو بدره برتو واجب شد شمدی
سنک اوزرکه اکی بدره واجب اولدی که این زمانرا نیز نمی داند که بو اعرابی
رمان دخی بلمز هارون فرمودکه اصمعی را دو بدره دادند هارون بیوردیکه اصمعی یه
اکی بدره ویردلر و اعرابی را چندانکه غنی شد و اعرابی به اولقدر ویردلرکه غنی
اولدی قطعه کیست دانی کریم انکه زبند ☆ کریم کیمدر بیلورمیسن اول انکدرکه مهار
و بندن نیست اکه خزانه درمشن ☆ انک درمی خزینه سی اکه دکلدر هرچه آید
هرچه جدّ و چه هزل ☆ هرنه که انوک اوزرنه واقع اولکرک جدّ و کرک
هزل اولسون همه کردد بهانه کرمش ☆ جمیع انک کرمنه بهانه اولا

حکایه خلیفه روزی چاشت می خورد خلیفه برکون قوشلق
طعامنی بیردی تبرّه بریان پیش وی نهادند انوک اوکنه بریان قوزی
قوندرلر اعرابی از بادیه رسید ناکاه بادیه دن برا عرابی ایوشدی ویرا
پیش خود خواند خلیفه اعرابی ی کندوقتنه اوقودی اعرابی بنشست
اعرابی اوتوردی و بیره را تمام خوردن ایستاد و تبرّه بی تمام بنکله طوردی

خلیفه گفت چه می شوی خلیفه ایدی نه او لورسن چنان این بره را
بدری که بو بره یی انجلین پاره پاره ایلرسن و سر غبت میخوری و
واشتها ایله یرسن گویا مادر او ترا بسر و زده است گویا آنک
مادری سنی بو بنوزی ایله اورمشدر اعرابی گفت این خصوصیت
اعرابی ایدی بو خصوصیت یعنی بو یله دگلدر امّا تو چنان دروی
نگری امّا من آنم که انجلیس شفقت ایله نظر ایلرسن و از دریدن و خوردن
او بدمی بری و انی بر تمعدن و یمکدن ضرر ایلدرسن گویا مادر او ترا
شیر داده است گویا آنک مادری سنی امزمشدر **قطعه** خواجه بر مال
آن گونه رحیمست و شفیق خواجه کندو مالی اوزره آنک کبی
که بچشم شفقت می نگرد بر همه چیز که جمیع تنه تنه شفقت
چشمی ایله نظر ایلر گرفتد در بره و میش وی اندک خطری اگر آ
بره و میشه از جوزیان دوشه بغداشان بدهد مادر و فرزند
عزیز مادر و فرزندی انگلر فدا سنه ویرد **قطعه** فی المثل گر خواجه نان و
بریان نزد فرضا اگر خواجه نان و بره بریان قویه پیش تو بر خوا
روزی شوی مهمان او سنگ او گوکه سفره اوزره اگر بر گون آنک مهمان او لا
صدر خنه در دندانش از سنگ ستم ظلم سنگدن آنک دندانه اگر
ایلیه سن به که از دندانت افتد رخنه در نان او یک که سنگ دندا
آنک نانه بر رخنه واقع اوله گر خورد از دست تو صد زخم بر پهلو
و پشت اگر پهلو و پشتی اوزره سنگ آلوگدن یوز
به که پرسانی تنهیگاه خود از بریان او یک که گندو تنهیگا
آنک بریانده پر ایلیه سن تنهیگاه بوش بوگر **مطایبه** پهلول را

دیوانگان بصره بشمار پهلول حضرتنه ایندلر بصره شهرنک
دیوانه لرنی صای گفت از حیز شمار بیرونست ایندی شمار حیز بدن
خانه در اگر گوید عاقلانرا بشمارم اگر دیر سکوز عاقل لرنی صایم که
معدود و چند پیش نیست زیرا عاقل لری بر قاج معدود و معلوم در
زیاده دگلدر لر اندری عدّ و حساب ممکن در **قطعه** هر که عاقل بینی اورا
بصره ایست هر کمی که عاقل گورسن انک بر نصیبی وار در نقد وقت
از مایه دیوانگی الآن دیوانه لک سرمایه سنده همان بو جنون بتر که طاعت
من ترک ایدوب دنیایه محبت ایلر مینر بدا از آفتاب حادثات حادثات
آفت بندن شادمان در سایه دیوانگی دیوانه لک سایه سنده شادمان
در بلور **مطایبه** فاضلی بیکی از دوستان صاحب راز خود نامه نوشتی
بر فاضل گندو نک صاحب راز دوستلرندن برنه مکتوب یازدی
شخصی در پهلوی وی نشسته بود بر شخص آنک یازنده او تورمش
ایدی و بگوشهٔ چشم نوشته اورا میخواند و گوشهٔ چشم ایله آنک
یازدغنی او قوردی بروی دشوار آمد بو حال آنکه دشوار کلدی بنوشت
که اگر نه در پهلوی من دزدی زن بمرد نشسته بودی اگر بنم یانمده زنی
مرد ایله بر دزد اورمش ایدی و بنم یازدغم او قومش ایدی همه
اسرار خود بنوشتمی جمیع اسرارمی یازدم ان شخص گفت و الله
مولانا اول شخص ایندی و الله مولانا من نامهٔ ترا مطالعه
کردم بن سنگ مکتوبی مطالعه ایلدم و نخواندم و او قومدم گفت
ای نادان پس این را از کجا میگویی فاضل آنکه ایندی ای نادان پس

پس بوسوزلری قسندن دیرسن **قطعه** هرانکس که دزدیده ببرستر مرد
هراول که نهانی کشنک سرنه شود مطلع شاید ش خواند دزد
مطلع اوله اکه دزد او قمق لا یقدر بر آن کار اگر مزد دارد طمع اول کار او
اگر مزد امید طوته همین بس کم نامش نهی زن بمرد همین کافی در که آنک
زن بمرد قویه سن **مطایبه** مستی از خانه بیرون آمد بر مست
طشره کلدی و در میان راه بیفتاد و قی کرد و یولک او رتاسنده
دوشدی و قوصدی ولب و دهان خود را بیالود و کندو نک لب و دهان
قی اندکی نسنه ایله بولشدردی سکی بیامد و انر الیسیدن گرفت بر کله
وانی ملیغه باشلادی پنداشت که آدمی است مست ظن ایلدیکه آدمی در اکه
پاک می کند که انی پاک ایلر گفت خدای تعالی ایتدی خدای تعالی حضرتی فرزندان
فرزندان ترا سنک فرزندلرکی و فرزندلرکک فرزندلرنی خدمتکار تو کرا
سنک خدمتکارک ایلیسون بعد ازان پای بر داشت اندیشک کلب ایله
و بر روی وی بول کرد و انک یوزنه بول ایلدی گفت بارک الله ای سو
کلبه ایتدی بارک الله ای بنم سیدم آب کرم آوردی تا روی مرا بشویم ا
کرم کتوردک تا بنم یوزمی یویه سن **رباعیه** شراب خواره چو بزخوب
دارد شراب نوش ایدوچون چونکه کندو اوزره روا طوته که سبلت ا
ناپاک می بیالاید که سبلتنی میک ناپاک قیندن آلوده ایده سک
کرا بریق آب کرم آرد کلب مثانه سندن اگر آب کرم ایله برا
بریوه کتوره که غسل سبلت ناپاک او کندشاید که انک ناپاک
سبلتنی یویه لایق در **مطایبه** قاضی بغداد بغریمت مسجد آدینه
بغداد قاضی سی جمعه مسجدی قصد نه پیاده بیرون آمد پیاده

سی پیش وی رسید بر مست انک قسنه ایر شدی و بیرا نشناخت قاضی
دی گفت اعزک الله ایها القاضی ایتدی الله سنی عزیز ایلیسون ای قاضی
ه باشد که تو پیاده روی روا میدرکه سن پیاده گده سن انکه بطلاق
و کندخورد اندیشک طلاق یمین ایلدی که قاضی راکبردن خود سوار
کند قاضی بی کندو کردنی اوزره سوار ایدی قاضی گفت پیش من آی ای
ملعون مست ایتدی ایلروکل ای ملعون چون برکردن او سوار شد
چونکه انک کردنی اوزره سوار اولدی روی باز پس کند یوزنی اردنه
ایلدی و گفت و ایتدی که بنک تیز روم یا آهسته که تنک و سرعت ایله تیز
می گیده بن یا آهسته می گیده بن گفت میان این و آن قاضی ایتدی بونک
انک اورتاسنده یوریکه خیر الامور اوسطها باید که رم تکنی و نلغری
رک که صحرا میسن و طیر نمیسن و بیای دیوارها نزدیک روی و دیوار
یانه قریب گده سن تا ازمزاحمت روندگان مامون باشیم تا کدجی
رک کثرت و مزاحمه سندن مامون و آسوده اولایم گفت بارک الله
ایها القاضی مست ایتدی تحسین ای قاضی تو خود قاعدهٔ سواری را
نمی دانسته سن خود سوار اول قاعده سن خوب بلمسن سن
چون قاضی را بمسجد رسانید چونکه قاضی بی مسجد ایر شدردی فرمود
تا ویرا در زندان محبوس کنند قاضی بیوردی تا مستی زندانده
محبوس ایلیه لر گفت اصلحک الله ایها القاضی مست ایتدی
الله سنی اصلاح ایلیسون ای قاضی این سزای آن کسست بو اول گیه
لایق میدرکه ترا از مذلت پیاده گی بر هاند که سنی پیاده لک مذلتنده
خلاص ایده و بر گوبی تو تن در دهد و سنک مرکوبلکه رضا ویره و بغرت

سواری بمسجد رساند و سوار لوعزتی ایله مسجده ایرشدره قاضی کلدی
و بر ابکذاشت قاضی کلدی دخی قودی یعنی حبس ایلدی قطعه
بفصید عربده چون راه کیردت ۰ برمست جنک و عربده قصد
چونکه سنک یولوکی طوته یا او برفق کارکن ای کاردان حکیم
کاردان حکیم آنک ایله رفق و لطف ایله کار و معامله ایله خوشت
ایله مویسیت عرض مرد خردمند خرده دان ۰ خرده دان اولان
مندک عرضی بر مویدر میلیندش از کشاکش با بخردان دو نیم
کرک خصومت و کشاکشندن انی اکی پاره او ملغی مقبول و معقول کو
جولاهی درخانهٔ دانشمندی ودیعتی نهاد بر جولاه بر عالمک خا
برامانت قودی یک چند روز برآمد بر قاچ کون مرور ایلدی باآن
شد آکه محتاج اولدی پیش وی رفت عالمک قفته کندی دید که
خود کوردیکه کندو سر اینک فیوسی قربنده بر مسند تدریس
درس و بر مک مسندی اوزره اوتورمش و جمله از شاکردان پیش او
بسته و شاکرد لرندن بر بکول انکو اوکنده صف باغلمش کفت
باآن ودیعت احتیاج دارم جولاه ایتدی ای استاد اول امانته احتیا
طوتارم که لازم اولمشدر کفت ساعتی بنشین تا از درس فارغ شوم
عالم جولاهه ایتدی بر ساعت اوتور درسدن فارغ اولام جولاه
جولاه اوتوردی مدت درس اودیر کشید انک درسی زمان
ووی مستعجل بود جولاه استعجال ایدرجی ایدی و عادت آن
آن بود و اول عالمک عادتی اول ایدی که در وقت درس
که درس دیمک و قتنده سر خود می جنبانید کندو باشی

جولاه را تصور آن شد که درس کفتن همان سر جنبانیدنست ،،
جولاهه اول تصور اولدیله درس دیمک همان باش دیر تمکدر کفت
ای استاد جولاه ایتدی ای استاد برخیز و مرا تا آمدن نائب خود کردان
لایق و کلفتی بنی کندوکه نائب ایله تا من بجای تو سر می جنبانم تا بن سنک
بوکه باشی دیره دین و ودیعت مرا بیرون اورو بنم امانتی طاشره کیتورکه من
تعجیل دارم که بن تعجیل طوتارم دانشمند چون آن بشنید بخندید و کفت دانشمند
جولاه انی اشتدی و کلدی دیدی قطعه فقیه شهر زند لاف آن بمجلس عام
شهرکی علمهای عالمک مجلسنده اول لافی اورر که اشکارو نهان علوم می داند
اشکارو نهانی بیلور جواب هرچه ازو پرسی آن بود که بدست ۰ هرنه که اندن
اول ایلیه سن جوابی اول اولور که الی ایله اشارتی بکندباسری بجنباند ۰ براشارت
دیه یا برباش دیرده قطعه نابینایی درشب تاریک بر کور لیل مظلمه
چراغی دردست النده بر چراغ و سبویی بر دوش و اموزی اوزره بر
مستی در راهی میرفت بر بولده کردی فضولی بوی رسید و کفت ای نادان
بر فضول اکه ایرشدی و ایتدی ای نادان روز شب پیش تو یکسانست
روز شب سنک قتنده یکساندر و روشنی و تاریکی در چشم تو برابر و نور و ظلمت
سنک چشمکه برابردر این چراغ را فائده چیست بوچراغک سا که فائده
یوقدر نابینا بخندید و کفت نابینا کلدی و ایتدی که این چراغ نه
از بهر خودست که بوچراغ کندو مدن اوتوری کلدر از برای
همون تو کوردلان بی خرد دست سنجلین بی خرد کورد للردن اوتوریدر
تا با من پهلو نزنند تا که باکه پهلو اورمیه لر و سبوی مرا شکنند و بنم دستمی صمیه لر قطعه
حال نادان را زنادان به نمیداند کسی ۰ نادانک حالنی نادانون ایو بر کمه بلز

کرچه در دانش فزون از بوعلی سینا بود ٭ اول لنگ اگرچه علمده ابوعلی سینا دن زیاده بود
طعن نابینا مزن ای دم ز بینایی زده ٭ ای بصیرت و بینا لقدن دم اورمش
امه ذانکه نابینا بکار خویشتن بینا بود ٭ زیرا نابینا کندوا ایشنده بینا و دانا
عمرو بن لیث یکی از لشکریان خود را دید بر اسبی لاغر نشسته لیث او قلی
لشکری لرندن برزن لاغر اسب سوار اولمش کوردی قطعه زین لاغر اسبکی
است ٭ بونک کبی زن بر لاغر اسب چو کز اید یکه کویا بولما مزدر جز از عظام جوهر
انک ترکیبی جوهری عظامدن غیری نظام کویا بمان عظامدن مخلوق ایدی
اصلا کوشت یوغیدی همچون خر عنزیر عظام آمده بهم ٭ عنزیر پیغمبر ٭ خری کبی
بریره جمع اولمش لیکن هنوز کوشت نروییده از عظام ٭ لیکن هنوز عظام
بتمش انظر الی العظام کیف ننشزها ثم نکسوها لحما بو آیه کریمه
قصه سندندر که یوز ییلدن صکره خدای تعالی احیا ایلدی قطعه لاغر اسب
بر لاغر اسب ایدیکه اکر استیه سن از کوشت درونشان نیابی ٭ کوشت دن اندر
بولماز از سر تا سم کرشش بکاوی ٭ انی سر دن سمه دکن اکر یرنه سن وصفور
بر استخوان نیابی ٭ استخوانی اوزره پوست دن غیری بولمازسن کفت
بر لشکر یانه من باد ٭ عمرو ایتدی لعنت بنم لشکر یلرم اوزره اولسون
که بر دینار و درم که بایشان دادم که بر دینار و درم که انلره ویردم
زنان خود را فریه ساختند کندوزن لرنک خرجلرن سمرتدار و مرکو
خود را از کرسنکی بکداختند و کندو مرکو بلرین اجلودن ارندار
اندر آن شخص نکریستند و کفت اول شخص بوسوزلری اشتر
وایتدی اکر نظر استبصار بر فربه زن من کماری والله ای امیر اکر
ذ نمک فرجی اوزره بصیرت نظرنی حواله ایلیه سن انرا از سرین

لاغر ترشماری انی بنم اسبمک اوجه سندن لاغر رک صایرسن عمرو ازان سخن
بدید و اورا چیزی انعام کرد عمرو اول سوزدن کلدی واکه برنسنه احسان ایلدی
ایدی وایتدی برو بر دو مرکوب خود را فربه کن یوری کندوکاک اکی مرکوبکی
بنم ایله قطعه مرکوب تو دو داد خدا بار خویش ٭ خدای تعالی سکا اکی مرکوب
یوری کندو یوکلی کاهی ازان برین نه وکاهی ازین بران ٭ کاهی اندن بونک
اوزرنه وکاهی بوندن انک اوزرنه قوزان بار کیر شب کن وزین بار کیر روز ٭
اندن شب بار کیری و بوندن روز بار کیری ایله این را بزیر زین کش و انرا بزیر ران
اندن زین النه وانی ران النه چک مطایبه علوئی در بغداد بوداد ده بر علوی
اندن را بخود خواند بر زنی کندو سنه دعوت ایلدی آن زن ازوی دینار و درم
خواست اول زن علو بدن دینار درم طلب ایلدی علوی کفت تو بآن راضی
شدی علوی اول زنه ابتدی سن اکه راضی دکلسن که جزوی از اهل خاندان
نبوت و خانواده ولایت که خانه دان نبوت و خانواده ولایت
اندن بر جزو در تو فرود آید سنده تنزل ایده زن کفت این فساله را
اول زن ابتدی بوفانه یی با قحبکان قم و کاشان کوی قم و کاشانه
کرنه دی واز قحبکان بغداد و بغداد قحبه لرندن این ارزو
اجز بدینار و درم مجوی بو آرزوی دینار و درمدن غیری ایله
سنه قطعه بسفله تا ندهی ضعف آن کرو خواهی ٭ مادام که
سفله یی بر میه سن انک ضعفنی که انی اندن استرسن طمع
مدار کز و کام دل بدست آید ٭ امید طوتمه که سفله دن مراد دلک
ایله کره کشای زکیه که قحبه بنداز ار ٭ کیه دن بندی
انی چوز و مراد دلک حصولی ایچون قحبه یه اندن برنسنه ویرزیرا قحبه

ازاد بندی بدوستی خدا و رسول نکشاید، خدا و رسول لک دوستی
چوزمز مطایبه منظومه گفت مملوکه ممالک خویش، بر جا
کند و سیّدنه دیدی گر قفایش گرفت راه فساد، که سیّدی فساد
یولنی انک قفا سندن طوتدی ترکی این فعل کسن که جایز ندیر
بو فعل ترکی ایله زیرا جایز دکلدر پیش دین پیشکان شرع نهاد،
دین پیه لولرکی قتنده گفت خاموش که شیخ دین مالک
جاریه یه ایتدی خاموش که شیخ دین مالک بچنین عیش
مادادا، بو بخلین عیبه بزه دخصت ویردی گفت مسکین
او که خدات، مسکین جاریه مالکنک التنده ایتدیکه خدا سنی
در زدو کیر مالک اندازد، مالکک زدو کیر نه آتسون
فاضلکه صوتی قبیح و هیبتی کریه دات بر فاضل که بر قبیح
و بر کریه هیئت طوتردی بفرزدق رسید فرزدقه ایر
فرزدق شعرای عربدن بر مشهور شاعر در ویرا دید
اول فاضل فرزدقی کوردی که روی وی بجهت مرضی
شده بعد که فرزدقک پوزی بر مرض سببی ایله صاریلمش
اولمش ایدی گفت تراچه بوده است اول فاضل فرزدقه
ایتدی ساکه نه اولمشدر که رنگ تو چنین زرد
است که سنک پوزکک رنگی بویله زرد اولمشدر
چون ترا دیدم فرزدق فاضله ایتدی چون سنی کوردم از گناهان
اندیشیدم گندو گناهلرمدن قاچر ایلدم رنگ من چنان زرد
بنم رنگم بویله زرد اولدی گفت در وقت دیدن من فاضل فرزدقه

ای کورمک و قتنده چرا از گناهان خود یاد کردی بنچون کندو گناهلرکدن یاد
ایک گفت ترسیدم که خدای تعالی فرزدق فاضله ایتدی قورقرمکه خدای تعالی
مرا عقوبت کند و همچون تو مسخ کند باکه عقوبت ایلیه و سنجلین مسخ ایده
چون رخ زشت تو بینم دل من، چون سنک زشت پوزکی کورم
گناهه عقد اصرار کنه نسخ کند، گناهه مصرّ اولمق عقدنی بوزر زانکه ترسم
شومئ گناه، زیرا که خوف ایدرم که گناهمک شوم لعندن قهر ایزد
تعالی مسخ کند، حق تعالینک قهری بنی سنجلین مسخ ایده
مطایبه و همین فاضل گوید و مینه بو فاضل ایدر که با دوستی در
که بر دوست ایله بر بولده ایستاده بودم و سخن میگفتم طورمش
و مصاحبت ایدر ایدم زنی آمد و در برابر من ایستاد بزدن کلدی
برابر مده طوردی و در روی من نظر می کرد و بنم یوزمه نظر ایلدی
ون نظر کردن وی از حد در گذشت چونکه انک نظر اتمسی حددن
ری غلام را گفتم پیش آن زن رو غلامه ایتدم اول زنک قتنه وار
پرس که چه می جوید و سوال ایله که نه استر غلام باز آمد که زن میگوید
لام کرو کلدی وایتدیکه اول زن ایدر چشم من گناهی عظیم کرده بعد
نم چشم بر عظیم گناه ایلش ایدی میخواستم که ویرا عقوبتی کنم استر دمکه
که بر عقوبت ایدم هیچ عقوبت زیاده تر ازان نیافتم هیچ
دن زیاده عقوبت بولمدم که با این زشت روی نظر کنم که بو زشت
روی نظر ایلیم قطعه نامهٔ مردم چشم زکنه شست شد، چشم
مردمک نامه سی گناهدن یونمش و پاک اولمدی گرچه از گریه دو صد
بار پراتش کردم، اگرچه گریه دن انی اکی یوز کره آب ایله

پر ایلدم نار یهدز آتش فردای قیامت امروز ناقص
کونی دوزخ آتشدن خلاص بولہ بنظر دررخ زشت
توعدابش کردم بوکون زشت رخکه نظر اتمک ایله اکه عذاب ایلدم
جاحظ کویدکه هرکز خودرا چنان خجل ندیدم جاحظ ایدر هرکز کنده
انجلین خجل کورمدم که روزی مرا زنی بکرفت که برکون بنی
طوتدی وبدکان دیخته کربرد وریخته کر استاد کی
اللذی که همچنین که اول زن استاده بونجلین دیدی
کندی من متحیر شدم که آن چه بعد بن متحیر اولدم که اول
ازان استاد پرسیدم اول استاددن سؤال ایلدم
ایدی کفت مرا فرموده بعد استاد ایتدی اول زن
ایدی که تمثال برصورت شیطان که شیطان صورتی
برتمثال برای من بساز بنم ایچون دوزمن کفتم نمی دانم
زنه اتدم بلزم که برچه شکل می باید ساخت که انی نه
اوزره دوزمک کرکه ترا آورد که بدین شکل می باید ساخت
دیکه بو شکل اوزره ایله دیو قطعه بوالعجب روی وکونه
زیاده عجب روی وزیاده عجب برنکز طوتر سن
روی وکونه نتوان کرد که بو روی وکونه ایله کمه
ممکن دکلدر بتصویر صورت شیطان شیطان صورتی
تصویر اتمکدن اوتری جزرخت رانمونه نتوان کرد سنک زشکردن
ممکن دکلدر مطایبه شخصی زشت رویی رادید بر شخص بزرشت رویی کورد
خود استغفار می کرد که کندوکناه لرندن استغفار ایلرد

جاحظ علاوه

ریخته کر
توکه ایش
دوزن کمه در

نمونه
اورنک

ازآتش دوزخ میطلبید دوزخ تشندن نجات طلب ایلردی کفت
دست بدین روی اول شخص زشت رویه ایتدی ای دوست بو یوزله
دوزخ بجیلی میکنی بنجون دوزخه بخیلق ایلرسن وانرا ازاتش دریغ میدار
شدن دریغ طوتر سن چون بینی تو روی خود زانرو چوکه سن
زکی کورمزسن برکسان ناخوشست نی برتو سنک یوزکی غیررہ ناخوش
ناخوش دکلدر کربدین رو در آتشت افکند اکر بو رویله سنی آتشه برقرار
برآتشت نی برتو حیف آتش اوزره درسنکا وزرکه حیف دکلدر
زشت روی پیش طبیب رفت برزشت روی برطپنک قهقه کندی
برزشت ترین جای دملی برآوردم ایتدی برچکن پرده برومان
طبیب تیزدر روی نکریست طبیب تیز وحدت ایله انک یوزنه نظر
ایتدی دروغ میکوی یلان سویلرسن انک روی ترا بینم آشته
سنک یوزکی کورردم بروی هیچ دملی نیست انک اوزره هیچ دمل یوقدر
دیدن اقبح هیچ برعضو یوق ایدوکن اشعار در زشتی است
سلطان شرع نه پسندد زشت لکندن او تو رکی شرع سلطانی بکنز
فصول کورمز که عضوهای فرود از کمر برهنه کین که قوشقدن اشغه اولان
ری عریان ایلیه سن سلطان شرعدن مراد حق تعالی حضرتی در چورت
جازشت تر بود چه عجب چونکه سنک یوزک جمیعی برکدن قبح رکدر
عجب دکلدر که رویپوش جای دکر برهنه کن که یوزکی اورته سن و
یوزکی اچه سن یعنی دبرکی عریان ایلیه سن شخصی بزرک بینی بیوک
شخص زنی راخواستکاری کرد نکاح ایله برزنی کندوسنه طلب ایلدی
تعریف خود میکفت وکندوبک تعریفنده ایتدکه کمن مردی ام ازخفت

وسکبساری دوری که بن خفت سکبسار لک دن دور بر مردم و بر احمال
صبور والام ومکاره اعتمالی اوزره صبور ایدی زن گفت اول زن
اگر تو بر احتمال مکاره صبور نبودی اگر سن مکاره احتمالی اوزره صبور
این بینی را چهل سال نتوانستی کشید بوزنکی قرق حلکه قادر او لمایدک
از بینی بزرگ تر باریست از همه سنگ بوبوک بوزنک جمیعی اوزره بر
تا کی بهر زه سوی آن این نهی فجنه دکن انک و بوبک جانبنه توجه ایلر
هر لحظه سجدهٔ تو نه از بهر طاعتست هر لحظه سنگ سجدک طاعتدن
وکلد ربار گرانی خود بر زمین نهی کند و بوزنک ثقیل بوکنی یرا وزره
مطایبه ظریف شخصی را دید بر ظریف بر شخصی کوردی که موی
روی او دمیده بود که انک یوزی اوزره وافر موی یتمش ایدی گفت
موبها برکن ظریف اول شخصه ایتدی بوموی لری قوبار پلش ازانکه
اندن اوک که سنگ رویک سرک او لا یعنی رویک مویله بر او لمزدن اوک
پاک ایله قطعه خواجه هر روز از کربوجینه خواجه هر کون اکر موجینه ایله
جفتره از رخ خود موی بر کرد کند رویندن اکر مویی اقتا ایله
چو بگذرد بروی چو که انک اوزرینه برقاج کون کچه رویش از موی حکم
انک روی موی سیندن سر حکمنی طوتر مطایبه معاویه وعقیل بن ابی طالب
معاویه وابی طالب او علی عقیل یا همه نشسته بودند بر بری ایدا او تو
ایدی معاویه گفت ای اهل شام معاویه ایتدی می شام اهلی هیچ
ایدهیچ اشتمر می سز قول الله تعالی الله تعالی نک قولنی انجاکه می گوید
یدی ابی لهب وتب اول پرده که بو آیتی کریمه می ایدر گفتند ای اهل
ایتدیر بلی اشتمر گفتا بولهب عم عقیلست معاویه ایتدی بولهب

عقیل گفت ای اهل شام عقیل ایتدی ای شام خلقی هیچ شنیده ایدهیچ
می سز قول الله تعالی الله تعالی نک قولنی انجاکه می گوید وامرته حمالة الحطب
که بو آیهٔ کریمهٔ ایدر گفتند آری اهل شام ایتدیلر بلی اشتمشز گفت عقیل
حمالة الحطب عمهٔ معاویه است حمالة الحطب معاویه نک عمه سی در
است در تو منقصی عیب دیکری چونکه سنده بر عیب ونقصان وارد
ان نه قاعدهٔ مرد باهشست اول عیب ایله بر غیرسن تعیب ایلک هوشمند
قاعده سی دکلدر عیب دیکرزنک معناسی بو مصرعه قید اولندی عیب مضافدر
شست از تو واز عیب تو چرا اول کمسه سندن وسنک عیبکدن خاموش
در کویا کنی بعیب خود انرا که خامشست بنجون کند وعیبکی هیولی
اول کمسه سی که سنک عیبکدن خاموش در چرا نک معناسی بو مصرعه
علوی باشخص در اثنای خصومت گفت بر علوی خصومت
سنده بر شخصه ایتدی مرا چون دشمن می داری نبی نجه دشمن طوتر سن وحال
موری وحالا که سن مامورسن باانکه هر نماز برمن صلوات فرستی
نماز دنیم اوزره صلوات گندوبرسن وبکوی صل علی محمد وعلی آل
وکلامی درسن گفت اول کمسه ایتدی من الطیبین الطاهرین نیز میکویم
لام ایله بوایکی کلمه دخی دیرم وتوازان بیرون وسن اندن خارج سن
ال نبی عمری خویش را ای اول کمسه که گندوکی ال نبی دن عد ایلرسن هیچ
ان پاکی ذات وصفات انک اوزرینه سنک شاهدک ذات وصفاتک
موضا علامت دعوی دکلدر چون تودم از طیبات مینزنی وطیبین
سن طیبات وطیبین دن دم اورسن کبن دخی انلردم دیرسن کومنفت
یا سمت طیبات قنی سنده طیبین صفتی یا طیبات علامتی

مدعی خود را بصورت علویان راسته بود بر مدعی کند کسی
صورتنده زینت ایتمش ایدی و بدعوی آن نسبت عالی بر خاست
و اول عالی نسبت دعویسی ایله قالقمش ایدی در دعوی وی
نه از صدق فروغ انک دعواسنده صدق و فروغدن نشان یوق
عیان ایدی هم دوشن زکیسوان کوایان دروغ گیسو لرندن یلان
انک ایله هم دوش ویله ایدی دوشل اموز معناسنه و رهم دوش
معناسنه در اگرچه گیسوان معناسی ایله خوب واقع اولش در گیسو
گیسوان انک جمعی در بر صاحب دلی مدبر صاحب دل فتنه کلدی بر صا
کلدی بو وجه اوزره یرده راسا کن اولور از جای بجست صا
اول مدعی یه تعظیم یزندن قالقدی و وی را بر صدر نشاندوانی
او تورتدی و خود در صف نعال نشست و کندوسی صف نعال
هر چه طلب داشت مدعی هر نه که طلب اندن طلب ایلدی زیادت ازان
اندن زیاده عطا ایلدی و در وقت خروجش و انک خروجی وقتنده
بجای اورد مشایعه ادنی یرینه کتوردی مشایعه یانه ایله کمک
مهر و مشتری ده اسم فاعل صیغه سی اوزره واقع او لمغدر رشیعی
کزین بهزاد ازین غم با دل تنگ مشایع گشت با ایشان دو فرسنگ
اصحاب گفتند ما این شخص را نشناسیم اول صاحب دلک مصاحبی
اکلرز نسب وی ازین نسب درست انک نسبی یو نسبدن دور
وی درین صورت گذب و زور و بو صورتنده انک دعویسی گذب زور
را ازین خاندان بویی است نه انک پدر نه بو خاندندن برادر
نه مادرش را درین خاندان رویی و نه انک مادر نه بو خاندندن

مادرش شهر گزد خانه کداست انک مادری شهر گزجی و خانه دلنجی سیدر
کس دیک بندد دوک تراش انک پدری چو بلکجی و ایک یونجی آن یکی از قبیله
زان اول بر گه مادر پدر را زان قبیله سندن وین دگر از قبیله او باشش
دری که پدر پدر را و باشش طویله سندن صاحب دل گفت اول صاحب دل ایدی
ما گردیم انی که بزا یلدک نه لایق صادقان این خاندانست بو خاندانک صادقلرینه
ن دلدر بلکه فراخور مدعیان از راه افتاده بلکه بر راه شر یفدن اوفتاده دور
ان گذا بله لایقدر هر کس ز خاندان نبوت نصیب یافت هر کسنه نبوت
دادندن نصیب می بولدی یعنی بولمدی تعظیم او وظیفه هر بی نصیبلست
انک تعظیمی هر بی نصیبک وظیفه سی دگلدر بو وجه دخی جایز در هر کس
خاندانندن نصیب بولدی و انک یعظیمی یرینه کتوردی انک تعظیم
هر بی نصیبک وظیفه سی دگلدر بو وجه اوزره مصرع اولدن کس
کس مقابلی اولان کس در که سعادت مند معناسنه در بی نصیبدن مراد
کس در هست او غریبی دهر بر آه مجتبش خاندان دهرک غریبی در
بولنده کز مال و ملک و جان بیازی غریب نیلست مال و ملک و
ندا یله سن عجیب دگلدر بر آه مجتبش بو مصرع مصروفدر
اعرابی از بادیه طعام میخوردم خلیفه بادیه دن گلش بر اعرابیه
وردی و دران اثنا نظرش بر لقمه وی افتاد و اول انتاده خلیفه گ
اعرابینک لقمه سی اوزره دوشدی مویی بچشم وی در آمد خلیفه
بر موی گلدی یعنی گوردیکه اعرابینک لقمه سنده ایدی گفت ای اعرابی
اندی ای اعرابی آن موی را از لقمه خود دور کن اول مویی کند و لقمه دن

دور و از اله ایله اعرابی کفت بر مائدهٔ کس شول کسنه نکه مائده سی اوزره
که چندان در لقمه خورنده نکرد که بیجی نک لقمه سی اوزره اول قدر دقت ایلیه
که مویی رابیلیه که بر مویی کوره طعام اونتوان خورد انک طعامنی یک اولا
دست از طعام باز کشید الی طعامدن کرچکدی وسوکند خورد که
بر مائدهٔ وی طعام نخورد ویین ایلدیکه کرو انک مائده سی اوزره طعام
چو میزبان بنهد خوان مکرمت آن به چوکه میزبان کرم سفره سنی قویه اول یک
که از ملاحظهٔ مهمان کناره کند مهمان ملاحظه سندن کناره ایده بلکه اصلا
مقید اولیه میزبان ضیافت ایدیجی نه اکه بر سر خوان لقمهٔ اوزره
سفره باشی اوزره مهمانک هر بر لقمه سنه بزیر چشم بنید بدل شمارک
چشمی اللنده نهانی نظر ایده قلبی ایله صایه جمعی شسته بود
اوتور مشلر ایدی وسخنان کمال ونقصان رجال در پیوسته
کمال ونقصان سوز لرنی متصل اتش ایدی لر مراد اول خصوصده علی
الاتصال بحث ایدر لردی دیمکدر یکی ازمیان کفت اول اورتادن
دیدی هرکه دو چشم بینا ندارد هرکه کور حق کوزطوتمازنیم مردست
کسه نیم مرد در وهرکه در خانهٔ عروسی زیبا ندارد نیم مردست هرکه
برزیبا عروس طوتمازنیم مرد در وهرکه وقوف بر سیاحت دریا ندارد نیم
مردست وهرکه دریاده یوزکه وقوف طوتمازنیم مرد در نابینای
حاضر بود مجلسده برکور حاضر ایدی که زنی نه داشت وسیاحت نی
که اولی دکل ایدی واوزمک بلزدی یانک بروی زد که اول کسه یا
عجب مقدمهٔ برداختی بر عجب مقدمه پیدا ایلدک ومرا از دایرهٔ مردی
دور انداختی ونبی مردلک دایرهٔ سندن انجلین دور اندک که هنوز نیم مرد

ایدکه هنوز نیم مردلک کرک تانام هیچ مردی برمن نشاید تا هیچ مردلک
اوزره لایق اولازیرانابینا درزن طوتزوسیاحت بلمز چنان
ردی فتاد خواجه برون مردلک پایه سنده خواجه انجلین دوشدی زبس
ل وخام ریش وسردی زیاد حماقتدن وسفاهتدن وبروتدن که کثر
فضیلت رسدزمردانش که اکر مردلردن اکه هزار فضیلت ایرشیه
ردن نشهد از حدود نامردی نامردلک حدلرندن قدمنی طشره قومازمراد
ردلک دن خلاص بولوب مردلکه وصول بولمازدیمکدر بهلول بر
مت هارون الرشید امد بهلول حضرتی هارون قشه کلدی یکی ازوزرا کفت
ردن بری دیدی بشارت باد مرترا ای بهلول سا که بشارت اولسون
لول که امیر المؤمنین سنی برسر قوده وخنازیر سردار وامیر
ید بیمونلر وک وخنزیر لرکه باشی اوزره سنی سردار وامیر ایلدی کفت
ن دار وفرمان من بجای آر بهلول حضرتی اول وزیره ایتدیکه کوشکی باکه
ت ونیم امرمی برنیه کتور که توهم ازجملهٔ رعایای من که زیرسن دخی نیم
مارلک جمله سندن سن بشهریاری کاووخرم دهی مژده کاووخرک
شاه یعنی ایه بکا مژده وزرسن رعیتی که بود خاص شهریار توی شول رعیت
شاهلک خاص درسنن شمار لشکریانم زخرس وخوک کی خرس وخوک دن
لشکر لرمی صایرسن یعنی خرس وخوک سنک عسکرک در دیرسن نخست
که در آید درین شمار توی اول کسه که بو شماره وعده کلور سن خرس
توانکری درعهد یکی از ظالمان بمرد ظالم پادشاهلردن برینک
نده برغنی اولدی وزیران ظالم اول ظالم پادشاهلک وزیری
سر وبرا طلب کرد وپرسید اول غنینک پسرنی طلب ایلدی وصورتی

که بدر تو چه گذشته است که سنگ پدرک مال و اسباب ن
گفت از مال و منال چنان و چنین پسر ابتدی مال و منالدن ابلیس و بو
نه قودایسه عاآن و بیان ایلدی و از وارثان و وزیر کبیر را آیده
واین فقیر و حقیر را آووارثلردن و یزرکبیر قودی ایده الله سبحانه
فقیر و حقیر قودی و زیر بخندید و زیر کلدی و فرمود که میراث ویرا دویم
و بیودیکه انک میراثی یعنی پدرندن قالدغی مالی اکی پای ایلدرنیی را
گذشت بر نصفینی پسره قودی و بنی را آبرای پادشاه برداشت
پادشاه ایجون کتوردی **قطعه** ظلم شه و وزیر نشاسد نظام و یزر آ
جز حق پادشاه مال یتیم نیمک مالنی پادشاه حقسندن عزی عدل
اکر داند برد بتمام عدل یاور اکر مالی تمام ایلده فضل خوانند اکر کند
احسان او قورا اکر نصفینی الر و نصفینی قویه **مطایبه** ترکی را
کدام دوست تر داری بر تر که ایتدی رفیقی دوست رک و مقبول
غارت امروز یا بهشت فردا بوکونک غارتی یا فردانک بهشت
بوکون غارتی یا فردا بهشتی مقبولکدر گفت انکه امروز دست بغارت
ترک ایتدی دوست رک طوتارم بوکون بغایه الاجم و هر بوکون یاره
که بولورسم قیم و فردا با فرعون باقیش درایم و یارین قیامتده فو
آتشه کرم **قطعه** ان شنیدی که ترکی وصف جنت چون شنید
اشتد کی که بر ترک چون جنت و صفینی اشتدی گفت با واعظ کرا فا
بهشت واعظ ابتدی انده غارت و تاراج وارمدر گفت بی گفتا بتر آ
آن بهشت واعظ ابتدی یوق در ترک ابتدی اول جنت دوزخ
اولور کاندر و کوته بود از غارت و تاراج دست

مرای

و غارت و تاراجدن ال **مطایبه** کدایی بر دریرآیی چرخی خوآمت بر کدا بر قپوسنده
نشسته استدی کتخدای خانه از درون اوآز داد خانه صاحبی ایچرین
غریبی که معذور دار که خانکیان اینجا نشستند که معذور ملوتکه
نده اولنلر بو نده دکل لر در خانکیاندن زن و جاریه در گه گفت
ن پاره نان بخوالم گدا ابتدی بن نان پاره سیی استرم بو دخی معنی در
پاره نان استرم نه مباشرت با خانکیان خانکی لرایله مباشرت و حاج
ستم **قطعه** چون گدا بر در سرت رسد چون گدا سنگ سرایکه قپوسینه
نشه هر چه داری بن بهانه مکن قلیل و کثیر هر بنه مالک الیک و بر بهانه ایله تا یتاید
رسن چرخی نا انک خاطرینه برنشه کلیه مباشرت و جاعدن پیش او
صل خانه مکن خانه خلقینی انوک فتنه یاد ایله **رباعیه** کسن در حرم
ناپاک سیر ناپاک سیر سفله نگ حرمتده کس چون نان بنودی نهفته از چشم
رک چشمندن نان یکی مستور اولماز کس کاف عرفی ایله مضموم فرخدن در
بو در که ناپاک سیر سفله نانی زندن زیاده حفظ ایلر که زینی غیرله کوستر مک
نده اولی در نانی کوستر مکدن ایسه بشر آدم او غلی ابوالبشر حضرت آدم
شر حبیب اکرم حضرتلری صلی الله علیه وسلم از خانه او توقع نان بترت
ایدی انک خانه سندن یرامزرک و مشکلرکدر کز خانکیان توقع چرخی دکر
سنده اولاندن برغیری نشته طلب ایلمک یعنی نان توقع اکه مشکلر کلور خانونی
قبیح توقعندن **مطایبه** معلمی ایبیر بیمار شد بر معلمک پسری خسته اولدی
ر موت شد و موت اونره مشرف اولدی یعنی

موت متعرا ولدی گفت غسال بیارید تا ویرا بشوید
دی غسال کتورکتا انی یو یه گفتند هنوز نمرده است

مشرف اسمر علی در

در ارام خانکیان در

نشستن او ان تا

نشستن ایکی خانکیان

توقع ایکی خانکیان

معلم ابتدا لرا منوز اولمش در گفت با کی نیست معلم ابتدی با کی بوا
اصلا ان زمان کز اغل وی فارغ شوید اول زمان انک غشا
فارغ اولسز بو آهد مرد اولسه گرگ **قطعه** هر که در کار خویش
پیش از وقت هر کمکه کند واشنده وقتدن اول می نماید بحکم طبع
لمع سببی ایله شتاب کوستره یعنی مرغت ایده میخور در روزه نا
صوبینی یرشبه ابر شمدن می کشد موزه نارسیده بابب ابر
ایکن آیغندن موزه سین چکر مراد **بجله** سببی ایله جمع اشلری نا
دیکدر موزه ادکی پسر معلم را گفت چه بلا احمق پر معلمک پسر ینه ایشدر
احمق سین گفت من اگر احمق بودمی اول پسر ابتدی بن احمق اولمیدم غیر
بودمی ولدزنا اولوردیم زیرا پدرم احمق در اگر بن احمق اولمیدم غیر
ولدزنا اولوردیم بلا احمق استعمالدر زیاده احمق معناسنه بلا خوب
خوب معناسینه استعمال اولندغی کبی نته کر دیوان حلالیدر واقع اولمش
ع این تازه رقم راچه بلا خوب نوشت است **قطعه** عیب مادر بودار فرزندی
مادرک عیبی اولور اگر برفرزند یعنی عیب مادر فرزندر خلق خویش نیز
بدرست انک خلق وخوی پدرینه موافق در کل ایسه گوش استر دراز
کواست استرک کوتهی که دراز در شاهد در کش نیاب پدر ایکی
کر انک پدر اب دکلد بلکه خواهنک استر قمر **مطایبه** از معلمی پرسیدند کر تو
تری یا بوادر بر معلمدن صورد کر کر یا شده یعنی سیورک دیدی گفت من
بزرگترم ایته ی بن اندن بر یاشن بیوکم رکم اما چون یکسال دیکر بره
بگذرد اما چونکه انوک اوزه رینه بریل دیمی مرور این بامن برابر خواهد
بنکله برابر اولسه گرگ در **قطعه** چون هیچ چیز نشد حاصل ته چه می پرسی

شنه ساکه حاصل اولدی نه صورسین کر روزکار فلان در چه چیز میکذر
روزکار فلانک نه شنه ده کیجر شمار عمرک آیی میکنی یی دانی غیر لرک عمرینی
شمار وحساب ایدرسین بلمرسن که در مقابله عمر تو نیز میکذرد یی که انک مقابله کنده
شمک عمر کذه کیجر مراد بودر که معرکه لازم وصحم اولان بوکا فیوما کنده واحوالنی
رسین وتدارک در غیر لرک امورنه اشتغال دکلدر **مطایبه** بیماری برموت
ف بود برخسته موته مشرف ایدی شخصی از دهانش بدی ناخوش یدی
لس که انک دهانندن یره مزرآیه کلور یعنی اغزی قوقر بوکمه بربالین وی
سته بودی انک بالینی قفنده او تورمش بالین بصدق بر بز دیک وی بره
ینی قرب الدردی وتلیقن وشهادت میکردو کلمه شهادت وتلیقن ایلردی
روی وی نفس یی زد وبیمارک یوزینه نفسی اوردی هر خند
بیمار روی خودمی نافت هر نه قدر بیمار اندن یوزینی چور ردی وی الحاح
ل کردی اول کس الحاح زیاده کردی وسز نر دیک تروی برده باشنی اکر نفس
ق الدردی چون کار بر بیمار تنک آمد چون خسته تنک اوزه رینه اینش تنک تنکلدی
طار لدی کفت ای عیر تر خسته ابتدی ای عیر تر میکدار یی که من خوش وپاکیزه
قوریی سنکله بن لطیف وپاکیزه اولم یا بیچاره یی که مرک مرا یا استر یی سنکله
مرکی بهر چه ازان ناپاکتر نیست ببالایی ابدن ناپاک تر یوق برنسته ایله یوشدره سین
مراد ناخوش نفس در **قطعه** در جهان افضل فضل نایابند جهانده افضل فضل
یابلور کوش بر هر فضول نتوان کرد هر فضوله کوش ایلک کرکمز هر که بور یا دمد
یش هر کیمکه انک لبندن ریا رایحه یی ظاهر اولور نفسنی قبول نتوان کرد
انک نفسنی قبول ایلک کرکمز **مطایبه** مردی شخص رسید واغاز کله کرد بر مرد بر شخص
ارشدی وشکایته یا بتلدی که رو باه بند که مرا یی شنا سی ور عایت حق من یکنی

که روا مدار که بنی اکلیه سن وبنم حقی رعایت ایمه سن ان شخص
وگفت اول شخص حیران فالدی وایندی ازینها که تو میگویی من خبری ندارم
بونلردن که سن دریس اصیلا بن خبر طوتارم گفت پدرم مادرنزاخواسکاری
اول مرد ایندی بنم پدرم سنگ مادریکی نکاح ایله طلب ایلمش ایدی اگر وی را
اگر انی الیدیم من تو برادران می بودیم بن وسن برادر لر اولور دق ان
اول شخص ایندی والله این خویش است که سبب ان نی شود والله بو
اگه سبب اولور که من از تو میراث برم وتو از من میراث بری که بن سنون
الدم وسن بندن میراث الته سن **قطعه** کان خام طمع ان بود که برسم خلق خام
گانی اولدر که جمع خلق اوزره فریضه است که باوی شوند احسان سنج و
ولازم در که اگه احسان ایدیجی اولالر خام طمع شول کسه در که زعم فاسد ای
اعتقادی اولدر که جمع خلق اوزره لازم اوله انک مرادنی حاصل ایتمک
وصف ترکیسه در احسان سنج احسان طرحی معاسنه وصف ترکیی در جو
چو خایی طمع او به تنگی برسد چو گر انک ظن عنک حاملی بجنبه ایر تمیه قد
دلی در مضیق محنت ورنج مضطرب وتنگ دل گلدن محنت ورنج مضیقه
مضیق اسم مکان اولق روشندر **مطایبه** کوز پشتی راگفتند برکوز
ایندلر کوز پشت بکری اه بیخوایی که خدای تعالی انی ای استرسن که خدای تعالی
پشت تراچون دیگران راست گرداناد سنگ ارقلی غیر لرک ارقه سی کبی
ایده یا انکیه یا انی ای استرسن که پشت دیگران چون تو کوز گرداناد غیر لرک
سنگ ارقلک کبی کوز ایلمیه گفت انکه ایندی انی استرم که همه راچون من
جمیعنه بخلین کوز ایلمیه تابان چشمی که ایسنان در من نگرسته اند تا اول
که انلرباکه نظر ایلسلر در من نیز همان چشم در ایسنان نگردم بن دینی
همان اول چشم ایله انلره نظر ایدم **قطعه** خوش انکه

خصم

که طعنه توزند خوش اول که دشمن شول عیب ایله که ساکه طعنه اورور
وی زچنان عیب رسته بشتی انک رخنه انجلین عیب دن خلاص بولمش
ین ورین نشستن بی عیب خوشتر آن باشد وبو عیبسز اوتور معدن خوشرق
ولور که مبتلاسن اورا بعیب خود بینی انی کندو عیبکه مبتلا اولمش کوره بن
شخصی نماز گذر آند بر شخص نماز ایلدی وبعد از نماز دعا کرد ونماز دن
دعا ایلدی ودر دعای خود بهشت درامدن وخلاص از اتش دوزخ خواست
ود عاسنده جنته کرمکی ودوزخ اتشندن خلاص لنغی استدی بیره زنی در
ای او ایستاده بود وانرا می شنید ومی گفت اول کمنک قضا سنده
شیدی وانی اشیدر ایدر ایدی وایدر ایدی خداوندا مرادانچه میخواهی بنگ
ان ای خداوند طلب ایندکی سنده بنی شریک ایله چون ان شخص انرا بشنید
آنی اشتدی گفت خداوندا مرا بردارگش وبرخم تازیانه میران ایندی
خداوندان بنی داره چک وتازیانه زنی ایله هلاک ایله پیره زن گفت بیلمزان
خداوندا مر آبیا مرزوزانچه میطلبد نگاه دار ای خداوند یارلغه اول
ایدکی سنده ان حفظ ایله ان شخص روی باز پس کرد اول شخص نورنی
ایلدی که این عجب ناراست حکیمی است که بو عجب ناراست بر حکمدر که در راحت
کی بامن انباز نی که راحت وآسوده لکده بنله شریک بسین ودر محنت
سودکی ازمن ممتازنی ومحنت المده بندن ممتازدور سین **قطعه**
ب باشد آنطامع که گانی منصف وکلدر اول طمعکار که چو پای از خدای انباز گردد
خداوند بر مراد بولا بسین آنده ساکه شریک او لاگانی نک معنا سی بو مصراعه
اولندی وکرد راه ناگاهی نمی پای وگر نامرادلیق طریقینه قدم قویه بسین نام
ستین باز کرد دهم اولکی آدیمدن کرو دونرساکه متابعت النیه **مطایبه**

زنی از شوهر خود شکایت پیش قاضی برد بر زن کند و زوجدن قاضی او
التدی که مر ایک خطه فارغ نمیکذارد که بر خطه بنی فارغ قومزنه در خلانه در ملاء
خیر کردن و نه وقت نان بچشن نه خلاده نه ملاده نه خیر اعکده و نه نان
و نه در وقتیکه روزه دارم و نه در وقتی که نماز میکذارم و نه مشول وقت
نماز ایده م شوهرش گفت من ترا از برای این خواسته ام انک زوجه
بن سینی بودن او تر و طلب انمشم زن گفت ایها القاضی
لله یقین کن حسبة لله یقین ایله که در شبان روز زی چند بار با من
کنند که شب روزه باکه پنج کره یقین لیق ایده تا من بدانم تا خوا
راست گیرم تا من بلم و کندوم اکه راست و تمام طوتام قاضی گفت
قاضی ایتدی اون کره اولسون زن گفت طاقت این ندارم
بوکه طاقت طوتارم گفت نه بار قاضی ایتدی طقوز کره اولسون گفت
ندارم زن ایتدی بوکه دینی طاقت طوتارم و بیحنین بی گفت و قاضی
بو اسلوب ایله دیدی تا به سیخ رسانیدند تا بشه ایندردی زن گفت این نیز
زن ایتدی بوکه دینی طاقت طوتارم قاضی گفت وای بر تو قاضی ز
ساکه نمی خواهی که این مسکین راز تو بهره باشد استمز بین که بو وجه دینی جا
استمز بین که بو مسکین رسیدن بر نصیب اولا زن گفت راضی شدم زن ایتد
راضیا و لدم مرد گفت ای قاضی مرد ایتدی ای قاضی بفرمای کس را کفیل
تا بر گیمه کندو به کفیل ایده زن گفت ابنک قاضی مسلمانان کفیل منست زن
اشته مسلمانلر قاضی بی کیفلم در قاضی گفت ای زانیه قاضی زنه ایتدی
می خواهیکه از نو بکیر یزی استمز بین که اندن قچه سز مراد دست ده ی
الله آیه بین تا انچه با تو کند با من کند تا ای ساکه ایلیر ایله بر یخر و بر ون ر

قطعه خدای بر تو باد که الهک یعنی سن اوزه ریکه اولسون
انفس کفیل کس مشو نفس آرزو لرنده بر کفیل اولمه ترسم که با هزار عزیز
کفیل قور قرمکه یک عزیز لیق ایله یعنی زیاده عزیز ایکن خوار اولورسن تن در
وقت کار قحبه کر رضا و پرور چون ایش وقت کله هر باک دامنی که شود
کفیل هر باک دامن که قحبه کفیل اولا مطابه پیر یکه کام جوانی رانده
قوت کامرانی مانده بر پیر که جوانلق مرآدنی سورمش و کام انلق قوتدن
ایدیکینه کی صاحب جمال حرند صاحب جمال بر کنیزک صانمون الدی و بو وقت
در کنار کشید و فرصت و قتنده آنی کنار نه چکدی ما هر چند پیر حریص بود
پیر جماعه حریص ایدی اما آلتش مساعده نه نمود اما انک الیتی مساعد
ستر مدی با کنیزک گفت پیر کنیزک که ایتدی لطفی بنمای و دست عنایت
ای بر لطف کوستر و عنایت الینی آچ و باندک مالش این خفته را
ان و بر آرزوی او میله بو او یومشی قالدر و این مرده را بر انگیزان و بیو
ده یی احیا ایله قطعه جو رشته آلت من سخت سست است رشته
قتی ست و ضعیف در بمالش یار می ده ای نکو زن مالش ایله اکه بیر عاونت و
ت و بیر ای ایو زن مالش او مق نمایی تا سر رشته بانگشت ما دامکه رشته تنک
انگشت ایله او میسن نیارد رفت در سوفار سوزنک سوفار سینه
مکه قادر اولماز رشته اپلک سوفار کر اما بونده سوزنک دیکی مراد در کنیزک
دست جنبانیدند کنیزک هر نه قدر که الینی دیر تدی بجایی نرسید بر پیره ایر شدی
چند مالش داد و هر نه قدر مالش ویردی یعنی او دی کاری نکشاد بر ایش
اولدی شنیدند که کنیزک این ابیات می گفت انشتد لر که کنیزک بو بیلری
ایدی و لیکن از ان بیر می نمفت اما اول بیر دن اخفا ایلردی

قطعه بمنزل تار سیده آلست پیر منزله ایرسم مش ایکین پیرک آیتی سان لآت
بخسبد لاغربت بکبی یاتور بزور دست چون خزانی از جای ال قوة
پر ندن قالدره سین چو داری دست ازو دیگر بخسبد چونکه اندن
چکه کرو یاتور یعنی دوشر **مطایبه** شخصی برجوچی ده درم دعوی کرد
برجوچی اوزره اون درم دعوی ایلدی قاضی پرسید که گواه داری قاضی
شخصه مورد یی که شاهدک وارمی درگفت نی شلامدیم یوقدر دیدی گفت
دهم قاضی ایتدی ایکه یمین ویره ین گفت سوگندوی رآچه اعتبار آول
انک سوگندنه اعتبار **علت** هر لحظه خورد هزار سوگند دروغ هر لحظه یک دلار
آند ایچر. جوچی گفت ای قاضی مسلمانان جوچی ایتدی ای مسلمانلر که قاضی
درمسجد محلهٔ ما آمای صحت که بزم محله مسجد مزده برامام وآر در پسلر
راست گفتار نیکوکردآر ایوفعلور است موزلو صالح ویرا بطلب
من سوگند ده انی طلب ایله ویرم یرمه ایکه یمین ویرتا خاطراین مرد قرار
تا بو مردک خاطری قرار طوته ومتسلی اولا **مطایبه** اعرابی شتری گم کردی
براعرابی برشتری ضنایع ایلدی سوگند خورد که چون بیابد یمین ایلدیکم
بولا بیک درم بفروشد بردرمه صائته چون شتری یافت چونکه شتری بولدی
سوگند خود پشیمان شد گفت سوگند نه پشیمان اولدی گریه درگرفت
صاحب شتر آویخت شترک بوینه برگر به آصدی وبانگ زد که که می خرد و بها
دیگر گیم آلور شتری بیک دانگ برشتری بردانگه وگربه ۱۰۰ صد درم و برگر
یوز درمه اغابی یگدگر بی فروشم اغابری برشتر صاحب شخصی بدانجا رسید
برشخص اورایه ایرشدی گفت چه ارزان بودی
این شتر ایتدی بوانشتر نه اوجوز ایدی

اگر این

این قلاده درگردن نداشتی اگر بوینده بوقلادهی طونمیدی
اگر بوقلاده اولمیدی **قطعه** لئیم اگر بشتر بخشدت عطا مستان
اگر که شتر ایله عطا احسان ایده آنکه که این رعادت اهل برون باشد
این دون عطا وکرم اهل کرمک عادتدن طشره در قلاده که زمنت بگردنش
دیگر قلاده که منتدن انک کردانه بغلار هزار زبار شتر فزون باشد
گره دوه بوکندن فزون وگران در باشد بونک کبی محلدره است معنا
استعمال اولنور **مطایبه** اعرابی شتری گم کرد براعرابی برشتری ضنایع
بانک زد که شترمن آرد چاغرد یکه هرکیکه بنم ضنایع اولمش شتری
گوره مرور است دوشتر انک ایکون ایکی شتر وار در گفتند بلهها آکه
بلهها این چه کارست بونه ایشدر که سربابری به ازخرواست که برسر بابری
خرواردن ایوپدر سربابر عوام تحریف ایدوب سربرد لرکه یوک اوزره
شتر خرواآر انک یوکی لیکن مطلقا یوک معناسنه استعمال اولندی گفت شما لذت
لذت وحلاوت وجدان رانچشیده آید اعرابی ایتدی سزه یافت لذتی
وجدان حلاوتنی طاتممش سز معذوریدمعذوریسز **قطعه** گم شده گرچه حقیرست
شتری ضنایع اولمش نسنه اگرچه حقیردرگر عنان ازطلبش تافته به دیه که
انک طلبندن عنان چویرلمش یعنی اذن فراغت یک دکلدر مکو یک معناسنه
مقدمه قید اولندی حسنت در قاعدهٔ خوده شناس خوده شناس صاحب دلک
مقدمه مسنده لذت یافتن اضافته به بولنیک لذتی بولنشدن یکدر هیچ بوینده
گره بو مقدمه قید اولندی **مطایبه** طبیبی راه دندر طبیبی گورد لرکه هرگاه مکه
دهستان رسیدی که هرگاه که کوهستانه ایرشیدی رداسنی برسر کشیدی رداسنی
سینه چکردی دیوزنی ستر ایلردی ازسبب آنش سئوال کردند اگه انک بسبندن سئوال ایلدلر

گفت از مردکان این گورستان شرم می‌دارد ایندی بو گورستانگ مرد

طوطارم برهم که می‌نگرم از نسبت من مرده و هر گیه که نظر ایدم بنم شرمنده

رباعیه ای رآی تو در علاج بیمار علیل ای کمه که بیمارک علاجنده

علیل و سقیم در برآمدن مرک قدوم تو دلیل موتک قدوم کل کلمه سنک

قدوم آمدن معنسنه در در کشور ما مونت جان سِتدن بزم کشور مرده جان

مشقتی برداشته ز کردن عزرائیل عزرائیگ کردندن وضع ایلمش

رباعیه ای صفت طب شکسته بازار از تو ای کمه که طب صفتنگ بازار

شکسته و خواب او لمندر هر چند بود درج بیمار از تو اگرچه بیمار سندن

والمده در المنته لله که عجب خشنود ند المنته لله که عجب خشنود لر در عسال

فروش و صفار از تو میت یوتیجی و قبر قازیجی و کفن صاتیجی سندن

یکی از حکما گفته است حکمادن بری ایتمش در طبیب ناقص و بادست

حاذق اولمن طبیب جمیع خلقه و با در **قطعه** ای که هستی ز طب ناقص خوتر

ای کمه که کندو ناقص طبکدن عامهٔ خلق را بجای و با جمیع خلقه و با

همتی ده او لآن یای خطاب ایکنند و با یه معروف اولدغندن او تری اگر

چه عجب گر نکند نفرینت عجب دکل اگر ساکه نفرین و بددعا لر ایده لر

تو دعای و با ساکه نفرین ایلمک و با دعا سیدر نته که و با نک دفعنه دعا لار

ساکه دیمی نفرین لآزمدر هست بونده است معنی سینه در کر و با یه معروف

روزی در فصل بهار آن برکون بهار لر فصلنده با جمعی از دوستان دوستلر

برلکایفه ایله بهوای گشت و تماشای صحرای دشت سیر و گشت هوا سیله

و دشت تماشا سیله بیرون رفتیم تماشره کندکی هوا گشت و تماشا یه

اولور ایسه معنی بویله اولور سیر و گشت هوا سیله و صحرا

ای هوا سیله چون منزل خرم ساختیم در موضعی چون برخرم و لطیف موضع

ایلدک و سفره انداختیم و اورتایه سفره قوداق سکی از دور انزادید

ایراقدن آیی گوردی و خود را بدانجا رسید و کندو سینی اول یره

ردی یکی از حاضران پارهٔ سنگی برداشت اندن حاضر اولنلر ان

ی بر سنگ پاره سینی قالدردی و استخوان صفت پیش وی انداخت

خوان کبی آیی کلبک او کنه اندی سک انرا بوی کرد کلب آیی

ولدی و بی توقف برگشت و فوری دندی هیچ حند آواز دادند هیچ نه

که چاغر لرنه ایستاد طور مدی و اصحاب متعجب ماندند و اصحاب

سومه تعجب ایدیجی قالدلر یکی ازان میان گفت اول اورتادن بری ایتدی

ایند که این سک چه گفت بلور مسز که بو کلب نه دیدی گفت این بدبختان

ی بود بجز از بخیلی و گرسنگی سنگ هیچ نه بخیلقدن و آجلقلر ندن طاش

از خوان ایشان چه توقع توان داشت انمرک طعمندن نه امید

ق محکندر و از سفره ایشان چه متمتع توان گرفت و انمرک سفره

ندن نه متمتع طوغمق میسر در متمتع فایدهٔ لنمق **قطعه** خواجه چون

خوان نزدیک و دور خواجه چونکه سفره براقدی سفره یه قرب و سفردن بعید

ن حظ و بهره برده زانجایی درنگ اول سفره دن توقف نیز حظ و

ه التمندر حظ مسکین گربه از نزدیک چوب مسکین گربه نک نصیبی

ن چو پدر بهره بیچاره سگ از دور سنگ بیچاره کلبک نصیبی ایراقدن

ندر مراد سفره اوزره کاهی چوب ایله گربه و کاهی سنگ ایله کلبی اورمکدر

یکدن مراد گربه در و دورن مراد کلبدر **مطایبه** پسر پرا گفتند میخواهی که پدر تو

را بر پسره ایتدلر استر مسین که سنگ پدرک الا تا میراث وی بگیری

تا انک میرآخوری طوطه سین گفت نی ایتدی استرم موتینی آما میخواهم که اورا آگهلین
آما استرم که آنی قتل ایلیه لر تا چنانچه میراث وی بگیرم تا انجلین که انک
اخذ ایلرم خون بهای وی بستانم انک خون بهاسنی آلمم **قطعه** فرزند کرا خواند
زپی مال پدر را آفرینند که پدر فی مالند او تری استر خواهد که نماند پدر و مال
بماند انک کبی فرزند استر که پدر قالمیه و مال قاله خوش نیست بسر کردن
و بردن میراث پدر یکنی موتی ایله و مالینی الکمک ایله قاچه و خوش دکلدر خواهد
کشتندش که دیت هم بستاند استر که انی قتل ایده لر دیتینی دخی الر **قطعه**
سالها بر تو بگذرد که گذار نکنی نکوی پدرت تربت تو بجای پدر چه کردی خیر
تا همان چشم داری از پسرت **مطایبه** کنیرکی صاحب جمال می گذشت بر صاحب
کنیرک کچدی شخصی در عقب وی ایستاده بر شخص انک اردنده طور ایدی
باوی گفت کنیرک اگه ایتدی اینچه خواجه من با من میکنند میخواهی ایلر
باکه ایلر استر میسین گفت بلی اول کیسه ایتدی بلی استرم گفت نیسین
ایتدی او تور که اینک خواجه من از عقب من می رسد که استه شمدی بنم
بنم عقبمدن ایرشور با تو آنی میکنند که با من میکنند تا ساکه آنی ایلیه که باکه ایلر
مشتقی مطایبه کودکی را پدر آمد ز سفر بر کودک پدری سفردن کلدی
زد خانه کدز مهر کیم انک خانه سیفچه پوسیدن کدر ایلدی گفت کی خواجه
سیم و زرم ایتدی ای خواجه باکه سیم و زر و یر مزدکانی قدوم پدرم
قدومی مشتقی زیرکی گفت بدو کای فرزند برزیرک اگه ایتدی ای فرزند
مقدم او جمعه را آیینست سند انک قدوم جمیعه مقبول دکلدر مادرت را
زسفر همدم شوی مادر کک زوجی سفردن کلیش مژدکانی زکس
مشتقی مادر کک کسندن استه کس فرج زن **مطایبه** شخصی بر شاعری

عقب در خانه کدز بر جمعه

عقب او بجه او محله

مشتقی

قدوم مغفرت سکک

شاعر بر بیت او قوردی که قافیه در یک مصراع که بر مصرعده قافیه سن را آه
مضمومه اورده بود را آه مهمله مضمومه کتور مشدی و در دیکری را آه
معجمه مکسوره و بر غیری مصراعده را آه معجمه مکسوره کتور مشدی شاعر
این قافیه راست نیست شاعر ایتدی بو قافیه راست صحیح دکلدر
یکی حرف راست بی نقطه زیرا بر قافیه حرف را در نقطه سز و یکی حرف
بنقطه و بر قافیه حرف زا در نقطه ایله این شخص گفت این را نقطه مزن
شخص ایتدی بو کا نقطه اورمه شاعر گفت یکی قافیه مضموم است و یکی مکسور
ایتدی بر قافیه مضموم و بر یرده مکسور در گفت بنگرید این چه نادان
اول شخص ایتدی کورک بونه نادان مرد در من میکویم نقطه مزن
اب میکند اول اعراب ایلر **قطعه** آن سفله که مدح را زذم نشناسد اول سفله که
دن تمیز ایلر فتح از کسر و کسر و از ضم نشناسد فتحی کسردن و کسری
ن تمیز ایلر زود رعجیم که چون دم از شعر زندن تعجب دایم
عردن نخه دم اور رونیچه شاعر گنجور • کر شعر شعیر را زهم نشناسد او
و شعیری بر زندن تمیز ایلر **مطایبه** دو شاعر بر یک مایده جمع اندر
شاعر بر مانده او زره جمع اولدیلر پالوده اوردند بغایت گرم پالوده
دیلر غایتله اسی یکی از ایشان مردیکر یر اگفت انردن برار بر سنه اندی
پالوده گرم ترست بو پالوده اسی رکدر از جیم غماق که فردا
م خواهی اشامید جیم و غماقدن که یارین قیامت کونده گوش
ک کردر جیم اسی صو و غماق اریک و دیکر در جواب گفت
ر سی انک جوابنده ایتدی یک بیت از اشعار خود بخواند کندو از شعاکدن
ت او قوو بر ایجادم و انک او زرینه ار تور تا هم تو بیاسالی و هم دیکران

هم سن اسوده اولاسن وهم غیرلر اسوده قطعه از خاقانی
خویش یک مصراع کند و بارد شعر کدن بر مصراع کرکنی نقش پرد
اکر دوزخ قیوسی اوزره نقش ایده سن از جهنم برد حرارت
جهندن نارک حرارتنی ازاله ایلر درحیم آورد برودت یخ
یخ کتورر مطایبه شاعری پیش صاحب عباد ان قصیده اورد بر شاعر صاحب
قتنه بر قصیده کتوردی هر بیت از دیوانی اول قصیده نک هر بیتی بر دیوان
ایدی مراد اول قصیدیکه جمیع ابیاتی غیری دیواندن جمع اولنمش ایدی
وهر معنی زاد طبع سخندان وهر مسجد بر سخندان زادهٔ طبعی ایدی مراد
ده اولان جمع معنا لر شعر انک زادهٔ طبعی ایدی وکندو نک اصلا
ایدی دیلکدر صاحب کفت صاحب عباد ایتدی از برای ما عجب قطار
بزم ایچون عجب دوه قطار نی کتورمشسن که اکر کس مهارش بکشا
که اکر بر کسه انلرک یولارنی چوره هریک بکلهٔ دیکر کز آید هر بری
کلیه میل ایلر کدر کله سوری مثل همی کفتی بدعوی دیکه باشد دون دعوای
ایتدک به پیش شعر غدم انکبین هیچ بنم لز یز شعرم قتنده عسل هیچ
باشدک معناسی مصرع ثانیده قید اولندی باشد بو تک کبی محلدر
معناسنه استعمال اولنور • زهر جامع کردی چند بیتی هر یردن
جمع ایلدک بدیوانت بنیم غیر ازین هیچ سنک دیوانکده بوندن غیری
کورمزم اکر هریک بجای خود رود باز اکر هر بر سی کندو یرینه کیده بر
نماند بر زمین هیچ یره کاغذ غیری هیچ نسنه قالمز مطایبه
فرزند ملک بصره را که خالد نام داشت مدح کرد فرزنده شاعر بصره
ماکفتی نام خالد ایدی مدح ایلدی حیلهٔ مدح خود چنانکه می خواست

کندو مدحنک جایزهٔ وحیله سنی انجلین که استدی ومراد ایدندی بولدی
او بیتنی هجو کرد بو ایکی بیت ایله خالدی هجو ایلدی شعر لقد غره فی من
باب داره الله جهجون بنی مغرور وغافل ایلدی خالدن انک خانه
بوسی که بیوک اولدوغندن ظاهر ایده انی صاحب کرم ظن ایدوب مدح
ولم ادر ان اللؤم حشوا هابه حال بوکه بن بلدمکه تحقیق لیم لکی انک
ی ایخنده در لقد قسم محظوظه جوابدر لؤمه لیم لک ابه پوست مراد
ندن انی مسخر ظن ایدوب مدح ایلدم ولیم ایدوکندن غافل اولدم
در ولست وآن اخطات فی مدح خالد باول انسان خزی فی شبابه
ین خالدک مدحنده خطا ایلدم وحال بوکه انساندن اول کسه که شبابنه
ین کلدم بلکه بندن اول چوق کسه بو حاله کرفتار اولدی یا اولده بازاید در
ت کلمه سنک خبریدر خزی فعل ماضیدر صیحدی معناسنه بو بیتک ترکیب
ناسبی بودر اما مراد شاعر خالدک مدحی ایله نیم شعرمک ثوبی ملوث
اک اولدی دیکدر ارا سته بیرون سرای دیدم طشرسی
سرای کوردم در مدح خداوندسرا یچیدم احسان امید ایله سرای صاحبک
دحنه صار لدم ومباشرت ایلدم الوده شعار شعر پاکیزهٔ من بنم پاکیزه
مرمک شعاری الوده وناپاک اولدی حدث لوثندن ازلوث حدث
مدحتش لذ یشیدم چونکه انک مدحتی فکر ایلدم یعنی انی مدح اتدم ازلوث
دنک معناسی بو بیتک مصرع اولنه قید اولندی اشعار بونده خامهٔ دردی معناسنه
بعضی محلدر ده علامت معناسنه کلور دنار جامهٔ بیرونی در چون این
ابیت بخالد رسید چونکه بو ایکی بیت خالده ایرشدی ده هزار درم یوی
رستاد فرزدق اون بردرم کوندردی وپیغام وادکه وپیغام وردی

یعنی خبر کوندردی باین درمها معنی و راز باطن خود نمود و ظاهر خود را باین
بشنوی شغول معنی که کند و باطنکده کوستر مش سن و کند و ظاهر کی
ایله الوده و ناپاک اتش سن بودرم لرایله یو و پاک ایله
عجب مدار اگر ممدوح اگر کند احسان ممدوحدن عجب طوتمه اگر
بجای مادح خود گرچه نیک بدگوید کند و مادحی حقنه اگرچه مادح
نیک بد دیه که کاهی مدح و کاهی ذم ایده زیرا جود کندرشحهٔ روان کو
ممدوح جود سخاسی دریاسندن بورشحه روان ایلر که انوک ایله
او حرف ذم خود شنوید مادحک خاطری لوحندن کند و نک ذمی موجب
شاعری بر فاضل شعری خواند بر شاعر بر فاضل بر شعر او قودی چون
چو که شعر آخر نه ایرشدی گفت این را در خلا جای گفته ام ایتدی بو
خلاده دیشم فرمود که والله راست میگوئی فاضل یورد که والله
دیرسن ازین یوی آن می ماید بو شعر کندن خلار ایچه یسی کلور
مگو گو که اشعار او اول کمسیه سنجن و ردیه که انکا شعاری زیرکدر یا
امدست کدورت بحر ندیمی یا صفا بحر ندیمی کلشن زند صاحب و قار
بر مشام صاحب ذوق دماغنه اوره نسیمی که آن از کجا امداست بر
که اول قندن کلشدر مراد اندن نجاست رایحه سی کله دیکدر شاعری بر
طبیب رفت و گفت بر شاعر طبیبک قاتنه کتدی و ایتدی چیزی در دل
کره شده ایست بنم قلمیده برنسنه عقد اولمش در و وقت مرا نا خوش می ا
بنم و قتمی ناخوش طوتر و ازانجا فسرد گی بهه اعضای من رسد و اورادن بنم
ست کلد و فسرده کلمایر شور و موی برا ندام من برخیزد و بنم اندام او
موی او بر رطیب مرد ظریف طبیب ظریف کمسه ایدی گفت بتازگی

طیب اندی تازه لک ده هیچ شعر دیمش می سن که هنوز بر کس نخوانده باش
بر کسیه او قومش اولاسن گفت آری شاعر اندی بلی گفت بخوان شاعر
شاعره اول شعری او قودیدی بخواند او قودی بار گفت بخوان طبیب شاعره
او قودیدی بخواند گرو او قودی باز گفت بخوان طبیب گرو اگه او قودی
برخیز که نجات یافتی طبیب شاعره ایتدیکه قالق که نجات
این شعر بود که در دل گره شده بود بو شعر ایدی که سنگ قلبکده
اولمش ایدی و جنگ آن به بیرون سرایت می کرد و اول شعرک
قی ظاهر اعضا گه سرایت ایردی چون از دل خود بیرون درای
رانی کند و قلبکدن اخراج ایلدک خلاص یافتی اول اضطرابدن خلاص
جو شعرست این که چون نامش ز دانا شنول شعرد ربوکه انک
دانادن پرسی بر زبان ش هرزه ایدسون انک زبانی اوزره
کله یعنی هرزه در اگر بر شربت بیمار خوانی اگر اول شعری بیمارک شربتی
زره او قویه سن بت محرق رودنت لرزه آمد حمای محرقه زاندا ولایت
دوسی اندن لرزه و اضطرابه کله بت را تقدیر نده اولوب معنی بویله
لق جایز در تبه لرزه کله واعظی بر بالای منبر بر واعظ منبر اوشنده
عری از هر چه بی مزه تر خواند جمیع نسنه دن بی مزرک بر شعر او قودی
تدریج آن گفت واگه تدریج ویرمک اچون ابتدی والله این را در اثنای
ار گفته ام والله بو شعری نماز اچنده دیشم شنیدم که از مجلسیان گفت
شنیدم که اول مجلده اولاندن برسی ایتدی شعر که در نماز گفته شده
شعر که نماز ده دیلمش اولا چنین بی مزه است بویله بی مزه در نماز که
در وی این شعر گفته شده باشد چه مزه بوده باشد شغول نماز که بو شعر اندن

دینلشن اولانه مزه سن ونه لطافتی اولش اولور **قطعه** کفتی که دوشن
اندر نماز شب ایتدیکه دون کیجه نماز شبده دیلشم شعرکه قدر
از وشکست برشعر که جمله اشعارک قدری اندن صندی آن
منفذ سفل امدی بردن اول شعرا کر منفذ سفله دن یعنی برکون
زیان یافتی نماز تو همچون وضو شکست اول شعردن وضو کبی
شکست بولوردی یعنی بوزلوردی **مطایبه منظومه** شاعری خواند
غزلی برشاعر خلل ونقصان پر برغزل اوقودی کین بحذف الف بود
که بو حذف الف ایله موصوف دریعنی بونده الف حذف اولمشدر
کفتمش نیست صفتی به ازان بن کادیدم اندن یو برصفت شعر
که کنی حذف ازان تمام حروف که اول غزلدن تما حروف حذف ایدر
صنایع شعر یدندر که شاعر بعض حروف حذف ایدوب شعرک ایجنده اکا
ایلر **حطایه منظومه** دی همی خواندی بدعوی مطلعی دون دعوا ایلر
بووجه اوزره خواندیده اولان الفاظ خطاب بوندر کین
بحر کوهرست که بو مطلع مطلع دکلدر بلکه کوهر بحردر کی سزدیک
تنها خواندلش اکه یالکوز بربحر اوقومق قحتن لایق اولوزاکه
بحردیکرست زیرا هر مصراعی برغیر بحر دندر مراد بحر سعدر که
درحاصل معنی شعرک موزون دکلدر دیمکدر **حطایه منظومه** کر نیاری خواند
نتوانی نوشتن یازوزن اکر اوقومغه قادر اولمیه سن وکر یازمغه قادر اولوب
زادهٔ طبعت برون افتد که نظمش اوزی یاخود زادهٔ طبعک وزندن
طشره دوشکه انی نظمه کتور مسن یعنی موزون کلامه قادر اولمیه سن
یازوزنک معناسی بومصرعه قیداولندی زین سه خصلت کی توان

یازوزن

توکرد بواوج خصلت دن شاعر لقده سنی تعیب ایلمک قحن حمکندر مراد بواوج
صلت دن اوتوری سزه عیب اولمز لدوغندن کمسنه سنی تعیب ایلمز دیمکدر
یا مدزان خلل درمنصب پیغمبری چوکه اول خصلت دن پیغمبرلک منصبه
ونقصان کلمدی بوسوزلر ناقص وناموزون شاعرلره طعندر که شعرک
دن کلمز عبث وبیهوده یرسعی ایلر اوج خصلت دن مراد اوقومق یازمق
ون طبع درحضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم کسمدن اوقومدی یازمدی
عر دیدی **روضهٔ هفتم** یدنجی روضه در داستان مرغان قافیه
سنج سرا بوستان سنجری سنجن ورکه سرا بوستان نمد قافیه سنج مرغلرک
طویان غزل سرای شکرستان نظم کستری ونظم کسترلک شکرستانلک
ل سرای طوطیلرک داستانی بیاننده مرغان طوطیاندن مراد شعرادر
ستان سرای بستان تقدیرنده درقافیه سنج درنظم کسترو صنف کبی
اعر معناسنه شعر شعر دیمک سبب بودر که یعرب بن قحطان که لغت عرب
دن منتشر اولمش دراحیانا اندن کلام منظوم ترشح ایلردی اندن سوال
دیلرکه بوترتیب کلام ندرکه بوندن اول سندن استماع اولنمدی ایدی
شعرت دیو جواب وردی پس تعلیم وتعلم واسطه سن سیز کلام منظومه
لک شعوری اولدوغندن وتوری کلام منظومه شعر وانی ایراد ایدرنه
شاعر دیدیلر معیار جمالیده بویله سطور وانساندن اول شعر دین حضرت آدم
علیه السلام قابل هابل قتل اتدوکی زمانده تغیرت البلاد ومن علیها
وجه الارض متغیر قبیح تغیر کل ذی طعم ولون وقل بشاشة الوجه الصبیح
واسا علی هابیل ابنی قتیل قد تضمنه الضریح شعر درعرف قدماء حکما
شعر قدماء حکمانک اصطلاحنده کلامیست مولف از مقدمات مخیله مقدمات

فجلدون مولف بر کلام در یعنی از شان ان باشد که در خیال سامع اند
یعنی اول کلامک شانندن اولا که سامعک تخیالنه اتة معانی را که
اقبال باشد بر چیزی یا اعراض از چیزی شول معنی لری که اول معنی
میل و اقبالنه یا بر نسنه دن اعراض و تنفره سبب اولا خواه
باشد و خواه نی اول کلام کرکسه نفسنده صادق اولا کرکسه اولیه
سامع اعتقاد صدق اوداشته باشد یانی و کرکسه سامع انکی صدا
اعتقاد طوتمش اولا یا اعتقاد طوتمش جنانکه گویند انجلین که ایدر
خمر لعلیست مذاب یا یاقوتیست یاستنال شراب ارمیش بر لعلدر
برشرابدر یا عسل چیر لیست تلخ یا شور قی گردهٔ زنبور یا عسل زنبور
قوصندیسی تلخ یا شور نسنه در در لرفی نفسه بونلردن بر سی صادق
متاخرین علما و حکمای متاخرینی بان وزن و قافیه را اعتبار کرد
مقدمات مخیلهٔ یه وزن قافیه سی اعتبار ایلیشلر در یعنی وزن و قافیه
لازم در دیمشلر در فاما در عرف جمهور در و اما جمهور علمانک عرفنده
جز وزن و قافیه دران معتبر نلیسیت اول شعرده و وزن قافیه دن غیری
دکلدر پس شعر کلامی باشد موزون و مقفی پس جمهور کرکه عرفنده شعر موزون
و مقفی بر کلام در و تخییل عدم تخییل و صدق و عدم و صدق تخییل و عدم
و صدق و عدم صدقک در حقیقت اعتبار نی انکه اعتبار نده حقیقت
یوقدر بلکه اعتبار ایمان وزن قافیه یه در و لذة در الشعر عند شاعره شعرک
عوضنی و یرمکلنده خصوصدر کویا انون غیری بر کمسه اکا قادر دکلدر و
لبن معتبنه در بترکی سوت صکره خیر و عوض معتبنه استعمال اولندی و
بو وجهله استعمالی یاده مدح محلنده استعمال اولنور **شعر** هر نکته که گفتم در

نایل هر کو شنید گفتا لله در قائل هر که در های نظم جامی دید
لله در ناظمها و نظمه واقع اولدوغی کبی نثرده واقع اولور و لله
فارسیا کبی ما اعظم شانه و ما ارفع مکانه نه عجب عظیم اولدی انکی
لی و نه عجب رفیع اولدی انک مکانی ما اعظم و ما ارفع فعل تعجبدی مکان
قدر و مرتبه معتبنه در ولیت شعری نولیدی بنم شعرم اولیدی
فضیلة اجل من الشعر شعردن جلیل رک قنقی فضیلت در وای سحر
ل من هذا السحر و بو سحردن عظیم رک قنقی سحر در مراد شعردن مقبول
جلیل الشان و لطیف و رفیع المکان یوق ایدوکن اشعاردر فضیلت
ث غیری حقیقی در آیه دیدی سحر مذکر در ای دیدی تحت العرش
ز مفاتیح السنة الشعرآء پیش و پس بست صف کبریا پس
را امد و پیش انبیا **مثنوی** هیچ نشاید چو سخن موزون نیست
سوز کبی موزون و زیبا محبوب یوق در سر خوبی ز خطش پر و ن نیت
بو یک سری انک حکم فرمانندن طشنره دکلدر زیرا جمیعی سوز محتاج در
سر از وصعب و تسلی مشکل اندن صبر صعب تسلی مشکل در خاصه وقتی که
بردن دل خصوصا شول وقت که کوکل التمکدن او توری کشدا ز وزن
خلعت ناز و زندن اکنه ناز خلعتنی جکه کندا ز قافیه دامانش طراز
یه دن خلعت نازک دامنی طراز ایلیه طراز علامت و تلغا معتبنه در
یا معلم و جامهٔ مطرز دیرلر یا بخلخال ردیف ارایدایا غنی ردیف
خال ایله زینت ایده بر جبین خال خیال افزاید النی او زره خیال خالنی
ده ایده وزنی خلعته قافیه نی طراز ه ردیفی خلخاله خالی خیال تشبیه انتشار
تشبیه دهد خلوه چو ماه ز خنه تشبیه دن ماه کبی جلوه ویره بیرد عقل

صدا و فتاده زراه یوزا و فتاده نک عقلنی یولدن الده موتجنس ایله موی بر بزدن یاره یعنی تنجیده زیاده دقت ایده خالی
دو گیسو با فتد فرقدن خالی یعنی برابر اکی گیسو اوره لب زتر صیع کهر
لبنی ترصیع ده کهر ریز ایده کهر ریز وصف ترکیبی در کهر صاچی و
جعد مشکین کهر اویز کند مشکین صاچنی کهر اویز ایده یعنی کهر ایله زینت
اویز وصف ترکیبی در ترصیع برسنه یی جواهر ایله تزیین انکله در لر و آما
اصطلاحنده مصراع ثانی ده اولان الفاظ مصرع اولده اولان الفاظ
ومشابه کتور مکدر کر کسه اول مناسبت کاملا اولسون بویله کبی
زرویش منفعل کلها فتاده بوستان درهم بکویش متصل دلها کشاده
کر کسه ناقص اولسون بویله کبی
لب شیرین اوبرا شکر باشد مل حمرا چشم از ایهام کند چشمک زه
چشمک زن ایده چشمک زن یونده کوز قیمی معناسنه فتنه در انجمن و
وهم مجلسنه فتنه براغمی اولا فتنه کن تقدیر نده در که وصف ترکیبی در ایهام و
برتمق در اصطلاحنده اولدر که بر لفظک ایکی معناسی اولا بر بر قریب الفهم و
بعید الفهم که بعید الفهم مراد اولا بر بر جهره نهد زلف مجاز جهره سی
مجاز زلفنی قویه شود از پرده حقیقت برد از لکن پرده دن حقیقت
اولا مراد صورت مجازده حقیقت مراد ایدینه دیلکدر غزلیات مشا
بو اوصاف سخنی محبوبه تشبیه ایتدوکی اعتبار ایله در بو ابیات سبعه الا برا
وانکه حضرت سبحانه و تعالی واول که حق سبحانه و تعالی حضرتی کلام
قرانرا قران عظیمک معجزه نشانلتمش کلامنی بیان دنی و ما هو بقول
بو آیت کریمه ده اولان ما دنی ایله از الایش تهمت شعر شعر تهمتک

ر سافته پاک ایلمش و علم بلاغت موروثی را و قران عظیمک بلاغتی
ر ای لو علمنی از حضیض تدنس بل هو شاعر بل هو شاعر ده نسنک حضضدن
تقدیر و ما علمناه الشعر و ما ینبغی له افراحه و ما علمناه الشعر و ما ینبغی له
سنکا وجنه یو جلتمش در بز اول رسوله شعر تعلیم اتمدوک شعرا کالایق دکلدر
ثبات این معنی راست بو ایت کریمه بو معنی سی اثبات ایچون دکلدر که
عرفی حد نفسه مذمومست که شعر حد ذاتنده مذموم در و شاعر لبب
ده کلام منظوم و شاعر کلام منظومی ایراد ایمک سببی ایله معاتب و ملوم
ملتمش در یعنی نه شعر مذموم و نه شعر ایمک سببی ایله معاتب و ملوم در
نبا برانست بلکه بنا آیت کریمه مذکوره نک نزولنه سبب اولدر که قاصران
فهم ده قاصر لر نظم قرانرا مستند بلیقه شعر بدارند قران عظیمک
شعر سلیقه سنه مستند دونیه لر سلیقه طبیعت و معاندان متصدی
ی بان راصلی الله علیه وسلم از زمره شعرا نشمارند و ایلره کلیجی و اقدام
ی معاندلر تحدی بانی که مراد حضرت رسول صلی الله علیه وسلم در شعرا
ره سندن عدا نمیه لر تحدی خصمنه عجزن بلدرمک ایچون خصمی مقابله و مباحثه یه
ب اتمکدر حضرت رسول کبی صلی الله علیه وسلم منکری و معاندلری بو اکی آیت
یه ایله ملزم و مجل ایلدی وان کنتم فی ریب مما نزلنا علی عبدنا فاتوا بسورة
ن مثله وادعوا شهداءکم من دون الله ان کنتم صادقین • قل لئن
جمعت الانس والجن علی ان یاتوا بمثل هذا القرآن لا یاتون بمثله
و کان بعضهم لبعض ظهیرا • معاندان مضاف اولوب مستدی تحدی به
ضاف اولوب مستدی اولان رسول الله اولوب معنی بویله اولمق مکندر معاندلر
ی به متصدی اولان قران عظیم سببی ایله بو وجه اوزره بان ده الف مد ایله

تحدی مصدر در
اسم فاعل معنی دار

وبازائده اولوب آن دن مراد قرآن عظیم اولور واین واضحترین دلیل
وبو روشن رک بر دلیلدر آین دن مراد وماهو بقول شاعر وما علمنا
وماینبغی له در برر فعت مقام شعر وشعرا شعر وشعر انک مقامات
اوزره وعلو مرتبت سحر آفرینان شعر آرا وشعره زینت ولطافت
لرک علو منزلتی اوزره **قطعه** پایهٔ شعر بین که چون زینی
کور که چون نبی دن صلی الله علیه وسلم نبی نعت پیمبری کردند
نبی ایلدلر بهر تصحیح نسبت قرآن فرقان عظیمک نسبتی تصحیح واعلام
تهمت اوبشاعری کردند انی شاعر لک ایله متهم ایلدلر بووجه دنی جایز
شاعر لکه تهمت ایلدلر زیرا کعزه بل هو شاعر دیمدن وما علمناه الشعر
اولدی شعر برچند اقسامت شعر نیچ قسم اوزره در چون قصیده
ومثنوی وقطعه ورباعی بو مذکورات کبی اما شعر ادر معارست ا
متفاوت اما شعر انلرک معارست وایراد نده متفاوتدر بعضی متفنن
بر جمیع اقسام شعر گفته اند بعضی لری متفنن لردر که جمیع اقسام اوزره شعر
وبعضی ازان قبیل اندو بعضی اول زمره دندر که میل ایشان ببعضی
اقسام بیشتر بوده است که بو اقسامدن بعضنه انلرک میلی زیاده رک او
اقسامدن مراد اقسام شعر در چون متقدمانکه اهتمام ایشان بقصاید بوده
شعر انک متقدمینی کبی انلرک اهتمامی قصاید اولمدر در مدایح ومواعظ و
مدحلر ومواعظ لرده غیر سنده یعنی قصاید بونلرده واقع اولمدر واهتمام
بعض بمثنوی وبعضلرنک اهتمامی مثنوی ایه اولمدر بخلاف متاخران شعرا
متاخرینی انلرک خلافی ایله در که سخنان ایشان بیشتر بر طریق غزل واقع شده
سوزلری اکثر غزل طریق اوزره واقع اولمدر وعدد این طائفه از حد و حصر

شعر آرا
وصف نزکیبی در
شعره زینت ولطافت
معناسنه

اقسام مضاف
روسمتی

متفنن
فنلی یعنی

تفاصیل جمع تفصیلدر

92

انی فرق ایلدی هر دو یک جوهر ندلیک بطبع ایکسی بیله بر جوهر در ما
این بیفرد و آن دگر بگداخت بو معجز اولدی و او بر یسی از یدی نا
رنگین کرد یا شمس ایکن اکی الی رنگین ایلدی ناچشیده تبارک اندر نا
طا شمس ایکن با سنگ دیه سنه سکر تدی و در نصیحت کوید و بو قطعه بی
قطعه زمانه بندی ازاده وار داد مرا زمانه تا که ازاده کبی بر نصیحت
زمانه راچو تکو بنگری همه بیندست زمانه یه چونکه ایو نظر ایده سن دوکل
ز روز نبک کسان گفت غم مخور زنهار زمانه ابتدی کمک لرک دولت و را
اولد قلمزدن زنهار غم یمه بسا کسا که بروز تو آرزومندست ای چوق کمک
سمک روز حالکه مستاقدر و در بعض تواریخ چنان مذکورست و تو ا
بعضنده انجلین مذکور در که نصر بن احمد که احمد او غلی نصر از بخارا
جاه نزول فرموده بود بخارادن مرو شاه جانه نزول امر ایلمش ایدی
معروف مروون غیر پدر و مدت وی مکث وی و نصر بن احمد کی مکث
زمانی آنجا متمادی شده انده متمادی و دراز اولمش ارکان دولت را خاط
ارکان دولتک خاطری بخارا و قصور و باتین آن می کشید بخارا یه و آ
قصر لرنه و بستان لرنه چکدی یعنی میل ایلدی از رودکی رودکیدن ارکان دو
چیزی بسیار تقبل کردند ارکان دولت بر وافرستند تقبل ایلدلر یعنی چوق
دیدلر دیدلر تا بینی چند مشوق و مرغب وی بخارا انکوید تا نصره بخارا
شوق و رغبت و یرجی بر قاج بیت دیه و در محل مناسب و مناسب
محل ده بر اهنگ عود بدان ترنم کند عود کی آهنکی اوزره اول بیت ایلدی
در سحری که پادشاه صبوحی کرده بود شول سحر ده که پادشاه صبوحی ایلدی
اولا این ابیات را بر اهنگ عود ساز کرد و بخواند بو ابیاتی عود کی اهنگ

اره دوزدی و او قودی **شعر** باد جوی مولیان آید همی مولیان
یک بادی کلور یعنی آسر مولیان بر موضعک اسمیدر بوی یار مهربان آید همی
ربان یارک رایحه سی کلور یک آمو در شتیهای او آمو نک قورو انک
ت لک لری زیر پا چون پرنیان آید همی اباغ التمش پرنیان کبی کلور آمو بر سهرکک
میدر آب جیحون و شکر فیهای او آب جیحون وانک در یک لک لری خنک مارا
یان آید همی بزم خنکرک میانه دکن کلور خنک بوز آت آما مطلقات معنا
ستعمال و لنور ای بخارا شاد باش و دیر زی ای بخارا شاد اول و چوق زمان دیر
ول بو خطاب مجاز در شاه نزدت میهمان آید همی شاه سنک قتوکه مهمان
ور شاه ماهست و بخارا آسمان شاه ماه و بخارا آسمان در ماه سوی آسمان
ید همی ماه آسمان جانبنه کلور شاه سروست و بخارا بوستان شاه سرو و بخارا
ستاندر سرو سوی بوستان آید همی سرو بوستان جانبنه کلور چنان در نفس
ای ناشیر کرد بو ابیات پادشاهک قلبنه انجلین تاشیر ایلدی نفس بر بنجه معنا
یون موضوعدر اما بونده قلب معناسنه روشندر که شقه خاص و کفس
سوار شد که همان انجق شقه و کفس ایله سوار اولدی شقه زبون و بیمنه در
کفس بشمق و یک منزل یرفت و بر منزل کندی و در بعضی تواریخ
بعضی تواریخ ده این حکایت را بو حکایتی سلطان سنجر و امیر
معزی نسبت کرده اند سلطان سنجر ایله امیر معزی به نسبت ایلمش لردر
دقیقی رحمه الله از شعرای ماوراء النهر است شعرای متقدمین در ابتدای
شاهنامه وی کرده است و شاه نامه بی اول ابتدا ایلمدر و بیست هزار بیت
تا بیش و تمام بکرم یک بیت بلا زیاده و لا نقصان گفته است اینمدر کا بیش کم و بیش دن
مگر در الف اتصال ایچوندر و فردوسی انرا باتمام رسانید و فردوسی انی اتمام و اف ایرسدر

شیر بان و دیبای منقش

زیب او را حاضر در

نزد و عنده مضاعفه در

منثر و موضوع

واز جملهٔ سخنان ویست این دو بیت و بو ای بیت انک سوز لرنک جمله سند ندر بو ای

قطعه یاری کز بدم از همه مردم بپری نژاد ٭ جمیع خلق دن پری اصل او

محبوب اختیار ایتدم زان شد زپیش چشم من امروز چون پری ٭ اول

بوکون بنم چشم او کندن پری کبی کندی لشکر برفت وان بت لشکر شکن

لشکر کندی واول لشکر شکن بت دخی کندی بت دن مراد دلبر بدر هرگز

کس که دهد دل بلشکری ٭ هرگز او لمسون که کس سپاهی دلبره دل و

واین قطعه هم وبو قطعه دخی انوک سوز لرندندر **قطعه** من ایتدم

ماندم خوار کشتم ٭ بن بونده چوق قالدم خوار اولدم عزیز از ماندن دایم

خوار ٭ عزیز دایم قالمقدن خوار اولور مراد زمان مدید اقامت اقامت

مذلت ایدوکن بیاندر چو آب اندر شمر بسیار ماند ٭ چونکه شمرده آب چوق زمان قالا

عفونت کیر دازارام بسیار ٭ چوق ارام وقرار دن عفونت طوتار وراى

عمّاره رحمه الله وی نیز از متقدمانست او دخی متقدمین دندر و در ایام

ساسانیان بوده است وسامانی لرک دولتی زمانده او لمشدر وطبع خوش

وشعر دلکش داشته است خوش و لطیف طبع و دلکش و مقبول شعر طوتر

واز جملهٔ سخنان ویست این دو بیت وانک سوز لرنک جمله سند ندر بو ای

قطعه جهان زبرف اگرچند کاه سیمین بود ٭ جهان اگرچه نبیچد وقت

قاردن سیمین وسپید ابدی زمرد آمد و بگرفت جای تودهٔ سیم ٭ زمرد

وسیم توده سنگ برنی طوتدی زمردن مراد جمن در تودهٔ سیمدن مراد برف

توده یغن ودیگک نگارخانهٔ کشمیریان بوقت بهار ٭ کشمیری لرک نگارخانه

بهار وقتندع بیاغ کردهمه نقش خویشتن تسلیم ٭ کندونک جمیع نقش

تسلیم ایلدی کشمیر چینه قریب بر شهر در نگارخانه نقش در که گویا اول

94

لکن جمیع نقدشن اندهٔ ظاهر اولمش در واین قطعه وبو قطعه دخی انک

لرندن در **قطعه** غرّه مشو بانکه جهانت عزیز کرد انکه مغرور اولمه کرک

جهان سینی عزیز ایلدی ای پسر عزیز انکه جهان کردرود فرآر ای چوق

عزیز کبی جهان تر فرار ایلدی مارست این جهان و جهان جوی مار کیر بو جهان

در و جهان طلب ایدوجی مار کیر در و زمار برارد کهی دمار و کاهی مار مار کیر هلاک

در و در مقامات سلطان الطریق شیخ ابوسعید ابوالخیر و سلطان طریقت مقامانده

شیخ ابوسعید ابوالخیر در قدس سره مذکورست قدس سره مذکور که روزی بر قوال

شیخ این نان که بر کون قوال انلرک قتلنده این بیت را بخواند و بو بیتی

قوالی قوالدن مراد بونده سماع ایدوجی ترنم ایدیجی شعر او قوین کمی در تلف

در غزل خویش نهان خواهم گشت کندو غرّه مشو نهان اولمق استرم

رب تو بو سبه زلم چوشن بخوانی تا سنک لبکی اویم چون سن اول

غزلی او قویه بین شیخ زاوقت خوش شمد بو بیتندن شیخک وقتی خوش اولدی

سید که این شعر کیست شیخ صوردیکه بو کیمک شعریدر کفتندازآن معانی ایندراعلمک

میر در فرمود که برخیزند تا بزیارت او رویم شیخ بیور دیکه قالیقیکوز تا انک

یارتنه کده لیم و باجمیع مریدان بزیارت او رفتند و جمیع مریدلرایله انک

یارتنه کتدلر **عنصری** مقدم شعرای عصر خود بوده است کندوزمانده

ان شعرانک مقدمی اولمش در و ویرایمین الدوله سلطان محمود سبکتکین

ایمین الدوله سبکتکین او غلی سلطان محمود بنظر قبول ملاحظت شعر موده

قبول بنظر ایله نظر بپورمش در یعنی زیاده رعایت ایلمش در و در سخنان ویست

این دو بیت و بو ایکی بیت انک سوز لرندندر **قطعه** تو آن شاهی که اندر شرق

و غرب سن اول شاه سین که شرقه و غربه جهود و کبر و ترسا و مسلمان

بونلر کبر آتشن برست در و تر سابت پرستندر ایمی کویند در تسبیح و تهلیل
و تصیل ده ایدر لر که یارب عافیت محمود کردان که یارب سلطان محمود کی عا
محمود ایله و این رباعی هم و بو رباعی ایم انک سوز لرندر رباعیه بکرفت
تو رنک از دل تو سنک سرز لفک رنکی سنک قلبکدن اخذ ایلدی
سیاه در کرا صلا ترمی یوقدر نزدود و فا و هر رنک از دل تو و فا و
قلبکدن باس از اله ایلدی یعنی سنده و فا و هیر یوقدر بو دخی جایز در
و فا و هر هم تا کم نشود کیر پلنک از دل تو ما دامکه پیلان کبری سنک کم
و زوال بو لمیه کم بو نک محلدر ده بنیت مصاحبه استعمال او لنور موم از دل
برند و سنک از دل تو موحی بنم قلبمدن و سکی سنک قلبکدن اخذ و پیدا
ما دام که قلبکدن کبر کیمیه قلبکر رفق و مرحمت میسر او لماز دیکدر رفق و ملا
کندو قلبنی موم و خشونت و شدت ایله قلبینه سنکر شبیه ایلیر و کویند
بسیار بوده است و ایدر لر که انک مثنویات جوق او لشدر مو شح
سلطان مذکور اول مثنویات سلطان مذکور ک مدحی ایله موشح و مزین لیکن
سلطان محمود ک نامنه دنمش اکلو در و یکی از آن جمله موسومست بو امق و عذ
و اول جمله مثنویات دن بری وامق و عذرا ایله موسوم در اما از انها عیش
پیدا نیست اما انلر دن عیش و اثر پیدا دکلدر عنجدی رحمة الله
وی از مروست اول مرودن در مرو اسم شهر در و از جمله بلاد خان
بود و سلطان محمود ک مادح لرنک جمله سندن ایدی و در تهنیت فتح وی
هندوستان نیز اول سلطان محمود ک هندوستان فتح تهنیته سنده قصیده دارد
بر قصیدن طوتار یعنی دیلیش که مطلعش اینست که اول قصیده نک مطلعی بود
تهنیت مبارک لکدر مطلع قصیده تا شاه نخواهد بین سفر سومنات کرد

سومنات سفری ایلدی کرد ار خویش علم معجزات کرد کندو کرد ارنی
علمی ایلدی بو دخی معنا در معجزات علم ایلدی کرد آر فعل معناسنه در
سنجی معناسنه در روشن در نشان معناسنه او لمقدن سومنات کنوه ایله
استیمی در هندستانده جا هلی سلطان محمود آنی فتح اتمکده کو یا معجزات
لدی و یکدر و در صفت حریره کویند و بو قطعه حریره و صفتنده ایدر
آن زبرجد رنک مشکین بوی طعمش طعم شهد اول مکر ایچه لو
جد رنک لوکه انک لذتی عسل لذتی در رنک دیبا دار او کویی و بویی
ود خام درسن که او دیبا رنکی و عود خام رایحه سنی طوتار چون ببریدی شود
سر یک ارزان ده ماه نو چونکه قطع ایلدک یعنی دم دم انک آندن بر بری او ن ماه نو
ور حریره قاونه و قرپزه در لر اما بو نده اول مراد در بزیر قریوزده
یوقدر و بر کونه قاون وار در که کندو سی دم دم و زنک ایشیل در اکرچه
ندقده جمعی او ن ماه نو اولور وی نیز در ایام عین الدوله بود
ل دینی سلطان محمود ک دولتی زماننده ایدی و از فواضل انعامات
ی و انک انعام لرنک فضل لرندن مال خطیر بدست آورده بروآفر مال اکه کتورد
ضل جمع فاضل در بونده فضل معناسنه در نته که کتاب صاحبک بو یلیسنده واقع
سندر بیت ایچه فاضل ماند از استاد رنک آمیزدیک مثقال لاجورد این
نیلوفرست عزمت تماشای کرقند کرد سمرقند تماشاسنه عزمت و قصد ایلدک
ون بنر دیک آن خطه رسید چونکه سمرقند کی خطه سی قربنه ایرشدی قطاع طریق
سرچه داشت ببرد ند جعبر نیه که مالک ایدی حامی کرالدر بسمرقند در آمد
سمرقند کلدی و خود را ظاهر نکرد و کندو سین ظاهر الدک روزی چند
بود برقج کون آنده اولدی این قطعه را بکفت و باز کشت بو قطعه ایدی

وکرتندن دندی **قطعه** همه نغنیم سمرقند سر بسر دیدم سمرقندک

دوکلی نغینی کوردیم نظیر چوبکردم بباغ ودادی وزشت باغه

ودشت چونکه برنظر انکدم چوبود کیسه وجیب من اردرم خالی چونکه

کیسه وجیبم درم دن خالی ایدی دلم فرش خزین بنوشت کوکلم

سرور فرشتی حی ایلدی مرادی درم قالدغندن اوتری وسرور

قطع ایلدم دیمکدر بس زاهل هنر بارها بهر شهری چوق اهل

کره هربر شهرده شیندم ودم که کونر یکیت جنت هشت

که کونر بردر جنت سکزدر هزار کونر دیدم هرار جنت بیش بیک کونر

زیاده دیبک جنت دن زیاده کوردم لودی وجه دمی بیک کونر کوردم

کوردم بووجه دمی جلیز اوزره پیش ممان خته معروف اولور

جواب تشنه باز خواهم گشت اما نه فایده که جمیع مستدرکات

جودیده تست بنیه بکف درم نبود چونکه کونیت کوره الده دیم

شوکه بکمز برکه التون لکن ایمجده بنی کمسنک اولا فردوسی رحمة الله علیه

طوسدندر وفضل وکمال وی ظاهر وانک فضل وکمال ظاهر درکسی

نظمی بود برکمسنک که شاه نامه کبی منظم اول چه حاجت بمدح وتعریف

غمرلرک مدح وتعریفینه حاجت وذاحتیاج میکویند که وی بدقعه

ایدرلرکه اول دهقنت مشغول ایدی زراعت معتاد نه در دهقان

اهل زراعتک مقدمته درلر مطلق انکبی معتاد نه دی استعمال

اولنمشدر ده خانه فارسیده دهقان انک معربی در بروی تعدی

انک اوزرینه تعدی یعنی ظلم واقع اولدی

بلدر بقصد تظلم روی بغزنین کرد شکایت قصدنه غزنینه توجه ایلدی

که تختکاه سلطان محمود بود که اول سلطان محمودک تختکاهی ایدی چون انجا رسید

چونکه اول بره ایرشدی وبر باغستان آن میکذشت واول شهرکه باغلرینه اوغردی

دیدکه سه کسی نشسته اند کوردیکه اوج کسه اوتورمشلر وبمعاشرت اشتغال

تمام دارند ومعاشرت ومصاحبت تمام اشتغال طوتارلر دانست که

ازملازمان سلطان اند بلدی که سلطانک ملازم لرندن در باخود کفت

پیش ایشان روم کندوسنه ایدی انلرکه فتنه کده ایم چون نزدیک ایشان

رسید چونکه انلرک فتنه ایرشدی ازوی متوحش شدند اندن متوحش ومتنفر

اولدیلر وکفتند مجلس ما منغص خواهد ساخت وابتدیلر بزم مجلسمزی مکدر ایدرکه

هیچ به ازان نیست هیچ اندن بیک بوقدرکه چون بیاید که چون کله بکویم

که ما شاعران پادشاهیم ودیالمرکه بزپادشاهک شاعرلری ایزو باغلر

شاعران صحبت نمی داریم وشاعرلردن غیری ایله صحبت طوتمزز وسه مصراع

بکویم واوچ مصراع دیه لم که رابع نداشته باشد که رابع اولمیه پس بکویم

صکره دیه لم هرکس که مصراع رابع بکوید باوی صحبت بداریم هرکسه که

مصراع رابعی دیه انک ایله صحبت طوتمزز واکر نه مارا معذور دارد وکریوکه

قادر اولمزایسه بزی معذور طوته چون بایشان رسید چونکه فردوسی انلره ایرشدی

انچه باخود وفخر ساخته بودند باوی کفتند انی که کذاری ایله فخر یعنی تدبیر وتدارکه

ایلش ایدی لراکه ایتدلر کفت آن مصراعها که کفته اید بخوانید فردوسی ابتدی

اول مصراعلری که دیمش سزاوقوکوز عنصری کفت عنصری ابتدی ع چون عارض

نوماه نباشد روشن ماه سنک عارضک کبی روشن اولماز عسجدی

کفت عسجدی ابتدی ع هرکز رخت کل نبود در کلشن کلشنده کل سنک

رحکه بهرنگ ومشابه اوماز فرخی گفت فرخی ایلدی ع مژگانت همی کند گذار بخون
سنگ مژگانک جوشندن گذر ایلر مژگانت ده نون ساکن اوقتیق گرگ چون فردوسی
این نسه مصراع بشنید چونکه فردوس بواوج مصراعی اشندی بر بدیهه گفت
فوری ایلدی ع مانند سنان کیو در جنگ پشن ، پشن جنگنده کیو سنان گیو
ایشان ازان متعجب شدند انلر اول مصراعدن تعجب ایدجی اولدلر واز قصه
کیو وپشن استفسار نمودند وکیو وپشنگ قصه سندن سئوال ایلدلر انلرا
مشروح باز گفت فردوسی انی مشروح وتمام ایلدی کیو رستم زاکلک بهادر انلرک
اسمی در پشن افراسیابه متعلق پهلوانلردن بر پهلوانک اسمی در بعد ازان بمجلس سلطان
افتاد اندنصکره سلطانک مجلسنه دوشدی ومقبول نظروی شد وانک ذکر
مقبول اولدی واورا گفت که مجلس ما فردوسی ساختی وسلطان محمود
بزم مجلسنوی فردوسی ایلدگی وبدان سبب فردوسی مخلص کردواول
فردوسی تخلص ایلدی وچون چند گاه برآمد وچونکه برپنج وقت مرور ایلدی
شاهنامه نامور شد شاهنامه بی نظم انکه مامور اولدی هزار بیت یکنصت
وپیش سلطان آورد بیک بیت دیدی وسلطانک اوکنه کنوردی وتحسینها
پادشاهدن تحسین لر بولدی وهزار دینار زر سرخش بداد واکه زر
مضروب بیک دینار ویردی زر سرخ قیدی بیان ایچون در زیرا دینار راقیمه
دخی کلور پس در مدت سی سال پس اوتوزیل مدتنده یعنی اوتوز یلده
شاه نامه تمام ساخت شاه نامه تمام ایلدی وپیش سلطان آورد وسلطان
قتنه کنوردی وبدستور آنچه پیشتر واقع شده بود واول اسلوب اوزره
واقع اولمش ایدی که هر بیتنه بر دینار ویرلمش ایدی در مقابله هر بیت
مقابله سنده یک دینار زر سرخ توقع میداشت برزر سرخ دینار زرا

حاسدان خوض کردند حاسد لرانک حقنده نامعقول سویلمکه شروع ایلدلر
وگفتند وایدلر شاعری راچه قدر آن بر شاعر که نه اول قدری اولا که ویرا
برین قدر عطا سرافراز کردانند که بو قدر عطا وانعام ایله آنی عالی قدر ایلیلر
وصله ویرا برشصت هزار درم قرار دادند وانک احسان وصلکین التمش
بیک درم اوزره قرار ویردیلر فردوسی ازان برنجید فردوسی اندن انجندی
میگویند دران وقت که ایدلر اول وقتده که آن در مهار آوردند اول
درم لری کنوردیلر وی در حمام بود فردوس حامده ایدی چون از حمام بیرون
آمد چونکه حمامدن چقدی بیست هزار بحمامی داد یکرمی بیکن حمامجی یه ویردی
وبیست هزار بفقاعی ویکرمی بیکن فقاعجی یه ویردی فقاعی دن مراد شهر بخی در
که فقاع چندان برای وی آورده بود که اندن اونری بر قاچ فقاع کنورمش ایدی
وبیست هزار بآن کسانی که آن در مهار آورده بودند ویکرمی بیکن اول کسلره
ویردیکه اول درم لری کنورمش ایدیلر وسلطانرا ایچهل بیت کتابیش مذمت
کرد وسلطان محمودی بلاز یادة ولانقصان تمام قرق بیت ایله ذم وهجو ایلدی
که ازان جمله است این چند بیت که بو بر قاچ بیت اول جمله دندر مشنوی
اگر شاه را شاه بودی پدر ، اگر شاه محمود کی پدری شاه اولیدی بسه
بر نهادی مرا تاج زر بنیم باشم اوزره تاج زر قوردی چو اندر تبارش
بزرگی نبود ، چونکه انک اصلنده اولولق وپادشاه لق یوق ایدی تبارنده
نام بزرگان نشنود ، اولو لرک وپادشاه لرک نامی استماع ایتمکه قادر اولمدی
مراد اولزم پادشاهی رعایت ایتمکه قادر اولمدی بیکدر درخنی که تلخ وبیرا
سرشت ، بر درخت که انک اصلی وسرشتی تلخ در کرشر در نشانی بباغ بهشت
اگر ان جنت باغنده دکه سن ورا زجوی خلدش بهنگام آب ، وگر صوا رمعه وقتنده

به بیخ انگبین ریزی و شیر ناب ۔ جنت جویدن انگبین و شیر ناب کنور اوکل
کوکنه دو که سن انگبین عسل شیر سوت ناب صافی از جوی خلدش تر کیب
معناسی بو مصراعه قید او لندی خلد شده اولان ضمیر بیخ لغظنه مضروف
سرانجام کو هر بکار آورد ۔ عاقبت اولدرخت اصلی ایت کنور اولغدر تربیک اصلا آکه
فایده سی اولماز همان میوهٔ تلخ بار آورد ۔ همان اجی میوه حاصلی کنور بار
بونده حاصل معنی شه در که بار میوهٔ تلخ تقدیر نده در که عامک خاصه اضافتی
قبیلندهٔ اولور بو مذکور بینک معنا سیله مصراع اوّل مفسّر در پس ازان تخلی
اندن صکره مختفی و پنهان اولدی هر چند ویرا طلب کردند نیافتند هر نقدر که
انی طلب ایلدلر بو مدار بعد از چند گاهی هر نیچه وقتدن صکره خواجه حسن میمندی
که مرتبهٔ وزارت داشت خواجه حسن میمندی که وزارت مرتبه سنی
طوتدی در شکار گاهی بیتی چند از شاه نامه بر شکار بر نده شهنامه دن
برفاج بیت بتقریبی که واقع شده بود بخواند شول مناسبت ایله که واقع
اولمش ایدی او قودی سلطان از ابیات خوش آمد سلطان محمود ه زیاده خوش
کلدی پرسید که این شعر کیست صورتیکه بو کیمک شعری در کفت شعر فردوسی
حسن میمندی ایتدی فردوسی نک شعر یدر سلطان از کرده خود پشیمان شد
سلطان محمود کفتند نه فرمودند که فردوسیه ایلش ایدیر پشیمان اولدی و فرمان داد
تا شصت هزار دینار زر سرخ و بیوردی تا التمش بیک زر سرخ دینار سی
باخلعتهای خاص خاص خلعتلر ایله نام زد فردوسی کنند فردوسیه نام زد آدمنلر
ایله لر و به طوس برند و طوسه ایلدلر اما طالع مساعدت نکرد آما حالیه بیاورد
ایلدی چون این عطیه را بیک دروازهٔ طوس در آوردند چونکه بو نخشلی
طوسک بر سوقاغی ایچنه کتوردلر تابوت فردوسی را از دروازه دیکر

بیرون بودند فردوسیک تابوتی بر غیر سوقاقدن طشره الندر و ازوی
وارث یک دختری مانده بود و اندن وارث بر دختر قالمش ایدی انلر ابرو به
عرض کردند اول عطیه یی که عرض ایلدلر رحمت ور زید و قبول نکرد همه سی ایلدی
و قبول ایلدی نکم پدری التمش بیک در مدن بری قبول ایمیوب اوج کره ور مش ایدی
کویا پدر نه اولان ایا ماندن رنجیده خاطر اولدی و اظهار همت ایدوب
قبول ایلمدی و کفت مرا چندان مال و نعمت که کفاف معیشت باشد موجود است
و ایتدی بنم اولقدر مال و نعمت که معیشتمه کفایت ایلر وار در احتیاج بان ندارم
اکه احتیاج طوتمازم کاشتکان اول عطیه ایله ارسال اولنمش کمه رآنرا
بعارت ربا طی دران نواحی صرف کردند اول مالی اول اطرافده بر کاربان
سرایک تعمیر نه صرف ایلدلر **قطعه** خوشست قدر شناس که چون
خمیده سپهر قدر شناسلق خوشدر زیرا چونکه منحنی فلک سهام حادثه را کرد
عاقبت قوسی حادثه سهامنی عاقبت قوسه منسوب ایلدی قوسده یا نسبت
ایچون در مراد چونکه قوس فلک عاقبت حادثه سهامن قوسه راست ایدوب سلطان
محمودی و فردوسی هلاک ایلدی دیمکدر برفت شوکت محمود و در زمانه نماند
سلطان محمود کی شوکتی کندی و زمانده قالمدی جز این فسانه که نشناخت
قدر فردوسی بو افسانه دن غیر یکه فردوسیک قدرنی اکلمدی و الله العظیم
زمانه ده بر قدر شناسه راست کلدم که اندن احسن کورم فرضا ارباب دولتدن
بر قدر شناس ظاهر اولمایی زدانی و اراذل احاطه ایدوب انی ده غیره احسان
و کرمدن منع ایلدلر **ناصر خسرو رحمه الله** در صناعت شعر ماهر بوده و در فنون
حکمت کامل صناعت شوده ماهر و فنون حکمنده کامل ایدی آما بسوء اعتقاد و میل
بر ندقه و الحاد متهم آما سوء اعتقاد ایله و الحاده میل ایله متهم ایدی متهم

ها نک کسری ایله در فتح ها ایله غلط مشهور در واورا سفرنامه ایست و انکی
سفرنامه سی وار در یعنی برکتاب دیمشدر که نام سفرنامه در که در اکثر اوقات
سفر کرده که معموره نک اکثر نده سیر و سفر ایلمشدر و محاوراتی که با افاضل کرده
واول محاوره لریکه افاضل ایله ایلمشدر در انجا بنظم اورده اول کتابده نظم کتور
واین ابیات که عین القضاة قدس سره و بو ابیات که عین القضاة همدانی قضاة جمع قاضی
سری پاک او لنسون در کتاب زبدة الحقایق ایراد کرده زبدة الحقایق نام کتابده
کتور مشدر از جمله منظوماتی اوست انک منظوما نک جمله سندندر **قلم** بهه جود من
از بلغار یانست ، بنم دوکل جورم بلغار و لبر لرندندر بلغار اسم شهر در که مادام بلغار یانسبت
هی باید کشیدن ، که دایم باکه اندن جور چکمک کرکدر کنه بلغار یانر انیز بهم شبیه
کناه بهم بلغار و لبر لرینک دخی دکلدر بکویم کر تو بتوانی شنیدن ، ویم اکر سن آتمانه
انکه قادر ایسک خدایا این بلا و فتنه از نست ، ای خدا بو بلا و فتنه سندندر
ولیکن کس نمی یارد مجیدن ، ولیکن کسه یعنی حجت کتورمکه و مقابله انکه قادر اولمایز
هی آرندتر کانر از بلغار ، بلغاردن محبوبلری کتورر لر زبهر پرده مردم دریدن
خلنک پرده سنی یرتمکدن و عرضن پایمال اتمکدن اوتری لب و دندان آن خوبان
چون ماه ، اول ماه کبی خوبلرک لب و دندانی بدین خوبی نبایست آفریدن ،
بو خوبلق ایله یار تمق کرکزایدی زیرا خلقه بلا و فتنه در مراد تولیدی حق
حضرتی خوبلری بو حسن و لطافتده خلق ایتمیدی که بنجه بلا و فتنه یه سبب اولیدلر
دیمکدر که از عشق لب و دندان ایشان ، که انلرک لب و دندانی عشقندن
بدندان لب هی باید کزیدن ، و دندان ایله لب اصرمق کرکدر زیرا محل تعجب و تحسین
زیاده لطیف خلق اولمشدر **اردی هروی** در قواعد شعر و فضل ماهر بوده قواعد جمع قاعده
و در قوانین علم و حکمت کامل شعر و فضل قاعده لرنده ماهر و علم و حکمت

قانون لرنده کامل ایدی ممدوح اورا عارضه حاد شد انوک ممدوحه بر مرض عارضه مرض
عارض اولدی که قوت مباشرت ساقط کشت که جماع ایتمکه قوتی ساقط اولدی
اطبا از معالجه آن عاجز آمدند اطبا انوک معالجه سندن عاجز کلدلر یعنی علاج اطبا جمع طبیب
قادر اولمادلر از رقی کتاب الغیه و شلغیه را بنظم آورد از رقی الغیه و شلغیه
نام کتابی نظم کتوردی و تصویر کرد و تصویر ایلدی و غلامی را از خواص پادشاه خواص جمع خاصه
و پادشاهک خاصلرندن بر غلام با کنیزکی عقد نکاح بست بر کنیزک ایله
نکاح ایدوب اولندردی و ایشانرا در حرم پادشاه و انلر پادشاهک حرمنده
که میان ایشان و پادشاه که انلر ایله پادشاه اورته سنده شبکه بیش
حائل نبود حائل بر شبکه دن زیاده وکل ایدی منزل داد منزل و یردیکی
یعنی ایکیسی انده قودی شبکه آغ کبی دلک دلک اولان شنه در که مشبک دیرلر
وان کتاب را پیش ایشان نهاد و اول کتابی انلرک اوکنه قودی و فرمود بیوردی
که بآن صورتهای مختلف که دران کتاب مصور شده است که اول مختلف صورتلر
ایله که اول کتابده تصویر اولنمشدر مباشرت مشغول شوند جماعه مشغول اولالر
و پادشاه را فرمود و پادشاهه بیوردی که از قفای شبکه بی وقوف ایشان
که شبکه ارودندن انلرک وقوفنه احوال ایشان مشاهده کند انلرک احوالنی
مشاهده ایلیه چون این مشاهده مکرر شد چونکه بو مشاهده مکرر اولدی
حرارت غریزی قوت کرفت جبلی و خلقی اولان حرارت قوت طوتدی و آن
ماده را که مانع قیام آلت بود منقطع کردانید و اول ماده که الک قیامنه مانع ایدی منقطع ایلدی
و بر مثال پنیر و پنیر مشابه مایه منجمد بر منجمد نشه از منفذ احلیل بیرون آمد ذکری دلکنک
منفذ ندن چقدی احلیلده ذکر دلکی و مقصود حاصل شد و مقصود حاصل اولدیکه
جماعه قوت در و از سخنان ولیست در وصف شراب و شراب

وصفنده بوربای آنک سوز لرنند ندر ما ساقی بیار لعل می کز فروغ آن
ای ساقی کتور شول لعل رنک لو شرابی که انک شعله شدن اندیشه لاله زار شود دیده
کلستان فکر لاله زار دیده کلستان اولور لاله زار شود مصراعنک مراد معنا
غم و غصه کدوب شوق و ذوق و صفا پیدا اولور دیمکدر کر بکذر و پیری بشب اندر
شعاع ان اکر پری کیجه ایله انک شعاع ندن کذر ایله از چشم آدمی نتوانند شدن
نهان آدمی نک چشمندن نهان اولمغه قادر اولماز خوش بوی تر ز عنبر و دلکش تر
از عنبر دن خوش بو برک و عنبر دن دلکش رکدر روشن تر از ستاره
و صافی تر از روان کوکب دن روشن رک و جاندن صافی رکدر معزی
وی در زمان دولت معز الدنیا و الدین سنجر بن ملک شاه بود اول معزی
معز الدنیا و الدین ملک شاه اوغلی سنجر دولتی زماننده ایدی و از مداحان او
وانک مداحلرندندر و معزی نسبت باوستد و معزی تخلص اکه نسبت ایله در
وانچه اورا و اول نسنه که اکه در زمان وی سنجر زمانده از علو شان در رفعت
درجه علو شاندن و درجه نک رفعتندن دست داده میسر اولدی کم شاعری
میسر شده زیاده از شاعره میسر اولمشدر بو وجه دن جایز در بر شاعره از میسر
اولمشدر وجه اولکه کوره کم لفظ شاعره مصروفدر وجه ثانی یه کوره میسر شده
مصروفدر و کویندکه سه کس از شعرا و ایدر لرکه شعرادن اوج درسه دولتده
اوج پادشاهک دولتنده اقبالرینه دیدندو قبولرینه یافتندو دولتلرندن مادح
کورد لرو قبول بولدلرکه کس نیافت که شعرادن کم بولمدی رودکی
در عهد سامانیان رودکی سامانیان زمانده و عنصری در دولت محمود یان
و عنصری محمود یلر دولتنده و معزی در دولت سنجریان و معزی سنجری لر دولتنده
و سبب وفات وی آن بود و انک وفاتنه سبب اول اولدی که روزی سلطان

علو بلند

سحر بوقت از معظمه در

از درون خرکاه تیری انداخت که بر کردن سلطان او تاخ اچندن اوق اتردی
و او بیرون خرکاه ایستاده بود و اول خرکاهک طاشره سنده اباغ اوزره شورمشدی
ناکاه تیر خطا شد ناکاه تیر خطا واقع اولدی و بروی آمد و انک اوزره کلدی
بیفتاد و در حال جان بداد دوشدی و در حال جان ویردی و از جمله سخنان
ولیست این چند بیت و بو بر قاج بیت انک سوز لرنک جمله سندن در ربا عیه
تا نکارم ز سنبل بر سمن پرچین نهاد تاکه نیم نکارم سمن اوزره سنبلدن
پرچین قودی داغ حسرت بر دل صورتکران چین نهاد چین نقاشلر نک کوکلر اوزرنده
حسرت داغن قودی سنبلدن مراد زلف و سمن دن مراد عذار در که چین ایله بر اولمش
زلفی عذاری اوزره قومغله بر لطافت و بر دیکه صورتکران چین اول حالنی کورب
تحسره قالدلر هر دل کز سر کشی نتهاد سر بر هیچ خط هر بر دل که سرکش لکندن
هیچ خط اوزره باش قومدی زیر زلف آ کنون سر بر خط مشکین نهاد
شمدی انک زلفی التنده اولان مشکین خط اوزره باش قودی خط آولدن
مراد فرمان و حکم اولمق رو سندر که حاصل معنی بو یله اولور کبر و سرکش لکندن
هیچ کسنک امر و فرمانه سر فرو اتمین کم شمدی بنم دلبر مک مشکین
خطن کورب اکه محبت ایدوب سر فرو ایلدی من غلام آن خط مشکین که کوی
مورچه بن اول مشکین خطک غلامیم که دیرسن مورچه پای مشک آلود بر برکه
کل نسرین نهاد مشک ایله آلوده اولمش ایاغنی کل و نسرین بیراغی اوزره
قودی کل نسرین دن مراد عذار در که خطک بر بر کل نسرین مشهور بر بیاض
شکوفه در کل شکوفه معنا تزینه مضاف اولور معنی اکه کوره اولور کل زنبق و خط
بادام کبی و این چند بیت دیکر و بو بر قاج بیت دخی از قصیدهٔ شول قصیده دن
که بر اسلوب شعرای تازی زبان کفته که لسان عرب شعرا سنک

اسلوبی اوزره اینشدر رباعیه ای سارِبان منزل مکن جز در دیار یار من
سارِبان بنم یار مک دیار ندن غیری یرده منزل ایله تا یک زمان زاری کنم بر ربع
و اطلال دمن تا بر زمان ربع و اطلال و دمن اوزره زار یق ایدم ربع منزل در
اطلال جمع طلل در که خراب اولمش سرای یک بقیه و نشانی در و دِمَن جمع دِمنه در که بوغه
منزله معناسنه در ربع از دلم پر خون کنم اطلال را هیچون کنم و دلمدن پر خون ایدم
اطلالی هیچنه ایدم خاکِ دمن کلکون کنم از آب چشم خویشتن و دمنک خاکینی
کلکون ایدم کندو آب چشمدن از روی یار من کهی ایوان همی بینم تهی من کهی
یارک یوزندن ایوانی بوش کورورم و زقد آن سرو سهی خالی همی بینم چمن
واول سرو سهی نک قدندن چمن خالی کورورم جایی که بود ان دلستان
یا دوستان در بوستان شول برکه بوستانده اول دلستان دوستلر ایله اولدیغی
شد کرک و روبه را مکان شد کوف و کرکس را وطن اول یرشمدی کرک و روباهه مکان
اولدی کوف و کرکسه وطن اولدی کوف اوکودیدکلری فوشدر بعضلر بایقوشی دیر
اما قول اول مشهور در کرکس بایاقوشی عبد الواسع جلبی وی فاضلی کامل
بود و شاعری ماهر اول کامل بر فاضل و ماهر بر شاعر ایدی بهر دو زبان تازی
و فارسی سخن گفته عربی و فارسی هر ایکی لسان ایله سوز سویلیدر و اتفاقا
و اتفاق وارد در که هیچکس از عهدهٔ جواب قصیدهٔ مشهور وی که هیچ کس
انک مشهور قصیده سنک جوابنک حقندهٔ که مطلعی اینیت که اول
قصیده نک مطلعی بودر بیرون نیامده است طشره کلمه در مراد انک ایچون
کما ینبغی جواب دیمکه قادر اولمدر مطلع که دارد چون تو معشوق نگارد
چابک و دلبر سنجلیس نگارد چابک و دلبر بر معشوقه کیم مالک و قادر
بنفشه زلف و نرگس چشم و لاله روی و نسرین بر بنفشه

زلفلو و نرگس چشملو و لاله یوزلو و نسرین سینه لو بر بوندهٔ سینه معناسنه در و مفتتح
بعض قصاید کفته است و بعض قصاید ک مفتتحنده ایتمشدر مفتتح دن مراد
بوندهٔ مطلع قریب اولان بیتلر در قطعه در دهر نیست از تو دل افروز نگار
دهره سندن قلبه سرور و یرجن رک نگار یوقدر در شهر نیست از تو چکر سوز
نر پسر شهره سندن چکر باغچن رک پسر یوقدر تا کرده ام بلاله سیراب
تو نگاه تا که سنک نازک عذار که نظر انشم تا کرده ام نرگس پر خواب تو
نظر تا که سنک پر خواب چشمک نظر انشم کاهی جو لاله ام زو صات شکفته روی
کاهی لاله کبی سنک وصالکدن شکفته روی خندانم کاهی جو نرگس زفراقکدن سر
کاهی نرگس کبی فراقکدن باشمی اوکومه بر اقشم فکنده ام تقویر زنخ در ادیب صابر
وی شاعری فصیح و فاضلی لبیب بوده است اول فصیح بر شاعر و لبیب
بر فاضل اولمدر و اشعاری رالطافتی کامل و ملاحتی تمام حاصلدر
و انک اشعارنه کامل بر لطافت و تمام بر ملاحت حاصلدر و افاضل بتقدم وی
معترفند و افاضل انک تقدمنه معترفلر در چنانکه انوری وی رابر خود ترجیح
نهاده انجلیز که انوری اکه کندو اوزره ترجیح قومشدر انجاکه در قطعهٔ تعداد
کمالات خود میکند اول یرده که بر قطعه ده کندو کمالاتنی عد و بیان ایلر
و در آخر آن میکوید و انک اخرنج ایدر بیت این همه بکذار باشور محرر آمدم
بود و کل کمالاتی قوحایه کتورمه فرض ایله که مجرد شعر ایله کلدم یعنی همان
شعرم وار در غیری یوقدر چون سنایی هشتم آخر کرنه همچون صابرم
آخر سنایی کبی ام اکر صابر کبی دکل ایسم و از جملهٔ سخنان ویست این چند بیت
و بو بر قاچ بیت انک سوز لرنک جمله سندندر رباعیه
ای روی تو جو خلد و لب تو جو سلسبیل ای جانانکه سنک رخک جنت

کبی و سنگ لبک سلسبیل کبدر بر خلد و سلسبیل تو جان دلم سلسبیل سنگ
خلد و سبیلک اوزره بنم جانم و دلم سبیلدر تا هید بش طلعت نوکی دهد
فروغ تا هید سنگ طلعتک قنده قجان فروغ و نور و بر تا هید زهره در
خور شید نزد خدمت تو کی بود جمیل افتاب سنگ خدمتک قنده قجان جمیل
اولور یعنی افتاب سا که نسبت خوب و جمیل دکلدر خدمت بونده قرب و حضور دن کیا بلیر
بغداد حسن و مصر جمالی و چشم من حسنک بغدادی و جمالک مصری سن و بنم چشم
بغدادر اجود جله بود مصر را چو نیل بغداد اک دجله سی کبی و مصر ک نیل کبدر
از باد رنج هجر تو قدم شده چو نال سنگ فراقک مرضنک بوکندن قدم نال کبی
او لمشدر و ز زخم دست عشق تو خدم شده چو نیل و سنگ عشقک الک زخمندن
عذارم نیل کبی او لمشدر نیل ثانی چو بت معناسنه در و از جله اشعار ولیست
این قطعه و انک جله اشعار ندندر بو قطعه قطعه دوات ای پسر آلت دولت است
ای پسر دوات دولت الفی در بود دولت تندر ارام کن تندو سرکش دولت
انک ایله رام و مطیع ایله چو خواهی که دولت کنی از دوات جون استرسن که دوات
دولت ایده سن الف را زپیوند تا لام کن الفی تا یه متصل ایلمکدن لام ایله یعنی
دوات ده الف تا یه متصل اول دولت اولور انوری حکیم کامل و فصیح فاضل بود
کامل بر حکیم و فصیح بر فاضل ایدی و حسن شعر و لطف نظم شمه ایست از فضایل او
او خالیست از جمال کمال او حسن شعری و لطف نظمی انک علو حالندن برشمه و انک
کمال جمالندن بر خالدر خال بکدر سخنان او مشهورست و دیوان او مسطور و انک
سوزنلری مشهور و انک دیوانی مسطور در و از لطایف اشعار او
و انک اشعار انک لطائفندندر یک قطعه که شعر ست
بنصیحت شعرا بر قطعه که شعرانک نصیحتی ایله شعار لرینی

مشعر شعار دن ماخوذ اولوب اسم مفعول اولمق روشندر شعار علامت معناسنه
دخی کلور بنصیحت ده اولانلر با اسم مفعول اولمق منع ایلر نوشته می شود بونده
یازلش اولور قطعه دی مراشاعر کن کفت غزل میکویی دون برشاعر جک باکه
غزل دیرمی سن دیدی کفتم از مدح و هجا دست بنیشاندم هم ابتدم مدح
و هجودن دخی فراغت و اعراض ایلدم مراد غزل و مدح و هجودن فراغت ایلدم دیمکدر
شاعر کده اولان کاف تصغیر تحقیر ایچون در کفت چون کفتش آن حالت کمراهی بود
اول ابتدای نیجه یعنی فراغته سبب نه اولدی اکه ابتدم اول نسنه ضلالت حالتی ابدی
حالت رفته دکر باز نیاید ز عدم کفتش حالت عدم مدن کرو کلمز غزل و مدح
و هجا بهره ازان میکفتم بو اوچنی اول سببدن دیر ایدم که مرا حرص
و غضب بود و بان شهوت ضم که بنم حرص و غضبم و ار ایدی و شهوت اکه
ضم یعنی شهوت دخی وار ایدی حرص مدحه غضب هجایه شهوت غزله کوره لف
و نشر غیر مرتب طریق ایله آن یکی شب همه شب در غم و اندیشهٔ آن اول بری
دو کل کیجه لرده اول غم و اندیشه ده که کندو وصف لب چون شکر و زلف خم
که شکر کبی لذیذ لبی و خم کبی زلفی وصف ایده آن یکی دن مراد شهوتدر که اکه
اسناد سببی اسناد اولنان قبیلدندر خم بو کلم وان دکر روز همه دران
محنت و رنج واول بری دو کل کون لر اول محنت و رنجده که کجا وز که چون
کسب کند هیچ درم که قدره و کیم دن که نیجه بش درم کسب و حاصل ایدر
و آن دکر دن مراد حرصدر که بو دخی سببی اسناد اولنان قبیلدندر و آن سه
دیکر چو سک خسته تسلیش بدان واول اوچنی خسته کلب کبی انک ایله متسلی
که زبون بکف آید که از و باشد کم که الله بر زبون کره که اندن کم و ضعیف اولا
که انی رنجیده ایده و آن سه دیکر دن مراد غضبدر بو دخی سببی اسناد اولنان قبیلدندر

میکویی معنی آیا استفهام در ایدر

چون ایله ایله استفهام در ایدر

چیست ایله که استفهام در ایدر

چون خدایا این سگ کرسنه را حاشاکم ٭ چون خدای تست بواوج آج کلب
باز گرداز سر من بندهٔ عاجز بکرم ٭ کرمی ایله بن عاجز بنده سگ باشندن رمع
ایلدی حاشاکم غزل ومدح وهجا کویم یارب زنهار ٭ بواوجنی دیم یارب امان
بس که باعقل جفا کردم وباعلم ستم ٭ زیاده که عقل جفا وعلم ظلم ایلدم حاشاکم
اولی بود درکه غزل ومدح وهجا مصراعنه مصروف اولا اول بیتدن انوک آخر
قید اولندی کم لفظ فارسی درکه ترکی دخی استعمال اولنور یارب زنهار بس که
باعقل مصراعنه مصروفدر بو ایکی بیت ده تعقید وار در انوری لاف زدن
مردی نبود ٭ ای انوری لاف اورمق مرد اشیوه اولماز چون زدی باری تو مرد
نکه دار قدم ٭ چونکه مرد کرک لافنی اوردک سن باری مرد کربی قدمکی حفظ ایله تاکه
طیر نمیه سن کوشهٔ کیر وسر راه نجاتی بطلب ٭ سر کوشه طوت وبر نجات سر راهی
طلب ایله که نه بس دیر سر آید بتو براین دو سه دم ٭ زیرا بو ایکی اوج نفس سنک
اوزرکه چوق اکلنمز باشه کلور مراد حیات دنیا زیاده بی بقا ایدوکن اشعار در
کویند بسمع ملک عنور رسانیدند ابدر ل عنور پادشاهنک سمعنه ایرشدر در
که انوری ترا هجا کفته است که انوری سنک ایچنه هجو دیمدر بملک بهرات
نامهٔ نوشت وانوری را طلب کرد بهراة پادشاهنه برنامه یازدی وانوری
طلب ایلدی ونسبت بوی اظهار تلطف وتودد نمود واکه لطف ومحبت
اتمک اظهارنی کوسترمدی مراد انوری بو غافل اتمک ایچنه لطف ومحبت
طرفندن کلدی دیمکدر اما مقصودش انتقام وی بود اما ملک عنور کی مقصودی
انوری یه انتقام اتمک ایدی ملک بهرات بنبراست وزر یافت ملک بهرات
ملک عنور کی مقصود انی اکلدی اما بصریح نمی توانست نوشت اما صراحة یاد
قادر اولمدی درمکتوبی که مشتمل بجکه از برای مطالبهٔ انوری جواب نوشت

انوری ی طلب اتمکدن اوتوری جواب یازدی این ابیات را در ان نامه درج کرد
بو بیتلری اول نامه ده درج ایلدی **قطعه** هی الدنیا تتقول بملاء فیها
او یعنی دنیا سا که اغزی طلوس ایله یعنی آشکارا دیر حذار حذار من بطشی وفتکی
حذر ایله حذر ایله بنم بطشمدن وفتکمدن هی ضمیر قصه در که جمله دن اول
واقع اولمشدر که دنیا یه راجعدر فیها ده اولان فی اسم در اسماء سته دن
که ها یه مضاف در فی قم معناسنه در ها مؤنث ضمیری در که دنیا یه راجعدر تتقول
فعل مضارع مفرد مؤنث غایبه در فاعلی تخمینده مستتر هی در که دنیا یه راجعدر
ملاء پر معناسنه در حذار فعال وزننه اوزره احذر معناسنه در باب ارباعدن
امر حاضر در ننه که تزال انزل وترک اترک معناسنه اولدغی کبی حذار ثانی
تاکید ایچون بطش مصدر در محکم طوتمق معناسنه فتک مصدر در ناکاه قتل
اتمک معناسنه ایکیسی یله فاعل لرنه مضافدر فلا یغرر کم طول ابتسامی
بنم کثرت تبسم سزی مغرور وغافل ایلمسون فتول مضحک والفعل مبکی
ایلیه بنم سوزم کلدریجی وفعل اغلدجی در زنهار بنم قوله اعتماد ایلکوز
فلا یغرر کم فعل نهی در کم مفعولی وطول فاعلی در که ابتسامه مضافدر ابتسام
افعال بابندن مصدر در تبسم اتمک معناسنه فاعلنه مضافدر که یادر قوله تقدیرا
مرفوع مبتدادر که یای متکلم مضافدر مضحک لفظا مرفوع انوک خبریدر
والفعله واو حرف عاطفه الفعل لفظا مرفوع معطوفدر قوله مبکی تقدیرا
مرفوع انک خبریدر فتول مضحک مصراعی شرط محذوفه جوابدر وفاء شرطیه در که
تقدیری بوله در واذا کان کذلک فتول مضحک والفعل مبکی مضحک
ومبکی اسم فاعلدر افعال بابندن انوری انرا بحسن فراست دریافت
انوری انی حسن فراست ایله اکلدی ووسیلها انکیخت ووسیله لر

وشنیع لرپیدا ایلدی و ملکِ هرات را ازان مطالبه درکذرانید و هرات پادشاهی
کندویی طلب ایمک دن فراغت اندردی دکر ملکِ غوره یر اطلب کرد تکرار
پادشاهی انوری یی طلب ایلدی و ملکِ هرات را هزار کوسفند در مقابله و
وهرات پادشاهنه انوری تک مقابله سنده بیک قیون و عده ایلدی ملک
کس وامو کلِ انوری کرد و ملکِ هرات برکت
ناچار باید شد بغور که البته غوره کمک کرکدیو که مرا در مقابله تو هزار کوسفند
دهد که سنک مقابلکده هرات پادشاهی باکه بیک قیون ویرر انوری کفت
ای شاه انوری ایلدی ای شاه مردی که بهزار کوسفندمی ارزد بهرکه که هزار
کوسفند دکر ترا بجان نمی ارزد سا که منت دکرمی مرا بکذار باقی عمر
بنی قوکه عزم اولدقجه در سلکِ ملازمان تو باشم سنک ملازم لرکل سلک
وزمره سنده اولم وجواهر مدایح در پای تو پاشم و مدایح جوهرلرنی سنک یاکلر
نثار ایدم ملکِ هرات دا این سخن خوش آمد هرات پادشاهنه بوسوز
کلدی واورا نکاداشت وانی حفظ ایلدی غور پادشاهنه ویرمدی رشید
الدین وطواط وی از شعرای ماوراء النهرست اول ماوراء النهرک شعرا
ودروقت خود وکندو وقتنده استاد شعرا و پیشوای آن طبقه بود شعرا
استادی واول طبقه نک مقدم ومقتدا سی ایدی وکتاب حدایق السحر در صنایع
شعر تصنیفِ اوست وصنایع شعر ده حدائق السحر نام انک تصنیفی در و در مخاطبه
ازوزراکویا ووزرادن بعضی سنه خطاب ایمکده ایدر قطعه
تووزیری ومدح کویِ تومن سن وزیرسن وبن سنک مدح کویم دست من طلا
روامبین نبم دستی عطا مزمعقول کورسن تووزارت بمن کذار ومرا سن وزارت
باکه تسلیم ایله مدحتی کویی تا عطا بیابن وباکه برمدح دی تا عطامی کورکمن ومرا

معنا سیه بو مصراعه قید اولندی واین دو رباعی نیز زادهٔ طبع اوست
وبو ایکی رباعی دخی انک زادهٔ طبعی در رباعیه بر یادِ رخ تو این جهان کذران
سنک دنک یادی اوزره بو کذرایدیجی وفانی جهان بکذاشتم ای ماه وتوازینجهان
ترک ایلدم ای ماه وسن بی خبر لردن سنکه اصلا خبرک یوق در دست ازهمه
شستم ونشستم بکران دو کلی دن ال یودم وکناره او تو ردم چون با تو
کذشت بکذرد باد کران چون جهان سنکا یله کچدی غیر لرا یله دخی کچر مرا دخی فانی
ودنی دنیا حدن زیاده بی بقا وبی وفا ایدوکن بیاندر رباعیه چشمی دارم
همه پر از صورت دوست دو کلی دوستک صورتندن پر بر چشم طوتارم باد بیا
مرا خوشست چون دوست در وست دیده ایله باکه تسلیه وحظ وار در
یعنی چشمدن رضا اوزره ایم چونکه دوست انده در ازدیده و دوست
فرق کردن نه کوست دیده ایله دوستی بری برندن فرق ایمک ایو دکلدر
یا اوست بجای دیده یا دیده هم اوست یا دوست دیده برنده در یا دیده
هم او در یعنی دوست ایله دیده مابینده فرق یوقدر بیت آدمی دیدست
وباقی پوست دیده آن دیدست که دید دوست عمیق رحمه الله وی نیز
از شعرای ماوراء النهرست او دخی ماوراء النهرک شاعرلرندندر
واستادِ شعرای وقت خود وکندو وقتنده اولان شعرانک
استادیدر واین چند بیت که در مفتتح یکی از قصاید کفته وبو بر قاچ
بیت که قصاید دن بر یک مفتتحنده ایتمکدر نهایت بدیع ولطینست زیاده عجب
ولطیفدر بیت اکر موری سخن کویدو کر مویی روان دارد اکر بر مور سوزسویله وکر بر مویی جان
طوته من آن مور سخن کویم من آن مویم که جان دارد بن اول سخن کوی مورم بن اول مویم که
جان طوتر تنم چون سایهٔ مولیست ودل چون دیدهٔ مور آتنم مویک سایه کبدر وقلبم

مولا رک دیده سی کندر زهجر غالیه موی که چون موران میان دارد ۰ بر غالیه و مشکین
مو یک فرا فتدن که مور رکبی میان طوتار که مو میاندر چشم کوز دیده کوز و کوز بنگ
اگر با موی و با موری شبا نروزی شوم تمره ۰ روز شب اگر بر مویه و گر بر موره
همره اولم نه مور از من خبر یابد نه موی از من نشان دارد ۰ مثنوی اگر در سایه
موی نشستی ۰ بر و خورشید مدتها نجستی ۰ و گر با مهر گردی روز ها روی ۰
نیاسودیش زیر سایه یک موی ۰ بچشم مور در گنج زپس زاری و پس سستی ۰
مور رک چشمنه صفارم زیاده زار لغدن و زیاده سست لکدن اگر خواهد مرا مور
بچشم اندر نهان دارد ۰ اگر استره بر مور بنی چشمنده نهان طوتر بیت
طو بیه کرسم اگر مور ضعیفک کوزنه ۰ ای سلیمان زمان شو بلقیس اولدن تهم ۰
من آن مورم که از زاری مرا موی بپوشاند ۰ بن اول مورم که زار لغدن بنی بر مو
ستره ایلر من آن مویم که از سستی کم از موری توان دارد ۰ بن اول مویم که
سست لکدن بر مور دن آز قدرت طوتار سوزنخیه وی از نسف بوده است
اول نسفدن او لمشدر نسف بر یرک اسمی در بهار تحصیل بخارا آمد علم و معرفت
تحصیلنده او تورمی بخارا یه کلدی و بر شاگرد سوزنکری عاشق شد و بر سوزنکر
شاگردنه عاشق اولدی و بشاگردی استادی وی رفت اول شاگرد کی استادک
شاگرد لکنه کندی مراد اول استادک شاگردی اولدی دیمکدر و دران مهارتی تمام
حاصل کرد و اول صنعت ده تمام بر مهارت حاصل ایلدی و هنرل بر طبیعت
وی غالب بود و هنرل انک طبیعتی اوزره غالب اولدی و بنا بر آن و اول [illegible]
هذیانات بسیار گفته است بسیار نامعقول سوزلر ایتمشدر و این دو بیت
از قصیده آنست و بو ایکی بیت اول قصیده دندر که در اعتذار ازانها
میگوید که اول هنر لیاتدن اعتذار ایدر شعر تا کی زگردش فلک ایکیده کی

قحبه دک آبکینه رنکلو فلکلک کردشندن بر آبکینه خانه طاعت زنیم سنک
طاعت ابکینه خانه سنه سنک اورالم مراد تقصیراتی شیخه بر فلکه اسناد ایده لم دیمکدر
بر آبکینه سنک زدن کار ما و ما ۰ ابکینه یه سنک اورمق بزم ایشمز در و بز تهمت نیهم
بر فلک ابکینه رنک ۰ ابکینه رنک لو فلکک اوزره تهمت قورز و اکه اسناد ایلرز
و این چند بیت از قصیده دیگر ست ۰ هم در آن معنی بود بر قاج بیت دخی غیر قصیده دندر
ینه اول معنی ده در که مراد اعتذار در رباعیه زهر بد یکه تو دانی هزار چندانم
هر بر امر دکه سن بلورسن هزار او لغدرم مراند از ین کونه کس که من دانم
بو نک کبی دن بنی کسه بیلمز که بن بلورم مراد بنی بندن ایو کسه بیلمز دیمکدر باشکار
بدم در نهان زبد بدترم ۰ اشکاره ده بر امرم تنهاده بر امر دن بر امر کم خدای
داند و من اشکاره و پنهانم ۰ اشکاره و پنهانمی خدای بیلور و بن بیلورم بیک
صغیره مرا رهنمای شیطانم ۰ شیطان بر صغیره یه باکه دلیل اولدی بصد کبیره
کنون رهنمای شیطانم ۰ شمدی یوز کبیره یه شیطانه رهنمایم بو وجه دن جایز در
بر صغیره ایله و یوز کبیره ایله و در قصیده دیگر نه ازین اسلوب می گوید و بر عبری
قصیده ده بو اسلوبدن دیمز رباعیه چو تیر غمزه نباز و گر شمه اندازی ۰
چونکه غمزه تیر بنی ناز و گر شمه ایله آنه سن نشانه ازدل مسکین من کن ای غازی ۰
ای غازی نشانه بنم مسکین کو کلم دن ایله نخست با تو بدل بازی اندر آمده ام ۰
اول سنک ایله دل بازلغ کلشم چو دل نماند تن در دهم بجانبازی ۰ چونکه کو کلم قالمدی
جانباز لغه رضا و پررم دل باز کو کل فدا ایدیجی معناسنه در جانباز جان فدا ایدیجی
معناسنه در ترکیب معنا کو کل اوینایجی و جان اوینایجی در سر باز باشن اوینایجی معناسنه
اولدغی کبی اوجی بیله وصف ترکیبی در چو هیچ زخم نوای دوست بی نوازش نیست
ای دوست چونکه سنک زخم و جورک هیچ نوازش و مرحمتسز دکلدر مرا بغمز

بزن تا بوسه بنوازی، بنی غمزه ایلا اور تا بوسه ایلا و خشبه سن هزار عاشق
داری و من هزار و یکم، بیک عاشق طوتارسن و بن هزار و یکم یعنی بنله هزار و یک
اولور بمن نیایی تا زان بهه نپردازی، باکه کلمرسن تا اول هزار عاشقدن فارغ
و مراد لرن حاصل ایتمیسن مراد جمیعی سی ندن احقر و بن قدر بنم دیمکدر بیت
معشوق هزار دوست را دل ندهی، ورزانکه دهی دل بحیدا بن بنهی، و در مدح
حمید الدین مستوفی جوهری و حمید الدین مستوفی جوهر یک مدحنده
که از فضلاء ماوراء النهر بوده است که اول حمید الدین ماوراء النهر که فضلا سندن
اولمشدر قصیده گفته است موقوف بر قصیده ایتمشدر موقوف که کلمک بعضی
حروفی بر مصراعده و بعضی حروفی بر مصراعده که مراد و معنی حصولنده بری بر بینه
موقوف و محتاج در میکویند که مخترع خاطر و لبست ایدرلر که اول قصیده انک
خاطر یک مخترعیدر که اول اختراع ایتمشدر و مطلعی اینست و اول قصیده یک مطلعی
بیت زندگانی مجلس مستو، فی دولت حمید الدین الجو، مستوفی یک مجلسک
حیات و لطافتی حمید الدین الجوهر یک دولتی در که حقیقتده بر در بوبیته بیوتدن
زیاده شرف میسر دکلدر تولیدین قصیده تمام مطور اولیدیک و پوشیده نماندکه
اکر درین الفاظ و محنی قالمزکه اکر بو الفاظ ده که ازان در هر مصراع که اول
قصیده دن هر مصراعده جزوی افتد بر جزو دیکر چنان رعایت کنند
انجلین رعایت ایلرکه بعضی ازان اجزا را فی نفسه معنی مستقل باشد
که اول اجزا دن بعضینک نفسنده مستقل معنی اولا مناسب مقصود متضمنه
مناسب از لطافتی خالی نیست بر لطافتدن خالی دکلدر چنانچه درین قطعه
انجلین که بو قطعه ده واقع اولمدر قطعه دی فرستاد قطعه سوی من، دون همت
جانبه بر قطعه کوندردی نکته دانی ز زمره فضلا، فضلا زمره سندن بر کون دا

مصبح ده بهنج وحدت
ایکوندر منه

مخترع اسم مفعولدر

اکر جنانه رعایت کنند
تقدیر بنده در

دون همت

زمره بلیغ

ده لفظی سه چار ازان بدو نیم اول قطعه اوچ درت لفظی
ره ایلمش تا کند عاجز از جواب مرا تا که آنکه جوابنده بنی عاجز ایده
اندر جواب او ای مفضل جوابنده اندم که ای خلق خدا کلمنی جز خلق خدای
ها و اصحاب حاجک قاضیسی یعنی آنکی مرا دنی حاصل ایدیجی جهت اصحاب متصف
و چون فضیلت ایله متصف لت بسیار حوائجت بر عاسنی دعا ایله استرم یعنی
دعا اتمکدن خالی اولمزم بو قطعه نک مراد معنا بو در که شرح اولندی و اجزاء
صبا رایله بویله اولور متخ خاجت بفضیلة من لفظنک معنای یوقدر خر خار
نه در حاصلی و زحی ایلمک معناسنه در جهت لفظنک معنای یوقدر فضل همین معناسنه در
ی همن لق ایله معناسنه در لیت معلوم در و درین رباعی دیکر و بو بر غزل زیبای من
ل او سلوب او زره در قطعه ای شادی عید بکام دلهای دایم شده محبوس درین
ع متع ای شادی عید چونکه کوکلی مرادی بزم خانه ده محبوس اعدا یه در
ع لفظنک معناسی یوقدر دماغ لفظنک باسنه کسمه ویرلسه دماغ اولور که محل
سب در دودم بر اهل دل زآزادی تخ، بو سیست پرسم عیدم از تو طمع
ل قتل معذور اکر سندن بیر املق عادتی ایله خوبسلق اذا و لفظنک امیدی
ر سه معذور در خوبست در ذوم لفظنک معنای یوقدر تخ کهنه معناسنه در
کی بوسیست بر آو یمک معناسنه در که محل زیاده ملاغ در خطاب خطا هر
ت ریت عید در اما ظاهر احتمالی بر صاحب دولته در که نظر افتد آندن
ا ملق طلب ایلر که اعدا تخ بو قالمدن زیاده مسرور پلر در لطف ایدوب
عمدن خلاص ایله تا که اعدا غمکین اولالر
قانی کردانی وی بسیب کمالی که در صناعت شعر داشته حسان العج
ب کرده اند صناعت شعر ده شول کمالی که طوتمش ایدی آنکی بسیبی ایله که

حاتم الخاقانی ایلیشلر درلر که حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم زمانی
دیمکایله برمشهور شاعر واریدی کما اصحابدن ایدی بیچه کره جیب اکرم حضرتلری
مدح ایلمشلر ازهمه شعرا دراوسلوب سخن ممتازدست اسلوب کرده
جمیع شعرادن ممتازدر ودیوان شیوه غریب بی انباز واول بحر شیوه
بلی نظیر وبی انباز درانبان شریکدر ودرمواعظ وحکم وموعظه لرهاده
طریقه حکیم سنای سپرده است حکیم سنایی نک اوسلوبه کیتمشدر ودیوان
معنی کوی سبقت ازاقران خودبرده واول معنی ده کندواقتدن سیوه
وتقدم خویش التمشدر ودرین قطعه برروح مفارقت خوت میلو صیه
وبوقطعه دن مفارقت طریقی اوزره ایدر شاعر مبدع مخترع ایدر
معانی دراست مبدع ومخترع شاعر یه خوان معانی باکه مخصوص
دیزه خوارخوان من عنصری و رودکی یم خوانمکی فضلا سنی سیچ
عنصری و رودکی دیشه چونکه حکیم نام ازنادکی حکیم نفسی کیمسنی یوقنام
نازکی لکدن زنه درمراد حیات بخش سیمبی ایله عالم دیه سیمش نام
ایلکیلر مسطور اولدوغی بیان درکشته چومال کرم خاص من ازاندکی
اندکی لکدیه یم خوص کریکی مانی کبی اولمشدر زیراکه احسان وکرم سیمبی
کریکی مارد ازقالور ورشید الدین وطواط درمدح وی کفته است
رشید الدین وطواط کی مدحتنه المشدر ای سپهر قدر جو
خورشید وماه ای قلمرو قدر سپهر یکی خورشید ماهی وی سریر فضل
را دستور شاه وی فضل تختکی وزیری وشاهی افضل الدین ابوالفضل
بحر فضل دینکی افضل قضا یکی منبع فضل دریاسی اوالغطی یوکی
کبی تحللر در منبع مفاسنه استعمال اولنور فضایل جمع فضیلتدر

فیلسوف دین فرای کوکاه کوز نقصان ایدجی دین زیان ایدیجی فیلسوف
کوکاه وصف ترکیبی درکمان بیلدیرمه درفیلسوف اصلی ایلیونانیه
یاد اولنمشدر واز مقطعات ویست این دوبیت وبوایکی بیت آنک مقطعاتندر
بس کن زسودای خوبان داشتن خاقانیا خوبلرسودا ستی طوتمقدن وازکچ
ای خاقانی کرسرسودا خوددارسر ایدخیرکی ریاسودا اوجندن عقلکی یاتسه
بیک وتیرلکلکلور صورت خوبان بمعنی چون کرنیستی آینه است اکرمعانی نظر ایدرسه
بیلرکه صورتی معنی ده آینه در کربرون سوروشنی وارد درمن سوشه کی کوشش
یاسیندن روشنلکی ایچ جانبندن پیدا لکی طوتانه کربرطرف قیروشتی وبرطرف تیرده
کوبلرد اکرچه صورتا لطیفه راما انلرده قباحت ایلمیل وتوش زیاده قبیح درزیرا لطیفه
مبین دلفریبتی چوحور بهشت کزان روی دیکرچودیوست زشت مابیع
کارشان غمناک زین حقه وسپهر ومهر خاک بیز برحقه سپهر ومهر خاکدن غمناکی
حل ایدی لرزمراد آندن ایرشی غمکدن فقه قادراولیوسه خیرایله نقل ایدیه طوردرز
کمکدر بوحقه دنی لطیف درحقه سپهر ومهر خاکدن ایدجیلر بزز کربزدن غیری کمسه یوقدر
زیرا غیر واع نوع انساندن درغیری نوع ده یوقدر حقه سپهر دن مراد فلک ومهر خاکدن مراد
میشدر کیمسه حقه ومهر تایجایمیدر زیرا بوحقه ومهر مادام که برلرنده درسرکیمسه غم میکشاید
کرکیمسه باشنی چوزرلرتلف ایدرلرویس طرفه کربوباط فرمان وبوغب کربساط اوزره
زمست وحقه کردان مهر کوتودم درکه اصلا حرکت ایلمز وحقه دوار حرکت ایدجیدرکه
معاینه درحقه دن مراد فلک درکه دائم دور حرکت اوزره درخود بوالعجایب کارکاهی
کرقاچ وکاه قندرزندی وقتست کراین چهار حقل کاهی قاچ کاهی قندرکنورر کر
قاچ ودن مراد روزقندرزدن مراد شب درووقتست کروقت برسرایدوقتی کروقت

وقت باشد کلو و نهایت بود سیلاب عدم بسر در آید عدم سیلابی بسر در آید بود
باشد کلو یعنی معدوم اولالرد قست کو این چهار حال وقتی در کو بود چهار حال کو
عناصر اربعه در نهاد خفته شده و سال محفه سی قویه لربعنی معدوم اولالرد
وقتست کو مرکبات انج وقتی در کو انج مرکبلر انج کو اکیدر کو مرکبلر تشبیه اولندر
صانع کی صانع بغلط و صانع سمی براغ زانجی مرکبلر تشبیه اتدکی مذکر اوتری اکه بغل و کی
اثبات کی طیناق مراد وقتی دیمک بولندر حی معدوم اولالرد یمکدر
از اماثل را فاضل دور کارست دور کارک اماثل و افی فضلاندن در اماثل
جمع امثله اشد و کزیده معناسنه در افاضل جمع افضل در میزان کمال و فضل و
شعر وی آنکه کمال و فضل میزانی و دقت شعر وی تا بحدیکه کتاب و پس و راهین
است وی تالیف کرده است بر مرتبه ده در که پس و راهین نام کتابلرد
تالیف ایلمشدر و آن در روزکار کلجک و نمایانست و اول کتابیدر زمانه
خلق دن دور و نمایان در و این مجدبیت و بو برخ آرمواضع متعدد آن کتاب
اول کتابیکه متعدد محللر اندن خوشست این نکته از کسی شناسان کیتی
سلردن بو نکته لطیف در کو باشد جنگ بر نظار ما آسان کو نظر ایدی بو جنگ
اسانه اولور مر آن طشت زرین نیست در خور اول زرین لکن باکره اولور
یعنی نم مقبول دکلدر کو دشمن خون من بیندد زو بو کو دشمن بی قانی آنی بر کور
کلیشه ابوشتر نباشد مار را بچه بجز مار مار بچه سی مار دن غیری اولماز
نیارد شاخ بد جز خار بار بر از بود انی تخم دن غیری حاصل کتور مز
نباشد خوش سخن در بندر سی صحبت ناسنج خوش اولماز تکر ناچون بود یاوه
سی مرض و ضعف عجب نیچ اولور نظر ایله کو ضعف ورنج ایله نیچ اولور
بو وجه دی لطیف در نظر ایله کور کو ضعف ورنج ایله نیچ اولور کل و ترکس

نکر باشد بدیدن کل و ترکس لطیف در نظر انمکدن بودی وجه در
کل و ترکس نظر انمکه ایودر ولیکن تلخ باشد در جنبیدن اما طعمی ده
آچی در بو وجه در اما طعمی آچی در بو وجه اوزره در جنبیدن در لغفی
زاید در گناه بوده بر مردم نهفتن واقع اولمش گناهی ستر انمکدن بسی
بیکوتر از نابوده گفتن او لمش گناهی سویلمکدن و بهتان انمکدن چوق
بهتر کدر مثال پادشه چون آتش آمد پادشاهلک منارد آتش کبی کلدی
من آتش کبی در دیدلر بطبع آتش همیشه سرکش آمد بالطبع آتش واقع
سرکش کلدی زیرا آتش جوهر علویدر اگر باز و دلیل و طبع شیری
افضل قوة ایله وارسلده طبع ایله ایسکی قوی و شیر کبی بتجمع او لسکی
ح با آتش سوزان دلیری یافتی اشتد بسیر لکن و اقدام ایله اگر قوت
ید فضل طبیع و شجاعت ایله شیر ایسکی بو وجه اوزره زور د طبع مقتضای اولن
اولان معروفدر وی از مشاهیر هرمست
اول جهانکی مشهور لرندن در و از افاضل دوران دور انکی افاضلندن
ر تمام دیوان او مقبولست آنکی دیوان تمام مقبول و مطبوع در
اشعار وی بر زبانها مذکور و آنکی اشعارنه بانلر اوزره مذکور در
لطافت و سلامت سخن او هیچکس نیست آنکی سوزنکی لطافت
سلامتنده هیچ کمسه یوقدر در ایام دولت اتابکی ابوبکر ترکیلر
قه است اتابکی ابوبکر کی دولت زمانی ترکیلر بولمشدر
شیی در حلس وی این رباعی گفت بوبکر ابوبکر کی عجب نادان
بر رباعی دیدی ای ورد ملایکه دعای بر سر تو ای پادشاه
ملایکه ورد دی شکر سر دیکاکه دعا سیدر سر تیست زمانه را بجای سر تو

سنگ سرکش یرنده زمانه نکی سرتی یوقدر یعنی زمانه سنگی امر که محکوم
ومنقاد در بردخی وجه و ایلر سنگ سرکش یرنده دکلدر زمانه نکی سرتی یوقدر
سن اندن اعلا سین عالی قدر سین مادکی تو پیام شمشیر تو گفت
سنگ دشمتکلر سنگ شمشیر که پیامی دیدی سر دل من از قضای سر تو بیم
دلمکی سرتی سنگ سرکش قضا سی دلسون نیام یونده فتح معناسنه در که سر
دل شمشیر در دل یونده در دخ معناسنه در بیت مود تا هزار دینار در سر
ابو بکلر بیوردی تا هزار دینار زر سرخی در مجلس نثار ادکر دند تجلس
نثار واحسان ایلدلر مراد انزاه این رباعی دیکر دران حالت گفت
بو بر غیری رباعی اول حالتده اول رباعی عقیبنده ایتدی شاعا
ز تو کار ملک درین درشتست ای شاه ملک و دینک اینی سندن او سلو
وانتظام ایلدر و ز عدل تو جان ملک فتست رمق است و سنگ
عدلکدن ظلم و فتنه نکی رمق در مراد سنگ عدلکی سبی ایله ظلم و فتنه دن
عالم خلقی خلاص بولمشلر کی یکدر رمق جانکی صوکی دم در عهد تو رافضی
وسنی یاخود سنگ زمانکده رافضی وسنی یوق برابر ایلدکر دند موافقت
که بو بکر حقتست موافقت ایلدلر که ابو بکر حق در بونده ابهام لطیف
وار در واز لطائف اشعار دیست این چند بیت در مثنوی
ومثنوی بو بیت آنکله اشعار لطایفدن در عالم
بر فراز منبر گفت پیغامبر او ستنده دیدی که چو پیدا
شود سرای نهفت که خون پیدا شود قیامت پیدا اولد رشحه سی سو
راز گناه کنده دیه بیاض اولمش صقللری بخشاید بر دیشای سیاه
الله تعالی سیاه ریشلره بغشلر یا ریش سیاه روز امید کرد سیاه

ریش امید کورده یعنی قیامتده باشد اندر پناه ریش سفید سفید ریش
پناهنده اولورلر دیمکدر حق تعالی حضرتی آق صقللو گناه کارلری
ق صقللو صالحلرک وقره صقللو گناه کارلری آق صقللو صالحلرک
اغشلر که گناه لری تمام عفو ایلر دیمکدر مردکی سرخ ریشی حاضر بود
ق صقللو بر مردک اندن حاضر ایدی دست در ریشی زد چون این شنود
مکر بود اشتدی الی صقللو اوردی گفت ما خود در سن شمار نه ایم
ری تر خود بو شمارده بو حاینده دکلدر دیو کیتی بهیچ کار نه ایم ایکی حالتده
ح ایتدیلر اردکلن دکاروی در شعر بمثابه ایست و شوخ در ایکی حالتده
ر مرتبه در که شعرای متقدم میان روی و انوری که شعرای متقدم آنکله
لد انوری دیکر اورتسنده و ترجیح یکی بر دیکرک و بر سن او بر سنکدر
ترجیح اتمکده اختلاف داشته اند اختلاف طوتمشلر در چنانکه بعضی
فضلیندن که شعرادن بعضی بر سبیل استفسار از بعضی دیکر گفته شعرادن بعضیسنه
استفسار طریقیله ایتمشلر که آن زمین و قار که بر آسمان فضل ماه خجسته پیکر
ی شول زمین و قار لر که فضل آسمانی اوزره ماه خجسته منظر و خورشید پیکر لر
منظر و خورشید پیکر لر ماه سیما منظر روی خجسته قوتلو معناسنه در بو وجهه
مکن در امانو عالطافتده خار در خجسته منظر لو ماه سیما و خورشید پیکر سین قوی و ناقوان
حسن گفته ظهیر سوز صرافنده رقوع ظهیر یک سوزنی ترجیح برلملر بر اشعار انوری
انوریک اشعاری اوزره ترجیح قولر یعنی ظهیر که اشعار انوری اشعاری اوزره اولادر
دیرلر قومی دکر برین سخن انکار میکنلر شعرادن برقوم بو سوزه انکار ایدلر
الجمله در محل نزاع عندی بر دو اورن فالجمله اول آنکی طائفه نزاع و خصومت محلندن در
ترجیح یکطرف تو بدین راکه هست سوء آنکه بر طرفکی ترجیحین کوستر زیرا

زیر نگین حکم تو ملک سخن و وی سنگ حکم کلک نگین آمدش در سخن و در نگ ملک
مغاس بو مصراع قید اولدی نگین یوزکی قاشی ملک سلطنت و اما ای ر
وی گفته است و مردی اول قطعه جواب اتمش ر ای سا
سالک فکرت در بن سوآل ای بو سؤال فکرت مسالکنه سلوک
ایدن معذور بیتی بحقیقت چونکری فی الحقیقه معذور رد کلسون
چونکه امعان نظر ایله بن سوآل ترکیبی مصراع ثانیه معرو
اولور معنی بویله اولور بو سوآل فی الحقیقه معذور رد کلسون
چونکه امعان نظر ایله بن تمیز راز بعد تناسب درین دیکر بو ایکی طور
بعد تناسب اجلدن تمیزه هیچ احتیاج یوقدر بدین شرح کستر
هیچ احتیاج یوقدر بو شرح کستر لکن ایله شرح کستری آشکارا شرح ایلکدن
مغناسنه ورد و طور دیمکدر مراد اول ایکی شاعر
شعری مابینلرنده تمام مشابهت و مناسبت یوقدر که اول ایکیسنک مابینلرنی فرق
و تمیز انلکایچون شرح و بیان احتیاج اولا دیمکدر کین بحر بست و آن بحر
این نور و آن چراغ زیرا بو بحر اول بحر در بو نور و اول چراغ در این ماه
و آن ستاره و این خور و آن پری بو ماه و اول ستاره در و بو خور اول
پری در و دیکری گفته است در جواب همان
هر مبتدی که پیه ترجیح می نهد هر مبتدی که عبث پیه ترجیح قوریدی یعنی ترجیح ایلدی شعر ظاهر بحسب
پاکی انوری ظهیر کی شعر نه انوری تکی پاکی سوزی اوزره ماند بدان کرده
شناعت یاز اول طائفه بکزر که اسکار فرق و تمیز ایلدی لر اعجاز موسی
از کر سامری موسایه منسوب اولان اعجاز و بحر بنی سامری بیلکی سحر تون
بو قطعه دن معلوم اولور که اول قطعه صاحبی انوری نی ترجیح اتمشدر که

اولدر که

این دن مراد انوری آن دن مراد ظهیر در زیرا قریب قریب و بعید بعید در
وی از کجا است اول کنج دندر کنج بر بوکی اسمیدر و فضایل
و کمالات او روشن و آنکی فضایل و کمالات روشن در احتیاج بشرح
ندارد شرح صد احتیاج طوتن و آن قدر لطائف و دقایق که در کتاب هیچ کنج
اول قدر لطائف و دقایق بنج و بنج کتابدن کم مراد خمسه سیدر درج کرده
است که کسی را میسر نیست درج ایلمکدر که کمیاب میسر دکلدر بلکه مقدور
نوع بشر نیست بلکه نوع بشر مقدور دکلدر و بیرون ازان کتاب و اول که
غیری از وی شعر کم روایت کرده اند اندن شعری آز روایت ایلمشلدر
و ایچ غزل از سخنان وی است و بو غزل آنکی سوزلرندن در
جو جو نخست من زان تخم کندم کونست جو جو تخم کندم اول کندم کون تخم
دندر که هر شب تخم چون کاتم از ان پر خوشست که دوکل کیچه تخم صمان کبی
صاری بوزم او زره اندم پر خون در مراد تخم کندم اول تخم کندم کون دیلردن در که
آنکی سبز دندم دوکل کیچه کاتم آغلدم دیمکدر جوذکری کندم مناسبتی ایله خوب واقع
اولمشدر دانه کندم از سنبل تر دارد باز آنکی کندم دانه سی تر و تازه سنبل
حاصلی طوتار کمترین خوشه او سنبل تر خوشه او سنبل پر خوشه باکره دوشست آنکی کمترین خوشه
کره دوکلک سنبله سی بر دانه کندم دن مراد فالدر بار بوندن حاصل معناسنه در
خوشه باشی سنبله کره دوکلک مراد فلکلک سنبله بر بی در سنبله دخی بیشی معناسنه در
دیلردن مراد بوندن حضرت یار اولق و روشن و برق اسمه که عجوبه تشبیه اندکی
اعتبار ایله لوازم دن بعضی سنه اتمشدر بو نکته تشبیهات صدر دیوندر
من خورم بر از و جسم از و کندم خورد بی اندم بر یمدم جرم اند یا کندم بوی
کر بهشت در ای چشم زخم بد دست زیرا آنکی بهشت کبی لطیف قیوسندن

بنده ما نکه چشمی طمع دارد بر بوتهٔ عین معاینه درکه عاشق مراد خود
مراد دیدن و استعداد دیدار ایلدن بر جزوی نسنه حاصل ایلدم لیکن صبر و تحمل
سببی ایلدن باکه کلی نسنه میسر اولدی دیمکدر برایلدن جزوی یه وکندم
ایلدکلیه اشارت ایلر ادب رعایتیچون مراد نکه حصولنی صبرله اشاد ایلدی
نفسنه استاد ایلمدی کز بهشت درآوایلر اشعار ایلرکه عاشق معشوق الله
کندوسنه ناظر اولق کرک املاک واسبابنه ناظر اولمق کرکدر که اینیا
واولیا برحال اولدره درکه اکثر اهل الجنة البله زیره سندن دکلدر
ازتر ازوی دوزلفنه چوجوی مشک خوش آنکه ایکی زلفی تر ازوسندن یوکه
برجو مقدار مشک صابتون آلام کندی خواهش افزون کرکدر موزون دیمکدر
برکندم مقدارک زیاده استرم زیرا سوزم موزون در زلف دوتا مراد بوتا
سرالهیه درکه اندن حاصل اولان برنوع تنکو صوفی وریاضتدن حاصل
زیاده قدرتکه حصولنه سبب اولور کنج ریاضت ایلمیسر اولمز من
چوکندم شده ام ازخم اودل بدویم بن کندم کبی غمندن دل بدونیم اولمشم یعنی دلم
ایکی پاره اولمشدر وین غم اورایکی جوکه نظامی چون است بوغم اکه برجو
مقدار درکه نظامی نجه در یعنی نظامی نجه درد یوسوآل ایلمز مراد حق تعالی
حضرتنکه کمال استغنا سن بیاندرکه بهزارانه بهزارانه عشاق هلاک اولور
آنکه قشنده ذره دکلدر ویرا خلاق المعانی لقب کرده اند اکا خلاق
المعانی لقب ایلمشلر در ازپس معانی دقیق که در اشعارخود درج کرده
است زیاده معانی دقیقه دن که کندو اشعارینه درج ایلمشدر وهیچکس
ازشعرای متقدم ومتاخر مرا ومتقدم ومتاخر شعرادن هیچ کمسه آن دسته
نداده که ویرا داده اول قدرت ویرمشدر اکا ویرمش ونصیب اولمشدر

ین غم اورایکی جوکه نظامی چونست بوغم اکه برجو مقدار یدرکه نظامی نجه در
یعنی نظامی نجه درد یوسوآل ایلمز مراد حق تعالی حضرتنکه کمال استغنا سن بیاندرکه
اما مبالغة او در ترفیق معانی اما ترفیق معانی ده آنکی مبالغه بین عبارات
وی از حد سلامت بیرون برده است آنکی عبارتکه سلامت حدندن طاشره
ایلمشدر واشعاروی بسیارست ودیوانلری مشهور وآنکی اشعار بسیار ودیوانی
مشهور در روی شاعر فصیح وکمی کذار بلیغ است اول فصیح بر شاعر وبلیغ بر کمی کذار
در سلامت عبارات ودقت اشارات کی نظیر افتاده است سلامت عبارات
وده به نظیر واقع اولمشدر ودر جواب استادان قصاید دارد واستادلرکه جوابلرین قصیده
طولنار بعضی از اصل خویش اول قصاید که بعضی اصلرنا توبرکی وبعضی فروتر وبعضی
اصلرنه آشفته درکه وبعضی برابر وبعضی اصله برابر ودرآنی معانی فاصله بسیارست
وآنکه معانی خاصه سی چوقدر وبسیارینه از معانی واستادانه واستادلرکه معنی سندرنه
زیاده ه بحوق بخصوص کمال اسمعیل در اشعار خود ایراد کرده است کندو اشعارینه
کثیر شده ودیوانی در صورت خوبتر واسلوب مرغوبتر واقع شده ودیونکه اول معانی
خوبرکه صورتینه ومرغوبرکه اسلوبینه واقع اولمشدر محل طعن وملامت میت
وملامت محل دکلدر معنی یکی بود شاهد پاکیزه بدن نیک وخوب پاکیزه بدن شاهد
که هرچند در رجام درکون پوشد که هر وقتده اول شاهد کونا کون جامه کیورلرکسوت
عار نبود بار بین طلعت او آنکی صکره یخ عار عیب کسوتی اولورکرنه درخوبشی
ازبیش افزوده بوشد اکر خوبلق آمده اودکه رکب اولانه جامه خوب جامه کیدرمیدیلر
حضرت تنکه کاه خرقه پشمین زیرش هنر درکه آنکی کشوده پشمین خرقه سی یرلرنده ودرو
اطلس واکسون پوشد چقارده واکه اطلس واکسون کیوره لو اکسونه یوخ
فانی در روباد وکتاب مثنوی است وآنکی ایکی کتابه مثنوی کتابی وارد ریکی چشید

وتورشد بر سر جنبید وقوت رشید در وی چنان تکلف کرده است و اول
حکما کتابین اول قدر تکلف ایلمش که آنرا چاشنی بیرون برده است کاول
کتابی چاشنی و لطافت و دیگر فراق نامه و پرسی فراق نامه در وان کتابی
وآنه کتابی مدیح و نعتی لطیفست و اول عجیب پر کتابه و لطیف و نغز در وی نهاد
وغزلیات وی نیز بسیار و مطبوع و مصنوع است اما چون چاشنی عشق
وآنکی غزلیات وی زیاده مصنوع و مطبوع در و مطبوع مقبول معتاد نه در
دیگر بوند صنایع شعریه دون بر صنعت مراد در اما چون چاشنی عشق و محبت
اما چون عشق و محبت چاشنی نبود که مقصود از غزل آنست که غزل دن مقصود
او در خالیست خالیست طبع ارباب ذوق بران اقبال نمی نماید ذوق صاحبی
طبع اکا تو قم دمیل کوسنر لی وار جمله مقطعات و بیت این چند بیت
بیت کنار حوض دلا بر نخا توانی کرد ای دل سنگ و ملک کتا دنی طمع دن پر انکه
قنعت قادر اولورسین تو از طمع کسب حرف بیان تهی افتاد که طمع حرف اوچ
ایچی بوش حرف واقع اولدی تو از طمعکه معنای مصراع اولدی قید اولندی عزیز
من در درویش و قناعت زن ایچ غزلم در و شکلی و قناعت قیوسن قاز یعنی بو تدبیر
سنی ایلم که خاری از طمع و غرت از قناعت براه زیرا خوار لق طمع دن و عزت قناعت
طوغدی اگر یلغز دیای تو انگری سهلست اگر غنیلق ایا غنی طیرده یعنی اگر غنا کیدی
سهل و آسان در سعادت سر درویش و قناعت یاد و در و شکلدر قناعت سر نکی سعادت
اولسون پای ضابطه سر خوب واقع اولمشدر وی صاحب کتاب بهار و مشتریست
اول بهار و مشتری نام کتابکه صاحبی در و دیکی لطایف و بدایع بسیار درج کرده
است و اول کتابین چون لطایف و بدایع درج ایلمشدر و این چند بیت
از اول کتابست و بو بیرنج بیت اول کتابدن در در صفت بینی و معشوق

معشوق فکر بینی سرو صنوبر معشوق قدن مراد ایلمش در که سنا بور نام پادشاهک
قزلند در ل کشنده گل سرخ زبینی خطی در عین لطف و نازنینی گل سرخ
او زره بینی دن نقاش ازل چکمش خطی در عین لطف و نازنینی زیاده لطف
و نازنین لکه ده بر خط مراد زیاده لطیف و نی بار خط چکمش دیکدر خط دن
مراد بینی دن زنینی ده زمن بیانیه معناسنه در بینی بورده بو وجهله جاز در
گل سرخ او زره بینی دن بر خط چکمش زیاده لطف و نازنین لکدر بو وجهله
او زره نقش ایلدی چکمش معناسنه اولور چکدی یه نقاش ازلدر بید قدرت
معشوقی همه خوبی سیمین بید قدرت بر سیمین ستون بغلمش بر بران دو
طاق عنبر آگین اول ایکی عنبر آگین طاق براولمش طاقلی الشتن ستون سیمین دن مراد بینی
بینی در و طاق دن مراد ایکی عنبر آگین ابرو در میان خوخ و لعل نگل اندام اه گل اندام دیکدر
چشمی دلبر او رتاستن منبت شوشه از نوع خام بینی سرخ و بنفشه منبت
وی گل سرشوشه ابری خوخ یمن بوتخی در که بیاضی و سوادی اولدغندن چشمه ناهیدی
وار در خوخ دن مراد چشم لعل دن مراد لعل لب در منبت شوشه دن مراد بینی در
گل زنبق ولیکن ناشگفته آنکه بینی سر گل زنبق ایدی لیکن هنوز آچلمش قرار
یاسمین دلا فخته اول گل زنبق یاسمین و لاله او ستین یاتمش گل زنبق شکوفه
زنبق معناسنه در بینه بینی مراد در گل مضاف او لمسه مراد دگلدر زیرا مطلق گاه منصرف در
مضاف اولمز شکوفه معناسنه اولور گل زنبق و گل بادام خوعقار فهرا رطیب راح
ای عقار خلقتک طیبتدن محبت اسمه که بو قدر که گل هر گز زشوره ستان خیز دیچه زیر
شوره ستاندن هر گز گل تر و فا ارضورت بی معنی خلق خلقک معنی صورتندن وفا
چوار صورت ملائکی گر نبز ملائکه صورتندن قاچدی کمی قایی مراد خلقدن وفا
و محبت یوق ایدوکنی بیانندر وفا مجوی ازکس رسخن مجوی مثنوی بهر زه طایف
یکدیگر و کجای یابند بی مثال خلق بر وفا یها یو نمک باشی او زره فلک غرباتی ایله

قضا جو کرد غدار کز زمین و قضا غداری لق و عد فالق غبار نزد غیری آدمی
اینها دن مراد خلق در زمهریر آنرا که تنگی پیش خواهی بجنبد اول کسیه که ایلکی
زیاده است سیاسی. یکنت هر زمان بد ترسش و کین ایله هر زمان تنگ ایلر آن ترک
وز زیاده رک خصومت و عناد ایلر چو آتش آنرا که سازی جای در شخ آتش کبری
اول کسیه که چشمکه بر این کس یعنی زیاده رعایت و اخلاص ایلر کس اگر دست
و بهد خوست بر بزرد اگر اکاه قدرت و فرصت بتر اولر اسکندر فانی دوکر یعنی تنی هلاک
ایلر
ناج وی مصلح الدین است آنکه ناج مصلح
الدین در بوتند ناتاج وار در زیر اسم مقطعی در عکر مصطفا به مصلح الدین دیرلر
دینا کو سعدی نسبت بناج محمد و حسنت دیکر ز که سعدی محمد و حسن حنکر ناجه
شیبت در که آنکه ناج سعد اولدوغندن شعری اوتری سعدی تخلص اتمشدر
وی قیوده متغزلانست اول غزل کوی متقضاسی در حیچکیش ازوی طرح
بیش ازوی طرح کیمه آنده اول اندن زیاده طریق غزل نورزیده است
غزل طریقنه سنی اتمش و خنان وی ماهد طوایف راعتبول افاده
و انکسوزلری جمیع طوایفکه معتبولی دوشمشدر یکی از شعرا کوشه سرا
شعر دن بری اتمش و الحق کوهر انصاف سفته وحق بولمشدر که انصاف
کوهر یه دلمش
در شعر کس پیمبر امتند شعر ندا وح کس
پیغمبر لردر هر چند که لا نبی بعدی هر چند که لا نبی بعدی سلای
حقیقت رسول الله صلی الله علیه وسلم وارد اولمشدر که بنده صلی الله
شرح بر رسول کلمن دیمشدر اوصاف و قصیده و غزل دا فردوسی
و انوری و سعدی اوصاف فردوسی و قصیده انوری و غزل سعدی
دن دیو اوج شاعر شیون نواوج فن اعجاز طبقه سنه ایرشدر دل دیلدن

بو بیتده صنعت لف و نشر مرتب وارد
وی لطیف و مطبوعست آنکه اکثر اشعار اکثری لطیف و مطبوعدر
و بعضی مرتب میر قد اعجاز و بعض شعری اعجاز مرتبه قریب درغزلیات
وی آنکه غزلیاتی نسبت بغزلیات دیکری غیر لرغزلیاتنه نسبت
سلامت و رد انلق ظاهر کو قصاید حکیمی طوتر یعنی سلامتدن
اکمشدر نسبت بقصاید دیکران غیر لرکی قصاید نه نسبت و سلیقه
و شعر وی و آنکه شعر نک اسلوبی و سلیقه سی نزدیکست بسلیقه شعر
نزاری قهستانی نزاری قهستانی آنکه شعرنه قریب در قهستان بربر کاستی
اتا در شعر نزاری غزاه سیمین بسیارست اتا نزاری نک شعرنک غثاثه
سیمین چو قدر یعنی نامحوار در غثاثه لاغر و سیمین قویه مضاسفه در غلاظت
شعر وی حافظ که آنکه غلافی ایله درکه نامحوار در و حون در اشعار وی
بر تکلف ظاهر شود چونکه آنکه شعرنه تکلف اترنی ظاهر اولدیکی که اکثر
موضعی تاویله محتاج اولدی ویرالسانه الغیب لقب کرده اند
اکه لسانه الغیب لقب ایلمشدر
وی در لطافت
سخن اول لطافت سخن ده و دقت معانی مرتبه ایست و دقت
معانی جوهاریرن تیه ده در که بیش ازان متصور نیست آنده زیاده
متصور و میسر دکلدر اما مبالغه دران اما اول وقت ده مبالغه شعر
ویرا آن حد ملامت بیرون برده آنکی شعر نی ملامت حد ندن طشره ایلمشدر
دار چاشنی عشق و محبت خالی ماندا و عشق و محبت چاشنی سندن خالی
قومشدر مانند اک فاعلی مبالغه دران در مانند اقاملمش معناسنه در
دیمکه ذوق و لطافتدن قاملمشدر مانند نهاده معناسنه مانندن مشتقدر
اولان

نشه که بوستانکه بوبیستن واقع اولمشدر براندازجهان باخود اصحاب را

فروماید ماند بحسرت بجای دو رایاد امثال ومثال لرکتورمکدن واختیار بحر رمل

و درایاد امثال ومثل لرکتورمکدن و اختیار بحر رمل سبک وخفیف بحر لرا اختیار

انمکدن باقافیها و ردیفهای غریب عجب قافیه لرو ردیف لرایله کسهل

ممتنع نماست تتبع صاحب که سهل ممتنع کورنجی درسهل ممتنع شول شعر کم

آنی دیمکدر آسان کورنه اما آنکی دیمک یا ممکن اولمیه تتبع حق دیماوی

میکندحق دیملونکی اشعارنه تتبع ایلرکه اشعار آنکی اشعارنه بکزر اما

آنقدر معانی لطیف که دراشعار ویست اما اول قدر معانی که طبق

آنکی اشعارنده در دراشعار حق نیت حتی اشعارنده یوق درواکی

ویرادردحق میکویند واول که اکردرد حق دردلربنا یرهمان تتبع

توانلر لودبس همان اول تتبع اولمق ممکن درو دربعضی ازعارفان

دیوانهای ولی این قرد دیده شده است وآنکی دیوانه لرنیکی بعضی سندع

بوفرد کورمشی اولمشدر کس برسرهیچ رفته نکرفت زمکس ای

بی هنج کدکی باشند طوطندی معلوم اولمی شود که دردحق معلوم اولور

حتی کدردی ام وبعضی ازعارفان که بصحبت شیخ کمال وخواجه

حافظ هردورسیده بودند وعارفلردن بعضی لمکه شیخ کمال

وخواجه حافظ کلیکنی بیله صحبتنه ایرشمش ایدیلر حتی فرموده اتلر

بویله بیورمشلار درکه صحبت شیخ به ازشعروی که شیخ کمال معاصبتی بمشعرنده

یک ایدی وشعرحافظ به ازصحبتی وحافظ شعری انکی معاصبتنده

یک ایدی

درسعرمتفنن است قصیده وغزل

شعرده متفنن درو غزل ومثنوی یادرزیرا غزل ومثنوی بوسعی ایلمشدر

وهمه را کما بکمال رسانیده وجمیعی کما لنه ایرشدرمشدر تتبع

حافظی میکندحافظ بینکی اشعارنی تتبع ایلرهرچند رقصیده بوی

نرسیدهرچند قصیده ده اکدایرشمدی هرچند هرنه مقدارکه واکو

چه مقایسه استعمال اولنور اما غزلرا زوی درکزرا سیده اما غزلنی

اندن کچورمشدر غزلهای وی آنکی غزللری بواسطهٔ معانی آشنا

آشنا فهمه قریب اولان معانی سببی ایله کهارباب عشق ومحبت کرعشق

ومحبت صاحبلری نحسب ذوق ووجدان ذوق ووجدان حبی ایله

انزادرمی باید اول معانی بی ادراک ایلر مقبول همه کس افتاده است

دوکلکمه لرکی مقبول ودوشمشدر خمسه نظامی راکسی به ازوی جواب

ندان است نظامی نکی خمسه اندن یکی بریکمه جواب ویرمشدر ودرا

یات وقصاید وغزلیات وخمسه غیری مثنویهای دیکرلری دارد همه

مطبوع ومصنوع غیرمثنوی لری وارجمیعی مقبول ومصنوع

ویرادرغزل طریق خاصیت آنکی غزللری بوخاص طریقی وارد در

دلهلو هنده ده بر معظم شهری اسمی رآکثر قافیهای تنکی ودردیفهای غریب

وبحرلهای خوش آیند که اصل دشوارخاصتده ودرغزل ملاحظه اینهاست

اختیار کرده است اکثر تنکی قافیه لرو غریب ردیفلر وخوش آیند

بحرلردرکه شعرده خصوصا غزلده اصل ملاحظه منظور بولنلردر بعضا

اختیار ایلمشدر لاجرم ازاجتماع انرا اول سبیدن آنلرکی اجتماع عندن

شعروی راحالتی حاصل آمده است آنکی شعرنه برحالت کلمامشدر که

اکرچه صحبت باوی نخط که اکرچه بادی حبی ایله یعنی اول نظرده آسان

می زاید آسان کورتور اما کفتکو دشوارست اما دیکلدکده مشکلدر ولهذا

اشعار وی را سهل ممتنع گفته اند اول سبب آنکه اشعار نه سهل ممتنع
دیگر در معاصر خسرو دهلوی معاصری اوملشر بر عصر ده جمع
اولی معاشره دارد و با یکدگر صحبت داشته اند و بری بری اید مصاحبت
طولی ملشر دارد و با سطات کرده اند و ملاطفه را ملشر در چنانکه خسرو
میگوید الجلیس که حسن اجدر خسرو از راه کرم بیذیرد خسرو کرم
طریقه در قبول ایلر آنچه من بنده حسن میگویم آنی که من بنده خسرو دلم سخن
چون سخنی خسرو نیست بع نسزد خسرو سوزی که کلدر سخن اینست که من میگویم
بسوزد بود که بن ویدع بونلر ایهام وارد و دیگر از شوای متقول عماد
فقیه است دکن و غزل یتوی شوادن فقیه عماد در و در شیخ خانقاه دارد
است و اول خانقاه طوبجی شیخ اوملشر شعر خود را برهه دارد ای خانقاه
خوانده است کند و شنی جمیع خانقاهه چلیپی لرما او قومشر و اسندای
اخلاص میکرده و آنلردن اشعار بنکی اخلاصی طلبت ایلمشر و از بنجا میکرد
و بو سببدن ایدر لرکه شعر وی که آنکی شعری شعرا هانی کرمانست کرمانه اهالی
شعر در وی نیز از کرمانست اول دخی کرمانده در و در تزیین الفاظ و
عبارات الفاظ تزیینلر و عبارات تحسینلر جمله بلیغ دارد زیاده
جمله طوتر و لهذا اورا خلق بند شعرا یجو آنند و بو سببدن الکا خلق بند شعرا او قو
وی از شعرای ماوراء النهرست اول ماوراء النهر شعرا سندندر
در اشعار وی چاشنی از تصوف هست و آنکی اشعار نده تصوف در
برچاشنی وارد وی را از بخارا ست اول بخارا دخی در و دل
در غزل تتبع خسرو میکند و اول غزلی خسروی تتبع ایلر وی را از سمرقند است
اول سمرقندر و شعری وی خالی از لطافتی نیست و آنکی شعری پر لطافت در خالی دکلر

اما از فضایل مکتسبه بسیار عاریست اما کسبه وسعی ایله حاصل اولمش
فضایلدن زیاده عاری و خالی اولمشر چنانچه از اشعار وی ظاهرست انجلین
آنکی اشعار نده ظاهرر شعر وی خالی از خالی نیست آنکی سوی بر
خالی و حالتدن خالی دکلدر و از اشعار ویست این و بو اشعار غزل آنکی غزل
آنکی اشعار نده در ای پیر همت را دل عشاق نشانه ای جانان کرشمه
پیر نه عشاق کل کوکل نشانه در کیوان غمکدن خالی و طاق زلف حلقی بتو مشغول و تو
غایب زمانه واق خلق سکا مشغولدر و سن او زمانه دن غایب سن کیجا لکی عاشق
ان سین کیجه معتکف دیرم و کعه ساکن مسجد کاه دیر که معتکفی و کاه مسجد کی ساکن ام
یعنی کاه دیر ده معتکفی و کاهی مسجد ده ساکن یعنی که نزا مصطلح خانه بخانه یعنی
سنی خانه بخانه طلب ایلرم دیر دن مراد بو ندن طریقت در خطاب خدایه در مراد قلبیه
الهی به کاهی مرتبه شریعتدن و کاهی پایه طریقتدن غلبه اتکی من اشعار در مسجد دن
مراد مرتبه شریعتدر حاجی بره کعبه و ما طالب دیدار حاجی کعبه یولنی و نزطالب
دیدار زکه اول طواف و زیارت سعیندن و یزشهدن طلب جمال الهی ایلیندن ایز
او خانه نلی جوید و من صاحب خانه او خانه دن استر و بن صاحب خانه یی صاحب خانه دن
مراد و باری تعالی در زایر کوی تو از کعبه گذشت سیر کوی تو کجا کعبه کجا
مقصود من از کعبه و بتخانه توی تو کعبه و بتخانه دن مراد بو ندن مقصود در من چنین
باقی بحالت که نسوخت و فنا نه سنکی جمالکی چیقون که باقی هویته وارسه فسون و فنا نه در
که اصلا اعتماد ده لایق دکلدر خطاب خدایه در تقصیر خیالی باید کرم تست خیالی
تقصیر ی سنکی کرمکی امیدنه در یعنی که کنه را به ازین نیست بهانه یعنی که گناهه بو ندن
بهانه یوق در خطاب خدایه در وی آسفا بین است اول اسفا بین
تو در که بو بر برک اکی در و در اشعار وی علامات بسیارست و آنکی اشعار نده

طامات چوقدر و از مطلعهای پسندیده دیست و آنوک مقبول مطلع ایراد

در باز شب شتی چشم من میدان کریه آب رد کرد یکجا اولدی یم کی چشمه

کریه میدانه آب اوردی یعنی چشمه واقر کریه ایلدی سیل اشکم آمد شمخوان بر

سیاه خواب زد افکی سیل کلدی خواب عسکرنه شیخون ایلدی عسکرادکریه سیبی تاریک

چشمدن خواب کتدی دیکدر نیشابوری رحمة

دویرا معانی قاصر بیارست و آنکی معانیه قاصر چوقدر و در ادای معانی

نیز اسلوب ظاهر دارد و معانی ارا سندن دنی کندو سنه مخصوص اسلوب

طوتار اما شعر وی یکدست و هموار دیست اما آنکی شعری یکدست و هموار

دکلدر شتر و کریه افتادست شتر و کریه واقع اولمشدر یعنی هر بر بر بنیه

مناسب و موافق دکلدر شتر دوه و کریه کری مناسبدر سبزواری

ایست سبزوار لودر سبزواری برکسی در واورا اشعار لطیفست

و آنکی لطیف اشعار وار در یکدست و هموار بری بریه مناسب و هموار نادر

باعبارات پاکیزه و معانی برجاشتی پاکیزه عبارات و برجاشتی معانی ایله بیت

آنکدر درین صحیفه نخواندم غلط غلط از ان رو که حوصله ی نکند نقش کارخانه او

هر دیست هر دو در هوای یوبرکی در که صاحب کتاب معادله کوی و چوکان

ایست کوی و چوکان معادله استدن بحث ایلر کتابکی صاحبی در معادله و مخاطبه

وفاتحه معناسنه در و آنا از نظمهای سرآمد دیست و اول کوی و چوکان

آنکی سرآمد زبلند نظم لرندن در و ایکی چند بیت و بو برج بیت ازان

کتابست اول کتابدن در در صفت

ایست چوکانی

جوکانه منسوب ایسک صفتنده **مثنوی** چون کوی ببهر کرد بستی اول اسب

کوی فلک کبی طوب اولور دی میدان میدان جوکوی جستی سرعت و چابکلکندن

طوب کبی میدان میدان صحرا اردی هر بارکه در عرق شدی عرق هر بارکه اول

اسب عرق عرق اولدی بارانبودی و در میان برق بارانی اولوردی و اورنا

برق اولوردی بارانلدن مراعرق در برقدن مراد نعل میدی بر کجنه آذرا سم او آتش

انک طبناغندن قاچمشدر آو کجنه صرصرا زدم او بادصرصر انک قویرغندن اصلشی ایدی

سم طبناق دم قویرق هر بری که دوبده در بر کوی هر بری که اول اسب کوی فتنده

بلشی ایدی کردیده زسر عتش سر کوی انک سرعتنده طوپک باشی دونمشی ایدی

آن لحظه که در نبرد رفت اول لحظه که اول اسب جنبکه کتمش ایدی صدبادصبا

بکرد رفت یوز بادصبا انک جولانی قتنده توزمشی محو اولمشی ایدی ازکوه

جوسیل در گذشته طاغدن سیل کبی کچمش ایدی که اصلا عسرن کور عمشیدی

وز بحر جو باد بر گذشته و در یادن باد کبی کچمش ایدی زحمت کور عمش ایدی

میر نوایی صاحب دولتی که زمان ما بوجود او مشرفست شول صاحب

دولت که بزم زمانه انک وجودی ایله مشرفدر هر چند پایه قدروی هر چند

انک قدری پایه کی نظیر مراتب جاه و حشمت و قرب پادشاه صاحب شوکت

جاه و عظمت مرتبه لرنه نظیر و صاحب شوکت پادشاهک قرینه نظیر و قیاسی بمناقب

معنوی از فضل و ادب و فضایل موهوب و مکتسب و معنوی مناقبه قیاس

فضل و ادب دن و موهوب و مکتسب اولان فضائلدن از فضل و ادب ترکیبی

مکتسبه دکی مناقب معنوی سی بیان ایچوندر از من بیانیه معناسنه در فضایل

موهوبه کسبی اولمین فضائل در مناقب هنر لر معناسنه در مناقص عیبلر معناسنه

اولدغی کبی ازان بلندتر ست اندن بلندر کدر هر چند پایه قدروی

ازان بلند ترست تقدیر نده در که وی را بحسن شعر تعریف کنند و بجودت
نظم توصیف که انی حسن شعر ایله تعریف وجودت نظم ایله توصیف ایلیه لر
اما چون خاطر شریفش اما چون انک خاطر شریفی بواسطه کسب فضیلت تواضع
و کسر نفس تواضع و کسر نفس فضیلتنک کسبی واسطه سیله بان فرو د آمده ست انکه
تنزل انمشدر که خود را در سلک این طایفه منخرط کرد انیده که کند و سنی بو
طایفه نک سلکنه منسلک ایلمشدر دیگر از احجاب تحاشی غیر کرک وحشت جا ایل
ازان معنی که ویرا از طبقه ایشان دارند و از زمره ایشان شمارند مرتفع
گشته اول معنی دیکه انکرک طبقه سندن طوتار و انکرک زمره سندن عد
ایده لر مرتفع او لمشدر تقدیر کلام بود در دیگر از احجاب تحاشی مرتفع گشته
ایشاندن مراد شعرا در اما انصاف آنست اما انصاف اولدر که هر حالین
طایفه باشندن سر باشند هر بر ده که بو طایفه اولالرا ول باشی اولور و هر کی
نام این طبقه نویسند و هر قنده که بو طبقه نک نامن یازه لر نام وی سر دفتر
انک نامی سر دفتر اولور چنانکه این معما باسم شریفش منبی ازین معنی است انگلیز کر
انک اسم شریفنه اولان بو معما بو معنی دن خبر ویر جی و اعلام ایدیجی در ازین معنی دن
مراد سر و سر دفتر اولمشدر که بو قطعه دن ظاهر و روشن در **معما علی شیر قطعه**
علی سیر الافاضل سیرت دهرا افاضلک سیری اوزره بر زمان سیر ایلدک
و احرزت الفضائل بالفواضل و فاضل لر ایله اولان فضائلی تمام ضبط
و حفظ ایلدک افاضل جمع افضلدر سیرت باب ثانی دن فعل ماضی مفرد مذکر
مخاطبدر احرزت باب افعالدن در بنه اوکله در مصدری احراز در محکم
و حفظ ایلمک معناسنه و احراز جزو ندر فضایل جمع فضیلت در فواضل جمع
فاضله در مراد فضائلدن جمیعنه غالب سن دیمکدر و باسمک خفت اهل الفضل

ازان بلند ترست تقدیر نده در که وی را بحسن شعر تعریف کنند و بجودت
نظم توصیف که انی حسن شعر ایله تعریف وجودت نظم ایله توصیف ایلیه لر
اما چون خاطر شریفش اما چون انک خاطر شریفی بواسطه کسب فضیلت تواضع
و کسر نفس تواضع و کسر نفس فضیلتنک کسبی واسطه سیله بان فرو د آمده ست انکه
تنزل انمشدر که خود را در سلک این طایفه منخرط کرد انیده که کند و سنی بو
طایفه نک سلکنه منسلک ایلمشدر دیگر از احجاب تحاشی غیر کرک وحشت جا ایل
ازان معنی که ویرا از طبقه ایشان دارند و از زمره ایشان شمارند مرتفع
گشته اول معنی دیکه انکرک طبقه سندن طوتار و انکرک زمره سندن عد
ایده لر مرتفع او لمشدر تقدیر کلام بود در دیگر از احجاب تحاشی مرتفع گشته
ایشاندن مراد شعرا در اما انصاف آنست اما انصاف اولدر که هر حالین
طایفه باشندن سر باشند هر بر ده که بو طایفه اولالرا ول باشی اولور و هر کی
نام این طبقه نویسند و هر قنده که بو طبقه نک نامن یازه لر نام وی سر دفتر
انک نامی سر دفتر اولور چنانکه این معما باسم شریفش منبی ازین معنی است انگلیز کر
انک اسم شریفنه اولان بو معما بو معنی دن خبر ویر جی و اعلام ایدیجی در ازین معنی دن
مراد سر و سر دفتر اولمشدر که بو قطعه دن ظاهر و روشن در **معما علی شیر قطعه**
علی سیر الافاضل سیرت دهرا افاضلک سیری اوزره بر زمان سیر ایلدک
و احرزت الفضائل بالفواضل و فاضل لر ایله اولان فضائلی تمام ضبط
و حفظ ایلدک افاضل جمع افضلدر سیرت باب ثانی دن فعل ماضی مفرد مذکر
مخاطبدر احرزت باب افعالدن در بنه اوکله در مصدری احراز در محکم
و حفظ ایلمک معناسنه و احراز جزو ندر فضایل جمع فضیلت در فواضل جمع
فاضله در مراد فضائلدن جمیعنه غالب سن دیمکدر و باسمک خفت اهل الفضل

ازان بلند ترست تقدیر نده در که وی را بحسن شعر تعریف کنند و بجودت
نظم توصیف که انی حسن شعر ایله تعریف وجودت نظم ایله توصیف ایلیه لر
اما چون خاطر شریفش اما چون انک خاطر شریفی بواسطه کسب فضیلت تواضع
و کسر نفس تواضع و کسر نفس فضیلتنک کسبی واسطه سیله بان فرو د آمده ست انکه
تنزل انمشدر که خود را در سلک این طایفه منخرط کرد انیده که کند و سنی بو
طایفه نک سلکنه منسلک ایلمشدر دیگر از احجاب تحاشی غیر کرک وحشت جا ایل
ازان معنی که ویرا از طبقه ایشان دارند و از زمره ایشان شمارند مرتفع
گشته اول معنی دیکه انکرک طبقه سندن طوتار و انکرک زمره سندن عد
ایده لر مرتفع او لمشدر تقدیر کلام بود در دیگر از احجاب تحاشی مرتفع گشته
ایشاندن مراد شعرا در اما انصاف آنست اما انصاف اولدر که هر حالین
طایفه باشندن سر باشند هر بر ده که بو طایفه اولالرا ول باشی اولور و هر کی
نام این طبقه نویسند و هر قنده که بو طبقه نک نامن یازه لر نام وی سر دفتر
انک نامی سر دفتر اولور چنانکه این معما باسم شریفش منبی ازین معنی است انگلیز کر
انک اسم شریفنه اولان بو معما بو معنی دن خبر ویر جی و اعلام ایدیجی در ازین معنی دن
مراد سر و سر دفتر اولمشدر که بو قطعه دن ظاهر و روشن در **معما علی شیر قطعه**
علی سیر الافاضل سیرت دهرا افاضلک سیری اوزره بر زمان سیر ایلدک
و احرزت الفضائل بالفواضل و فاضل لر ایله اولان فضائلی تمام ضبط
و حفظ ایلدک افاضل جمع افضلدر سیرت باب ثانی دن فعل ماضی مفرد مذکر
مخاطبدر احرزت باب افعالدن در بنه اوکله در مصدری احراز در محکم
و حفظ ایلمک معناسنه و احراز جزو ندر فضایل جمع فضیلت در فواضل جمع
فاضله در مراد فضائلدن جمیعنه غالب سن دیمکدر و باسمک خفت اهل الفضل

و اسمک ایله جمع اهل فضل اوزره فائق و عالی اولدک لذا صوره فوق الافاضل
بو سببدن اسمکی افاضل اوزره تصویر و تقدیم ایلدم صوره تصحیفه و فوق
الافاضل ایله تخصیص علیله تعیین اسم اشارت ایلر فعلت فعل ماضی مفرد
مذکر مخاطبدر فاق یفوق قدن که باب اولدندر طرا اجمعا معناسنه در صوره
فعل ماضی نفس متکلم وحده در باب تفعیلدن علی شیر دن مراد علی شیر در که
افاضل لفظی اوزره مقدمدر خطاب علی شیره در که نوایی مراد در سیرت و
احرزت فعل ماضی نفس متکلم وحده اولمق محله تمام انسب و کلدر زیرا باسمک ده
کاف خطاب نوعا منع دن خالی دکلدر اما جوازه منع یوقدر که بو اعتبار ایله
معنی بویله اولور افاضلک سیری اوزره بر زمان سیر ایلدم و فاضل لر ایله اولان
فضائلی تمام ضبط و محکم ایلدم وجه اولکه کوره که مراد خطابدر فواضل جمع فاضل
اولور فاضل فضله مقابله سنه اولمق جایزدر که معنی بویله اولور فضائلی فضله
ایله تمام ضبط و حفظ ایلدک که حصولدن خارج نسنه قالمدی در فاضل
فضله مقابله سنه کتاب صاحبنک بو بیتندن روشندر **بیت** زانچه
فاضل ماند از استاد در تنگ آمیزاد یک سفال لاجور این کند نیلوفرست
وجون کوهر نامش وجون انک نامی کوهری بزرگتر از انست اندن اولور در
که محل از نظم که نظمدن هر محل صدف آن تواند بود انک نامی کوهر صدف
اولمغه امکان اوله و هر مقام از شعر شرف آن تواند یافت و شعردن هر مقام
انک نامنک شرفنی بولمغه قادر اولا تخلص اشعارش انک اشعارنک تخلص باکچه
اول نسنه ایله که ازین معمای دیگر مفهوم می کردد بو غیری معادن مفهوم اولور
نامزد کشته چنت او لمشدر باکچه نامزد کشته تقدیر نده در **معمای نوایی**
کنه نامش در تخلصها نباید هیچ کس تخلص کرده هیچ کی انک نامنک حقنی بولماز

و اسمک ایله جمع اهل فضل اوزره فائق و عالی اولدک لذا صوره فوق الافاضل
بو سببدن اسمکی افاضل اوزره تصویر و تقدیم ایلدم صوره تصحیفه و فوق
الافاضل ایله تخصیص علیله تعیین اسم اشارت ایلر فعلت فعل ماضی مفرد
مذکر مخاطبدر فاق یفوق قدن که باب اولدندر طرا اجمعا معناسنه در صوره
فعل ماضی نفس متکلم وحده در باب تفعیلدن علی شیر دن مراد علی شیر در که
افاضل لفظی اوزره مقدمدر خطاب علی شیره در که نوایی مراد در سیرت و
احرزت فعل ماضی نفس متکلم وحده اولمق محله تمام انسب و کلدر زیرا باسمک ده
کاف خطاب نوعا منع دن خالی دکلدر اما جوازه منع یوقدر که بو اعتبار ایله
معنی بویله اولور افاضلک سیری اوزره بر زمان سیر ایلدم و فاضل لر ایله اولان
فضائلی تمام ضبط و محکم ایلدم وجه اولکه کوره که مراد خطابدر فواضل جمع فاضل
اولور فاضل فضله مقابله سنه اولمق جایزدر که معنی بویله اولور فضائلی فضله
ایله تمام ضبط و حفظ ایلدک که حصولدن خارج نسنه قالمدی در فاضل
فضله مقابله سنه کتاب صاحبنک بو بیتندن روشندر **بیت** زانچه
فاضل ماند از استاد در تنگ آمیزاد یک سفال لاجور این کند نیلوفرست
وجون کوهر نامش وجون انک نامی کوهری بزرگتر از انست اندن اولور در
که محل از نظم که نظمدن هر محل صدف آن تواند بود انک نامی کوهر صدف
اولمغه امکان اوله و هر مقام از شعر شرف آن تواند یافت و شعردن هر مقام
انک نامنک شرفنی بولمغه قادر اولا تخلص اشعارش انک اشعارنک تخلص باکچه
اول نسنه ایله که ازین معمای دیگر مفهوم می کردد بو غیری معادن مفهوم اولور
نامزد کشته چنت او لمشدر باکچه نامزد کشته تقدیر نده در **معمای نوایی**
کنه نامش در تخلصها نباید هیچ کس تخلص کرده هیچ کی انک نامنک حقنی بولماز

بابندگان اسم فاعل جمع

برلب بابندگان از وی نوایی دان و بس بوالعجبی کز لبی اوزره اندن بر نوا بل

نوا بر پنجه معنی الجون واقع او لمشدر بو ندع آواز معنی سنه روشندر فارسیده

مخلص فانی ترکیده نوایی در که مخلصلرده نامندن نشان ظاهر دکلدر بابندگان

لبی حرف یا در لب کنار مفاسنه در نوایی لفظ یای وحدت اوزره او لحالی

نوایی اولور دان امر حاضر در و بس واوایله بحسب الاستعمال فقط معناسنه در

واکرچه و برا واکرچه اکا بحسب قوت طبیعت وسعت قابلیت قوت طبیعت

وسعت قابلیت حسبایله هر دو نوع شعر ترکی و فارسی میسر ست هر ایکی در لکن

ترکی و فارسی میسر در اما میل طبع وی بترکی از فارسی بیشتر اما انک طبعک

میلی فارسیدن ترکیه زیاده رکدر و غزلیات وی بان زبان و زبان ترکی ایله

انوکی غزللری آزده هزار زیاده خواهد بود اون بیک دن زیاده اولسون در

ومثنویاتی که در مقابلهٔ خمسهٔ نظامی وقوع یافت و شول مثنویات که

خمسهٔ نظامی مقابله کسنده وقوع بولمشدر بسی هزار بیت نزدیک اوتوز بیک

بیت قریب در و همانا و شویله معلوم اولور که بان زبان به ازوی و بیش

ازوی کسی شعر نگفته است اول زبان ایله اندن خوب و انع اول و اندن

زیاده بر یک شاعر ایمشدر و کوهر نظمی نه سفته و نظم کوهرنی دلمه

واز جملهٔ اشعار فارسی ویست و انک فارسی اشعار رنک جلکه سندن

قصیدهٔ که در جواب قصیدهٔ خسرو دهلوی شول قصیده که خسرو دهلوی

قصیده سنک جوابنده که مستمی بدریای ابرارست که دریای ابرار ایله تسمیه

واقع شده واقع اولمشدر و مشتملست بر بسیاری از معانی دقیقه

وخیالات لطیفه واول قصیده معانی دقیقه دن وخیالات لطیفه دن چو قدر

اوزره مشتملدر و مطلعش اینست واول قصیده یک مطلعی بولور ملمع

ترکی و فارسی بیاه

واقع اولمشدر

بعضی نسخه ده به

واقع اولمشدر

مستمی تسمیه اولنمش

آتشین لعلی که تاج خسرو انراز پورست شول آتشین رنکلو لعلی که پادشاهلرک تاجنک

زیب و زیورید ر اخکری بهر خیال فام بختن در سرست حقیقتده اول لعل

انلرک باشنده اولان خام خیالی بشور مکدن او توری بر اخکر در اخکر کوزدر

بختن بوندع بسمک معناسنه دفن مکدر معنی بویله اولور انلرک باشنده اولان

خام خیالک بسمه سندن او توری بر اخکر در و این رباعی را و بو رباعیٔ در تهنیت

قدوم بعض آیندکان از سفر حجاز حجاز سفر دن کلی کز که بعضلرنک قدومی

تهنیتنه در رقعهٔ نوشته بود بر کاغذ پاره سنه یازمشلردی مؤلف کتاب

کعبه دن کلدوکی وقت تهنیت ایچون دیدکی رباعیدر رباعیه انصاف بده

ای فلک مینا فام ای صرصر رنکلو فلک انصاف ویر یعنی انصاف ایله تازین

دوکدام خوبتر کردخرام که بوانیکسندن قنقی خوبرک صالندی خورشید

جهانتاب نو از جانب صبح صبح جانبندن سنک جهانی روشن ایدن خورشیدکی

یا ماه جهان کردمن از جانب شام یا شام جانبندن بنم جهانی دور ایدن ماهمی

واین رباعیٔ دیکر را در رقعهٔ دیکر نبشته بود و بو غیری رباعی بر غیری

کاغذ پاره سنه یازمشلردی رباعیه این نامه نه نامه دافع دردمنست

بو نامه نامه دکلدر بنم دردمی دفع ایدجیدر آرام درون رنج بر دردمنست

بنم رنج ایله برون اولمش درد مک آرامیدر تسکین دل کرم ودم سردمنست

بنم کرم قلبمک و سرد نفسمک تسکین در یعنی خبر از ماه جهان کردمنست

یعنی اول نامه بنم جهان کرد ماهمدن خبر در بودفی مؤلف کتاب ایچون دیدیلدر

واین رباعیٔ دیکر را در رقعهٔ نوشته بود رباعیه کز در دیر نکبت و کوفت

باشم اکر دیرده اولام سنکدن کفت و کویک ایله اولورم و در حرم نجست و جویک

باشم اکر حرمده اولام سنکدن جست و جویک ایله اولورم در وقت حضور روبرو بنم باشم

قدوم بعض کلمک معنی نه اولدیغی ایله

دافع اسم فاعلدر

جهان کرد وصف ترکیبدر

حرمدن مراد کعبه شریفدر

حضور و قشنده و یا نکده ساکه متوجه و ناظر او لورم در غیبت روی دل بسویت دایم
غیبت ده حاضر و کل ایکن دلم سنک جانبکه او لورم یعنی قلبم ایله ساکه متوجه او لورم

روضه هشتم سکزنجی روضه در حکایتی چند از زبان احوال بی زبانان

بی زبانلرک زبان حال لرندن برقاچ حکایت بیانیده در مراد بی زبانلردن
کویا اولمیلر در که خردمندان و نکته دانان امثال آن وضع کرده اند که خردمندان
و نکته دانلر انک امثالنی وضع ایلمیلر در تا بجهت و غرابت و ندرت تا غرابت
و ندرت سببی ایله ندرت بولنه غرابت معناسنه در که غریب و نادر عجیب معناسنه
طبیعت بران اقبال نماید طبیعت اکه اقبال و توجه کوستره و بروی ایراد فهم
حکم و مصالح بکشاید و انک اوزره حکم و مصالح فهمی بابلری اچلا ابواب جمع بابدر که
بونده قیو معناسنه در حکم جمع حکمت در مصالح جمع مصلحتی در **قطعه**
آن ندیدی که خرده دان بشکر / انی کور مدکی که خردان شکر ایله داروی تلخ را
کند شیرین / اجی داروی شیرین ایلر تا بان حیله از تن رنجور / تا اول حیله و ظرفت
ایلر رنجورک تنندن بیهر درنج و محنت دیرین / قدیمی رنج و محنتی ازایله خرده دانلر
مراد طبیب در داردن مراد علاج ایچون اولانلرنه در **حکایه** روباهی باکر کی
مصادفت من نهاد و موافقت و مرافقت قدمنی قودی تا یکدکر بیابانی
بکذشتلر ایکیسی معا بر باغه او غرار لر دراستوار بود و دیوارلری پرخار
انوک قیوسی محکم و دیوارلری پرخار ایدی کرد آن بکردیدلر اول باغک اطرافی
طولندلر تا بسوراخی رسیدلر تا بر سوراخه ایرشدلر بر روباه فراخ و بر کرکه
تنک روباهه کیک و قورده طار روباه آسان درآمد و کرکه بزحمت
فراوان روباه آسان و کرک وافر زحمت ایله ایچو کردی
انکور های کوناکون دیدلر کوناکون اوزم لر کور دلر و میوه های

رنکارنک یافتلر و رنکارنک میوه لر بولدلر روباه زیرک بود روباه
زیرک ایدی حال بیرون رفتن ملاحظه کرد طاشره کمک حالنی ملاحظه ایلدی
و کرک غافل چندانکه توانست بخورد و غافل قورد اول قدرکه قادر ایدی بدی
بو وجه دخی جایز در و کرک غافل ایدی بو وجه اوزره کرکه مضاف اولماز و بوده
مقدر اولور ناکاه باغبان اکاه شد ناکاه باغبان اکاه اولدی چوب دستی
برداشت بردسته چوب قالدردی وروی بدیشان نهاد و انلره توجه
ایلدی روباه باریک میان انجه بللو دلکو زود از سوراخ بجست دلو کدن
فوری طشره یه صچرادی و کرک بزرک شکم و بیوک قرنلو قورد در انجا
محکم شد اول سوراخ ده محکم اولدی طاشره یه جعف قادر اولمدی
باغبان بوی رسید باغبان اکه ایرشدی و چوب دستی کشید و بردسته
چوب چکدی چندان بزدیش قورده اول قدر اوردی که نه مرده و نه زنده
پوست دریده و پشم کنده که مرده و نه زنده پوستی پرتلش و من قیومش
از سوراخ بیرون رفت سوراخدن طاشره کلدی **قطعه** زورمندی
مکن ای خواجه بزرر / زرومال سببی ایله ای کشی زورمندلک و ظلم ایله کاخر
کار زبون خواهی رفت / زیرا عاقبت عاجز و زبون کشک کرکه قربهت
کرده بس نعمت و ناز / نعمت و ناز سنی زیاده قربه ایلش زان بنیدیش که
چون خواهی رفت / اندن فکر ایله که پنجه کشک کرکه باچنین جثه ندانم که
چه سان / بو بخلین قربه جثه ایله بلزم که بدر مرک درون خواهی رفت /
مرک قیوسنک ایچنه و جهله کشک کرکه جه سانک معناسنه
بو مصراعه قید اولندی **حکایه** کردن زهر مضرت در پیش و تیر خیانت
در کیش بر عزب مضرت زهری نشنیده و خیانت تیری کیشنده بیش صوفدی کیش کوکش غریبت تشنیع کرد

بلب آبی پیدا در رسید بر ایلو آنک کنار نه ایر شدی خشک فرو ماند خشک
و متحیر قالدی نه پای گذشتن و نه رای بازگشتن نه اول آبی چکد پای قرار
و نه کرد و در نکه رای و ارادتی و ارایدی سنگ پشتی آن معنی را از روی
مشاهده کرد بر قبلوبغه اول معنی یی عقربدن مشاهده ایلدی بردی
ترحم نمود آنکه ترحم ایلدی بر پشت خودشی سوار ساخت انی کندو ارقه سنه
بندردی و خود را در آب انداخت و او رادن کندو سنی آبه آندی آشنا کنان
روی بجانب دیگر نهاد یوزه رک آنک او بر جانبه توجه ایلدی و در ان اثنا
آوازی بگوشش رسید اول اشناده آنک گوشنه بر آواز ایر شدن گردم
چیزی بر پشتش می زند که عقرب آنک ارقه سنه برسنه او در سئوال کرد که این
چه آوازست سنگ پشت عقربه سئوال ایلدیکه بو نه آواز در جواب داد که این
آواز نیش منست عقرب جواب ویردیکه بو بنم نیشمک آوازیدر که بر پشت
تومن زنم که انی سنگ ارقه که اورورم هر چند میدانم که برا بجا کار کرنی ایدر
اگرچه بیلورم که اکا اثر ایدرجی کلمز اما حاجت خودنی توانم گذاشت اما گذاه
حاجت و عادتمی ترک ایمکه قادر دکلم سنگ پشت گفت هیچ به ازان نیست
سنگ پشت ایتدی هیچ اندن یوقدر که این بدسرشت را از خوی زشت
برهانم که بو بدسرشتی قبیح خویدن خلاص ایدم و نیکو سرشتانرا از آسیب
وی ایمن گردانم و نیکو سرشت لری آنک ضرر نخ ایمن ایدم تا آب فرو رفت
سنگ پشت صویه طالدی و بر اموج در ربود انی موج قایدی و بجایی برداکه
کویا هرگز نبود و بریره الدیکه کویا هرگز اولمدی **قطعه** هر عوانی که در دین
بزمکه شرف فاد، هر بر ظالم که بوشروفاد بزمکهنده بزم شراب
مجلسیدر بزمکه بزم پری که بونخ مراد نیاد در تار صد حیله بهر لحظه ازو

سازد و هند هر لحظه او اندن یوز حیله تازه ساز و پیدا ایلر تا ساز قدیم
که ساز مناسبتی ایلدخوب واقع اولمشدر به ازان نیست که در موج فنا غوطه خورد
اندن یک بوق که فنا موجنده غوطه یه یعنی هلاک اوله تا وی از خلق خود و خلق
زوی باز رهند، تا اول ظالم کندو خویدن و خلق اندن خلاص بولا لر غوطه خورد
بته مغاسنه در **حکایه** موشی چند سال بر موش بر قاج بیل در دکان خواجه
بقال از تنکلهای خشک و میوه های تر مالا مال بسر می برد خشک تنقل کردن و تر
میوه کردن بر خواجه بقالک دکانده باشه الندی و از ان نعمتهای تر و خشک
می خورد، و اول تر و خشک نعمتلردن بدی خواجه بقال انرا می دید و اغماض می کرد
خواجه بقال انی کوردی و اغماض ایلدی و از مکافاتی اعراض نمود و آنکه مکافات
و جزا اتمکدن اعراض کوستردی تا روزی تا برکون بحکم آنکه گفته اند اول سیب ایله
که ابتدا در ربیت سفله دون را چو کردد معده سیر، دون سفله بنک چونکه معده
سی دولکی پر اوله بر هزاران شور و شر کردد دلیر، بنچه بنک شور و شر اوزره
دلیر و مقدم اولور حرصش بران داشت حرص موش اول فکر اوزره طوتدی
که بهمان خواجه بیر بدیر که خواجه تنک کیسه سنی کسدی و سرخ و سفید هر چه بود
بخانهٔ خود کشید و دینار و درمدن هر نه که وار ایدی کندو یوسنه چکدی چون
خواجه بوقت حاجت چونکه خواجه حاجت و فتنده دست بهمیان برد النی
کیسه یه صوقدی چون کیسهٔ مفلسانش تهی یافت و چون معدهٔ کرسنکان
خالی اول همیان مفلس لرکن کیسه سنکی تهی و آجلرک معده سی کبی خالی بولدی
دانست که آن کار موشست بیلدیکه اول قباحت موشک ایشیدر کربه وار کین کرد
کربه کبی بصو ایلدی و ویرا بکرفت و موش طوتدی و رشتهٔ دراز در پای وی بست
و انک ایاغنه براوزن ایپلک باغلدی و بکذاشت و قودی تا بسوراخ خود درون

رفت ناکند و سوراخ انچنه کندی و باندازهٔ رشته و رشته مقدار ان
غورِ آن بدانست انگ غور و نهایتی بیلدی و دنبالِ آن گرفت اول رشته
اردنی طوتدی و آن سوراخ را بکند و اول سوراخ فازدی تا بخانه وی رسید تا موش
بواسنه از شدی خانهٔ دید چو دکانچهٔ صرافان صرافلرک دکانچه سی کبی برخانه
کوردی سرخ و سفید برهم ریخته سرخ و سفیدی بری بری اوزره دوکلش
و دینار و درم بری بری ایله قرشمش حتی خود را تصرف نمود کندو حتی تصرف
کوستردی یعنی اوراد ان الوب حفظ ایلدی و موش را بیرون آورد و بخیکال گرفته
و موشی طشره یه کتوردی و گربه به تسلیم ایلدی تا جزای خود دید انچه دید تا کند و
جزاسن کوردی انی که کوردی و مکافات خود کشید آنچه کشید و کند و مکافاتی
چکدی انی که چکدی **قطعه** گر شور و شری هست حریصان جهان راست
اگر بر غوغا و بلا وارسه جهان حریصلرنه در خرم دل قانع که ز هر شور و شری راست
خرم و مسرور قانعک کوکلی که هر بر شور و شردن خلاص بولدی در عسر
قناعت بهم روح آمد و راحت قناعت عزّ نح دوکلی نعمت و راحت کلدی
یعنی عزّ و قناعتده دوکلی حضور و ذوق وار در روح رانک فتحه سیله
معناسنه در در حرص فزونیت اگر دردسری هست حرص زیاده کلفاج و
اگر بر دردِ سر وارسه **حکایت** روباهی بر سرِ راهی استاده بود
بر روباه بر سر راه ده طورمش ایدی و چشم مراقبت بر چپ راست نهاده و
و انتظام چشمی چپ و راسته قوشمش ایدی چپ صول تاشت صاغ مراد الطرفه
نظر ایدوب طوردی دیکدر ناگاه از دور سیاهی پیدا شد ناگاه ارا قدن
ظاهر اولدی چون نزدیک آمد چونکه اول سیاه یقین کلدی دید که یکی در ندهٔ
گرگ با سکی بزرگ کوردیکه بر بر یتجی قور و بر بیوک کلب ایله بر صورت یارلان

صادق و دوستانِ موافق صادق یارلر و موافق دوستلر صورتی اوزره
همراه می آیند همراه کلورلر نه اورا ازین توهم فریبی نه اکه بوندن برحیله و فریب
توهم وار و نه این را از و دغدغهٔ اشیبی و نه بوکه اندن بر ضرر اضطراب وار
اورادن مراد گرکه ازین دن مراد کلب در این رادن مراد کلبدر رازه دن
مراد گرکدر روباه پیش ایشان دوید و سلام کرد روباه انلرک اوکنه
یلدی و سلام ایلدی یعنی سگرتدی و سلام ویردی و وظیفهٔ احترام بجا
می آورد احترام و تعظیم وظیفه سنی برنه کتوردی و گفت الحمد لله که کین دیرین
بهمهر تازه بدل شده است و ایندی الحمد لله که اسکی کین تازه محبته تبدیل
اولمشدر و دشمنی قدیم بدوستی جدید معوض گشته و قدیم دشمنلک جدید دوستلغه
معوض اولمشدر یعنی دشمنلک کیتمشدی و دوستلق کلمشدر معوض اسم مفعولدر
غوضلنمی معناسنه اما میخواهم که من دانم اما استرم که بیلم که سبب این جمعیت
چیست که بو جمعیته سبب ندر و باعث این امنیت کیست و بو امن لکه
باعث کیمدر سک گفت سبب این جمعیت دشمنی شبانست سک ایتدی بو
جمعیته سبب چوبان ایله دشمن لکمدر اما دشمنی گرگ و شبان مستغنی از بیانست
اما گرگ ایله چوبانک دشمنلغی بیاندن مستغنی در و سبب دشمنی من
باوی انکه و بنم چوبان ایله دشمن لکه سبب اولدر که دی روز دوکلی کون
این گرگ که امروز بو گرگ که بو کون مراد دولت و فاقت او دست داده است
باکه انوک موافقتی دولتی میسر اولمدر بر رمهٔ ما حمله کرد و یک بره بر بود
بزم سور یمزه حمله ایلدی و بر فوزی قاپدی من چنانچه عادت من بودین
انجلین که بنم عادتم ایدی در قفای وی بدویدم انک اردنجه بلدم تا ان بره را
از وی بستانم تا اول بره یی اندن الم اما بوی نرسیدم اما اکه ایرشمدم چیز

باز آمدم چونکه کرو کلدم شبان چوب برمن کشید چوبان بنم اوزرمه چوب
چکدی و بی موجبی مرا رنجانید و بی سبب سزا بنی انجندی من نیز ازو رابطه
دوستی بگسستم بن دخ اندن دوستلق رابطه سنی قطع ایلدم و باد شمن قدیمی
وی بیوستم وانک قدیمی دوشمننه اولاشدم و دوستلق ایلدم **قطعه** بدشمن دو
شوزان سانکه هرگز دوشمن ایله انجلیز دوست اولکه هرگز بتیغ دشمنی نخست
پوست دشمنلک تیغی ایله سنک پوستکی طرملیه یعنی اندن ساکه ضرر ایرشمیه تکی
باد دوست چندان دشمنی سازد دوست ایله اول قدر دوشمنلکی سازو ارتکاب
ایله که بار غم تو باد شمن شود دوست که سنک کورلکو که دشمنی ایله دوست اولا

حکایه روباهی راگفتند بر روباهه ایدلر که هیچ توانی که هیچ قادر مرس که صد
دینار بستان که بوز دینار اکسن و پیغام بکان ده رسانی و کویک کلیلر نه
برخبر ایرشدره سن گفت والله مردی مردانست ایتدی والله بوبر و افزون در
آما درین معامله خطر جانست آما بو معامله ده جان خطری وار در **قطعه**
از سفله نیل مکرمت امید داشتن سفله دن کرمه واصل اولمغ امید طمع تمق
کشتی بموج لجه حرمان فکندنست کشتی حرمان لجه سنک موجنه برا قمق در
مراد سفله دن حصول کرم متصور دکل ایدوکن بیاندر لجه در یک حرمان تخم کرم
نیل نونک فتحه سیله ایرشمک معناسنه در مکرمت کرم معناسنه در پس
عدو زبون شدن از میل مال وجاه عدو قتنده مال وجاه میلندن زبون
وحقیر اولق خود را بورطه خطر جان فکندنست کندوسنی جان خطرن
کردانه بر اقمقدر **حکایت** شتری در صحرا چرا میکرد برشته صحرا ده
اوتلردی واز خار و خاشاک آن صحرا غذا میخوردی و اول صحرا انک خار و
خاشاکندن غذا یردی تجار بنی رسید بر دکن فدانته ایرشدی چون زلف

خوبان درهم خوبلرک زلفی کبی بوکلم بوکلم و چون روی محبوبان تازه و خرم
و محبوبلرک یوزی کبی تازه و خرم کردن از دراز کرد شتر حرص بوبینی اوزاتدی
تا ازان بهره گیرد تا اول خار بندن نصیب طوتمه دید که درمیان آن اقعی
حلقه کرده کور دیکه انک اوتاسنده برافعی حلقه اولمش و سرر ابادم
فراهم آورده و باشنی قویرغی ایله بربره کتورمش بازپس کشت اندن فراغت
ایدوب آرده دوندی و از آرزوی وی بکذشت و انک ارزوسندن فراغت
ایلدی خار بن پنداشت خار بن ظن ایلدی که احتراز او از زخم سنان دلیست
که شتر ک احتراز ی انک سنانی زخمندن سنان اصل بشکونکه دمور یدر
که خار دی اکه تشبیه ایتمدر و اجتناب وی از تیزی دندان وی و انک اجتناب
انک دندانک کسکنلکندن خوف در وی اولدن مراد شتر در وی ثابتدن مراد
خار در شتر انزا در یافت شتر خار بنک اول ظنتی فهم ایلدی گفت که بنم من
ازین مهمان پوشیده است شتر خار بنده ایتدیکه بنم خوفم بو پنهان مهماندندر
نه از میزبان آشکار آشکار میزبان دکلدر مهماندن مراد بونلر افعیدر
میزبان قویتجی که بونده مراد خار بندر و ترس من از زخم دندان مارست
و بنم خوفم مارک دندانی خوفندندر نه از زخم پیکان خار خار پیکانی زخمدن
دکلدر پیکان دمرن اکر نه هول میهمان بودی اکر مهمان هول و خوف او امیدی
میزبان نزا یک لقمه کردی میزبانی بر لقمه ایلدم **قطعه** کر از لئیم بتر سد کریم
نیست عجب اکر لئیم دن کریم خوف ایدیج عجب دکلدر زخبث نفس نه از پشیم
و اسخوان ترسد نهنگ خبا ثتندن خوف ایلر پشیم و استخوانندن خوف ایلر
پشیم بوکدر که بونلر صاح و صقل مراد در مراد کریم لئیمک خبث نفسندن خوف
ایلر صورت شکلندن خوف ایلر دیمکدر کسی که پاشهد در میان خاکستر شول

کمک که کل انچنه ایا غنی قومز مقرر ست که از آتش نهان ترسد مقرر دارد که
مستور اولان اتشدن خوف ایلر خاکستر دن خوف ایلمز **حکایه** سبکی از بهر طعمه
برسنگ برطعمه دن اوتوری بر در دروازهٔ شهر ایستاده بود شهر سوقاق طلنگ
قپوسی اوزره طورمش ایدی دیدکه قرص نان کردان کردان کورد یکه بر قرص نان
دونه دونه از شهر بیرون آمد شهر دن طاشره کلدی و روی بصحرا نهاد
ویوزن صحرایه قودی سگ در دنبال اوروان شد کلب ایکی اردیجه روان اولدقده
واواز داد که ای قوت تن وقوت جان وچاغرد یکه ای سنگ قوتی ورونگ قوتی
وارزوی دل وارام جان ودلک آرزوسی وجانک آرامی عزیمت کجا کرده
قنده عزیمت ایلدین سن ورو یکه اوردهٔ وکیمه توجه ایلدین سن کفت درین
بیابان قرص ابتدی بو بیابانده باجمعی از سرهنگان کرکان وپلنگان کرک لر
وپلنگلر سرهنگدن برطایفه ایله آشنایی دارم اشنالیق طوتارم احرام
زیارت ایشان بسته ام انلرک زیادتی احرامن باغلشم سگ کفت مرا معتبر سان
کلب قرصه ابتدی بنی قورقتمه اکر بکام نهنگ ودهن شیر درروی درقضای تو ام
اکر تماسحک طمغه وار سلانک اغزنه کیرسن بن سنگ قفاکه اصلا سندن
جدا اولمازم **قطعه** آنم که بعمر خویش هرکز اولم که کندوعمدن هرکز
خالی نشدم زاد زویت سنگ آرزوکه خانهٔ اولمدم کرکز دهمه جهانت
بکردی اکر جهانک جمیع اطرافنه دور ایلیسن ساکن نشوم زجست وجویت
سنگ جست وجو یکدن ساکن وفارغ اولمازم **رباعیه** انانکه جزبنان نبود درنهٔ
جان شان انکرکه ماندن غیری ایله انلرک جانی زنهٔ اولماز دارند رو
بخدمت دونان جبرای نان نان ایچون ادانی یکدیکه مستنه یوز طوتر لر وزبونه
اولورلر کرفه المنة زدست خسان صد قفا خورند فرضا اکر خس لر الذع قفا لرین

سرهنگان ونان جبره وقوتلری اردی

مستنه در

یوز سله یه لر همچون سنگ کرسنه اندر قفای نان نان اردنده انلر کرسنه
کلب کبی همچون سنگ کرسنه اندر تقدیر نزع در **حکایت** بنجی پادشاهک را کفتند
بنکه ایدلر چرا شکل کج پیکران افتادی بنجون کج پیکرلر سکلندو شدک
وپای درمیان کج روی نهادی وکج رولک مبدا نه ایاق قودک کفت ازمار
تجربه داشتم ایندی ماردن تجربه حاصل ایلدم که بان راستی وراست روی
که اول راستلک وراست رولک ایله همیشه از سنگ جفا سر کوفته است دانیم جفا
سنکندن باشی دوکلمز یا از زخم ستم دم بریده یا ظلم زخمدن قویرغی کسلمز در
قطعه هر جانوری بصورت خود کرده اشکار هر پرده که پری کند وصورتی
ایله اشکار اولر اورا چو جان کشند در اغوش خویش تنک انی جان کبی
کندو اغوشلرنه تنک ومحکم چکرلر یعنی محبتلر ندن یک قوجرلر هر جانشکل راست
برآید بشکل مار هر پرده که پری مار شکلنده راست شکل ایله ظاهر اولا
سنکین دلان زدور زنندش بخوب وسنک سنکین دلانی ارا قدن
چوب وسنک ایله اورلر **حکایه** غوکی از جفت خویش جدا ماند برقورغه
کندو چنکندن جدا قالمش ومحنت بی جفتی اش برکنار دریا نشانده وجفت
سرلک محنتی انی دریا کنارنه کتورمش یعنی جفت سرلکندن دریا کنارنه کلمش
هرسو نظری می انداخت هر جانبه نظر اتردی وخاطر غمدیده خود را وکندوسنی
غم کورمش خاطرن از غم بی جفتی جفت سرلک عمندن می پرداخت تا
ایلدی ناکاه اکسزدن **بیت** ماهی دید در میانهٔ آب آب اچنده بر
ماهی بی کوردی همچو آب روان بشتاب آب روان کبی سرعت ایله کیدر ایدی
یا چو متراضع از سبکیء سیم یا سیم پاره سندن بر متراض کبی ایدی اطلس سطح
آب از و بدو نیم سطح آب اطلس اندن اکی پاره سطح آبی اطلس تشبیه اتمشدر

سنکین دلان وصف زکیبی در

سنکین دلان او وصف اکچه در

شناسب کسب جاه غفله

یا چو ایمن ہلال از کم و کاست یا خود کم و کاست دان این و عاری بہ ہلال
متمایل بجنبش از چپ و راست چپ و راستدن جنبش و حرکتہ میل ایدن مراد نقصان
وز یادہ مبرا بر ہلال کبی ایدن بیکدر چون غوک و برابدید چونکہ غوک ان کودن
خاطرش بصحبت او کشید انک مصاحبتہ خاطری چکدن و میل ایلدن مصاحبت
بی چفتئے نخوبش را در میان آور و کندو نک چفت سنرلک قصہ سنے اورنایہ کنور
واز وی طلب مصاحبت کرد و ماہی دن مصاحبت طلب ایلدی ماہی گفت
مصاحبت را در بایست است ماہی ایتدی مصاحبتہ مناسبت کرکدر و مصاحب
نامناسب صحبت را نشائیست و نامناسب مصاحب لایق دکلدر مرا با تو چہ
مناسبت است بنم سنک ایلہ نہ مناسبنم وار در مرا جا در قعر دریا بنم یرم دریا
دہندہ و تر امنزل در کنار ساحل و سنک منزلک ساحل کنار نخ مراد دہان
خاموش بنم و ہانم خاموشدر و تر از بان پر از خروش و سنک ز بانک فغانلغ
پر در دہان و ز بان مضاف الیہ لمو رو شندر تر اقبیح لغا سیر بلا ساکہ زشت
صورتک بلا سیر بدہ ہر کہ شکل تر ا بیند ہر گہ سنک شکلک کورہ نخواہد کہ
با تو نشیند استنز کہ سنک ایلہ اوتورہ و مرا حسن منظر سرمایہ خوف و خطر
و با کہ خوب صورتم خوف و خطر سرمایہ سیدر ہر کہ بجمال من دیدہ بر افروزد
ہر گہ بنم جمالومہ نظر ایلہ چشم وصال من دوزد بنم و صالمہ طمع چشمن کر
و بنی شکار ایتمکہ قصد ایلر مرغان آسمان در ہوای منند آسمانک مرغلری
بنم محبتمدہ در و وحوش صحرا در سودای من و صحرانک وحشلری بنم سودامدہ
صیادان گاہ چون دام صیاد لرگاہ دام کبی دامدن مراد بو نخ آغ در قرمز
وجوی من باہزار دیدہ بیک کوز یلہ بنم جستجو و جویم دہ در و گاہ چون
وگاہ اولتہ کبی از بار آز زوی من با پشت خمیدہ بنم آرزوم یو کلدن

بوکلش ارقہ ایلہ در شت اولتہ در این بکفت و راہ قعر در پیش گرفت ماہی
بون دیدی و در یا قعرنک بولن طوندی و غوک را بر ساحل تنہا بگذاشت
و غوکی ساحلدہ تنہا قودی **قطعہ** باکس منشین کہ نبود با تو در کوہر یکی
شمول یکسہ ایلہ او تورمہ کہ کوہر و اصلدہ سنک ایلہ بر اولمیہ رشتہ پیوند صحبت
اتحاد کوہرست صحبت اتصالنک رشتہ سے اصل بر گیدر کوہر اصل و ذات
معنی سنہ استعمال اولنور جنس را با جنس و با ناجنس اگر گیری قیاس جنس
جنس ایلہ و ناجنس ایلہ اگر قیاس طوتہ سین این بسان آب و روغن دان چو
شیر و شکرست بو آب در و غن گیدر کہ ہرگز اختلاط و امتزاج میسر دکلدر
و او شیر و شکر گبی در کہ کمال مرتبہ دہ بری بری ایلہ ممتزج در این دن مراد جنس
و ناجنس و آن دن مراد جنس و یا چندر شیر سوت **حکایہ** کبوتر ان گفتند
کبوتر ہ ایتدلر جو نست کہ دو بچہ پیش نیاری نیچہ در و سبب نہ در کہ اکی
یورین زیادہ کبوتر مزسن و چون مرغ خانکی بر بیشتر از ان قدرت نداری
و طاوق گبی اندن زیادہ رک او زرہ قدرت طو تمازسن گفت بچہ کبوتر غذا
از حوصلہ مادر من خورد ابتدی کبوتر کی یورسہ غذای مادر نک حوصلہ سندن
بر حوصلہ قورصق و چوزہ مرغ خانکی از ہر مزبلہ در رھگذر و مرغ خانکی نک
یورسہ یولدہ اولان ہر مزبلہ دن بر چوزہ یلج از یک حوصلہ غذای دو بچہ
بیش نتواند داد بر حوصلہ دن اکی بچہ دن زیادہ یہ غذا و برمک ممکن دکلدر
و از نیم مزبلہ در روزی و نیم مزبلہ دن رزق قیوسنی بر ہزار چوزہ توان کشاد
بیک چوزہ او زرہ اچق ممکندر **قطعہ** خواہی کہ شوی حلال روزی استر ا بسگ
حلال روزی اولان یعنی سکا حلال رزق حاصل اولا ہمخانہ ممکن عیال
بسیار بسیار عیالی ہمخانہ ایلیہ مراد بسیار عیالک حصولنہ سعی

پیوند اتصال و تعلق
معنا سنہ در

سان تا استعمال بو لفظ در معنی

شوی قصد معنای خاطر در

ناشایستہ است
تقدیر بر تنہ در

سنک زشت صورتک
بدوض وجہ در تنہ

نیم حسن منظر بر وجہ
دض جایز در تنہ

صیادان با پشت
خمیدہ تنہ در

ایله دیمکدر دانی که درین سراچهٔ تنگ بیلیورسن که بوتنگ سراچه ده که مراد
بو عالم در حاصل نشود حلال بسیار، چونی حلال حاصل اولماز زیرا اگر
حرامدر **حکایت** کنجشکی خانهٔ موروثی خود را باز پرداخت پرسیدند
ارث ایله انتقال اتمش خانه سنی شهر و ترک ایلدی و در فرجهٔ آشیان لطیفی خاص
ساخت برلطافت آشیانی ارالغنده بوادوزدی باوی کفتند سرچه
تراچه مناسبت که باچنه بدین حقیری ساکنه مناسبت که بوحقیر لق ایله بوجثه
ایله باجانوری بدان بزرکی اول بیوک لک ایله برجانوره همایه باشی همسایه
اولاسن وخود را باوی وکندوکی انک ایله در محل اقامت و منزل استقامت
همپایه داری اقامت محلنده و استقامت منزلنده همپایه و برابر طوته سن کفت من
نیز این قدر دانم سرچه ایندی بن ذخی بوقدر بیلورم اما بدانسته خود عمل نتوانم
اما کندو معلوم مم ایله عمل انکه قادر دکلم عمل اتمدکه سبب بود رکه در همسایکی
من یکی مارست بنم فوکشی لغنده برمار وار در که چون هر سال یکجکان برآورم
وبخون جکر پرورم که چون هر بیل بوریلر حاصل ایدم وخون جکر ایله بسلیم ناکاه
برخانهٔ من تازد ناکاه بنم بوامه سکر در و بچکان مرا قوت خود سازد
وبنم بچه لرمی کندو سنه قوت ایلر و امسال ازوی کریخته ام و بو بیل اندک
قاچمشم و در دامن این بزرک آویخته ام و بو بزرکک دولتی دامنی محکم طوتمشم ام
امید مبدارم که دادمن ازوی بستاند امید طوتارم که بنم داد من اندن الله
وچنان که هر سال و الجلیز که هر بیل بچکان مرا قوت خود کردانیده است
بنم بچه لرمی کندو سنه قوت ایلمدر امسال و برا بو بیل انی قوت بچکان خود
کردانه کندو بچه لرنه قوت ایده **قطعه** چوروباه در بیشهٔ شیر باشد، همه کله
دکلوار سلان اولدوغی میتده اولا زبد ایمن از زخم چنکال کرکان

خورد لرک پنجه سنی زخمندن ایمن و آسوده در یلور زبید اخردان امان
یابد انکس، خرد لرو سنله لرک ظلمندن امان و خلاص بولور اول کمسه که کبر و وطن
در جواب بزرکان، که اولو لرک جوار و قربنده وطن طوته **حکایه** سکی راکفتند
سبب حیبت بر کلبه ابتدا رسبب ندر که در خانه که باشی که هر بر خانه ده که اولاسن
کدا کرد آن نتواند کشت کدا انک اطرافنه کشت و دور اتمکه قادر اولماز و بر سر
هر آستانه که خسبی و هر بر استانه تنک باشی اوزره که یانه سن از انجا نتواند
کذشت اوراد ن کدا مرور اتمکه قادر اولماز کفت من از حرص و طمع دورم
سک ایدی بن حرص و طمعدن ارا غم و بی طمعی و قناعت مشهور و طمع سزلق و قناعت
ایله مشهورم از خوان بلیب نانی قانعم بر سفره دن بر دلم نان ایله قناعت
ایدجیم و از بریانی بخشک استخوانی خرسند و بر بریاندن بر فوری استخوانه
راضی ام اما کدا سیحهٔ حرص و طمعست اما کدا حرص و طمعک مغلوب
وزبونی در و مدعی جوع و منکر شبع و آجلق دعوا ایدجی و طوقلغه انکار
ایدجی در نان یک هفته اش در انبان انک انبانده بر هفته یه دکن کفایت
ایلر نان وار و زبانش در طلب یکیشه جنبان و انک زبانی بر کیچه تنک نان
طلبنده دیرنجی در که سئوال ایلر غدای ده روزه اش در پشت و عصای در بوزه
اش در مشت انک اون کو تلک غداسی ارقه سنده و در بوزه عصاسی النده
در بوزه دلنمک قناعت از حرص و طمع دورست قناعت حرص و طمع دن بعید در
و قانع از حریص طامع نفور و قانع طمعکار حریصدن زیاده نفرت ایدجیدر
قطعه در هر دلی که عز قناعت نهاد پای، هر بر دلده که قناعت عزیز اولای خودی
از هر چه بود حرص و طمع را بیست دست، جمع نسنه دن حرص و طمعک الینی
باغلدی عز من قنع حسبیچه هر کمکه قناعته و اصل اولدی حرص و طمعدن خلاص بولدی دیمکدر

هر جا که عرض کرد قناعت متاع خویش، هر بر ده که قناعت کند و متاعی عرض
ایلدی بازار حرص و معرکه آزر اشکست، حرصک بازارنی وارکه معرکه
وجمعیتنی پریشان و منهزم ایلدی آز حرص معناسنه در **حکایت** روباه بچه
باما در خود گفت برد کلوبوریسی کیدوما در نه ایتدی مرا حیله بیاموز
باکه بر حیله تعلیم ایله که چون بکشاکش سبک درمانم که چون کلبک هجوم وکشاکش
عاجز و زبون قالم خود را ازو بر هانم کیدوما ندن خلاص ایدم گفت آن
حیله فراوانست روباه کیدو بچه سنه ایتدی اول حیله فراوانی مرا بهترین
همه آنست آما جمیعسنک یکرکی اولدرکه درخانه خود بنشینی که کیدو
خانکده او تورماسن نه او ترا ببیند و نه تو او را ببینی نه او سنی کوره و نه سن
انی کوره سن **قطعه** جو با تو خصم شود سفله نه از خود ست چونکه بر سفله
ساکه خصم اولهٔ عقلدن دکلدر که درخصومت او مکر و حیله سازکنی، که آنک خصومتنی
مکر و حیله دوزه سن هزار حیله توان ساخت و زهمه آن به، بیک حیله دوزمک
ممکندر و جمیعتدن اول یک که بهم زصلح و بهم ازجنگش احتراز کنی، که بهم آنک
صلحدن و بهم جنگندن احتراز ایدیسن **حکایه** سرخ زنبوری بر مگس عسل زوراور
براشک اروسی بر بال اروسی اوزره زور و بهجوم کتوردی تاوی را طوعا و کرها
سازد تا انی کندوسنه طوعا یده بزاری در آمد بال اروسی فغانه کلدی که با چنین
ابن همه شهد و عسل که بود و کل شهد و عسلک وجودی ایله مراچه قدر و خللی بنیم
واعتبارم وار که انرا بکذاری و بمن رغبت آری که انی قویه سن و باکه ملک کنه
زنبور گفت زنبور سرخ ایتدی اگر آن شهدست تو شهدرا کانی اگر اول
شهدایسن شهدک کانی سن و اگر آن عسلست تو سرچشمهٔ انی و اگر اول
عسل ایسن انک سرچشمه سی سن **قطعه** ای خوش آن مرد حقیقت که

ز پیغام و سلام، ای خوش اول حقیقته وصول بولش مرد که خبر و سلامدن رود
بنابد بسوی مانده، وصل رود، یوزن جو بره وصل مانده سی جانبنه کیده
اصل چون روی بنماید زپی بردهٔ فرع، چونکه اصل فرع پرده سی اردنجا یوز
کوسترمه فرع را باز گذارد بسر اصل رود، فرع ترک ایدیه اصل طرفنه کیدر
بوندن ظرف معناسنه و مشنویک بو بیتنه هم **بیت** عاشقی گرزین سر و گرزان سرست
عاقبت ما را بدان سر رهبرست **حکایت** موری را دیدند بزور مندی گرسته
بر موری کور دل زور مند لکه کمر باغلش و ملخی زاده برابر خود برداشته واون
کیدو برابری ملخی قالدرمش ملخ چکرکه بتعجب گفتند این مور را به بینید تعجب ایله ایتدلر
بو موری کور کوز باابن ناتوان که بو ضعیف لغی ایله باری را باین گرانی
چون میکشد بو اغرلغی ایله بر بوکی نیجه چکر مور چون این بشنید فریاد بر آورد چونکه
بون ایشتدی کلدی و ایتدی مردان بار را بنیروی همت و بازوی حمیت کشند
مرد اربوکی بهمت قوی ایله و غیرت بازو وسیله چکر ارهمه آرجال تقلع الجبال
نه بقوت تن و ضخامت بدن تن قوی ایله و بدن ابر کلی ایله چکمز اضخامت
جسامت معنی سنه در بتبرکی ابر کلک **قطعه** بادی که آسمان و زمین سر کشند
ازان، شول بوکی که آسمان و زمین اندن اعراض ایدر و اکر تحمل ایلمز مشکل توان
بیاورش جسم و جان کشید، ممکن دکلدر انی جسم و جانک معاونتی ایله چکمک
بیت آسمان بار امانت نتوانست کشید، قرعهٔ کار بنام من دیوانه زدند،
همت قوی کن از مدد رهروان عشق، عشق رهرو ارنک مدد دندن همتک قوی ایله
کان بار را بقوت همت توان کشید، زیرا اول بوکی همت قوتی ایله چکمک ممکندر
بار دن مراد امانتدر که انی انساندن غیری بر مخلوق قبول ایلمدی اهل شرع فتح
امانتدن مراد تکالیف شرعیه در ارباب طریقت فتح عقدر آما شیخ عطار فتح

عشق آلهی ایله اولان درد و نامراد لقدر که منطق الطیرک بو بیتیندن روشن و ظاهر
بیت قدسیان را عشق هست در دنیست ۔ در دو را جز آدمی در خور دنیست
امانت دن مراد عشق اولدغی تقدیر جه ملک لردخی امانتی قبول ائتش اولور مع
ذلک ایله دکلدر بلکه شیخ عطارک قولی ایله انلرک قولی مابینلرنده تطبیق
بولدرکه انلرک قتنده دخی عشقدن مراد درد در زیرا ثمرهٔ عشق درد و نامراد لقدر
نته که کتاب صاحبنک بو بیتیندن روشندر بیت غرض از عشق تو ام چاشنی
درد و غست ۔ ورنه زیر فلک اشباب تنعم چه کمست ۔ حکایه اشتری معمار
در پای کشان در صحرا چرید بر اشتر بولارنی اپاغنده سوریوب صحرا ده اوتلردی
موشی بوی رسید بر موش که ابرشدی ویرانی خداوند دیدانی صاحبز کوزی
حرصش برانی داشت حرص موش اول فکر اوزره طوتدی که مهارش کرفت
و بخانهٔ خود روان شد که انک بولارنی طوتدی و کندو یواسنه روان اولدی
اشتر نیز اشتردخی زانجا که فطرت او منقطور بر انقیاد دست اول سبیدنکه
انک خلقتی انقیاد اوزره مخلوقدر و جبلت او مجبول بر عدم مخالفت و عناد
و انک جبلتنی عدم مخالفت و عناد اوزره مجبولدر که اصلا مخالفت و عناد
یوق در بالا و موافقت کرد موشه موافقت ایلدی چون بخانه وی کرسیدی
اشتر چونکه موشک خانه سنه ابرشدی سوراخی دیدیغایت تنک غایت ایله
طار بر سوراخ کوردی کفت ای محال اندیش اشتر موشه ایتدی ای محال فکر
ایدجی این چه بود که کردی بونه ابدیکه ایلدک خانهٔ تو چنین خرد سنک خانک ایله
خرد و طار در وجثهٔ من چنین بزرک و نیم تنم بوایله بیوکه نه خانهٔ تو از این
بزرکتر تواند شد نه سنک خانک بوندن بیوکرکه اولق ممکندر و نه جثهٔ من ازین
کوچکتر و نه نیم تنم بوندن کوچکرکه اولق ممکندر میان من و تو صحبت چون

معمار بولار

فطرت خلقت

محال اندیش وصف

در کیرد بنمله سنک اورتاکده صحبت نیجه قرار طوتار و مجالست چون صورت بندد
و مجالست نیجه تصور اولور قطعه چون روی راه اجل زین سان که من بینم ترا
اجل طریقه نیجه کیدرسن و نه تدارک ایلرسن بونک کبی دن که سنی کورم در فنا
از بار حرص و از اشتروار ها ۔ فنا کده حرص و آز یوکندن دوه یوکلرن وارور
مراد بوقدر وافر حرص و آز ایله ساکه موت ابرشور سه حالک نیجه اولور دیمکدر
بار های خویش را چیزی سبک کردان که نیست ۔ کندو یوکلرکی بر مقدار تخفیف ایله
زیرا تنکنای کور را کنجائی این بار ها ۔ قبر تنکنا سنه بو یوکلرله صغق لق یوقدر
نیستک مقناسی بو مصراعه قیدا ولندی حکایه میشی از جوی بجست بر میش
جوین چیاودی جوی دن مراد بونلح آر قدر دنیه وی بالا افتاد انک قویرغی
یوقرو قالقدی بزنجندید که عورت نرادیدم بزکلدی و ایتدی که سنک ادب
یرکه کورم میش روی باز پس کرد که ای بی انصاف میش یوزن ارکدن
ایلدی و ایتدی ای انصاف من سالها عورت ترا برهنه دیدم بن نیچه بلکیر
سنک ادب یرکی عریان کوردم و هرکز نخندیدم و هرکز کلدم و طعن تو
نپسندیدم و ساکه طعن ائتمکی بکندم تو پس از عمری سن بر عمر دن کلدک که یکبار
مرا چنین دیده که برکرح بنی بوایله کورمش سن چه در سر زنش من پیچیده
نه نیم طعنه صارلش سن و اقدام ائتمش سن میش قویوندر بزکی مثنوی
چون نشیمی با هزاران عیب و عار ۔ نیچه یک عیب و عار ایله معلوم بر لشیم روز شب بر خلق عالم
آشکار ۔ روز شب عالم خلقه اشکار چونکه بیند اندکی عیبی از صاحب کرم ۔ صاحب
کرمدن بر از اجی عیب کوره بر نیارد جز بطعن و لعن دم طعن و لعندن غیری نفس لئیم بوقدر
کتور مز مراد کندو سنده اولان عیب و قباحتی کور مز صاحب کرمده بر عیب کوره
لعنت و طعنه شروع ایلر دیمکدر چون نشیمی ترکیبی بتیح معروف اولدوغندن

چون ما مالک ایله استهام مورکیر

تشبیه طار دره

تشبیه قویرغه

اوتوری اول محلّه قیدا و لذی آن بعیب این شود یکسر زبان • اول بوتک عینیه
تمام زبان او لور که متصل اول برعینی زبانندن کدر مزوان بدگران نیالاید
دهان • و بو اتک ذکری ایله دهاننی بولاشدر مزمراد اتک عینیی زبانندن بلکه خاطرنه
بلکه کتور مزدیمکدر آن دن مراد ایلیم دراین دن مراد کریمدر **حکایه** کاوی برکله خود سالار
بود برکاو کند وکله سی اوزره سالار ایدی و درمیان کاوان بقوّت سروتامدار
وکاولر اورتاسنده سروقوتی ایله نامدار ایدی کله کاف عجمی یک فتحه سی ایله سورتی
سالار اولوسرو بو بنوز چون کرگ برایشان زور آوردی چونکه کرگ انلر اوزره
زور کتوردی و حمله ایلدی آفت وی بزخم سرو از ایشان دور کردی کرگلر
ضرر ان انلردن بو بنوز زخمیله دور و دفع ایلدی ناگاه دستِ حادثه بروی شکست
آورد ناگاه حادثه ال اتک اوزرنه شکست کتوردی و سروی ویرا آفت رسید
و اتک سروسنه برآفت ایرشدی بعد ازان چون کرگ را بدیدی اندیشکردی چون
کرگ کوردیی در پناه دیگر کاوان خزیدی غیری کاولر پناهنه صفیوردی
سبب ازا ازو سوال کردند اتک سببنی اندن سوال ایلدیلر درجواب گفت
اول سوالک جوابنی ایندی بیچ زان روز که از سروی خود ماندم فرد • اول
کوندن بردکه کندو سروم دن فرد و جدا قالدم شد موکه ده دلاوری برمن سرد دلاوری
موکه سی بنم اوزره سرد اولدی که جنگدن خطا انمز اولدم دیرین متاعم هست
که در روز نبرد • اسکی برمثل وار ورکه جنگ کونلرنده ضربت بود از حربه و دعوی
از فرد • اورمق حربه دن و دعوی مردندر ضربت مثل بو مصراعدر **حکایه** اشتری و درازی
گوشی براشتر و برخر بلکه کدر اردی بود چه دفعه جایز در کندی بکنار چون برزگر رسیدلر
بر بیوک ارماق کنارنه ایرشدلر اول اشتر در آمد آب ایچنه اول اشتر کردی چون بیاندن
چون رسید چونکه جویک اورتاسنه ایرشدی آب تا شکم وی برآمد صو آتی قوشدی

دراز گوشی را آواز داد خرچاغردی که در آبی که آب ایچنه کل آب تا شکم
بیش نیست آب قرنه دکندر زیاده دکلدر دراز گوشی گفت دراز گوشی
ایندی راست میکویی راست دیرسن اما از شکم تو باشکم من تفاوتست
آما مسئک شکمکدن بنم شکمیه دکن تفاوت و فرقی وار در آن که شکم تو نزدیک گشت
برآب که مسئک شکمکه قریب اولدی از پشت من بخواهد گذشت بنم پشمدن کچه گردر
قطعه ای برادر از تو بهتر هیچکس نشناسدت • ای برادر سن سندن بکرک هیچ کس اکلمز
زانچه هستی یک سر موخویش را افزون منه • اندن که وارسن یعنی اولدوغک
مرتبه دن کندوکه برموی اوجن زیاده قومه کر فزون از قدر تو بنمایدت تا بخردی
اکر بر جاهل سنی مقدار کدن زیاده مدح ایده قدر خود بشناس و پا از حد خود
بیرون منه • کندو مقدار کی اکله و کندو حد کدن طاشره و زیاده ایچ قومه
رحم الله امرءً عرف قدره ولم یتعدّ طوره **حکایه** طاوسی و زاغی در صحن
باغی بر طاوس و بر زاغ بر باغ صحنی فراهم رسیدند بری برینه قریب
ایرشدلر یعنی جمع اولدلر و عیب و هنر یکدیکری را دیدند بری بریکنک عیب و هنرنه
نظر ایلدیلر طاوس باز اغه گفت طاوس زاغه ایندی این موزهٔ سرخ که در
پای تست بو قرمزی ادکه که سنکا یاکشدر در لایق اطلس زرکش و دیبای
منقش منست بنم زرکش اطلسم و منقش دیبامه لایقدر همانا که بکزرکه آن وقت که
از شب تاریک عدم بروز روشن وجود فرا آمده ایم اول وقت عدم کی تاریکی شبنم
وجود کی روشن روزنه کلمشز تاریک مظلم معاشنه در در پوشیدن موزه غلط کرده ام
موزه یی کیمکدر خطا ایلشم من موزهٔ کیمخت سیاه تو پوشیده ام من سنک سیاه
صغری موزه کی کیمشم و تو موزهٔ ادیم سرخ مرا و سن بنم قرمزی سنجیان موزه می
کیمش سن موزه او کا مفاسنه در زاغ گفت زاغ ایندی زاغده مراد بورنی

و ایاغ قزل قرغه در حال برخلاف اینست حال بوتک خلافی او زره در رکر
خطای رفته است اگر بر خطا واقع اولمش ایسه در پوشتهای دیگر رفته است
غیری پوشش لرده واقع اولمش رباقی خلعتهای تو مناسب موزه منست
سنگ باقی خلعتلرکی بنم موزه مه مناسبدر غالبا دران خواب آلودکی غالبا اول
آلوده لک و عدم خوابنده توسراز کریبان من برزده ومن سراز کریبان تو
سن بنم کریبانمدن باش چقرمسن ومن سنگ کریبانکدن باش چقرمشم دران نزدیکی
اول بیتین ده کشف سر تحیب مراقبت فرو برده بود بر قبلو بغه باشنی مراقبه یه تشنه
التمثیل ایدی وآن مجادله ومقاوله رای شنود واول مباحثه ومصاحبتی استماع ایلردی
سر برآورد که ای یار عزیز ودوستان صاحب تمیز باشنی قالدردی وایتدیکه ای عزیز
یار لرو صاحب تمیز دوستلر این مجادلهای بی حاصل راکبذ اریدبو بی حاصل وعبث
مجادله لری ترکه ایلکوز وازین مقاوله بلا طائل دست بداریدوبو بی فائده مقاوله دن
فراغت ایلکوز خدای تعالی همه چیز را بیک کس نداده است الله تعالی جمیع نسنه لی
بر کسیه ویر ممشدر وزمام همه مرادات درکف یک کس ننهاده وجمیع
مرادات بولارزی برکسمک کفنده قومشدر هیچ کس نیست که ویرا خاصیتی
نداده که دیگرا نرا نداده است هیچ کس بوقدرکه خدای تعالی اکه بر خاصه ویرمش که
انی غیرلرده ویرممشدر یعنی اول خاصه اکه مخصوص دکلدر غیرلرده دفن ویرلمشدر
ودروی خاصیتی ننهاده که در دیگران ننهاده وانلرده خاصیت قومشکه انی
غیرلرده قومشدر یعنی خاصیت اکه مخصوص دکلدر بلکه غیرلرده دفن وار در هر کسیه را
بداده خود خورسند باید بود وبیافته خود خشنود هرکه کند وداده سی ایله قانع
وکند وبیافته سی ایله راضی اولمق کرکدر داده وبرلمش بافته بولنمش معنی نسنه در
قطعه بردن حسد از حال کسان طور خرد نیست کمه کرکی حالدن حسد ایتمک معقول

حاشیه قالدرمشلر معنی نسنه در

را طائل یه فائده

خاصه راکه بیک داده

دیگران نیز داده است

معنی نسنه در

طور اسلوب

اسلوبی دکلدر یعنی عاقله حسد معقول دکلدر زنهار که از طور خرد طور نباشی
زنهار که طور خرد دن دور اولمیه سن از خلق طمع همچو حسد مایه رنجست
خلق دن نسنه امید ایلمک حسد کبی رنجک اصلی در مراد طمع وحسد در دوالمه محنت
وغمه سبب ایدوکن بیاندز بکل طمع از خلق که رنجور نباشی خلق دن طمع
قطع ایله که رنجور اولمیه سن یعنی محنت ودرد وغم کورمیه سن حکایه روباهی
بجنگ کفتاری گرفتار شد بر دلکو بر سر تلانک پنجه سنه گرفتار اولدی دندان طمع
دروی محکم کرد طمع دیشی اکه محکم ایلدی روباه فریاد برآورد روباه بویله دیو
فغان مکتوردی که ای شیر بیشه زورمندی که ای زورمند لک بیشه سنگ
ارسلانی وای بلنگ قله سر بلندی بر عجز وشکستکی من بیچاره ای
بنم عجز وشکسته لکم اوزره ترحم ایله وشکال این اشکال را وبو اشکال اشکالنی
از پای جهان پیمای من بکشای بنم جهان سیر ایدیجی ایاغمدن چوز شکال کو شنگ
من مشتی پشم واستخوانم بن برآوج پشم واستخوانم ازخوردن من چه خیزد
بنی یمکدن نه حاصل اولور ودر آزردن من که آویزد وبنی رنجیده ایمکه کیم
مباشرت ایلر هر چند ازین کونه سخن راند بهر نه قدر که بوتک کبی دن سوز
سوبلدی دروی نکرفت سر تلانه تاشیر ایلدی کفت باد آرحتی که مرا بر بشت روباه
سر تلانه ابتدی تذکر ایله شول حتی که بنم سنگ اوزرکده در ازمن ارزوی مباشرت
کردی بندن مباشرت آرزوسنی ایلدک آرزوی ترا برآوردم سنگ ارزوکی
حاصل ایلدم کفتار چون این کفتار شنیع بشنید سر تلان چونکه بو قبیح ونامعقول
سوزی اشتدی کفتار کاف عربی نک فتحه سیله سر تلان معناسنه آتش غیرت وی
بجوشید انکه غیرتی آتشی جوشش ایلدی دهان بکشاد که این چه سخنی بیهوده است که
تو میکوئی سر تلان اغزنی آچدیکه بوبه عیب ونه شایسته سوزدرکه سن دیرسن

تشبیل مرا حاضر ورد

آرزو مرا حاضر ورد

تشبیل معقول ورد

و این واقعه کی و کجا بوده است و بو واقعه چه‌کسان و قصه او مشدر ازوی
دهان کشادن همان بودن دهانش چمق همان اولدی واز روباه روی
درکریز نهاد همان روباه دن یوزن فراره قومتی همان اولدی مراد کفتار دهانی
کشاده اندکی دم روباه فوری فرار ایدوب خلاص بولدی دیمکدر **رباعیه**
بقولِ خوش چو نبابی ز جنبک خصم رهایی خصمک البندن لطیف سوز ایله چونکه
خلاصلق بولمیه سن به آن بود که زبانرا بناخوشی بکشایی اول بکه زبانکی دشنام
و نامعقول لغه آچه‌سن چونکه قفل خانه باهسکی کشاده نکردد چونکه خانه نک قفلی
لطف و آهسته لک ایله آچلمیه پی شکستنش آن به که سوی سنک کرایی آنی صمغدن
اوتری اول بکه سنک جانبنه میل ایده سن یعنی سنک ایله شکست ایلیه سن **حکایه**
شغالی خروسی رادر خواب سحر بکرفت بر شغال بر خروسی سحر او یقوسنده طوتدی
شغال عزلده دکلو و فارسیده چغال معناسنه در فریاد برداشت که من مونس
بیدارانم خروس فریاد ایلدیکه بن بیدارلرکه مونسی‌ام و مؤذن شب زنده
داران و شب احیا ایدنلرکه مؤذنی‌ام از کشتنِ من بپرهیز بنی قتل ایتمکدن
برهیز و حذر ایله و خونِ مرا بتیغ تعدی مریز و ظلم تیغی ایله بنم خونمی دوکمک
بیت جزایی موجبی با من ستیزی اصلا بیوق ایکن نیچون بنه‌کستیرو خصومت
ایلرسن که خواهی بی‌کنه خونم بریزی که کناه سز خونمی دوکمک استرسن شغال
کفت شغال ایتدی من درکشتن تو بن سنک قتلکده چنان یکجهت نیستم
انکلین یک جهت دکلم که بهیچ وجه ازان باز ایستم که وجهلی اندن کرو طورم
یعنی هیچ برو جهله سنک قتلکدن فراغت التزم خاطر خودرا از اختیار بپرداختم
کنده و خاطرمی اختیاردن خالی ایلدم و ترادرین صورت مخیر ساختم و سنی بو صورتله
مخیر ایلدم اکر خواهی بیک ضربت جان ترا بستانم اکر استرایسک بر ضرب ایله

سنک جانکی الم و کر خواهی لقمه لقمه ترا طعمه خود کردانم و اکر استه سک سنی لقمه لقمه طعمه
ایدم **قطعه** جز بتدبیر خرد از سر خود دفع مکن عقل تدبیر ندن غیری ایلکه کندو
باشکدن دفع و منع ایله باتو شتری اکر شور و شری کبر دیشن بر شتر بر اکر سنک
ایله شور و شری اوکه طوته بتضرع مسیر راهِ خلاصی که بابان خلاصلق
بولنه تضرع و نیاز ایلکه تمه زیرا که تضرع ایله از بدشن کر کذرانی بتری کبر دیشن
اول شتری بو نامعقول دن اکر فراغت اندره سن براندن نا معقول رکی اوکه
طوتر و اکه مباشرت ایلر مراد بو در که ادانی واشرا یه تضرع و نیاز مفید اولماز
بلکه خلاصی اکچون تدبیر عقل ایله تدارک لازمدر **خاتمه کتاب** در دل چنان
مبکشت و در خاطر چنان میکذشت قلیه انجلین خطور ایلدی و خاطره انجلین
عبور ایلدی که این نامه بنرودی بآخر نمیخ امد که بو نامه تیر لک ایله آخته ایرشمیه
و خامه در طی مقاصدِ آن حالیا از جنبش نیارامد و خامه اول نامه نک مقاصدنک
طی و سلوکنده حرکتدن شمدی آسوده اولمیه بلکه بوندن زیاده جنبش و حرکت ایده
اما چون آیینهٔ طبع کوینده ز نک ملامت کرفت اما چونکه سویلیجی نک طبعی آینه کی
ملال پاکسنی طوتدی یعنی طبعنه ملال ایرشدی و بصیقل صدق رغبت شونده
صفالت نپذیرفت و استماع ایدجی نک صدق رغبتی صیقلی ایله صفالت قبول
ایلمدی یعنی مصقول اولمدی صفالت صیقل لغتی مراد استماع ایدجی کرک صدق
ایله رغبت و میلی ظهور بولمدوغندن اوتری قلبیه ملال عارض اولوب بوندن زیاده
اقدام ایلدم دیمکدر بدین قدر اقتصار اختصار بلکه بو قدر ایله اقتصار واقع اولدی
اقتصار قلیل اللفظ و قلیل المعنی در اختصار قلیل اللفظ و کثیر المعنی در **قطعه**
بسط کن جامیا بساط سخن ای جامی سوز باطنی بسط ایله یعنی سوز سویله
که ازان خوبتر بساط نیست زیرا اندن خوبرک و لطیفرک بر بساط بوقدر

لیک خامش نشین و دم در کش، اما خاموش او تو رو ننگی چک طبع را کرد ران
نشاطی نیست، اگر سوزده طبعک برنشاطی یوق ایه نسبت کانی نشاط طبع تو سبز
سنگ طبعگک نشاطی دخی کافی دکلدر اگر از سامع انبساطی نیت، اگر سامع معدن
بر انبساط و رغبت یوق ایسه من کثر کلامه کثر ملامه و هرچه از مقوله نظم
گذشته و نظم متوله سندن هرنه که بحر و بناظمی منسوب بگشته و بر ناظمه منسوب
اولمشدر ناظم دن مراد شاعر در زاده طبع محرر این رساله بور ساله تحریر ایدجی تنگ
زاده طبعی در دو نتیجه منور این مقاله و بو مقاله تقریر ایدجی تنگ نتیجه فکر یدر که
غیر دن المش در بیت کهن خرقه خویش پیراستن، به از جامه عاریت
خواستن، رباعیه جامی هر جاکه نامه انشا آراست، جامی هر برده که
انشا نامه سنی زینت ایلدی یعنی هر بار که برنشه انشا و تالیف ایدوب
ظهوره کتوردی از گفته کس بعاریت نخواست، کمسنگ سوزندن عاریت
ایله هیچ نسنه استمدی بعض نسخده هر جا بر نه هر چند واقع اولمشدر انی اگر ضنع
خود دکان پر کالاست، اول کر تنگ که کند و صنعتندن دکانی متاع ایله پر در
دلالی کالای کاشش نه سزاست، کر کر متاعنگ دلال کلی اگر لایق دکلدر
امیدواری بمکارم اخلاق مطالعه کنندگان مطالعه ایدجی کر کم مکارم اخلاق
امید لوکلم اخلاق جمع خلقدر مکارم جمع کرمدر خلاف قیاس تنگ معنی نسنه
حاصل معنی بودر که مطالعه ایدجی کر کم ایوخوی کر نه اعتماد و امیدوار کلم
آنکه اولدر که چون بر خلل مطلع شوند چونکه بر خلل و نقصان اوزره مطلع
اولالر بدامن عفو و اغماض بپوشند عفو و اغماض دامنی ایله ستر ایدیلر
و در افشای ان بزبان عیب و اعتراض نکوشند و عیب و اعتراض زبان
ایله انک افسانه سعی ایتمیه لر فصله چون به بینی ز آشنا عیبی، چونکه آشنادن

نشاط فتح نون ایله در
سرور معناسنه در

نظم مضاف دکلدر

کسان خاشاع متاع

عیب کوره سن کر به بیکانگان نگویی به، اگر انی بیکانه لره سویلمیه سن یکدر
زانکه درکیش آخراندیشان، زیرا عاقبت فکر ایدجی لرک مذهبنده عیب
پوشی ز عیب جویی به، بیت یقین بشنو از من که روز بینی، نبیند بد مردم
نیک بین، قطعه در تاریخ کتاب تنگ پوی خامه درین طرفه
نامه بو طرفه نامه ده خامه تنگ تنگ پویی که جامی بدو کرد طبع ازمایی،
که جامی اول نامه ایله طبع آزمای لق ایلدی طرفه نامه دن مراد بو کتابدر که بو تنگ
ایله ازمایش طبع اتمشدر تنگ پوی یلوب یو پرمق طرفه عجیب
معناسنه در بو فتی شد آخر که تاریخ هجرت، شول وقتده آخر
وتمام اولدیکه هجرت تاریخی هجرتدن مراد حبیب اکرم حضرتی صلی الله علیه وسلم
کعبه شریفدن مدینه منوره یه نقل اتدکی در شود نهصد از هشت بردی
فزایی، طغرا بوزاولور اگر انک اوزرنه سکز زیاده ایده سن پس
بو کتاب هجرت تاریخنگ سکز یوز سکسان ایکسنده تمام اولمش اولور
والمسئول من الله ذی الجلال والاکرام جلال واکرام صاحبی الله دن
مسئول ومقصودم الظفر بنیل المرام والفوز بحسن الاختتام
مراده وصول بولمغه ظفر در وحسن خاتمه یه فوز در بنیل ایرشمک معناسنه در
فوز نجات وظفر بولمق معناسنه در والصلوة والسلام علی محمد وآله الکرام
وصلوة وسلام محمد اوزره وانک آل کرامی اوزره اولسون که جمیع عالم
خلقنگ گزیده لریدر قد وقع الفراغ من تحریر هذه الرسالة الشریفة
والنسخة اللطیفة فی اوایل شهر شعبان المعظم سنه ۹۶۳
وتاریخ شارحه الشمعی رحمه الله فی اوایل صفر بعد الصبح
سنه شصت وثمانین وتسعمائه کذا وجدت

تنگ پوی یعنی تنگ پویان و پویندگان
معناسنه در

حسن اختتام در انجام کتاب و کلام
خاتمه در

سرور صبح کریم